

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1990-1991

21 NOVEMBER 1990

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 1991**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Energie en Tewerkstelling
uitgebracht door de heer J. De Roo (Economie, Middenstand en Energie)
en de heer 1. Egelmeers (Tewerkstelling)
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer J. Laverge.

Vaste leden : de heren F. Aerts, P. Deprez, J. De Roo, L. Dhoore,
mevrouw M.-P. Kestelijn-Sierens, de heer J. Weyts ;
mevrouw M. De Meyer, de heren 1. Egelmeers, C. Lisabeth, D.
Van der Maelen ;
de heren L. Bril, J. Buchmann, J. Laverge ;
de heren H. Candries, P. Vangansbeke.

Plaatsvervangers :

de heren E. Bockstal, P. Dumez, C. Marchand, M. Olivier, E.
Vandebosch, H. Van Rompaey ;
de heren G. Bossuyt, F. Dielens, M. Schoeters, J. Sleenckx ;
de heren A. Denys, D. Van Mechelen, G. Verhofstadt ;
de heren M. Capoen, J.P. Pillaert.

Zie :

8 (1989-1990)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 en 3 : Amendementen
- 4-A : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en
Externe Aangelegenheden

- Nr. 4-B : Verslag namens de Commissie voor Cultuur
- Nr. 4-C : Verslag namens de Commissie voor de Media
- Nr. 4-D : Verslag namens de Commissie voor Onderwijs en Vorming
- Nr. 4-E : Verslag namens de Commissie voor Welzijn en Gezondheid
- Nr. 4-F : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt

6 (1989-1990)

- Nr. 1 : Toelichtingen

DAMES EN HEREN,

Het verslag over de bespreking van de begrotingsartikelen waarvoor de Commissie voor Economie, Tewerkstelling en Energie bevoegd is bevat twee delen :

1. Economie, Middenstand en Energie, materie waarvoor de heer N. De Batselier, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve en Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie bevoegd is. Dit verslag wordt uitgebracht door de heer J. De Roo.

II. Tewerkstelling, materie waarvoor de heer R. De Wulf, Gemeenschapsminister van Tewerkstelling bevoegd is. Dit verslag wordt uitgebracht door de heer 1. Egelmeers.

1. ECONOMIE, MIDDENSTAND EN ENERGIE

De Gemeenschapsminister overhandigt de leden samen met de toelichting een trimestriële nota „Economische toestand van Vlaanderen” oktober 1990.

Deze bevat zowel conjuncturele als lange **termijnindicatoren**. Speciale aandacht gaat hierbij o.m. uit naar de doelstelling 2 gebieden van de Europese structuurfondsen. In de toekomst zullen ook over de impulsgebieden aparte gegevens worden verwerkt. Deze nota kwam tot stand in samenwerking met het Planbureau en het Kabinet. Zij situeert bovendien de Vlaamse Economie in het internationale en nationale kader (Wallonië-Brussel) .

Markante vaststellingen uit deze nota zijn dat wij duidelijk over het hoogtepunt van de conjunctuur heen zijn, dat dit vooral zichtbaar is in de afname van de stijgingspercentages van de industriële productie. De bezettingsgraad in de industrie is nog steeds vrij hoog doch t.o.v. Wallonië daalt hij.

De cijfers inzake investeringen gaan weliswaar nog in stijgende lijn maar uit recente contacten met grote buitenlandse investeerders blijkt dat toch een grotere omzichtigheid aan de dag wordt gelegd met het uitstel van projecten ten gevolge van de Golfcrisis. Dit zal zich in de volgende trimestriële nota duidelijk manifesteren.

Een ander belangrijk feit is dat de globale werkloosheid blijft afnemen, terwijl de langdurige werkloosheid zeer hardnekkig is, ofschoon in Vlaanderen minder dan Wallonië. Daarentegen zijn de productiecijfers in Wallonië op korte termijn sneller toegenomen dan in Vlaanderen. De nota „De economische toestand van Vlaanderen-oktober 1990” ligt ter inzage op het secretariaat.

INHOUD

Blz.

A.	Het activiteitenprogramma Algemeen Economisch Beleid	
A.1.	Algemeen budgettair kader	9
A.2.	De Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid	10
A.3.	De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	16
A.3.1.	Evolutie van de SERV-toelage	16
A.3.2.	Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité	16
A.3.3.1.	Sectoriële commissies	17
A.3.3.2.	Vlaamse Overlegcommissie Vrouwen	18
A.3.3.3.	Vlaamse Havencommissie	19
A.4.	De GOM's	19
A.4.1.	Evolutie van de GOM-subsidie	19
A.4.2.	Inhoudelijk	19
A.5.	Bedrijvencentra/Innovatie- en incubatiecentra	20
A.6.	Industrieterreinen en ambachtelijke zones/researchparken	21
A.7.	Impulsgebieden	22
A.7.1.	Beslissing Vlaamse' Executieve van 14 februari 1990	22
A.7.2.	Krachtlijnen stimuleringsprogramma voor impulsgebieden in Vlaanderen	24
A.8.	FNSV-GIMVINDUS	25
A.9.	Scheepsbouw	25
A.10.	De Steun aan de filmnijverheid	28
B.	Economische expansie en regionale reconversie — Grote ondernemingen	
B.1.	Budgettair kader	30
	Beleid voor de Grote Ondernemingen	30
B.1.1.	De nieuwe richtlijnen	30
B.2.2.	Tabel van de investeringsevolutie	32
B.3.	Het reconversiebeleid in Vlaanderen	32
B.3.1.	Het reconversiebeleid in de erkende ontwikkelingszones	32
B.3.2.	Expansiewetgeving — Regionaal Ontwikkelingsfonds	34
B.3.3.	De programma's in het kader van de Europese structuurfondsen	37
B.4.	De reconversie in Limburg : stand van zaken	37
B.4.1.	Het Toekomstcontract voor Limburg	37
B.4.2.	Het Geïntegreerd Actieprogramma voor Limburg	46
B.4.3.	Het aanvullend reconversieplan voor Limburg	47
B.4.4.	De herstructurering van de KS : eerste faseactualisering van het Toekomstcontract	47
B.4.5.	Fonds voor Industrieterreinen	48
B.4.6.	Actualisering van het Toekomstcontract - tweede fase	48
B.4.7.	Het Rechar-programma	50
B.4.8.	Het Stride-programma	51
B.4.9.	Het Interreg-programma	51
B.4.10.	Limburgse Investeringsmaatschappij	52
B.4.11.	Verkoop van industrieterreinen	53
B.4.12.	Algemene conclusie over de reconversie in Limburg	53
B.5.	Het reconversiebeleid in de Westhoek	54
B.6.	Het reconversiebeleid in de Kempen	58
B.7.	Doelstelling 5 — Plattelandszone : Het Hageland	65
C.	De Economische expansie en regionale reconversie — KMO	
C.1.	Het budgettair kader	66
c.2.	Het KMO-beleid	67
c.2.1.	Inleiding	67
c.2.2.	De toepassing van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering	68

C.3.	Statistische gegevens	71
C.3.1.	Gegevens betreffende het aantal ingediende dossiers geregistreerd in 1990 (tot 31.07 voor 1990)	71
C.3.2.	Gegevens betreffende het aantal besliste dossiers	71
c.3.3.	Aantal beslissingen en steun per schijf aanvaarde investeringen	74
c.3.4.	Aantal positieve beslissingen (aangepast na afronding) per schijf van toegekende steun	74
c.4.	Commentaar	75
C.5.	Andere instrumenten	75
C.5.1.	Export	75
C.5.2.	Ondersteuning van de professionalisering bij KMO's	76
D.	Het export- en acquisitiebeleid	
D.1.	Samenwerking Gewest — Nationale Overheid	77
D.2.	Overdracht van kredieten	77
D.3.	Naar een Vlaams Exportbeleid	78
D.4.	Overzicht van het budget 1991	79
D.4.1.	Toelage aan de Vlaamse dienst voor exportpromotie (art. 41.01.64)	79
D.4.2.	Het Vlaamse actieprogramma voor handelspromotionele acties in het buitenland	80
D.4.3.	Subsidie voor marktstudies	81
D.4.4.	De economische vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest in het buitenland	82
D.4.5.	FIOC	82
D.5.5.	Problematiek met de nationale overheid	83
E.	Energiebeleid	
E.1.	Situatieschets van het energiebeleid in Vlaanderen	84
E.2.	Krachtlijnen van het Vlaams energiebeleid	85
E.2.1.	Algemeen	85
E.2.2.	Normen voor isolatie van gebouwen	83
E.2.3.	Convenant met de distributiesector	88
E.2.4.	Energie-audits	89
E.3.	Het budgettair kader 1991	89
E.3.1.	Aanmoediging van REG-investeringen via de steunregeling inzake economische expansie	90
E.3.2.	Impulsprogramma energie-technologie (artikel 81.01)	91
E.3.3.	De energiebegroting ingeschreven op sectie 65	91
E.3.3.1.	Allerhande uitgaven in verband met het rationeel energieverbruik (artikel 12.10)	91
E.3.3.2.	Studie- en expertisekosten 'in verband met het energiebeleid (artikel 12.21)	92
E.3.3.3.	Allerhande uitgaven voor het administratief beheer van het energiebeleid (artikel 12.22)	93
E.3.3.4.	Allerhande uitgaven in verband met 'de deelname' aan internationale initiatieven op het vlak van het energiebeleid (artikel 12.23)	93
E.3.3.5.	Subsidies aan verenigingen voor acties en initiatieven in het kader van REG en alternatieve energiebronnen (artikel 33.02)	94
E.3.3.6.	Subsidie met betrekking tot onderzoek naar ondergrondse energiebronnen (artikel 41.17)	94
E.3.3.7.	Toelagen aan niet-commerciële 'instellingen bij wijze van tussenkomst in de kosten van energiebesparende investeringen (artikel 51.01)	95
E.3.3.8.	Toelagen in het kader van het rationaal energiegebruik toegekend voor demonstratieprojecten, en de commercialisering van nieuwe producten en procédés (artikel 51.02)	95
E.4.	De energietelefoon	95
F.	De ontginning van de natuurlijke rijkdommen	
F.1.	Het budgettair kader	96
	Beleidsmatig	96
F.1.1.	Algemeen	96
F.2.2.	Voorstel van afbouwscenario	97
G.	Industriële vernieuwing	
G.1.	Het economische overheidsinitiatief	98
G.1.1.	De GIMV	98
G.1.2.	De opdrachten van alle aard in verband met het economisch overheidsinitiatief	101

G.2.	Wetenschappelijk onderzoek en technologiebeleid	102
G.2.1.	Inleiding	102
G.2.2.	Fonds voor het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen	109
G.2.3.	Eureka	110
G.2.4.	Lucht- en Ruimtevaart	111
G.2.5.	EG en COST acties	112
G.2.6.	Impulsprogramma's	112
G.2.7.	Werkingskosten van de FIOV-Commissie	114
G.2.8.	Toelage aan de vzw IMEC	114
G.2.9.	Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Onderzoek	115
G.2.10.	Het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek	117
G.2.11.	Collectieve Centra	121
G.2.12.	Technology Assessment	121
G.2.13.	Evaluatie van het Technologiebeleid in Vlaanderen	124

**A. INLEIDING VAN DE HEER N. DE BATSELIER,
GEMEENSCHAPSMINISTER VAN ECONOMIE,
MIDDENSTAND EN ENERGIE**

WOORD VOORAF

Voor de derde maal leg ik aan de Vlaamse Raad mijn begroting voor, middels een nota die de globale **bevoegdheidsdomeinen** bestrijkt.

Zoals voor de begroting 1990 werd ook deze opgebouwd op het schema van de activiteitenprogramma's. Binnen het activiteitenprogramma worden dan de belangrijkste **aandachtspunten** toegelicht.

Er werd bewust geopteerd voor het geven van een volledig inzicht in de beleidsdomeinen Economie, Middenstand en Energie met hun specifieke problemen, mogelijke opties en te voeren acties naar het beleid toe.

Dit neemt niet weg dat ernaar gestreeft werd herhalingen te vermijden. Daar waar reeds beleidsnota's werden voorgesteld, werden op een meer beknopte wijze de beleidsaccenten toegelicht.

T.O.V. de nota voor de begroting 1990 werden wel een aantal **herschikkingen** doorgevoerd.

De textielsector zit vervat in het commentaar over de economische expansiekredieten, en vooral het luik KMO. De textieldossiers worden ook conform de betreffende **expansie**richtlijnen behandeld. De steenkoolnijverheid werd verwerkt in het commentaar over de reconversiegebieden. De **reconversieproblematiek** is op vandaag immers de opvolger van de steenkoolproblematiek.

Toch blijft vergelijkbaarheid met 1990 en 1989 mogelijk. Om dit te bevorderen werden regelmatig vergelijkingen opgenomen. Waar dit relevant is, werd ook 1988 opgenomen.

Ik hoop dat aldus de Vlaamse Raad over voldoende vergelijkbare, informatie zal beschikken om mijn beleid positief of negatief te beoordelen.

INLEIDING

“De Vlaamse Regering heeft zich in haar Regeringsverklaring tot doel gesteld, voortbouwend op het beleid van industriële vernieuwing en mede in het perspectief van Europa 1992, een kader te scheppen waarin het privé en het publiek initiatief elk hun specifieke rol volwaardig en optimaal vervullen ten einde zinvolle en duurzame werkgelegenheid voor **iederen** te creëren en de toegevoegde waarde van de economische activiteiten te vergroten.

Daartoe zal hoogstaand wetenschappelijk onderzoek, vernieuwde economische ontwikkeling, efficiënte commercialisering van produkten en moderne dienstverlening worden bevorderd.

Het beleid zal selectief en planmatig gericht worden op alle sectoren van de economie, waarbij het permanent zal steunen op de zorg voor sociale rechtvaardigheid en het **ecologisch evenwicht**” (Inleidende Uiteenzetting, begroting 1989).

Deze synthese geeft zeer duidelijk de uitdaging aan waarvoor de Vlaamse Regering geplaatst is, en dit met beperkte budgettaire middelen.

Voorname uitdagingen moeten immers waargemaakt worden in een budgettair kader van beperking van het Vlaamse deficit tot het absolute minimum.

Daar komt bij dat sommige andere deelbegrotingen “vragende partij” waren voor kredietverhogingen die, vanuit sociaal, cultureel of ecologisch standpunt, ten volle verantwoord waren.

Dit gegeven gecombineerd met de economische hoogconjunctuur, en dus de verminderde noodzakelijkheid tot algemene economische ondersteuning van de economie deed mij besluiten tot een heroriëntatie van de middelen toebedeeld aan de economische activiteitenprogramma's.

De algemene stelregel daarbij is : een selectiviteit in het verlenen van steun. Een oriëntatie van de middelen naar sociale (langdurige werkloosheid) ecologische (milieu-investeringen, grondstoffenbesparing, REV) en ook economische (exportbevordering, R & D) doelen.

Dit resulteerde in een rele daling van de economiebegroting waardoor tevens, globaal, ruimte werd geschapen voor de hoger vernoemde sociale, culturele of ecologische groeiers. De globale begrotingscijfers, zonder de kabinetskredieten en de kredieten Middenstandsopleiding en Landbouwvorming gaan als volgt :

1. Kredieten	1991i	1990a	1989i
Niet-gesplitste kredieten	20.172,4	24.000,5	24.103,3
Vastleggingskredieten	4.836,3	68,2	364,1
Ordonnanceringskredieten	3.189,7	85,8	315
Totaal beleidskrediet (NGK + VK)	25.008,7	24.068,7	24.467,4
Totaal betalingskrediet (NGK + OK)	23.362,1	24.086,3	24.418,3

1. Machtigingen	1991i	1990a	1989i
	17.590	26.370,1	21.986

Uit de tabel 1 valt af te leiden dat, in betalingskredieten, de begroting 1991 daalt met 724,2 miljoen frank t.o.v. de begroting 1990a. Dit is een netto-vermindering naar het begrotingstekort toe.

Om de afleiding te maken naar de rele beleidsruimte moet het totaal van de beleidskredieten verminderd worden met de spijzigingskredieten van de fondsen en vermeerderd worden met de machtigingen van de fondsen.

Dit geeft :

	1991i	1990a	1989i
Beleidskredieten	25.008,7	24.068,7	24.467,4
— Spijziging	-12.190	-14.738	-13.874,7
+ Machtiging	+17.590	+ 26.370,1	+ 21.986
Totaal	30.408,7	35.700,8	32.578,7

Hieruit blijkt dat de rele beleidsruimte, die in 1990a t.o.v. 1989i nog toenam met een 3 miljard, in 1991i t.o.v. 1990a daalt met ruim 5 miljard.

Naar de toekomst toe zal deze daling van de beleidsruimte ook aanleiding geven tot een vermindering van de behoefte aan betalingskredieten.

De economiebegroting 1991 is dus zowel naar beleidsruimte als naar betalingskrediet een netto-daler t.o.v. 1990a.

Zeer algemeen kan zelfs gesteld worden dat de uitdaging van de economiebegroting 1991 erin bestaat meer te doen met minder.

T.g.v. de wet van 28 juni 1989 houdende wijziging van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, wordt de begroting economie bovendien geconfronteerd met de problematiek van de begrotingsfondsen.

Op de activiteitenprogramma's 61 tot 67 komen, voor de begroting 1990, 10 fondsen voor. Deze werden als volgt ge-regulariseerd :

4 parastatales-A : FEERR-Grote Ondernemingen, FEERR-KMO, FIOV en Fonds voor de Scheepsbouw. 1 organiek fonds : Fonds voor de Ontginning van de natuurlijke Rijkdommen.

2 gesplitste kredieten : ex-FIT en ex-Fonds Buitenlandse Handel.

1 niet-gesplitst krediet : ex-FEERR-Intresten op leningen wet van 23.08.1948.

2 integraties : ROF-Grote Ondernemingen en ROF-KMO in respectievelijk FEERR-Grote Ondernemingen en FEERR-KMO. Deze noodzakelijke herschikking bemoeilijkt de vergelijkbaarheid naar vorige jaren. Toch werd gepoogd een maximale informatie terzake te verlenen.

Op termijn zal dit ongetwijfeld leiden naar een grotere doorzichtigheid van de begroting wat de hoofdbetrachting van de wetswijziging van 28 juni 1989 was.

A. Het activiteitenprogramma Algemeen Economisch Beleid

A. 1. Algemeen budgettair kader

Dit activiteitenprogramma omvat een globaal krediet van 5549,6 miljoen frank aan niet-gesplitste kredieten, 3438,1 miljoen frank aan vastleggingskredieten en 2228,6 miljoen frank aan ordonnanceringskredieten.

In termen van betalingskredieten (niet-gesplitste kredieten + ordonnanceringskredieten) geeft dit 7778,2 miljoen frank.

In de begroting 1990 bedroeg het betalingskrediet (als niet-gesplitst krediet) 6961 miljoen frank.

De belangrijkste oorzaak van deze stijging is te vinden in de invoering van een nieuw artikel 01.01.61 — Financiering van de programma's Tweede fase — actualisering Toekomstcontract inclusief RECHAR en Impulsgebieden, met een basisallocatie van 1606,5 miljoen frank, gesplitst krediet.

Aan de doelstellingen van het Impulsgebiedenprogramma wordt een apart item gewijd onder A.7. — Impulsgebieden. De actualisering van het Toekomstcontract inclusief RECHAR wordt behandeld onder B.2. — De Reconversie en Limburg.

4448,6 miljoen frank heeft betrekking op de bijdrage van het Vlaamse Gewest in de dekking van de lasten van de herstructurering van de vroegere nationale sectoren.

De steun aan de filmnijverheid wordt verhoogd van 81,9 miljoen frank in 1990 naar 104 miljoen frank voor 1991.

Bij de subsidies valt de verhoging op van de SERV-toelage met 5 miljoen frank tot 90 miljoen frank, en vooral de verhoging van de GOM-subsidies van 169,3 miljoen frank naar 199,3 miljoen frank.

Faciaal valt tevens het vastleggingskrediet op van 1831,6 miljoen frank (622,1 miljoen frank ordonnanceringskrediet) voor de betalingen van de intresten op leningen toegestaan ingevolge de wet van 23 augustus 1948 (scheepsbouw).

Deze inschrijving is tengevolge van de wet van 28 juni 1989 houdende wijziging van de wet van 28 juni 1963 op de Rijkscomptabiliteit. Het tot 1990 voorziene fonds voor de intrestbetalingen wordt opgeheven en vervangen door een gesplitst krediet. De vastleggingsmachtiging (in 1990 a : 2092,1 miljoen frank) wordt vervangen door het vastleggingskrediet (1991 : 1831,6 miljoen frank).

A.2. De Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid

Het decreet houdende oprichting van een Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid werd ingediend in de Vlaamse Raad in 1984. Sindsdien zijn ruim 6 jaar verlopen. Niet alleen is de economische situatie in Vlaanderen sterk gewijzigd maar ook is gebleken uit de talrijke werkverslagen van de Commissie zelf dat haar werking aangepast diende te worden.

De Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve stelde in februari 1989 dat :

“Gelet op het belang van een voorkomingsbeleid zal de Vlaamse Regering, na een evaluatie van de Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid, de nodige maatregelen treffen om enerzijds haar werking te verbeteren en anderzijds de interactie tussen de Commissie en de Overheid te verhogen”.

In de memorie van toelichting die bij het ontwerp tot herinrichting van de Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid werd gevoegd, werd in ruime mate aangetoond dat een preventief bedrijfsbeleid zeer nuttig is bij het voorkomen van bedrijfsfalingen.

Het decreet tot reorganisatie van de Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid werd door de **Vlaamse Raad** goedgekeurd op 10 juli 1990.

Voor diegenen die echter mochten twifelen aan de noodzaak van het bestaan van deze Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid in een periode van economische groei, wensen we toch nog graag enkele kerncijfers te citeren. Sinds 1987 merken we een stijgende trend in het aantal falingen in België met respectievelijk 1.993 in 1987, 2.200 in 1988 en 2.317 in 1989.

Hoewel globaal genomen Vlaanderen qua aantal falingen beter scoort dan het gemiddelde in België zijn er toch twee Vlaamse provincies waar het aantal falingen procentueel vlugger stijgt dan de andere provincies. Het gaat hier namelijk om Limburg dat een stijging kende van 9,7 % t.o.v. 1988 en West-Vlaanderen dat het aantal falingen met 0,3 % zag stijgen t.o.v. 1988.

Deze tendens zet zich spijtig genoeg ook voort in 1990, waar tijdens het eerste trimester in Vlaanderen 182 falingen werden opgetekend t.o.v. 153 in 1989 en 146 in 1988, telkens in het eerste trimester. Slecht scoren ook in 1990 de provincies Limburg en West-Vlaanderen maar ook Oost-Vlaanderen zit opnieuw in de lift wat het aantal nieuwe falingen betreft.

We zouden in dit verband ook willen wijzen op de orde van grootte van de gefailleerde ondernemingen. Het kwam ons voor dat heel wat KMO's kwetsbaarder bleken bij een zwak top management dan grote ondernemingen. Vlaanderen beschikt op een totaal van ongeveer 127.000 ondernemingen over 124.000 ondernemingen die minder dan 100 werknemers tewerkstellen. Dit betekent 98 % van de totale ondernemingen.

Uit gegevens verwerkt door Craydon Dongelmans blijkt dat in de periode 1985-1989 op 151 falingen van Naamloze Vennootschappen met meer dan 50 werknemers 77 zich situeerden in de klasse 50 tot 100 werknemers. Dit betreft 51 % van alle ondernemingen met meer dan 50 werknemers.

Voor PVBA's gingen 34 ondernemingen in falings in de periode 1985-1989. Hiervan stelden 26 tussen 50 en 99 werknemers tewerk. Dit betekent dus ruim 76 % van het totaal. Hoewel het hier meestal niet gaat om zeer gekende en in de publieke belangstelling staande ondernemingen zijn zij in het Vlaamse KMO-weefsel van zeer groot belang. Een preventief beleid is dus hier zeker niet misplaatst.

Deze preventieve aanpak is echter slechts mogelijk indien zij gebeurt op een onafhankelijke professionele en vooral confidentiële basis. Een goede samenwerking tussen de Vlaamse Commissie voor preventief bedrijfsbeleid, de bedrijven, de werknemersorganisaties en de Vlaamse Overheid is hierbij gewenst.

In 1989 werden 535 analyses uitgevoerd en 56 ondernemingen werden gecontacteerd voor een gesprek over hun situatie. In 12 gevallen verzocht ik de Commissie om een advies wat mede aanleiding gaf tot 42 bedrijfsbezoeken. De Commissie had in 1987 999 ondernemingen onder haar toezicht, 1040 in 1988 en 1034 in 1989.

In 1987 gingen 9 ondernemingen onder toezicht failliet, in 1988 nog slechts 3 en in 1989 werd slechts 1 bedrijf failliet verklaard. In alle gevallen was de economische situatie van het bedrijf bekend bij de Commissie. Door een aantal gerichte aanbevelingen werden enkele bedrijven op weg naar een herstel gebracht.

We kunnen stellen dat de Commissie zelf voldoende aan geeft dat haar bestaan heeft bijgedragen tot een echt voorko-

mingsbeleid van bedrijfsfalingen. Haar samenstelling uit vertegenwoordigers van zowel werkgevers als werknemers en onafhankelijke deskundigen staat immers borg voor een multidisciplinaire en vooral professionele aanpak. Niet alleen revisoren en professoren maken deel uit van de Commissie maar ook bedrijfsleiders die vanuit hun praktische ervaring goed geplaatst zijn om een onafhankelijke beoordeling mogelijk te maken. Zoals reeds gesteld was het de bedoeling van het nieuw decreet tot reorganisatie van de Vlaamse Commissie voor preventief bedrijfsbeleid om haar werking te optimaliseren, de ondernemingen onder haar toezicht beter te omschrijven en tenslotte ervoor te zorgen dat de Vlaamse overheidssteun niet kan toegekend worden aan ondernemingen met structurele moeilijkheden of zonder dat deze desgevallend bepaalde aanbevelingen volgen.

Welke zijn nu de nieuwigheden aangebracht in het Decreet tot reorganisatie van de Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid.

1. Wat de opdracht van de Commissie betreft :

Twee kanalen werden in het verleden volgens de Commissie weinig gebruikt :

— 1° De Vlaamse Executieve ;

2° Meerderheid van de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraad.

Door een nauwere samenwerking tussen de Executieve en de Commissie wordt aan dit euvel in het nieuwe decreet verholpen. Deze nauwere samenwerking werd op verschillende plaatsen in de tekst duidelijker en explicieter geformuleerd.

Het beroep door de personeelsafgevaardigden op de Commissie was quasi onmogelijk omdat de commissaris-revisor, (in het oude decreet) eerst moest aantonen dat de onderneming naar moeilijkheden stevent wat in de praktijk niet gebeurde. De rol die werd toegekend aan de revisor plaatste deze immers in een zeer moeilijke situatie :

— enerzijds moet hij de vaststellingen, dat er mogelijks moeilijkheden zijn, medelen aan de bedrijfsleiding en de Raad van Bestuur. Normaalwijze wordt er dan op discrete wijze gezocht naar een oplossing waarbij deze discretie, zeker naar de financiële instellingen, van het grootste belang is om in een overbruggingsperiode bijkomende kredieten te verkrijgen of de bestaande lijnen te behouden ;

— anderzijds moet hij via de ondernemingsraad de werknemers op de hoogte stellen van de gerezen problemen. Deze kunnen dan enkel reageren door de situatie op de een of andere manier publiek te maken wat dan weer de kansen op een oplossing vermindert.

Het is dan ook te verwachten dat de revisor meestal opteert voor een bepaalde vorm van zwijgplicht, in het belang van de onderneming.

In het nieuwe decreet wordt de rol van de revisor in dit verband beperkt tot een hoorzitting in de schoot van de ondernemingsraad. Nadat de werknemers het verslag van deze revisor gehoord hebben kunnen ze bij meerderheid beslissen of zij aan de Commissie een grondig onderzoek van hun eigen onderneming zullen vragen.

2. Wat de Werking van de Commissie betreft :

2.1. Vervolmaking van de werkmethode

Het secretariaat van de Commissie verricht belangrijk werk in de voorbereidende fase van de te behandelen dossiers. Tot nog toe moest dit personeel gerecruteerd worden uit gedetacheerde personeelsleden. Dit gaf een grote beperking om de Commissie efficiënt te laten werken.

In het nieuwe decreet staat nu duidelijk vermeld dat de Commissie zal kunnen beschikken over een eigen aan haar toegewezen personeelskader.

Het is zeker niet onze bedoeling om van de Commissie een super-administratie te maken. Vergeleken met de personeels bezetting in 1989 namelijk 6 ambtenaren (2 niveau 1, 2 niveau 2, 2 niveau 3) voorzien wij slechts een personeelskader van 4 personen. Het gestegen werkvolume zal met de mogelijkheden van moderne informatica zeker doeltreffend en snel verwerkt kunnen worden met een beperktere personeelskern. Bovendien zal de Commissie beroep kunnen doen op de ambtenaren van de Vlaamse administratie en op de schat aan bedrijfseconomische gegevens die deze administratie bezit. Aan de Commissie zullen geen gegevens van produktietechnische aard worden meegedeeld gezien hun vertrouwelijk karakter en het strategisch belang hiervan voor de ondernemingen in kwestie.

De laattijdige mededeling van de jaarrekeningen is een belangrijke beperking in de gehanteerde methode van preventieve doorlichting door de Commissie.

Deze methode, die o.a. gebaseerd is op de falingsprediktie techniek van professor Ooghe laat toe om op eenvoudige wijze en geautomatiseerd, periodiek de jaarrekeningen te analyseren. Wij betreuren dat vele ondernemingen deze jaarrekeningen laattijdig neerleggen en zodoende zelfs ingaan tegen de wettelijke beschikkingen. Wij zullen dan ook niet nalaten dit probleem bij onze nationaal bevoegde collega's te melden.

Het blijkt ook dat sommige officiële instanties weigeren gegevens mede te delen (we citeren o.a. Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling en Economische Zaken). De Vlaamse Executieve is hier echter niet bevoegd en kan enkel verkennde gesprekken aanknopen om dit probleem te kunnen oplossen.

3. Vaststellingen met betrekking tot :

3.1. Gevoerde bedrijfsbeleid

Ondanks de verbeterde conjunctuur heeft de Commissie in 1989 opnieuw vastgesteld dat er nogal wat structurele problemen overblijven in de ondernemingen zoals :

- overschatten toekomstige ontwikkeling ;
- zwakke budgettisering ;
- geen termijnplanning ;
- geen onafhankelijke besluitvorming van moedervennootschap (in geval van dochter van multinational) ;
- onderkapitalisatie ;
- ontbreken van beleidsstrategie.

De zwakheden in het leidend management van de ondernemingen met moeilijkheden werden in verschillende wetenschappelijke studies aangetoond. Zowel in België, Frankrijk, Canada als Nederland werd aangetoond dat mismanagement in meer dan 65 % van de falingen de oorzaak ervan was.

Op basis van de door de Commissie gehanteerde werkmethode waarover wij in dit bestek reeds zijn uitgeweid, werden aldus in 1989 56 ondernemingen aangeschreven en verzocht om een bezoek. 7 ondernemingen weigerden dit contact. Onderzochte ondernemingen bleken zwakheden te vertonen op de domeinen zoals zojuist vermeld. En om aan te tonen hoe nefast een mogelijke falings van deze ondernemingen zou kunnen zijn voor de Vlaamse economie vermelden wij graag dat deze 56 ondernemingen met moeilijkheden verantwoordelijk zijn voor :

- 148 miljard omzet in 1989 ;
- 31 ondernemingen tussen 100 en 200 werknemers tewerkstellen ;
- 8 ondernemingen meer dan 500 werknemers tewerkstellen.

Een schatting geeft hier een gemiddelde tewerkstelling van ongeveer 14.000 personen die bij een eventuele falings hun job kunnen verliezen.

Een goed gericht preventief beleid zonder directe inmenging in het dagdagelijks bestuur van de ondernemingen kan dus zeker bijdragen tot het vermijden van verlies aan arbeidsplaatsen.

3.2. Kwaliteit en informatiewaarde van de jaarrekening

De Commissie beklaagt zich over de kwaliteit van de jaarrekeningen en de verslagen van de commissaris-revisor .

De Vlaamse Executieve is hier niet bevoegd maar de gestelde problematiek is volgens ons ernstig genoeg om hierover in een later stadium een gesprek te organiseren met de nationaal bevoegde ministers.

3.3. Aspecten in verband met sociaal-economische beleid

De Commissie klaagt de ondoorzichtigheid aan van de milieuwetgeving.

Hoewel deze materie uiteraard belangrijk wordt voor de Vlaamse bedrijven hoort deze materie niet thuis in het bestek van dit decreet. Wel zullen wij erover waken dat de uitgangspunten van de milieuwetgeving een onderdeel zullen vormen van de te onderzoeken punten waarmede een onderneming met moeilijkheden geconfronteerd kan worden. Ik zal dan ook aan de Commissie opdracht geven om dit aspect nauwlettend op te volgen en desgevallend overleg te plegen met onze op dit vlak bevoegde collega's wanneer zich hier problemen zouden stellen.

Verontrustend was ook de verwijzing naar de houding van de financiële instellingen met betrekking tot waarborgen in ondernemingen met moeilijkheden. Onze ervaringen met financiële instellingen bij ondernemingen met moeilijkheden zijn van die aard dat deze meestal alleen denken aan het eigen belang en niet altijd de overleving van de onderneming met moeilijkheden beogen. Daarom vinden wij het dan ook juist onverenigbaarheden in het nieuwe decreet te voorzien tussen een mandaat als lid van de Commissie en een mandaat of tewerkstelling in een financiële instelling.

3.5. Bevoegdheidsgebied van de Commissie

De Commissie stelt voor om haar onderzoeksgebied uit te breiden tot ondernemingen met minder dan 100 werknemers.

In het nieuw decreet wordt dan ook voorzien dat het periodiek onderzoek zal gebeuren in ondernemingen die gemiddeld 50 of meer werknemers tewerkstellen. Wij hebben reeds voldoende aandacht geschonken aan de uitbreiding van het onderzoeksveld van de Commissie wat betreft ondernemingen vanaf 50 werknemers. Het periodiek onderzoek, namelijk een analyse van de jaarrekeningen van ondernemingen vanaf 50 werknemers, gebeurt automatisch door de Commissie. Een grondig onderzoek daarentegen voor de ondernemingen tussen 50 en 100 werknemers kan slechts gebeuren op eigen initiatief van de Commissie wanneer zij hiertoe unaniem beslist. De Commissie zal zich dus eerst grondig bezinnen vooraleer zij deze klasse van ondernemingen zal bezoeken. Wij denken dat wij hierdoor tegemoet komen aan de wens vanuit de KMO-hoek om te vermijden dat kleinere ondernemingen zouden bezocht worden zonder gefundeerde en grondige argumenten. Voor de ondernemingen met meer dan 100 werknemers is een grondige analyse steeds mogelijk na het periodieke onderzoek op vraag van :

- de Commissie zelf ;
- het bedrijf ;
- de Vlaamse Executieve ;
- een gemotiveerd verzoek van de meerderheid van de werknemersafgevaardigden in de ondernemingsraad na het verslag van de commissaris-revisor gehoord te hebben.

4. Wat de aanbevelingen van de Commissie aan de bedrijven betreft :

Het blijkt dat de door de Commissie aan de bedrijven geformuleerde aanbevelingen een zeer nuttig karakter kunnen hebben.

De Vlaamse Executieve kan met deze aanbevelingen rekening houden bij het formuleren van voorwaarden bij het toekennen van steun aan ondernemingen met moeilijkheden. De relatie tussen de overheidssteun en de preventieve aanpak van de Commissie is voor ons in dit nieuwe decreet van het grootste belang.

Wij willen er trouwens op wijzen dat de bedrijfssectoren zelf vragende partij zijn voor deze koppeling. Zonder voorwaarden op te leggen bij overheidssteun aan ondernemingen met moeilijkheden kan deze immers concurrentievervalsing zijn.

5. Wat de relatie van de Commissie met de Executieve betreft :

De Commissie wenst een nauwere samenwerking met de Vlaamse Executieve. In het nieuwe decreet werd de samenwerking tussen Commissie en Vlaamse Executieve dan ook verstrekt.

1° De Commissie moet de Vlaamse Executieve op de hoogte stellen van de ondernemingen met moeilijkheden.

2° De Vlaamse Executieve kan rekening houden met de aanbevelingen van de Commissie bij eventuele toekenning van steun aan ondernemingen met moeilijkheden.

3° De Commissie volgt de evolutie van de onderneming met moeilijkheden en rapporteert aan de Vlaamse Executieve.

4° Er komt een nauwe samenwerking tussen de Commissie en ambtenaren van de Vlaamse Gemeenschap.

In het kader van de herziening van de richtlijn van de expansiewetgeving voor grote ondernemingen rekening werd gehouden met dit nieuwe decreet en in het bijzonder de aanbevelingen van de Commissie in verband met ondernemingen met moeilijkheden. Zo zullen bij de toekenning van overheidssteun de geciteerde aanbevelingen als voorwaarden kunnen opgenomen worden bij de toekenning van de steun.

6. Uitvoering van het decreet van 10.07.1990

Volgende uitvoeringsbesluiten werden opgesteld :

— ontwerp-besluit van de Vlaamse Executieve m.b.t. de sectoren en bedrijven die niet onder het toezicht vallen van de Commissie ;

— ontwerp-besluit van de Vlaamse Executieve houdende vaststelling van de vergoedingen van de leden van de Commissie ;

— ontwerp-besluit van de Vlaamse Executieve houdende vaststelling van de wijze waarop de Commissie een beroep kan doen op ambtenaren van de Vlaamse Gemeenschap ;

— een ontwerp houdende reglement van inwendige orde.

Deze uitvoeringsbesluiten zullen binnenkort aan de Vlaamse Executieve worden voorgelegd. Tevens zal aan de Vlaamse Executieve een akkoord gevraagd worden om 4 personeelsleden voor de Commissie aan te werven.

Op basis van deze voorstellen moet de Commissie zeer snel operationeel kunnen worden.

A.3. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

A.3.1. Evolutie van de SERV-toelage

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
90	85	70	56

Opm. :

— in 1988 werd 15 miljoen frank aan de GERB uitgekeerd, in 1989 nog 4,3 miljoen frank.

— op 4 jaar werd de SERV-toelage verhoogd met 34 miljoen frank of 60 %.

A.3.2. Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité (VESOC)

Het overleg in VESOC, opgericht bij besluit van de Vlaamse Executieve van 17 juli 1985, wordt gevoerd tussen de sociale gesprekspartners enerzijds en de Vlaamse Executieve anderzijds. Het betreft alle beleidsaangelegenheden die een sociaal-economische dimensie hebben en die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest behoren. Dit overleg krijgt een uniek karakter en een bijzonder belang door het protocol waarbij de partijen zich verbinden om de consensus in VESOC uit te voeren en te verdedigen. Om dit driedig overleg op een permanente wijze te ondersteunen voorziet het decreet van 4 april 1990 tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen dat de SERV instaat voor het verstrekken van de nodige administratieve en materiële opvang en het verzekeren van het secretariaat van VESOC.

A.3.3. Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en Stichting Technologie Vlaanderen (STV)

Het decreet van 27 juni 1989 vormde de GERV om tot SERV. Definitief kwam hierbij het accent te liggen op het sociaal-economisch overleg en niet meer op onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden en sociale zaken. Evenmin werd in Vlaanderen een scheiding tussen het sociale en het economische overleg gehandhaafd. De sociale gesprekspartners werden de belangrijkste partijen in de SERV aangevuld met slechts zeven toegevoegde leden, aangeduid door de Vlaamse Raad op basis van de evenredige vertegenwoordiging. De SERV werd het advies- en overlegorgaan dat betrokken is bij alle belangrijke sociale en economische aangelegenheden in Vlaanderen. In het kader van zijn adviesfunctie geeft de SERV adviezen op eigen initiatief of op vraag van de Vlaamse Executieve, de Vlaamse Gemeenschapsministers of de Vlaamse Raad. Door het decreet van 4 april 1990 werd deze bevoegdheid van de SERV nog uitgebreid en aangepast aan de staatshervorming van 1988. In de schoot van de SERV bestaat een Stichting Technologie Vlaanderen (STV). Door de STV, die hetzelfde beheer kent als de SERV, wil men speciale aandacht schenken aan de invoering van nieuwe technologieën en de sociale gesprekspartners betrekken bij het onderzoek naar de maatschappelijke implicaties van de invoering en het gebruik ervan. Een greep uit de dossiers waarvoor de STV tot nog toe werkte : computer-gestuurde opleiding en vorming, industriële robotica, biotechnologie, arbeidsveiligheid, enz.

A. 3.3.1. Sectoriële commissies

Tot nog toe gebeurde het Vlaams sociaal overleg uitsluitend centraal tussen de interprofessionele werknemers- en werkgeversorganisaties. Deze centrale aanpak strookt niet met de alsmaar complexer wordende technologie en structuur van de bedrijfssectoren, die niet steeds in een globale benadering kunnen worden gevat. Daarbij heeft de uitbouw van de staats-hervorming de bevoegdheden en het belang van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest vergroot. Maar bepaald de verdere regionalisering van de economie en het industrieel beleid noodzaken een aanpassing van de Vlaamse sociale en economische overlegstructuur. Het voornoemd decreet van 4 april 1990 voorziet dan ook de mogelijkheid om sectoriële commissies op te richten. Bij besluit van de Vlaamse Executieve van 10 oktober 1990 werden vijf sectoriële commissies opgericht met name :

1. sectoriële commissie metaalverwerking bevoegd inzake de bedrijfstak die zich bezig houdt met de eerste metaalverwerking, de metaalproducten inclusief montage activiteiten, de machinebouw, de wapen- en vliegtuigbouwende electrotechniek en electronica, de automobielbouw en de kunststofverwerking inclusief de nieuwe materialen.

2. sectoriële commissie welzijns- en gezondheidszorg bevoegd inzake de bedrijfstak die zich bezig houdt met de persoonsgebonden aangelegenheden bedoeld in artikel 5 1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988.

3. sectoriële commissie Vervoer bevoegd inzake de bedrijfstak die zich bezig houdt met het goederenvervoer per spoor en over de weg, het goederenvervoer door de binnen- en zeescheepvaart, de luchtvaart en het maritiem vervoer.

4. sectoriële commissie milieu- en energietechnologieën bevoegd inzake de bedrijfstak die zich bezig houdt met

— milieutechnologieën inzonderheid de technologische methoden en processen gericht op de behandeling van waters om deze compatibel te maken met de geldende kwaliteitsnormen op het vlak van oppervlakte-, bodem- en drinkwaters, het rationeel gebruik van water, het voorkomen van het ontstaan van afval, het bevorderen van de recyclage en het hergebruik van afvalproducten, de milieuveilige verwijdering van afvalstoffen, de bestrijding en voorkoming van bodemverontreiniging, het bestrijden van de hinder en de vervuiling welke door het medium lucht wordt verspreid met inbegrip van de geluidshinder, het broeikaseffect en de aantasting van de ozonlaag ;

— energietechnologieën inzonderheid de technologische methoden en processen met betrekking tot de aangelegenheden vermeld in artikel 6, 1, VII, eerste lid a) tot en met h) van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988.

5. sectoriële commissie textiel en confectie bevoegd inzake de bedrijfstak die zich bezig houdt met de bewerking of verwerking van textielstoffen in de diverse stadia van het omvormings- en veredelingsproces, de productie van textielvezels door scheikundige procds, het roten en zwingelen van vlas, de confectie en maatwerk van alle artikelen in textielstoffen en de fabricage, de confectie of de omvorming van bestanddelen of van kledingtoebehoren inclusief het verven en het reinigen ervan.

De bevoegdheid van de sectorile commissies werd bepaald na advies van de SERV. Iedere sectoriële commissie zal samengesteld zijn uit twintig leden, tien vertegenwoordigers van de representatieve werknemers — en tien vertegenwoordigers van de representatieve werkgeversorganisaties van de betrokken sector.

A .3.3.2. Vlaamse Overlegcommissie Vrouwen

Het Ontwerp-decreet tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 op de SERV voorziet ook de oprichting van de Vlaamse Overlegcommissie Vrouwen. Deze commissie behandelt alle problemen die betrekking hebben op de situatie van de vrouwen en heeft naast zijn overleg, studie en adviesfunctie een ruime informatie en propagandataak inzake de ideeën en werkwijzen die de situatie van de vrouwen kunnen verbeteren. Om dit te verwezenlijken wordt gekozen voor een autonome Vlaamse Overlegcommissie Vrouwen die, zoals de sectorile commissies, gegreerd wordt in het ruimer kader van het Vlaams sociaal-economisch overleg in de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen. De band met de SERV wordt verwezenlijkt door de leden die op paritaire wijze door de SERV worden benoemd uit de werknemers- en werkgeversorganisaties die in de SERV zitting hebben.

De SERV heeft op 12 september ll. de leden van de Commissie, 20 in totaal, benoemd. De Vlaamse Executieve heeft de 7 toegevoegde leden benoemd.

In de optiek van voorgaande opties inzake werking en bevoegdheid worden ook de vrouwenorganisaties bij de werking van de Vlaamse Overlegcommissie Vrouwen betrokken.

Dit gebeurt door de aanduiding van leden door de Vlaamse Executieve volgens het systeem van de evenredige vertegenwoordiging in de Vlaamse Raad.

A.3.3.3. Vlaamse Havencommissie

Het regeerakkoord van de Vlaamse regering voorziet bij de uitvoering van het havenbeleid : " een overleg met de havenbeheerders en de SERV, langs dewelke de in de zeehavens aanwezige bedrijfssectoren zullen betrokken worden". Op 29 maart 1989 opteerde de SERV in haar advies voor een formele structuur voor dit overleg door de oprichting van een Vlaamse Havencommissie en een formele vastlegging van de functie van de commissie in de besluitvorming over het havenbeleid.

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 op de SERV voorziet de oprichting van een Vlaamse Havencommissie. Deze commissie waarvan de samenstelling, de bevoegdheid en de werking door de Vlaamse Executieve reeds was bepaald ging reeds op 5 december 1989 van start.

A.4. De GOM's

A.4.1. Evolutie van de GOM-subsidie

Voor de financiering van de GOM's wordt onder Art. 41.04.61 van de Sectie 61 een krediet voorzien van 199,3 miljoen frank. T.O.v. 1990 is dit een toename met 30 miljoen. Het ligt in mijn bedoeling deze toename van het krediet te reserveren voor specifieke taken (uitbouw informatiesysteem, industrieterreinen, milieuloketten..) die aan de GOM's opgedragen zullen worden in het kader van de opdrachtfunctie.

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
199,3	169,3	169,3	169,3

A.4.2. Inhoudelijk

De Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen zijn ontstaan bij de wet van 15 juli 1970 houdende de organisatie van de planning en de economische decentralisatie.

Oorspronkelijk hadden de GOM's drie grote opdrachten : de algemene studie, conceptie en promotie van de economische ontwikkeling van hun werkgebied ; medewerking aan de gewestelijke planning en het bevorderen van industriële projecten.

Sindsdien is de taak en de werking van de GOM's drastisch gewijzigd onder invloed van de gewijzigde omstandigheden en veranderde ook het institutionele kader waarbinnen de GOM's werkten.

De huidige activiteiten van de GOM's kunnen samengevat worden in vijf thema's : studie, documentatie en planning ; ondernemingspromotie ; infrastructuur ; sociale sector en participaties. Binnen dit pakket is de ondernemingspromotie in zijn diverse aspecten uitgegroeid tot de voornaamste activiteit van de GOM's.

In het licht van het gevalueerde takenpakket en de gewijzigde omstandigheden waarbinnen de GOM's opereren is het evident dat het wettelijk kader uit 1970 niet meer aangepast is en een nieuw wettelijk kader diende te worden voorzien.

Om dit te ondervangen werd door mij een voorontwerp van decreet uitgewerkt. Dit werd uitgebreid besproken met de administratie en de Directeurs-generaal van de GOM's. Vooraleer naar VESOC te gaan werd het voorontwerp tevens besproken met de Bestendige Afgevaardigden verantwoordelijk voor de economie.

Het voorontwerp van decreet werd op 16 februari 1990 voorgelegd aan de plenaire VESOC-vergadering, die een consensus bereikte over de aangepaste tekst van het voorontwerp van decreet. Na advies van de SERV en de Raad van State hechtte de Vlaamse Executieve op 26 april 1990 haar goedkeuring aan het besluit houdende ontwerp van decreet houdende de organisatie van de GOM's. De Vlaamse Raad hechtte haar goedkeuring over het ontwerp van decreet op 27 juni 1990. Publicatie in het Belgisch Staatsblad volgde op 11 september 1990.

In het nieuwe decreet zijn twee belangrijke krachtlijnen te herkennen. Een eerste krachtlijn ligt in de taken en bevoegdheden van de GOM's. Aan de ene kant wordt hen een ruime autonomie toegekend wat de sociaal-economische ontwikkeling van hun werkgebied en de ondernemingspromotie betreft.

Aan de andere kant worden de GOM's in opdracht van de Vlaamse Executieve of van de voogdijminister met specifieke opdrachten belast, zowel inzake studie- en gegevensverzameling als wat concrete acties betreft. Hierbij wordt de nadruk gelegd op het inpassen van de GOM's in het Vlaams beleidskader in het algemeen en het versterken en formaliseren van de relatie met de andere Vlaamse instellingen in het bijzonder. Om dit operationeel te maken zal tweejaarlijks een richtnota worden opgesteld.

Een tweede belangrijke krachtlijn is gelegen in de vereenvoudiging van de bestuurs- en toezichtstructuren, die zoals blijkt uit het evaluatierapport van de Administratie voor Economie en Werkgelegenheid en uit het VESOC-overleg als ingewikkeld aangevoeld werden. In het nieuw decreet wordt teneinde tot een vlotte, werkzame en eenvormige bestuursstructuur te komen de Algemene Vergadering als dusdanig afgeschaft en de Raad van Bestuur en het Directiecomité afgeslankt. Met betrekking tot de omvang (max. 24 leden), en de samenstelling van de nieuwe Raden van Bestuur werd op 14/09/90 aan de verschillende Bestendige Deputaties gevraagd om binnen de timing bepaald in het decreet aan de Vlaamse Executieve een voorstel van samenstelling te doen. Hiertoe dienen deze overleg te plegen met de gemeenten en **intercommunales** evenals met de werkgevers-, landbouw-, middenstands- en werknemersorganisaties in de respectievelijke provincies. Ook wat betreft het toezicht wordt een vereenvoudiging en grote eenvormigheid nagestreefd. Nieuw hierbij is dat er voortaan 2 Commissarissen voor de 5 GOM's zullen zijn, die de klassieke toezichtshandelingen combineren met de rol van verbindingspersoon tussen de GOM's, de SERV en de Vlaamse Executieve.

A.5. Bedrijvencentra/Innovatie- en incubatiecentra

- In het Vlaamse Regeerprogramma werd een evaluatie van de bedrijvencentra voorzien. Uit de evaluatiestudie in mijn opdracht door de GOM's gemaakt bleek dat de basisdoelstelling van het concept — met name het begeleiden en stimuleren van jonge ondernemers door het wegwerken van startbelemmeringen en het beperken van het start risico — werd gerealiseerd. De bedrijvencentra bewijzen zich als valabele instrumenten voor starters : zowel infrastructuureel, informatief als wat mentaliteitsvorming betreft.

Als dusdanig verwezenlijken ze het concept van lokale initiatieven, waar op efficiënte wijze door overheid en privaat wordt samengewerkt, ter ontwikkeling van de ondernemingspotentie en ter bevordering van nieuwe tewerkstellingspolen.

Op mijn voorstel werd daarom door de Vlaamse Executieve van 20/09/1989 beslist dat het aantal participaties dat per

GOM kan worden genomen in het startkapitaal van een bedrijvencentrum, met twee uit te breiden en aldus op zes te brengen.

Dit leidde ondertussen in de verschillende provincies tot nieuwe initiatieven, waarvan verwacht mag worden dat ze in 1991 tot een concrete realisatie zullen leiden : de bedrijvencentra Veurne, St.-Truiden en Turnhout zullen in 1991 operationeel worden ; uitbreidingen van bestaande bedrijvencentra worden voorzien in Vilvoorde, Aalst en Mechelen (eventueel Heist-op-den-Berg). Het bedrijvencentrum te Waregem werd reeds in 1990 operationeel. Verder bevinden een aantal nieuwe dossiers zich in een ver gevorderd stadium en mag verwacht worden dat de extra-middelen die voor de oprichting van bedrijven van centra, die via de enveloppe voor de impulsgebieden zullen gemobiliseerd worden, een stimulans zullen zijn voor het nemen van bijkomende initiatieven. De financiële inbreng van de GOM per bedrijvencentrum mag niet hoger liggen dan 1/3 van het totaal startkapitaal, met een maximum plafond van 5 miljoen BEF — per participatie.

Elk project zal afzonderlijk door mij beoordeeld worden op basis van een voor te leggen gedetailleerd en bedrijfseconomisch plan. De tussenkomsten worden aangerekend op Sectie 63 — Economische expansie en regionale ontwikkeling KMO.

- Naast het voorzien van participaties in bedrijvencentra wordt eveneens de deelname voorzien in het startkapitaal van Innovatie- en Incubatiecentra (1 en I's), 1 en I's zijn voorzien in de nabijheid van de KUL, de RUG en de VUB .

1 en I's vertrekken van hetzelfde concept als de bedrijvencentra maar richten zich specifiek tot onderzoeksgerichte bedrijven. Het incubatiegedeelte van het 1 en 1 richt zich in de eerste plaats naar de spinn-offs die worden gegenereerd door de universiteiten. Incubatieprojecten kunnen omschreven worden als embryonale bedrijven met veelbelovende mogelijkheden maar die nog niet voldoende rijp zijn om volledig autonoom te werken. Innovatieprojecten staan reeds een stap verder maar kunnen optimaler uitgewerkt worden door de voorziene begeleiding. Hierbij worden zowel spinn-offs van de universiteiten als van de industrie beoogd.

Het 1 en 1-Leuven zal dit jaar nog officieel opstarten. De ingebruikname van het 1 en 1-Gent mag verwacht worden in 1991, terwijl het dossier m.b.t. de realisatie van het 1 en 1-Brussel (Zellik) mij eerstdaags zal voorgelegd worden. De participatie van het Vlaamse Gewest gebeurt via de GOM's. De financiële inbreng van de GOM per 1 en 1 mag niet hoger liggen dan 1/3 van het totaal van kapitaal, met een maximum plafond van 10 miljoen BEF per participatie.

Elk project wordt afzonderlijk door mij beoordeeld op basis van een voor te leggen gedetailleerd en bedrijfseconomisch plan. De tussenkomsten worden aangerekend op Sectie 63 — Economische expansie en regionale ontwikkeling KMO.

A.6. Industrierterreinen en ambachtelijke zones/research-parken

Het Vlaams Regeerprogramma voorzag het opstellen van een volledige kwantitatieve en kwalitatieve inventaris van de beschikbare industriezones en ambachtelijke zones en de inschakeling ervan als instrument voor het aantrekken van investeringen. Bovendien diende de behoefte aan research-parken gevalueerd.

Hiertoe werd onder het voorzitterschap van mijn kabinet een Interkabinettenwerkgroep samengesteld. Bij de werkzaamheden van deze werkgroep werden de GOM's, de direct betrokken administraties en de **intercommunales** voor streekontwikkeling van zeer nabij betrokken. Op 7/3/90 werd het uitgebreide eindverslag van de werkzaamheden van de werkgroep aan de Vlaamse Executieve voorgelegd. De Vlaamse Executieve gelastte de werkgroep verder met de gecordineerde aanpak van de krachtlijnen en beleidsvoorstellen welke door haar geformuleerd werden.

Onder het voorzitterschap van mijn kabinet werden door de werkgroep ondertussen concrete voorstellen geformuleerd inzake het opzetten van een informatiesysteem teneinde bij de uitbouw van bestaande of nieuwe industrieterreinen/ambachtelijke zones en specifieke zones zoals researchparken tot een coherent en efficiënt beleid te komen. Hierbij werd rekening gehouden met de inschakeling van de GOM's en de rechtstreeks bij deze aangelegenheid betrokken administraties.

Het voorgestelde informatiesysteem voorziet dat er per terrein een informatieve fiche komt met zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens, per arrondissement en per provincie komt een algemeen overzicht van de kwantitatieve gegevens. Daarnaast kan de evolutie van de verkopen per terrein, per arrondissement en per provincie opgevraagd worden.

De gegevens zelf dienen per provincie ingevoerd door de respectievelijke GOM. De vijf verschillende GOM-databanken worden samengevoegd door de Administratie voor Economie en Werkgelegenheid (periodiek bezorgen de GOM's hun geactualiseerde diskettes aan AEW), de verschillende GOM-databanken en de samengevoegde databanken kunnen eveneens geconsulteerd worden door AROL en ATD.

De software voor het informatiesysteem wordt momenteel ontwikkeld. Hiervoor wordt een beroep gedaan op de kredieten voorzien op art. 12.61 — Sectie 64 om kleinschalige PC-projecten te financieren, die dringend zijn van aard. Voor de hardware en de extra-omkadering wordt beroep gedaan op art. 41.04.61.

Het informatiesysteem moet toelaten op een adequate manier te antwoorden op investerings- en vestigingsvoorstellen en moet er tevens toe leiden het aspect industrieterreinen op een gegreunde manier te benaderen waarbij zowel rekening gehouden wordt met economische als ecologische factoren alsmede met de mobiliteit.

Alhoewel sorterende onder de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening is het nuttig, gelet op de economische relevantie, de evolutie van het krediet (in vastleggingen) weer te geven :

1991 : 386,2 MF ;
1990 : 450 MF ;
1989 : 380 MF ;
1988 : 180 MF.

De daling van het krediet 1991 t.o.v. 1990 is zeer relatief. Via de kredieten voor de impulsgebieden en de reconversie (zie verder) ontstaan nieuwe mogelijkheden voor subsidiëring van, onder andere, industrieterreinen.

A.7. Impulsgebieden

A.7.1. Beslissing Vlaamse Executieve van 14 februari 1990

Het Vlaams Regeerprogramma voorziet dat er selectieve maatregelen zullen genomen worden ten aanzien van die probleemgebieden die hiervoor op basis van relevante regio-

nale sociaal-economische indicatoren en na advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) in aanmerking komen.

In zijn rapport van december 1988 evalueerde de SERV aan de hand van verschillende alternatieven de subregionale verschillen in Vlaanderen m.b.t. de sociaal-economische ontwikkeling. Speciale aandacht werd geschonken aan die regio's welke, op basis van objectieve gronden, ongunstig naar voor kwamen.

De resultaten van de activiteiten van de Raad werden aangewend in het Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité (VESOC) ter voorbereiding van de afbakening van de probleemgebieden, ondertussen "impulsgebieden" genoemd.

Op 15 januari 1990 hechtte VESOC zijn goedkeuring aan de definitieve afbakening. Op haar vergadering van woensdag 14 februari 1990 bekrachtigde de Vlaamse Executieve de consensus die binnen VESOC met betrekking tot de definitieve afbakening van de impulsgebieden werd bereikt, dit voor een periode van drie jaar.

Deze impulsgebieden werden bepaald op basis van een dubbele benadering :

- enerzijds een kwantitatieve en synthetische benadering uitgevoerd op basis van een aantal belangrijke socio-economische variabelen die opgenomen zijn in de SERV-databanken (inkomen per aangifte, gemiddeld werknemersloon, werkloosheid, langdurige en laaggeschoolde werkloosheid, pendel, migratiesaldo) ;

- anderzijds werd rekening gehouden met een aanvullende prospectieve en kwalitatieve analyse uitgevoerd door de betrokken Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen (GOM's). Op basis van deze criteria werden de volgende impulsgebieden afgebakend :

Regio Oostende : Middelkerke, Oostende, Blankenberge, Bredene, De Haan en Zuienkerke (inwonertal : 125.085 of 15,67 % van de totale bevolking in de impulsgebieden) ;

Meetjesland : Knesselare, Maldegem, Sint-Laureins, Eeklo en Waarschoot (inwonertal : 62.362 of 7,81 % van de totale bevolking in de impulsgebieden) ;

Regio Sint-Niklaas — Dendermonde : Lokeren, Berlare, Zele, Hamme, Dendermonde, Lebbeke, Waasmunster en Temse (inwonertal : 182.698 of 22,89 % van de totale bevolking in de impulsgebieden) ;

Zuid-Oost-Vlaanderen : Brakel, Lierde, Herzele, Gerardsbergen, Haaltert en Denderleeuw (inwonertal : 99.140 of 12,42 % van de totale bevolking in de impulsgebieden) ; Rupelstreek : Willebroek, Boom, Niel, Schelle, Hemiksem en Rumst (inwonertal : 73.720 of 9,24 % van de totale bevolking in de impulsgebieden) ;

Regio Heist-op-den-Berg : Heist-op-den-Berg, Nijlen, Putte en Berlaar (inwonertal : 79.046 of 9,91 % van de totale bevolking in de impulsgebieden) ; Zennevalei : Drogenbos, Beersel en Sint-Pieters-Leeuw (inwonertal : 55.479 of 6,95 % van de totale bevolking in de impulsgebieden) ;

Hageland : Scherpenheuvel-Zichem ; Diest, Bekkevoort , Kortenaken, Geetbets, Zoutleeuw, Landen, Linter en Tienen (inwonertal : 120.465 of 15,10 % van de totale bevolking in de impulsgebieden).

A.7.2. Krachtlijnen stimuleringsprogramma voor impulsgebieden in Vlaanderen

Aan de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (GIMV) werd door mij opdracht gegeven een impulsprogramma op te stellen voor de afgebakende impulsgebieden.

De inhoud van de impulsen diende hierbij vastgelegd te worden. Hierbij kon men zich laten inspireren door reeds eerder toegepaste formules in de door de EG erkende ontwikkelingszones. Voorstellen werden tevens verwacht m.b.t. het institutionele kader.

Gelet op het dringend karakter van de studieopdracht, kon de GIMV beroep doen op de gespecialiseerde kennis van een internationaal consultancy-bureau.

Op basis van een brede vergelijking van de inhoud van de verschillende offertes werd de studie-opdracht toegewezen aan Plant Location International (PLI).

In het kader van de conceptie en de uitwerking van de studie was er op 23 februari 1990 een uitgebreid overleg tussen de GOM's, de in de afgebakende impulsgebieden actieve intercommunales voor streekontwikkeling, PLI en vertegenwoordigers van mijn kabinet. Het doel van de studie werd hierbij toegelicht. Aan de intercommunales voor streekontwikkeling en de GOM's werd gevraagd in het kader van de opstelling van een impulsprogramma voor de verschillende impulsgebieden een eerste reeks van voorstellen neer te leggen.

Op 6 juni 1990 legde PLI haar studie bij de GIMV neer. Deze studie werd besproken in een VESOC-werkgroep ad hoc "impulsgebieden". Op basis van de discussie in deze werkgroep werd ondertussen aan de plenaire vergadering van VESOC een concreet impulsprogramma voorgelegd met inbegrip van de bepalingen voor de tenuitvoerlegging van dit programma alsmede van de voorgestelde maatregelen inzake controle en evaluatie.

Dit door VESOC goedgekeurde programma kan beschouwd worden als een geheel van samenhangende maatregelen waarop tijdens de periode 1991-1993 een beroep kan gedaan worden indien beantwoord wordt aan de gestelde voorwaarden, zowel inhoudelijk en financieel als wat de te volgen procedure betreft.

Het programma omvat drie grote luiken : m.n. een luik infrastructuur (uitrusting en sanering industrieterreinen, gebouweninfrastructuur, ontsluiting), een luik specifieke acties inhakend op specifieke initiatieven vanuit de impulsgebieden, een luik opleiding en tewerkstelling.

Gelet op het verschil in endogene potentie en het specifieke karakter van de verschillende impulsgebieden wordt momenteel een uitgebreid overleg georganiseerd binnen de impulsgebieden. Bij dit overleg spelen de GOM's voor de luiken infrastructuur en specifieke acties een belangrijke rol. M.b. t. het luik opleiding en tewerkstelling is een belangrijke rol weggelegd voor de STC's en het IVVM.

Voor de financiering van de te nemen selectieve maatregelen voor de impulsgebieden wordt een krediet voorzien onder art. 01.01.61 van de Sectie 61 — Algemeen Economisch Beleid met een gesplitst krediet van 1606,5 miljoen frank in vastleggingen en ordonnancerings. Dit bedrag omvat zowel de financiering van het toekomstkontraat Limburg, met Re-char als de financiering van de impulsgebieden in 1991.

A.8. FNSV-GIMVINDUS

Op 16.2.1989 werd de N.V. GIMVINDUS, dochteronderneming van de GIMV in haar tweede functie, opgericht. Zoals bepaald in de Vlaamse regeringsverklaring wordt de FNSV-portefeuille overgeheveld naar deze dochteronderneming, die het beheer over deze portefeuille en de verbintenissen zal overnemen, binnen het kader van een coherent industrieel beleid. Daartoe werd tussen het Vlaamse Gewest, de N.V. GIMV en de N.V. GIMVINDUS een protocol afgesloten waarin werd bepaald dat tegenover de aankoop door GIMVINDUS van de FNSV-aandelen een lange termijn schuld staat van de N.V. GIMVINDUS tegenover het Vlaamse Gewest. Deze schuld is renteloos en slechts opeisbaar door het Vlaamse Gewest na afspraak met de GIMV. Bovendien zal ze jaarlijks worden herzien en verminderd met de definitieve waardeverminderingen, vastgesteld op de individuele participaties van de N.V. GIMVINDUS en als zodanig aanvaard door de commissaris-revisor, en zal ze kunnen afgebouwd worden door middel van een gedeelte van de kasmiddelen die uit de recyclage vrijkomen.

De in het protocol bepaalde doelstellingen van de N.V. GIMVINDUS zijn de volgende :

- * opvolgen van de bestaande portefeuille van de N.V. FNSV (beheer, controle, onderhandelingen, enz.. .) ;

- * opvolgen van de huidige rechten en verplichtingen die bestaan in hoofde van de N.V. FNSV t.o.v. bedrijven uit de Nationale Sectoren ;

- * uitwerken van voorstellen inzake nieuw aan te gane verbintenissen ;

- * actieve recyclage van deze portefeuille met het oog op een maximale realisatie ervan ;

- * zoeken naar synergiepotentieel met andere bedrijven en met o.m. participaties onderling en/of met de eigen participaties van de GIMV of deze beheerd in haar derde functie ;

- * als een goede huisvader het financieel beheer voeren van de consortiale lening en van de thesaurie

Op vaste data (30.11 en 31.05) zal door de N.V. GIMVINDUS verslag uitgebracht worden aan de voogdijministers over de toestand van de participaties en vorderingen en de evolutie op kasbasis van de afzonderlijke dossiers en een voorstel geformuleerd worden over de aanwending van de kasmiddelen gerealiseerd uit recyclage van participaties en vorderingen. De voogdijministers leggen het verslag van 31 mei voor aan de Vlaamse Executieve in het kader van de begrotingsbesprekingen.

De N.V. GIMVINDUS zal tevens, binnen de principes bepaald in het protocol, nieuwe verbintenissen kunnen aangaan zowel met betrekking tot bedrijven die reeds tot de portefeuille behoren als met betrekking tot bedrijven die nog geen deel uitmaken van de portefeuille.

Via het Programmadecreet zal een decretaale, dus juridisch sluitende, onderbouw worden gegeven tot aanpassing van het organisatorisch en reglementair kader voor het industriebeleid in de voorheen nationale sectoren.

A.9. De scheepsbouw

Ter ondersteuning van de Vlaamse scheepsbouwsector is voor het Fonds bestemd voor het instandhouden en uitbreiden van de koopvaardij- en vissersvloot, in toepassing van de wet van 23.08.1948, een machtiging voorzien van 3000 MF.

Niettegenstaande dit als een drastische verlaging t.o.v. de machtiging 1990 kan beschouwd worden, dient opgemerkt dat door deze machtiging ad. 3000 MF het totaal aan vastleggingen over de periode 1989-1990/1991 15.800 MF bedraagt. Bovendien is een machtiging van 3000 MF de vroeger door de nationale regering voorziene machtiging.

Dit totaal bedrag aan vastleggingen overstijgt de geraamde terugbetalingen over dezelfde periode. In tegenstelling tot hetgeen door de nationale regering in de periode 1985-1986 beslist was, is de Vlaamse Executieve afgestapt van het self-supporting karakter van het Fonds.

In 1991 zal er dan ook een spijziging van het Fonds gebeuren ten belope van 500 MF. Gecombineerd met de spijziging voorzien voor 1990, betekent dit dat de Vlaamse scheepsbouw, sinds de bevoegdheid tot steunverlening bij de Vlaamse Executieve berust, die ze per 1 maart 1989 aan de Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie heeft toegewezen, in totaal 1.300 MF meer middelen tot zijn beschikking heeft gekregen.

De spijzigingen gebeuren met het oog op het instandhouden van de thesaurie van het Fonds, zodat op elk ogenblik, rekening houdende met de opnameschema's voorzien bij de bouwfasen van de betrokken schepen, aan de verbintenissen, ontstaan bij de goedkeuring van de scheepskredieten, kan voldaan worden.

M.b.t. de tussenkomst in de intresten op leningen toegestaan overeenkomstig de wet van 23.08.1948, artikel 1, littera C is voor 1991 als ordonnanceringskrediet 622,1 MF voorzien. Dit bedrag dient aangewend om in 1991 de rentetussenkomsten te betalen voor :

- de scheepskredieten vr 1991 toegestaan
- de scheepskredieten toegestaan in 1991 en die nog een zesmaandelijks intrestvervaldag hebben in 1991.

Teneinde de verbintenissen inzake de nieuwe toe te kennen scheepskredieten in 1991 m.b.t. de zgn. NMKN-Tranches te kunnen vastleggen is een vastleggingskrediet voorzien van 1831,6 MF. De voorziene machtigingen en spijzigingen voor 1991 maken het mogelijk om, rekening houdend met de huidige geldende markt-rentevoeten en de door de Europese Commissie opgelegde steun-percentages, de Vlaamse scheepsbouwsector nieuwe scheepsbouw-orders te laten verwerven voor een globaal investeringspakket ad. 8000 MF. Gegeven de tewerkstelling in de sector van 2700 personen in een optimale bezettingsgraad, kan dergelijk investeringspakket instaan voor ongeveer 1 jaar volledige bezetting van de Vlaamse Scheepsbouwsector. Rekening houdend met de effecten op de bezetting van de vroegere reeds toegestane scheepskredieten en het volledig benutten van de vastleggings-machtiging 1990, betekent dit dat de orderboeken van de Vlaamse scheepsbouw gevuld kunnen worden tot minstens begin 1993. Dit dient de Vlaamse scheepsbouwsector mede in staat te stellen de dag-aan-dag-overlevingsstrategie, die toegepast werd in de jaren 1985-1987 te vervangen door een strategie van behoud van de tewerkstelling op middellange tot lange termijn met een optimale bezetting van het huidige productieapparaat.

De internationale competitiviteit van de scheepsbouw in Vlaanderen dient verder hersteld te worden. Het belangrijkste instrument hiervoor dient het nieuw Vlaams scheepsbouwbeleid te zijn. Op basis van de resultaten van de, in mijn opdracht uitgevoerde, studieopdracht van de GIMV naar de leefbaarheidskansen op middellange termijn van alle

scheepsbouwsegmenten in Vlaanderen met inbegrip van de sector van de scheepsherstellingen, heb ik, tijdens de Ronde-tafelconferentie Vlaamse Scheepsbouw op 26 maart ll. een werkgroep genesteld die als opdracht meekreeg om, op basis van te houden hoorzittingen met alle betrokkenen uit de sector, concrete operationele beleidsmaatregelen uit te werken. Het eerste verslag van haar werkzaamheden werd mij onlangs overhandigd.

Dit verslag is een synthese van de besprekingen die door de werkgroep onder voorzitterschap van de heer M. POPPE, eresecretaris-generaal van het Ministerie van Verkeerswezen, gevoerd werden met alle partijen die heden ten dage bij de Vlaamse Scheepsbouwsector en de gebruikte steuninstrumenten, in casu de wet van 23.08.1948, betrokken zijn. De werkgroep heeft, vertrekkend van een aantal uitgangspunten inzake steun, tewerkstelling en middelen en van een aantal vaststellingen zowel aan de aanbod- als aan de vraagzijde, teneinde het objectief van het toekomstig Vlaams scheepsbouw-beleid te realiseren, met name behoud van de huidige tewerkstelling, een nieuw steuninstrument voorgesteld bestaande uit zowel een directe als indirecte vorm van subsidiering. Hierdoor kunnen de Vlaamse werven een veel ruimer potentieel van klinten aantrekken in een sector die wereldwijd gesubsidieerd is, terwijl in de marktsegmenten waar men heden ten dage reeds een sterke marktpositie in verworven heeft de positie van de Vlaamse scheepsbouw gevrijwaard wordt. De werkgroep heeft, naast de subsidiaringsvormen die recht-streeks en enkel op de Vlaamse scheepsbouw gericht zijn, ook een aantal aanbevelingen geformuleerd om reeds bestaande, algemene, steuninstrumenten ook beter gericht naar de scheepsbouw toe te hanteren.

Teneinde de toekenning van de subsidiering zo objectief mogelijk en binnen bedrijfseconomisch aanvaarde periodes te laten plaatshebben, zijn ook de nodige voorstellen geformuleerd om te streven naar een uniform en onafhankelijk beslissingscentrum, alsmede de oprichting van een adviescomité dat aan de bevoegde Gemeenschapsminister advies dient uit te brengen inzake de steunniveaus en de beleidsindicaties evenals een evaluatie dient te maken inzake de vervulling van de voorwaarden voor implementatie van het steuninstrument, meer bepaald de uitvoering van de actieplannen voorgesteld door Price Waterhouse ter herstructurering en verbetering van de infrastructuur en werking van de Vlaamse Scheepswerven.

Op basis van het verslag dienen nu verdere operationele beleidsmaatregelen uitgeschreven te worden en besproken met de betrokkenen, waarna zal kunnen overgegaan worden tot het uitvaardigen van een nieuw decreet m.b.t. de steunverlening aan de Vlaamse scheepsbouw. Na definitieve uitwerking van de voorstellen zal aan de Vlaamse Executieve het nieuw Vlaamse Scheepsbouwbeleid vr eind 1990 worden voorgelegd.

Het vervatten van deze operationele beleidsmaatregelen in een decretaal kader en de hiervoor vereiste adviezen van de Raad van State en de SERV, en goedkeuring door de Europese Commissie en voorlegging aan de Vlaamse Raad, dient dan te gebeuren tijdens de eerste maanden van 1991 zodat het decreet in de loop van 1991 van kracht kan worden. Het continueren van de werking van het FONDS bestemd voor het instandhouden en het uitbreiden van de koopvaardij- en vissersvloot, in toepassing van de wet van 23.08.1948, tot op het ogenblik dat het nieuwe decreet inzake steun aan de Vlaamse Scheepsbouw in voege treedt, is een noodzaak om de opportuniteiten die zich nu kunnen voordoen inzake aanvulling van de orderboeken van de Vlaamse werven ten volle te benutten.

A.IO. De steun aan de filmnijverheid

Krachtens artikel 39 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten werden de **financile** middelen betreffende de steun aan de filmnijverheid overgedragen aan de Gemeenschappen, in casu 49,9 MF aan de Vlaamse Gemeenschap.

Voor het begrotingsjaar 1989 werd het van 49.9 Mio BF tot 81.9 Mio BF verhoogde bedrag ingeschreven op artikel 32.02.02, Sektor 10 — Economische Zaken, de subsidies aan de cinematografische nijverheid.

Voor het begrotingsjaar 1990 werd het bedrag op hetzelfde niveau behouden en ingeschreven op het **Aktiviteitenprogramma** Sektie 61, Algemeen Economisch Beleid, artikel 32.03, de subsidies aan de cinematografische nijverheid.

Voor het begrotingsjaar 1991 wordt het bedrag voor de subsidies aan de filmnijverheid verhoogd tot 104 Mio BF.

Schematisch geeft dit :

(in miljoenen)			
1991	1990	1989	1988
104	81,9	81,9	49,9

Deze subsidies zullen aangewend worden voor filmproductietoelagen en premies zoals voorzien in een ontwerp van decreet houdende het filmbeleid in de Vlaamse Gemeenschap, voor de steun aan filmfestivals in Vlaanderen en voor de promotie van de Vlaamse film in het buitenland.

Om enerzijds de gestegen filmproductie in Vlaanderen en de daarmee samenhangende internationalisering te ondersteunen en anderzijds het behoud van de Vlaamse identiteit te verzekeren zal een gecordineerd filmbeleid worden voorgesteld.

In dit ontwerp van decreet wordt een symbiose tot stand gebracht tussen de, voorheen strikt gescheiden, economische steun, of de subsidies aan de filmnijverheid en de culturele steun, of de toelagen bestemd voor de productie van culturele films en de participatie in coproducties. Dit moet toelaten een eigen Vlaamse filmproductie te ondersteunen en te stimuleren, zowel de economische als de culturele component ervan. Als instrument daartoe zal in de Vlaamse Gemeenschap een autonoom werkende instelling worden opgericht, de Stichting Vlaamse Filmproductie, (die tot taak zal hebben de filmproductie in de Vlaamse Gemeenschap te bevorderen door het verlenen aan filmproducenten van produktietoelagen en van premies voor de voorbereiding en het schrijven van scenario's, voor de pre-productie en voor de postproductie.

Deze toelagen en premies zullen toegekend worden aan filmproducties erkend als behorende tot de Vlaamse Gemeenschap, aan coproducties en aan filmproducties niet erkend als behorende tot de Vlaamse Gemeenschap. Dit laatste op voorwaarde dat in de lidstaat van de Europese Gemeenschap en/of het deelgebied waar de desbetreffende filmproductie toe behoort, de door de Stichting erkende filmproducties eveneens voor betoelaging in aanmerking komen.

Op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, het **Aktiviteitenprogramma** Algemeen Economisch Beleid zal een jaarlijkse toelage verleend worden aan deze instelling.

De middelen van de Stichting zullen verder bestaan uit een jaarlijkse toelage op het Aktiviteitenprogramma Schone Kunsten, eventueel uit door openbare en private instellingen verleende toelagen, uit schenkingen en legaten en uit terugbetalingen van door de filmproducenten gemaakte winsten met films waarvoor door de Stichting een toelage en/of premie werd toegekend.

Een Vlaamse Filmcommissie zal een adviserende rol vervullen naar de Stichting Vlaamse Filmproduktie toe inzake de al of niet erkenning van een filmproduktie als behorende tot de Vlaamse Gemeenschap en de toe te kennen toelagen en premies.

Het principe van produktietoelagen en -premies houdt in dat deze zodanig verleend worden dat ze hun volledig effect ressorteren in het produktieproces zelf.

Dit betekent een afstappen van het systeem van de automatische hulp, waarbij produktietoelagen worden verleend in de vorm van premies achteraf, na vertoning in de bioscoop op basis van een percentage van de bruto-ontvangst van het totaalprogramma, waarvan de desbetreffende film deel uitmaakt.

Voor de begrotingsjaren 1991-1995 of de maximale exploitatieperiode voor de lange film, blijft een gedeelte van de 104 Mio BF voorzien voor de overgangperiode van de automatische hulp naar het nieuwe systeem.

Een Vlaamse Hoge Raad voor de film, waarvan de samenstelling een afspiegeling moet zijn van de filmsector in het algemeen, zal een adviserende rol vervullen naar de bevoegde Gemeenschapsministers toe. Deze opdracht tot adviesverstrekking betreft zowel het filmbeleid in de Vlaamse Gemeenschap in het algemeen als in specifieke aspecten ervan.

Naast dit algemeen kader ter bevordering van de filmproduktie in de Vlaamse Gemeenschap zal een Vlaams Audiovisueel Centrum worden opgericht.

Dit Centrum zal in de eerste plaats beginnende filmmakers bij hun eerste projecten begeleiden en ondersteunen, met daarbij eveneens aandacht voor de videoproduktie.

Voor het begrotingsjaar 1989 werd 400.000 BF toegekend aan het Internationaal Filmgebeuren van Vlaanderen-Gent voor de Joseph Plateauprijzen 1988-1989.

Voor het begrotingsjaar 1990 wordt 1.2 Mio BF gereserveerd voor de Joseph Plateauprijzen 1989-1990 en het opzetten van een nieuw initiatief : de toekenning van premies aan de distributie van kwaliteitsfilms.

Voor het begrotingsjaar 1991 zal n bedrag toegekend worden aan de overkoepelende V.Z.W. waarin een samenwerking tussen het Internationaal Filmgebeuren van Vlaanderen-Gent en het Internationaal Filmfestival van Antwerpen wordt tot stand gebracht.

Het derde luik van subsidies aan de filmnijverheid voor het begrotingsjaar 1991 zal bestaan uit het ondersteunen van de promotie van de Vlaamse film in het buitenland, in het bijzonder de aanwezigheid op de buitenlandse filmfestivals en -beurzen.

B. De economische expansie en regionale reconversie Grote Ondernemingen

B.1. Het budgettaire kader

Vanuit technisch oogpunt worden de tot 1990 bestaande begrotingsfondsen FEERR-Grote Ondernemingen en ROF-Grote Ondernemingen samengesmolten en omgevormd tot een parastatale-A. Aldus wordt het fonds conform aan de wet van 28 juni 1989 tot wijziging van de wet van 28 juni 1963 op de Rijkscomptabiliteit.

Inhoudelijk valt een sterke daling van zowel de vastleggingsmachtiging als het spijzigingskrediet op :

Machtiging — Grote Ondernemingen

1991	1990	1989	(in miljarden) 1988
7,2	8,5	9,0	7,5

Spijziging — Grote Ondernemingen

(in miljarden)			
1991	1990	1989	1988
5,15	7,4	9,0	7,5

De daling zijn het concrete gevolg van de toepassing van nieuwe richtlijnen voor de expansiesteun die een tweevoudig oogmerk hebben : selectiviteit en een budgettaire besparing.

B.2. Beleid voor de Grote Ondernemingen

B.2.1. De nieuwe richtlijnen

Het hoge investeringsniveau dat de economische activiteit in Vlaanderen kenmerkt sinds begin 1987 is er de aanleiding van dat de expansiesteun op een meer selectieve wijze wordt toegekend.

De wetgeving op de economische expansie voorziet (in de letter maar ook in de geest) dat die bestedingen zouden worden gestimuleerd die het patrimonium van onze bedrijven verrijken (uitbreiden maar ook omschakelen en moderniseren). Dat investeringen die louter de instandhouding van het bestaande apparaat beogen en die ruim kunnen worden gefinancierd met de gerealiseerde afschrijvingsfondsen worden betoelaagd is dan ook niet evident. Vandaar dat eerstmaals een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen. Voor het vaststellen van het subsidieerbare investeringsbedrag wordt daarom in de nieuwe richtlijnen het aanvaardbare project verminderd met 50 % van de gemiddelde afschrijvingen van de laatste 3 boekjaren.

Tevens werden de basispercentages (het automatische en algemene karakter van de expansiesteun) gevoelig verlaagd en werd het minimum investeringsbedrag van de projecten opgetrokken van 10 naar 20 MF, eveneens na aftrek van de afschrijvingsquota.

Het gewijzigde beleid m.b.t. de expansiesteun werd eveneens ingegeven door de vaststelling dat bepaalde sociale en maatschappelijke problemen niet kunnen worden opgelost door in te spelen op een louter aanzwengelen van de economische activiteit.

Zo is in de nieuwe richtlijnen niet enkel voorzien dat het arbeidsscheppende karakter van de investeringen wordt geaksentueerd waardoor een meertewerkstellingssteun kan worden toegekend tot 6 % van het aanvaarde investeringsbedrag in de wet van 17 juli 1959 en tot 8 % in de wet van 30 december 1970 (beperkt tot 400.000 fr., resp. 600.000 fr. per nieuwe arbeidsplaats) maar gezien het structurele karakter van de werkloosheid werd bepaald dat de meertewerkstellingssteun kan worden verdubbeld indien de rekrutering gebeurt onder langdurig werklozen en trekkers van het bestaansminimum. Voornoemde maxima per nieuwe arbeidsplaats gelden niet wanneer de rekrutering gebeurt onder deze structureel zwakke groepen.

Aktueel moet maar al te frequent worden vastgesteld dat een curatief milieubeleid stukken duurder uitvalt dan een preventieve politiek. Het volstaat te verwijzen naar de hallucinante bedragen die nodig zijn om zogenaamde “black points” te saneren. Een reeks konkrete maatregelen werden genomen als aanzet tot een milieu-voorkomingsbeleid.

Vooreerst introduceren de nieuwe richtlijnen een ecologie-criterium, op basis waarvan investeringen van expansiesteun kunnen genieten. Bedoelde investeringen zijn gericht op n of meer van de volgende elementen : vermindering van de milieubelastende effecten van het bedrijf, grondstoffenbesparing, energiebesparing, verhoging van de duurzaamheid, de kwaliteit en de veiligheid van de geproduceerde goederen of verhoging van de brandveiligheid en de veiligheid van de arbeidsomstandigheden tijdens het productieproces.

Teneinde van ecologische overwegingen een doorslaggevende factor te maken in de investeringsbeslissing of in de keuze van het soort investeringen, voorziet de nieuwe richtlijn een vrij hoog steunpercentage in het ecologie-criterium, nl. 15 % van het deel van het investeringsbedrag dat specifiek op de voornoemde elementen is gericht. Met dergelijke steunpercentage wordt in vele gevallen de “pay-back”-periode van een investering voldoende ingekort om de bedrijven in de gewenste richting te sturen.

Studie-opdrachten en audits die de ondernemingen moeten toelaten hun productieproces aan te passen met het oog op deze elementen, kunnen eveneens ten belope van 15 % via expansiesteun worden gefinancierd.

In de tweede plaats wordt ingegrepen in die productieprocessen, waarbij uiterst schadelijke stoffen betrokken zijn. Met name gaat het over :

1. Cadmium en cadmiumverbindingen ;
2. Kwik en kwikverbindingen ;
3. Cyaniden ;
4. PCB's en PCT's ;
5. Organische (laag moleculaire) halogeenverbindingen ;
6. Organische fosfor en tinverbindingen ;
7. Kankerverwekkende stoffen (cfr. ARAB 148 decies) ;
8. Persistente pesticiden ;
9. Asbest en asbesthoudende stoffen.

Aan bedrijven, die tijdens het productieproces op n van vermelde stoffen gebruik maken hetzij als grondstof, half-fabrikaat, eindprodukt of reststof en op expansiesteun wensen een beroep te doen, wordt de basissteun slechts voorwaardelijk toegekend. Indien genoemde stoffen niet uit het productieproces worden geweerd voor 1 mei 1993, zal geen verdere steun meer worden verleend.

Bij het uitvaardigen van de nieuwe richtlijnen werd eveneens gestreefd naar een vereenvoudiging van de procedures en vooral de efficiëntie. Hiertoe werd o.m. de uitbetalingsperiode van de kapitaalpremies verminderd met 6 maanden. Al deze maatregelen zullen bij middel van gebruiksvriendelijke brochures ter kennis van de ondernemingen worden gebracht.

B.2.2. Tabel van de investeringsevolutie

Investerings in het kader van de expansiewetten van 17.7.1959 en van 30.12.1970

Belangrijke resultaten van de toepassing van de expansiewetten van 1959 en 1970 in miljard BF :

Jaar	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990**
Ingediende dossiers	868	1.029	969	846	1.004	1.203	933
Gunstige beslissingen	722	784	734	650	777	797	865
Ingediende investeringen	—	85,6	72,4	76,2	125,9	97,5	107,9
Betoelaagde investeringen	75,1	67,3	60,5	51,1	96,5	73,3	84,2
Budgettaire weerslag	11,9	7,4	6,4	5,0	8,9	6,1	5,2
Steunpercentage	15,9 %	11 %	10,6 %	9,9 %	9,2 %	8,3 %	6,2 %
Nieuwe arbeidsplaatsen	6.250	9.027	6.962	6.586	20.388	10.335	9.685
Nieuwe vestigingen	54	77	62	54	72	79	88
Financiering eigen middelen	83,1 %	85,6 %	80,2 %	78,1 %	82,3 %	87,9 %	78,9 %
Investerings per nieuwe arbeidsplaats	12,0	7,4	8,6	8,2	4,7	7,1	8,7
Aanvaarde investeringen in ontwikkelingszones (*)	38,2	34,7	27,9	17,5	45,9	28,9	25,3
Steunpercentage in ontwikkelingszones (*)	20,6 %	16,7 %	13,8 %	17,5 %	13,2 %	11,3 %	8,3 %

(*) Ontwikkelingszones : de Westhoek (arr. Ieper, Diksmuide, Veurne), arr. Turnhout, prov. Limburg.

(**) 1990 : begin januari tot eind september.

B.3. Het reconversiebeleid in Vlaanderen

Het regeringsprogramma van de Vlaamse Executieve bepaalde dat een dynamisch expansie- en reconversiebeleid in de door de Europese Gemeenschap erkende ontwikkelingszones zou worden voortgezet en bijgestuurd in functie van de herziening van de Europese structuurfondsen.

Het regeringsprogramma voorzag eveneens dat selectieve maatregelen zouden worden genomen ten aanzien van die probleemgebieden die hiervoor op basis van relevante regionale sociaal-economische indicatoren en na advies van de SERV in aanmerking komen.

B .3.1. Het reconversiebeleid in de erkende ontwikkelingszones

1. Uitgangspunten

— De Vlaamse Executieve heeft steeds een belangrijke plaats voorbehouden aan een dynamisch ontwikkelings- en reconversiebeleid ten einde alle regio's op een gelijk aardige wijze aan de economische en sociale vooruitgang te laten deelnemen. Als algemene doelstelling wordt daarbij beoogd : het **creëren**, op korte en middellange termijn, van nieuwe leefbare arbeidsplaatsen, — prioritair in regio's met een hoog tewerkstellingstekort, — en het verhogen van het algemeen welvaarts- en welzijnsniveau in de betrokken subregio's.

— Binnen het VESOC werd in maart 1990 een consensus bereikt over de krachtlijnen van het te voeren beleid in alle probleemzones, met prioriteit voor de door de E.G. erkende ontwikkelingszones. Deze zones (Limburg, het arrondissement Turnhout, de Westhoek) beslaan samen 36 % van het grond gebied van het Vlaamse Gewest en omvatten in totaal 22 % van de Vlaamse bevolking.

Als basisoptie voor het hele expansie- en reconversiebeleid wordt de selectieve aanwending van de budgettaire middelen vooropgesteld. Deze selectiviteit richt zich in hoofd zaak op de middelen beschikbaar voor de steunverlening aan het toegepast industrieel onderzoek en aan de investeringen in het kader van de verschillende economische expansiewetten.

Verder steunt het beleid inhoudelijk op 3 fundamentele aspecten :

a) het stimuleren en aantrekken van nieuwe projecten ; in dit verband worden de inspanningen toegespitst op :

— de intensifiëring van het toegepast industrieel onderzoek ;

— de bevordering van de samenwerking van de industrie, onderwijs- en onderzoeksinstellingen in de ontwikkelingszones ;

— de versterking van de promotie van de ontwikkelingszones in het kader van de prospectie naar buitenlandse investeerders.

b) de bevordering en ondersteuning van groei en investeringen ; dit wordt beoogd via :

— selectieve steun aan de investeringen in het kader van de economische expansiewetgeving ;

— begeleiding van startende en groeiende KMO's ;

— coördinatie met nationale investeringsstimuli ;

— gericht beleid inzake overheidsinvesteringen (rekening houdend met de noden van de ontwikkelingsgebieden op het vlak van infrastructuur en ruimtelijke ordening, toerisme en recreatie, leefmilieu, huisvesting, . . .) ;

— exportbevorderende initiatieven, voornamelijk toegespitst op KMO's ;

c) een betere opleiding en vorming ;

Ten einde vorming en opleiding zoveel mogelijk te laten inspelen op het geschikt maken van werkzoekenden voor de arbeidsmarkt, wordt voorzien in :

— permanente evaluatie van het specifiek op tewerkstelling gericht vormingsaanbod ;

— het sensibiliseren van studie- en beroepskeuzebegeleiders ;

— het onderzoek van de mogelijkheid tot samenwerking tussen vormingsinstellingen

— de uitbreiding van de beroepsopleidingsinfrastructuur ;

— de vorming van het opleidingsaanbod voornamelijk gericht op specifieke doelgroepen (bijv. migranten en laaggeschoolden) en inspeland op de vraag vanuit het bedrijfsleven (opleidingen in nieuwe technologieën).

Tevens worden bijkomende impulsen gegeven aan de middenstands opleiding door versterking van het vormingsaanbod (uitbreiding van de ondernemersopleidingen en vervolmakingssessies) en door het betoelagen van de nodige uitrustingen in de vormingscentra.

De reconversie en ontwikkeling van de erkende ontwikkelings gebieden gebeurt tevens in nauwe samenwerking met de Europese Gemeenschap, welke steeds meer invloed uitoefent op het beleid van de Lid-Staten.

De Europese Commissie vervult op dit vlak een dubbele rol. Enerzijds oefent zij op basis van de artikels 92 t.e.m. 94 van het E.G.-verdrag (concurrentiebeleid) toezicht uit op de steunmaatregelen van de Lid-Staten, welke bovendien uitsluitend in de door haar afgebakende ontwikkelingszones kunnen worden toegepast. Anderzijds voert zij een eigen regionaal beleid, voornamelijk via de structuurfondsen (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, Europees Sociaal Fonds, Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw) en via de interventie mogelijkheden van de E.G.K.S. en de Europese Investeringsbank.

B .3.2. Expansiewetgeving — Regionaal Ontwikkelingsfonds (*)

1. Wet van 30 december 1970

In het kader van het selectief expansiebeleid wordt, in toepassing van de wet van 30 december 1970, een hogere steunverlening voorzien voor investeringsprojecten in de ontwikkelingsgebieden.

De maximale steun, voorbehouden aan investeringen die de tewerkstelling bevorderen en aan strategische criteria beantwoorden, bedraagt 21 % van het aanvaarde investeringsbedrag (18 % in het arrondissement Turnhout en in de Westhoek), zonder evenwel de door de E.G. toegestane maximale steunintensiteit te overschrijden (20 % netto-subsidie-equivalent in Limburg, 15 % n.s.e. in Turnhout en de Westhoek).

Belangrijkste resultaten 1985-1989 (in miljoen BEF) :

1985				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	18.439,7	6.515,9	874,1	25.829,7
Budgettaire weerslag	2.231,1	1.223,4	29,1	3.583,6
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	2.521	560	391	3.472
1986				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	14.223,0	10.585,8	1.844,8	26.653,6
Budgettaire weerslag	2.081,8	1.288,0	267,1	3.635,9
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	804	734	286	1.824

(*) Met ingang van 1.01.1991 wordt het ROF in het FEERR geïntegreerd.

1987				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	8.882,4	7.570,7	892,1	17.345,2
Budgettaire weerslag	1.733,0	1.179,4	129,3	3.041,7
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	655	573	171	1.399
1988				
Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal	
Betoelaagde investeringen	31.552,0	9.429,1	1.815,1	(1) 45.796,2
Budgettaire weerslag	3.527,7	1.484,0	276,5	5.288,2
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	1.685	1.162	450	3.297
(1) Bij deze belangrijke stijging van de betoelaagde investeringen t.o.v. 1987, dient rekening te worden gehouden, met de weerslag van een omvangrijk investeringsprogramma van n bedrijf met vestiging in Limburg ten bedrage van 25 miljard BEF.				
1989				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	12.569,0	14.258,6	2.120,4	28.948,0
Budgettaire weerslag	1.365,4	1.632,2	267,3	3.264,9
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	2.126	913	496	3.535

Tijdens de laatste 5 jaar bedroegen de betoelaagde investeringen in de 3 erkende ontwikkelingszones 141.572,1 miljoen BEF. Dit betekent dat 40,8 % van de globale betoelaagde investeringen in Vlaanderen (346.896,1 miljoen BEF) in deze zones werden gerealiseerd.

De totale toegekende steun beliep 18.814,3 miljoen BEF, met een gemiddeld steunpercentage van 13,3 %.

Voor het totale aantal vooropgestelde nieuwe arbeidsplaatsen bedroeg de tussenkomst tijdens deze periode 13.527 miljoen BEF.

2. Wet tot economische heroriëntering van 4 augustus 1978

Belangrijkste resultaten 1985-1989 (in miljoen BEF).

1985				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	2.030,1	1.416,0	1.051,6	4.497,7
Budgettaire weerslag	163,0	135,9	108,5	407,4
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	1.272	874	388	2.534
1986				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	3.929,9	3.054,6	2.054,6	9.039,1
Budgettaire weerslag	352,0	309,8	193,2	855,0
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	2.380	3.909	660	6.949
1987				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	3.804,1	2.301,3	1.457,1	7.562,5
Budgettaire weerslag	323,5	193,4	113,7	630,6
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	1.862	1.343	426	3.631
1988				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	5.364,6	3.524,6	2.621,6	11.510,8
Budgettaire weerslag	420,3	298,5	235,3	954,1
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	1.802	1.330	471	3.603
1989				
	Limburg	Turnhout	Westhoek	Totaal
Betoelaagde investeringen	10.815,1	6.529,2	4.109,6	21.453,9
Budgettaire weerslag	864,4	499,9	343,2	1.707,5
Voorziene arbeidsplaatsen (in eenheden)	2.505	2.170	617	5.292

Tijdens de periode 1985-1989 beliepen de betoelaagde investeringen in de 3 erkende ontwikkelingszones 54.064 miljoen BEF, hetzij 24,3 % van de globale investeringen in het Vlaamse Gewest (222,8 miljard BEF).

De totale toegekende steun bedroeg 4.554,6 miljoen BEF, hetgeen een gemiddeld steunpercentage betekent van 8,4 % .

De voorziene meertewerkstelling als gevolg van de betoelagde investeringen beliep 22.009 eenheden.

B.3.3. De programma's in het kader van de Europese structuurfondsen

Met het oog op een betere coördinatie van het Europees reconversiebeleid en de politiek van de verschillende Lid-Staten, werd op 1 januari 1989 een hervorming doorgevoerd van de E. G. -structuurfondsen.

Inspeland op de daardoor geboden mogelijkheden, werden begin 1989 bij de Europese Commissie aanvullende reconversieplannen ingediend voor Limburg en het arrondissement Turnhout welke beide werden erkend als doelstelling 2-gebieden (industriële gebieden in verval). Deze plannen vormen een aanvulling op de reeds eerder door de Commissie goedgekeurde programma's voor de betrokken gebieden.

Beide plannen hebben betrekking op de periode 1989-1991 en voorzien in bijkomende initiatieven over de verschillende deeldomeinen : industriële expansie, wetenschappelijk onderzoek, toerisme, beroepsopleiding en infrastructuur.

Zij vertegenwoordigen een bijkomende inspanning van 3 miljard BEF (waarvan 1,4 miljard F in Limburg en 1,6 miljard F in Turnhout). Bij beschikking van 20 december 1989 (vaststelling communautaire bestekken) werden hiervoor 1,220 miljard BEF extra E.G.-middelen voorzien (570 miljoen BEF voor Limburg en 650 miljoen BEF voor Turnhout). Deze E.G.-bijstand zal worden benut via de uitvoering van operationele programma's (samenhangend geheel van **meerjarenacties**) welke in april 1990 ter goedkeuring bij de Commissie werden ingediend.

Hierop wordt verder in detail ingegaan.

B.4. De reconversie in Limburg : stand van zaken

B.4.1. Het Toekomstcontract voor Limburg Institutioneel kader

Op 29 april 1987 leidde de wil om een samenhangend en gecoördineerd reconversiebeleid in Limburg te voeren tot de goedkeuring van een gemeenschappelijke verklaring van de Vlaamse Executieve, de nationale Regering, de overheid van de provincie Limburg en de Europese Commissie. Deze verklaring is beter bekend als het "Toekomstcontract voor Limburg". Het Toekomstcontract stelt zich tot doel de volledige werkloosheid in Limburg "zo snel mogelijk en ten laatste binnen tien jaar vanaf de datum van de ondertekening van het akkoord" zeer gevoelig te verminderen. In de praktijk beoogt men de vermindering van de werkloosheid tot het niveau van de rest van Vlaanderen.

Om dit doel te bereiken, bevat het Toekomstcontract de volgende instrumenten :

- stimuleren van de werkgelegenheid in de private, industriële en tertiaire sector en in de openbare sector, waarbij tevens verwezen wordt naar de verantwoordelijkheid van de sociale **geprekspartners**, de investeringsmaatschappijen, de financiële instellingen en de overheid, middels aangepaste algemene macro- en selectieve micro-economische maatregelen ;

- de bevordering en progressieve verhoging van de deelname van de Limburgse bevolking aan vorming, opleiding en onderwijs waardoor de scolarisatie van de Limburgse bevolking op alle niveau's op het gemiddelde in Vlaanderen gebracht wordt ;

- reconversie-initiatieven in die gemeenten waar de KS-activiteiten zullen worden beëindigd.

In het Toekomstcontract is tevens voorzien dat regelmatig een vaste delegatie van de Vlaamse Executieve, de nationale Regering, de Limburgse overheid en een vertegenwoordiger namens de Europese Commissie als waarnemer, zullen overleg plegen en de nodige initiatieven nemen tot realisatie van de vooropgezette doelstellingen. Dit overleg wordt voorgezeten door de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, die de vergadering bijeenroept. Dit is het zgn. "Interministerieel Overleg".

Bovendien dient een permanente werkgroep het overleg en de initiatieven voor te bereiden en op te volgen. De werkgroep (de zgn. Permanente Werkgroep Limburg (PWL)) wordt bijeengeroepen en voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve. Naarmate de reconversie op gang kwam, werden de opdrachten van de PWL verruimd : zo treedt de PWL op als **stuurcomité** voor het Geïntegreerd Actieprogramma voor Limburg (GAPL) dat hierna zal besproken worden.

De samenstelling van de Permanente Werkgroep is als volgt :

- Voorzitterschap : kabinet GM Geens (J. Cornillie) ;
- vertegenwoordigers van de Europese Commissie ;
- vertegenwoordigers van alle Gemeenschapsministers ;
- vertegenwoordigers van de volgende nationale Ministers : Martens, Claes, Colla, Dehaene, Schiltz en Van Den Brande ;
- vertegenwoordigers van de GOM ;
- vertegenwoordiger van de provincie ;
- vertegenwoordiger van het LIS0 ;
- vertegenwoordigers van het ABVV, ACV, NCMV, VKW en de Belgische Boerenbond ;
- leden van het coördinatieteam van de PWL.

Het coördinatieteam bestaat uit één coördinator (B. Verbrugghe), twee stafmedewerkers (L. Vandenhove en M. Vrijens) en twee administratieve medewerkers. De Vlaamse Executieve staat in voor de financiering van de helft van de werkingskosten en van de loonkosten van de coördinator en de twee stafmedewerkers. De provincie Limburg staat in voor de financiering van de helft van de werkingskosten en van de loonkosten van de twee administratieve medewerkers. Het coördinatieteam beschikt over een standplaats in Brussel en in Limburg.

1.2. Cijfermatige evaluatie van het Toekomstcontract

De PWL verstrekt elke maand gegevens over het werkloosheidsoverschot in Limburg in vergelijking met de rest van Vlaanderen. Dit overschot is het verschil tussen de werkloosheid in Limburg (volledige uitkeringsgerechtigde werklozen) enerzijds en de berekende werkloosheid anderzijds. De berekende werkloosheid duidt aan hoeveel de werkloosheid in Limburg zou zijn indien deze provincie dezelfde werkloosheidsgraad zou kennen als de rest van Vlaanderen.

De werkloosheidsgraden worden berekend op basis van de tegen werkloosheid verzekerden (meest recente cijfers : 30/06/88) en kennen het volgende verloop :

	Limburg			Rest Vl.	Saldo	Vl. Gew.
	M	V	T			
Eind april 1987	8,7	38,8	20,9	13,3	+ 7,6	14,3
augustus 1987	9,7	38,7	21,5	12,4	+ 9,1	13,6
augustus 1988	8,8	35,1	19,4	11,0	+ 8,4	12,2
augustus 1989	7,6	29,4	16,5	9,7	+ 6,8	10,6
augustus 1990	7,6	25,5	15,1	8,9	+ 6,2	9,7

Tussen april 1987 en augustus 1990 nam de werkloosheidsgraad in Limburg af met 5,8 procentpunten. In de rest van Vlaanderen bedroeg de vermindering over dezelfde periode 4,4 procentpunten.

Vanwege de sluiting van de Oostelijke mijnzetels en de gevolgen van de beslissing van de Vlaamse Executieve van 26 mei 1989 tot vervroegde beëindiging van de steenkoolexploitatie, is er een opvallend verschil tussen de werkloosheidsgegevens naar geslacht :

- tussen april 1987 en augustus 1990 nam de werkloosheidsgraad bij de Limburgse mannen af met 1,1 procentpunt tegenover 3,0 procentpunten voor de rest van Vlaanderen ; eind augustus 1990 lag de mannelijke werkloosheidsgraad nog 2,1 procentpunten hoger dan in de rest van Vlaanderen.

- tussen april 1987 en augustus 1990 nam de werkloosheidsgraad bij de Limburgse vrouwen af met 13,3 procentpunten tegenover 6,8 procentpunten voor de rest van Vlaanderen ; eind augustus 1990 lag de vrouwelijke werkloosheidsgraad nog 6,3 procentpunten hoger dan in de rest van Vlaanderen.

In augustus 1990 waren er nog 34.220 Limburgers werkloos, waaronder 9.314 mannen en 24.906 vrouwen.

De gevolgen van de ingrijpende herstructurering van de steenkool op de arbeidsmarkt kunnen als volgt gekwantificeerd worden :

- eerste herstructurering (Oosten) : 5.765 mijnwerkers boden zich aan op de arbeidsmarkt. Hiervan waren er op 31 juli 1990 843 werkloos en uitkeringsgerechtigd (14,6%) ; 202 volgden een beroepsopleiding en 241 waren opgenomen in de VDAB-gegevens als "andere werkzoekenden". Bijna 50% van de werkloze mijnwerkers hebben een niet-Belgische nationaliteit ; in het totale afvloeibestand was dit slechts 1/3. Opvallend is dat de werkloosheidsduur van iets meer dan de helft van de ex-mijnwerkers meer dan 2 jaar bedraagt. In dit verband kan erop gewezen worden dat meer dan 55% van de werkloze mijnwerkers uitsluitend lager onderwijs heeft gevolgd en slechts 5% een diploma heeft van hoger secundair onderwijs.

- tweede herstructurering (Westen) : van de 2.335 mijnwerkers die ervoor geopteerd hebben om de KS te verlaten met een vertrekpremie (waaronder 114 van niet-Belgische nationaliteit), hebben er reeds 1.809 de onderneming verlaten (77%). Hun arbeidsmarktsituatie was einde juli 1990 de volgende :

— werkloos :	557 (30,8%)
— ander werk :	439 (24,3%)
— opleiding :	453 (25,0 %)
— wachten op herscholing :	117 (6,5 %)
— geen informatie :	104 (5,7 %)

Het afvloeibestand in het Westen heeft een opvallend jonge leeftijdsstructuur : slechts 8 % is ouder dan 35 jaar. 60 % is jonger dan 30 jaar.

Beide herstructureringen brengen met zich mee dat 8.100 personen zich bijkomend op de arbeidsmarkt hebben aangeboden (7.574 of 93,5%) of dit op korte termijn zullen doen (526 of 6,5%), hetzij bijna 4% van het aantal tegen werkloosheid verzekerden (mannen + vrouwen).

Het nog weg te werken werkloosheidsoverschot in Limburg op basis van hoger vermelde methode kende het volgende verloop :

	Mannen	Vrouwen	Totaal
april 1987	275	15.216	15.491
augustus 1988	2.653	14.423	17.076
augustus 1989	2.195	11.895	14.090
augustus 1990	2.530	10.393	12.923

Globaal genomen, kan gesteld worden dat op iets meer dan 3 jaar tijd (april 1987-augustus 1990) 16,6 % van het totale werkloosheidssurplus is weggewerkt (i.p.v. 30 % zoals geambieerd in het Toekomstcontract). Wat de vrouwelijke werkloosheid betreft, bedraagt dit percentage 31,7 % , hetgeen volledig in lijn ligt met de gestelde doelstellingen.

Men kan dan ook stellen dat de onderliggende ontwikkeling van de werkloosheid in Limburg gunstig is : enerzijds werd in Limburg sinds de ondertekening van het Toekomstcontract een werkloosheidsoverschot bij de mannen gecreëerd dat evenwel veel minder groot is dan men op basis van de KS-afvloeiingen zou verwachten, anderzijds neemt het werkloosheidsoverschot bij de vrouwen af aan een ritme dat verenigbaar is met de bepalingen van het Toekomstcontract. Tevens dient benadrukt dat een dergelijke evolutie zich heeft kunnen doorzetten tijdens een periode dat de tewerkstelling bij de KS verminderd is met ongeveer 14.000 eenheden (december 1986 : 17.437 ; mei 1990 : 3.526) terwijl de demografische druk terzelfdertijd sterker was in Limburg dan in de rest van Vlaanderen.

Hierbij passen de volgende kanttekeningen :

- de gegevens over de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen betreffen slechts een, zij het belangrijk, gedeelte van het totaal aantal werkzoekenden die niet werken. Zo zijn b.v. het aantal jongeren in hun wachttijd en de vrij ingeschrevenen (niet-werkenden) niet in de statistieken opgenomen ;

- de werkloosheidsgegevens houden ook geen rekening met de kwaliteit van het werk dat aangeboden wordt : zo kent de evolutie van het aantal deeltijdse werklozen een snellere toename in Limburg dan in de rest van Vlaanderen (+ 51,3 % tussen april 1987 en april 1990 tegenover + 35,0 % in de rest van Vlaanderen). Idem voor wat de evolutie van de interimarbeid betreft : tussen juni 1987 en juni 1988 steeg de interimarbeid in Limburg met 47,2 % (41,2 % voor de

mannen en 61,6 % voor de vrouwen) tegenover slechts 28,3 % in de rest van Vlaanderen (29,6 % voor de mannen en 25,8 % voor de vrouwen). Hierbij kan aangestipt worden dat het Toekomstcontract slechts spreekt over “volledig werklozen” ;

- het is bekend dat de ontwikkeling van de actieve bevolking in Limburg anders verloopt dan in de rest van Vlaanderen. Zo blijkt uit NIS-gegevens dat de bevolking op arbeidsleeftijd (20 tot 59 jaar) tussen 1990 en 1995 in Limburg met 9.918 eenheden zal toenemen ; in de rest van Vlaanderen raamt men daarentegen een vermindering met 34.160 eenheden. De GOM-Limburg raamt de jaarlijkse stijging van de beroepsbevolking in Limburg (exclusief dienstplichtigen) tussen 1990 en 1995 op 445 eenheden (-162 voor de mannen en + 607 voor de vrouwen).

Algemene conclusies

Het werkloosheidssurplus in Limburg neemt af. Bij het analyseren van de gegevens blijkt dat een duidelijk onderscheid dient gemaakt tussen de mannen en de vrouwen.

1. Door de herstructurering van de KS is het werkloosheidsoverschot bij de mannen toegenomen maar de onderliggende evolutie is duidelijk positief.

Dit blijkt ook uit de tewerkstellingsevolutie (totale RSZ-tewerkstelling exclusief steenkoolnijverheid) tussen 1/1/85 en 30/6/88 : de totale mannelijke RSZ-werkgelegenheid (excl. mijnen) bij de Limburgse mannen steeg tijdens deze periode met 14,2 % ; in Vlaanderen steeg de mannelijke tewerkstelling tijdens dezelfde periode met slechts 5,7 % . Tussen 1985 en midden 1988 stond Limburg in voor 28,6 % van de mannelijke tewerkstellingsaanroei in Vlaanderen (hoewel het aandeel van de Limburgse mannelijke tewerkstelling in het totaal begin 1985 slechts 11,4 % bedroeg (eveneens excl. steenkoolnijverheid)).

Een andere indicatie van de gunstige situatie op de arbeidsmarkt wordt verstrekt door de GOM-Limburg : uit de ramingen van deze instelling m.b.t. de arbeidsbalans eind 1988 blijkt dat de werkgelegenheidscoëfficiënt (de procentuele verhouding tussen de tewerkstelling en de totale beroepsbevolking) bij de mannen zich in Limburg op hetzelfde niveau bevindt als in Vlaanderen, m.n. 82,3 %. Vermits de werkloosheid bij de Limburgse mannen nog hoger ligt dan in de rest van Vlaanderen, betekent dit dat het uitgaand pendelsaldo in Limburg iets lager ligt.

Tot slot kan gewezen worden op de structuur van de mannelijke werkloosheid in Limburg : het aantal mannen dat langer dan 2 jaar werkloos is, bedroeg eind 1989 30,4 % ; voor gans Vlaanderen bedraagt dit percentage 37,9 % .

Bovenstaande analyse betekent echter niet dat er geen specifieke maatregelen dienen genomen worden om de Limburgse mannelijke werkloosheid verder terug te dringen :

- Limburg kent een sterke stijging van de tewerkstelling in de bouwsector. Het gaat hier echter om een conjunctuurgevoelige sector ;

- zoals reeds vermeld, stellen zich specifieke problemen bij de ex-mijnwerkers en inzonderheid bij de werkloze mijnwerkers met een niet-Belgische nationaliteit. Onderstaande tabel (toestand eind mei 1990 voor de ex-mijnwerkers uit het Oosten) kan dit verduidelijken :

	Totale groep (+ % totaal)	u v w (% totaal)	u v w (% groep)
Belgen	3.841 (66,4 %)	48,1 %	9,9 %
N-Belgen	1.942 (33,6 %)	51,9 %	21,2 %
Totaal	5.783	100,0 %	13,7 %

Tevens blijkt dat bij de migranten 60 % van de *ex-mijnwerkers* meer dan 2 jaar werkloos zijn. Meer in het algemeen kan gesteld worden dat supplementaire initiatieven nodig zijn voor de kansarme groepen, zowel Belgen als niet-Belgen ;

- op de Limburgse onderwijsproblematiek zal hierna ingegaan worden.

2. Uit de beschikbare gegevens blijkt dat de vrouwelijke werkloosheid in Limburg uitgesproken gunstig evolueert maar dat het niveau in vergelijking met de rest van Vlaanderen zeer hoog blijft. Dit blijkt niet alleen uit de enorme score qua werkloosheidsgraad maar tevens uit het niveau van de vrouwelijke werkgelegenheidscoëfficiënt die in Limburg slechts 69,4 % bedraagt tegenover 75,2 % voor gans Vlaanderen. In Limburg is er dus duidelijk te weinig arbeid beschikbaar voor vrouwen zowel in vergelijking met de Limburgse mannen als in vergelijking met de vrouwen in de rest van Vlaanderen. De negatieve werkloosheidsstructuur bij de Limburgse vrouwen kan dan ook niet verbazen : 54,6 % is langer dan 2 jaar werkloos tegenover slechts 48,2 % voor gans Vlaanderen. Hierbij kan gewezen worden op verschillende factoren :

- de terugloop van de tewerkstelling in traditionele sectoren waar inz. vrouwen tewerkgesteld worden zoals in de confectiesector (daarentegen stelt men een toename van de industriële tewerkstelling in eerder mannelijke sectoren vast, b.v. metaalverwerking en rubber en plastic) ;

- het gebrek aan bemiddeling via een “maatwerkmethode” zowel aan de vraag- als aan de aanbodzijde van de arbeidsmarkt ;

- in Limburg is ook sprake van een kwalitatieve aansluitings problematiek onderwijs-arbeidsmarkt : hoewel de industriële sector in Limburg goed is uitgebouwd, wint de tertiaire sector ook hier in belang (60% van de totale werkgelegenheid). Desondanks zijn er een groot aantal werklozen uit de administratieve sector ;

- tot slot is er de Limburgse onderwijsproblematiek die gekenmerkt wordt door een minder ambitieus studiekeuze patroon en een minder gunstig studieverloop met inzonderheid een zeer sterke profilering van de problemen bij migranten en meisjes. Zo kiezen meisjes in vergelijking met jongens nog steeds meer voor kortere en minder zware opleidingen.

Als redenen hiervoor worden o.m. aangehaald : sociale factoren (de lagere socio-professionele beroepen zijn in Limburg sterker vertegenwoordigd dan in de rest van Vlaanderen ; hoog percentage migranten) ; het onderwijssysteem zelf (te weinig aandacht voor individuele leerling, model is afgestemd op dat van de midden- en hogere klassen) ; financiële elementen (onefficiëntie van het studiebeurzensysteem) ; onderwijsaanbod (concentratiescholen in de mijn gemeenten ; in meisjesscholen is het aanbod aan (traditionele) **BSO-richtingen** groter dan het aantal **TSO-richtingen** ; de technische en beroepsrichtingen in administratieve, de verzorgende en

de confectiesector zijn vooral te situeren in een groot aantal kleine scholen : vandaar tevens druk van leerkrachten bij afbouw van studierichtingen vermits er weinig of geen uitvalsbasis is binnen de eigen school ; het gesegregeerd aanbieden van nijverheidsonderwijs enerzijds en ander technisch en beroepsonderwijs waarvoor meestal meisjes kiezen anderzijds).

Men kan stellen dat tijdens de volgende jaren bijzondere aandacht dient besteed te worden aan zowel het scalarisatieprobleem als de aansluitingsproblematiek onderwijs-arbeidsmarkt (het scalarisatieprobleem is trouwens als dusdanig erkend in het Toekomstcontract). Bij de actualisering van het Toekomstcontract-eerste fase (zie verder) werd hiermee reeds gedeeltelijk rekening gehouden : zo beschikt de Sociale Investeringsmaatschappij (SIM), opgericht op mijn initiatief, over resp. 60 miljoen BF en 300 miljoen BF voor specifieke acties in het lager- en secundair onderwijs en voor het onderwijs voor migranten. Wat dit laatste luik betreft, is de PWL in juli 1989 gestart met het opzetten van het zgn. "Onderwijsvoorrangsgebiedenbeleid". De doelstelling van dit beleid is om, in overleg met o.m. de mijngemeenten, de verschillende onderwijsnetten en de socio-culturele instellingen, de schoolloopbaan van migranten en kansarmen te optimaliseren. Dit programma zal op korte termijn opgestart worden. Tevens wordt in de schoot van de PWL een voorstel besproken inzake de reconversie van het onderwijsaanbod in het technisch- en beroepsonderwijs.

B.4.2. Het Geïntegreerd Actieprogramma voor Limburg

Het Geïntegreerd Actieprogramma voor Limburg (GAPL) werd op 8 juni 1988 goedgekeurd bij beschikking van de Europese Commissie. Dit programma loopt over de periode 1987-1991 en doet beroep op vijf verschillende Europese instrumenten, m.n. het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Europees Landbouwfonds (EOGFL), de EGKS en de Europese Investeringsbank (EIB). De start voor de implementatie van het GAPL werd reeds gegeven op 22 oktober 1987 met de goedkeuring van het EFRO-programma.

Het EFRO-programma bevat projecten van verschillende instanties in de volgende deeldomeinen : industriële expansie en vernieuwing, toerisme, wetenschappelijk onderzoek ten dienste van het bedrijfsleven, infrastructuur en beroepsopleidingscentra. Op een totale kost van 3,383 miljard BF is er een tussenkomst voorzien vanwege het EFRO van 1,397 miljard BF.

De projecten worden voorgelegd aan een Coördinatiecomité waarvan de GOM-Limburg het voorzitterschap en het secretariaat waarneemt. Hebben verder zitting in dit comité : het coördinatieteam van de PWL, een vertegenwoordiger van de Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, de Administratie voor Economie en Werkgelegenheid (AEW) en een vertegenwoordiger van de Europese Commissie.

Tot en met 5 juli 1990 werden door het Coördinatiecomité 66 van de 100 projecten goedgekeurd, met een gezamenlijke kostprijs van 2,598 miljard BF, waarvan 875 miljoen BF of 34 % voor rekening van het EFRO. Dit betekent dat 3/4 van het programma in uitvoering is en dat 63 % van de voorziene EFRO-steun is toegewezen. Hierbij dient vermeld dat er een verschil is tussen de toegewezen EFRO-steun en de uitbetaalde steun vermits dit afhankelijk is van de daadwerkelijke en integrale uitvoering van de projecten. De projecten in uitvoering zijn evenwichtig gespreid over de verschillende deeldomeinen. De rechtstreekse tewerkstellingsef-

fecten worden door de GOM-Limburg geraamd op ca. 1.200 manjaren in de bouw en ca. 70 personeelsleden in de projecten van de GOM, LEA, KS, Limbus, toeristisch beleids actieplan en de wetenschappelijke instellingen. De GOM mikt bovendien op een genduceerde tewerkstelling van 6.950 eenheden.

— Het ESF verleent voor 1,7 miljard BF steun op een totaal programma van 3,8 miljard BF voor beroepsopleiding en bijscholing voor de sectoren industrie, diensten, toerisme en land- en tuinbouw.

De Coördinatiecommissie ESF, bijgestaan door de Technische Adviescommissie, heeft de verantwoordelijkheid over het sociale luik van het GAPL. Deze commissie wordt voorgezeten door de coordinator van de PWL en bestaat uit vertegenwoordigers van de Europese Commissie, de bevoegde kabinetten, de VDAB, de AEW, het LISO, de GOM-Limburg en het kabinet van de Gouverneur van de Provincie Limburg.

Het blijkt dat tijdens de voorgaande jaren heel wat van de beschikbare Europese middelen voor beroepsopleidingen niet zijn benut.

Uit recente ramingen van september 1990 blijkt dat de niet opgenomen bedragen nog groter zijn dan voorzien voor de opleidingen in 1989.

	Goedgekeurde ESF-subsidie	Gerealiseerd	Vershil	Geraamd verschil eind '89
— VDAB	274.991.696	85.686.723	189 miljoen BF	134 miljoen BF
— Derden	211.303.071	68.209.075	143 miljoen BF	102 miljoen BF

Het verschil tussen de voorziene bedragen in het GAPL voor 1989 (458,6 mio BF) en de feitelijke realisatie kan derhalve op 300 mio BF worden geraamd.

De oorzaken voor deze negatieve ontwikkeling liggen volgens de Coördinatiecommissie op verschillende vlakken :

- het niet uitvoeren van projecten bij gebrek aan co-financiering van lokale, provinciale, regionale en centrale overheidsinstan ties . Het ESF komt immers slechts tussen voorzover een overheidsinstantie minstens hetzelfde bedrag daar tegenover plaatst (op dit ogenblik : 55 %). De maatregelen die in het kader van het reconversie- en expansiebeleid genomen werden, kunnen als onvoldoende beschouwd worden ;

- het gebrek aan samenwerking tussen de VDAB en de derden ;

- het laattijdig goedkeuren van het GAPL waardoor de jaren 1987 en 1988 verloren gingen en het ook voor 1989 veel te laat was om nog substantiële acties te ondernemen (dit in tegenstelling tot het EFRO-luik) ;

- het probleem van recrutering van cursisten, inz. van vrouwelijke cursisten en van infrastructuur ;

- tot slot wordt gewezen op de minimale logistieke steun bij de Administratie en de PWL.

Hierbij dient vermeld dat ondanks deze ongebruikte ESF-middelen zowel door de VDAB als door derden belangrijke inspanningen geleverd zijn op het vlak van de beroepsopleiding. Wat de VDAB betreft, is er een stijging van het aantal

beëindigde opleidingen tussen 1987 en 1989 van 44 % (naar het aantal uren toe : + 30,4% tussen 1987 en 1989). Wat de derden betreft, wordt tussen 1988 en 1989 een verdubbeling van de gevraagde ESF-steun genoteerd (van 104,2 miljoen BF tot 207,8 miljoen BF) hetgeen overeenstemt met 514 opleidingen in 1988 en 1.005 in 1989.

Desalniettemin moet vastgesteld worden dat gelet op het niveau en de structuur van de werkloosheid enerzijds en de niet-gevulde vacatures anderzijds, de inspanningen onvoldoende waren. Daarom werden op verschillende niveaus maatregelen genomen :

- de SIM beschikt over een bedrag van 994 miljoen BF voor beroepsopleiding en vorming, waarvan 534 miljoen voor de co-financiering en pre-financiering van ESF-projecten ;

- door de VDAB werd een bijkomend plan voor beroepsopleiding opgesteld dat een uitbreiding van de opleidingscapaciteit beoogt met 1.500 (van 8.000 naar 9.500). Dit plan zou over een periode van 5 jaar ongeveer 1,25 miljard BF kosten ;

- onder de verantwoordelijkheid van de PWL zal de Coördinatiecommissie ESF belast worden met de uitvoering van het zgn. "TOL-plan" (Toekomstcontract en Opleiding in Limburg). De Tol-campagne kan omschreven worden als een belangrijk promotieplan voor het stimuleren van bepaalde beroepsopleidingsprojecten en het aanzetten van de betrokkenen om zoveel mogelijk te participeren aan deze projecten. De campagne bestaat uit drie peilers : het sensibiliseren, het informeren en tenslotte de begeleiding.

- Het programma van het Europees Landbouwfonds bevat voor 2,1 miljard BF investeringsprojecten voor de commercialisatie en verwerking van landbouwproducten, waaraan 484 miljoen BF steun verleend wordt.

Het gaat hier om de toepassing van de verordeningen van de EEG inzake commercialisatie en verwerking ((EEG) 355/77) en inzake de verbetering van productiestructuren ((EEG) 797/185).

De volgende tabel bevat een overzicht van de geplande en gerealiseerde EOGFL-bijdrage over de periode 1986 — 1990.

Bijdrage EG '86 — '90

(in miljoenen franken)

gingen	Vastleg- kend	Toege-	Vershil
Commercialisatie en verwerking van :			
Groenten en fruit :			
• veilingen	123,90	118,26	-5,64
• verwerking	8,20	—	-8,20
Vlees			
• slachthuizen	131,20	36,20	-95,00
• vleeswaren	47,50	25,75	-21,75
Aardappelen			
• verwerking	43,00	—	-43,00
Granen			
• primeuropslag	16,00	5,25	-0,75
Eieren en slachtpluimvee			
• slachterijen	22,50	18,00	-4,50
TOTAAL	392,30	203,52	-188,84

Bijstand van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds
— Afdeling Garantie had betrekking op een globaal investeringsbedrag van 759,274 mio BF.

- De bijdrage van de EGKS beloopt in totaal 2,481 miljard BF onderverdeeld als volgt :

— inkomensgarantie voor afgevoelde mijnwerkers : 1,2 miljard BF ;

— herscholingsprogramma voor ex-mijnwerkers : 418 miljoen BF op een totale kostprijs van 920 miljoen BF ;

— onderzoeksprogramma's in de steenkool- en staalsector : 265 miljoen BF ;

— de rentesubsidies van de EGKS voor productieve investeringen door bedrijven : 600 miljoen BF op een totale kostprijs van 4 miljard BF.

De EGKS-problematiek en inz. de begeleiding van de ex-mijnwerkers wordt waargenomen door de EGKS-begeleidingscommissie. Deze commissie vergadert onder het voorzitterschap van de coordinator van de PWL en bestaat uit vertegenwoordigers van de Europese Commissie, de bevoegde kabinetten van de Vlaamse Executieve, de KS, de mijn gemeenten, de VDAB, het Ministerie van Economische Zaken, de provincie Limburg, de mijnwerkersvakbonden en de interprofessionele vakbonden, de Begeleidingsdienst Limburgs Mijngedebied (BLM), de sector SociaalCultureel Werk, de sector Middenstandsopleiding, de sector Onderwijs Sociale Promotie, de GOM-Limburg en de POG.

- Tot slot is er, afgezien van de EIB-leningen, nog een EEG-tussenkost voorzien van 312 miljoen BF voor studies en proefprojecten (prospectief arbeidsmarktbeleid ; proefprojecten arbeidsmarkt en keramisch materiaal ; demonstratieproject "wervelbedketel").

Globaal genomen heeft het GAPL een geraamde kostprijs van 22,6 miljard BF met een totale EG-bijdrage van 6,4 miljard BF.

B.4.3. Het aanvullend reconversieplan voor Limburg

In het kader van de herstructurering van de EG-structuurfondsen (vanaf 1/1/89) werden 5 prioritaire doelstellingen bepaald. Doelstelling 2 betreft de ontwikkeling van regio's die gekenmerkt worden door een achteruitgang van de industriële tewerkstelling. In Vlaanderen werd naast het arrondissement Turnhout (op enkele gemeenten na) ook de provincie Limburg erkend als Doelstelling 2-regio, behoudens de gemeenten Peer, Neerpelt, Meeuwen-Gruitrode en Voeren (beslissing van de Commissie van 8 maart 1989). Hierdoor kan Limburg van supplementaire EFRO-middelen genieten tijdens de periode 1989-1991.

De Vlaamse Executieve heeft hiertoe reeds op 22 maart 1989 een aanvullend reconversieplan overgemaakt aan de Europese Commissie. Op 20 december 1989 heeft de Commissie hier gunstig op gereageerd : zij stelde een immers een communautair bestek vast waardoor voor de jaren 1990 en 1991 aan het reeds bestaande EFRO-programma (zie hoger) een pakket ten bedrage van ongeveer 570 miljoen BF steun vanwege het EFRO wordt toegevoegd voor een aantal projecten met een geraamde kostprijs van ongeveer 1,4 miljard BF.

De uitvoering van dit programma kan starten wanneer de Commissie het operationeel programma (lijst van projecten) dat op 26 mei 1990 door de Vlaamse Executieve werd bekrachtigd, zal goedgekeurd hebben. Het gaat meer bepaald om de volgende projecten (tussen haakjes : EFRO-steun in miljoenen franken) :

- luik industriële expansie, diversifiëring en vernieuwing :
 1. co-financiering expansiewetgeving (168,3),
 2. VDAB-centra (50),
 3. vormingscentrum zelfstandigen Hasselt (20),
 4. vormingscentrum zelfstandigen Genk (28),
 5. bijkomende initiatieven (18) ;
- luik wetenschappelijk onderzoek :
 uitbouw instituut voor materiaalonderzoek LUC (180,5) ;
- luik sanering industriezones en verbetering van de sociaal-economische structuur :
 1. herinschakeling Eisden (5),
 2. herinschakeling Zwartberg (12,5),
 3. bijkomende initiatieven (89,5) ;
- luik technische bijstand : 1,5 miljoen BF.

B.4.4. De herstructurering van de KS : eerste fase-actualisering van het Toekomstcontract

Op 26 mei 1989 besliste de Vlaamse Executieve dat ten laatste op 1 januari 1993 de steenkoolontginning in de Westelijke zetel van de KS wordt beëindigd. In het kader van deze beslissing, werd tevens overgegaan tot een actualisering en activering van het Toekomstcontract en dit zowel naar economische als naar sociale projecten. Op initiatief van Gemeenschapsminister De Batselier werd beslist dat de KS 3 miljard BF zou inbrengen in zgn. sociaal investeringsfonds. Tevens werd de PWL belast met het opstellen van dit aanvullend reconversieplan.

In juli 1989 werd op verzoek van de PWL door de Voorzitter en de Vice-Voorzitter beslist om vooreerst een aanvullend reconversieplan goed te keuren dat alleen op sociale projecten betrekking zou hebben en vervolgens, na het bekend zijn van de budgettaire keuzes van de mijnwerkers, de PWL de opdracht te geven om de tweede fase van het aanvullend reconversieplan op te stellen.

Op 6 september 1989 keurde de Vlaamse Executieve het aanvullend reconversieplan-eerste fase goed ten belope van 3 miljard BF. De financiering hiervan gebeurt door de KS en onder de verantwoordelijkheid van de VZW Sociale Investeringsmaatschappij (SIM) waarvan de Raad van Bestuur de volgende samenstelling kent :

- Vlaamse Executieve : B. Verbrugghe (voorzitter), L. Vandenhove ;
- Provincie : S. Steyaert, M. Mannaerts ;
- Vakbonden : J.C. Van Rode, R. Nouwen ;
- KS : E. Belien, F. Vancraeynest.

De Vlaamse Executieve heeft op 6 september 1989 de grote lijnen vastgelegd waarbinnen de SIM zich dient te bewegen. De Raad van Bestuur beslist anderzijds autonoom over de projectaanvragen. Deze grote lijnen kunnen als volgt worden weergegeven (tussen haakjes : voorziene bedragen in miljoenen BF) :

- beroepsopleiding en vorming (994) :
 - begeleiding ex-mijnwerkers (110),
 - begeleiding migrantenjongeren (300),
 - projecten ESF (CO- en prefinanciering) (120),
 - infrastructuur (50) ;
- huisvesting : renovatie mijncités (850) ;

- onderwijs (360) :
 - onderwijs lager en secundair (60),
 - onderwijs migranten (300) ;
- welzijnssector (775) :
 - bejaardenzorg (huisvesting) (400),
 - migrantenzorg (200),
 - educatieve/culturele projecten (25),
 - sociaal ontwikkelingsfondskrediet (150) ;
- niet toegewezen (21).

Tussen GIMVINDUS/FNSV en de KS werd een overeenkomst gesloten waardoor het mogelijk wordt dat de KS in functie van de financiële behoeften van de **SIM** op geregelde tijdstippen aan de SIM financiële middelen ter beschikking stelt.

Ondertussen werden door de SIM een aantal beroepsopleidingsprojecten goedgekeurd waardoor vermeden wordt dat opnieuw een belangrijk pakket middelen van het ESF verloren gaan. Concreet gaat het over een bedrag van 425,1 miljoen BF waarvan 200 miljoen BF voor de VDAB en 225,1 miljoen BF voor projecten van derden. Tevens heeft de Raad van Bestuur op 31 augustus 1990 het belangrijke dossier van het onderwijsvoorrangsgebiedenbeleid principieel goedgekeurd (zie hoger).

B .4.5. Fonds voor Industrierterreinen

Om de verwerving en uitrusting van industrierterreinen in Limburg door de provinciale en lokale overheid te ondersteunen, zal de KS 1 miljard BF ter beschikking stellen. De concrete modaliteiten en voorwaarden onder dewelke dit bedrag zal besteed worden, dienen nog vastgelegd te worden. Wellicht zal een onderscheid gemaakt worden tussen projecten van bovenlokaal en projecten van lokaal belang :

- voor terreinen van bovenlokaal belang (KS en provincie) zal de tussenkomst van de KS 80% in principe bedragen van het niet-gesubsidieerde deel van de uitgaven. De provincie zal zelf voor 20 % van de financiering moeten instaan ;
- voor terreinen van lokaal belang (KS en gemeenten) zal de tussenkomst van de KS in principe 50 % bedragen (en 50 % te financieren door de gemeenten).

In de hypothese van een rollend fonds zou de KS participeren in de opbrengst van de verkoop pro rata van haar aandeel. Voor gronden die op 1 oktober 1996 nog niet zouden verkocht zijn, zouden de gemeenten of de provincie vervolgens het aandeel van de KS terugbetalen hetzij in specien, hetzij via de overdracht van een equivalente oppervlakte.

B.4.6. Actualisering van het Toekomstcontract-tweede fase

Op 31 juli 1990 heeft de Vlaamse Executieve een beslissing genomen over de budgettaire contouren van de actualisering van het Toekomstcontract-tweede fase. Deze beslissing werd gekaderd in de begrotingsdiscussie voor volgend jaar en gebeurde op basis van een raming van de financiële gevolgen van de keuzes van de mijnwerkers. Wat de inhoudelijke aspecten van de tweede fase-actualisering betreft, werden de materies door de Vlaamse Executieve reeds op 6 september 1989 vastgelegd : de economische en andere sociale doelstellingen van het Toekomstcontract, met name inzake industrierterreinen, sanering mijnterreinen, sociale huisvesting, bijzondere tewerkstelling, onderwijs, infrastructuur en wetenschappelijk onderzoek.

De kostprijs van de financiering van de herstructurering van KS-Oost bedroeg 28 miljard BF. Voor de financiering van de Westelijke zetels werd eind 1986 door de nationale regering een globaal bedrag vastgelegd van 71 miljard BF, waarvan :

— 65 miljard BF voor de dekking van de exploitatieverliezen (indexeerbaar) ;

— een jaarlijkse investeringsenveloppe van 350 miljoen BF (1987-1996) (indexeerbaar) ;

— een eenmalig bedrag van 2,5 miljard BF voor de periode 1987-1990.

Ingevolge het protocol van 5 februari 1987 tussen de KS, het FNSV en het Ministerieel Comité voor de nationale sectoren in het Vlaamse Gewest komt de helft van het saldo op de exploitatie-enveloppe ter beschikking van de KS voor diversificatie-investeringen ; tevens worden de niet gebruikte saldi van de investeringsenveloppes voor de helft aan de KS ter beschikking gesteld voor diversificatie.

Het gedeelte dat terugvloeit naar de Vlaamse Executieve zal tijdens de volgende jaren gedeeltelijk moeten aangewend worden voor de financiering van de meerkost van de CAO op het vlak van de wachtvergoedingen en van de meerkost als gevolg van de wijziging aan de huisvestingscode (mijnwerkersleningen).

De helft van het globale overschot op de enveloppes (gedeelte Vlaamse Executieve : bruto en netto) kan in een minimalistische hypothese als volgt geraamd worden (1987-1989 : definitieve cijfers ; 1990-1996 : ramingen in prijzen 1990) (in miljoenen franken) :

	Bruto	Pensioen	Huisvesting	Netto
1987-1989	1.041,5			1.041,5
1990	1.432,0			1.432,0
1991	1.686,5		80,0	1.606,5
1992	1.452,0		160,0	1.292,0
1993	2.071,5	813,6	240,0	1.017,9
1994	1.823,0	991,8	240,0	591,2
1995	2.048,0	859,2	240,0	948,8
1996	1.596,0	915,0	240,0	441,0
Tot.	13.150,5	3.579,6	1.200,0	8.370,9
Tot.(91-96)	10.677,0	3.579,6	1.200,0	5.897,4

Op het gedeelte dat naar de KS terugvloeit, zullen de bedragen, toegezegd in het kader van de SIM (3 miljard BF) en het fonds voor industrieterreinen (1 miljard BF) geïmpu-teerd worden.

Hoewel bovenstaande netto-bedragen in principe terugvloeien naar de Vlaamse schatkist (zoals dit in 1987-1989 het geval was) heeft de Vlaamse Executieve op 31 juli 1990 toch beslist om elk jaar het volledig overschot op de enveloppe (netto-bedrag dat terugvloeit naar de Executieve) te reserveren op de begroting ter financiering van enerzijds de tweede fase-actualisering van het Toekomstcontract en anderzijds van selectieve maatregelen in andere probleemzones, overeenkomstig het regeerakkoord van 2 februari 1989.

Terzelfdertijd werd aan de PWL de opdracht gegeven om een aanvullend reconversieplan-tweede fase op te stellen dat vóór 15 december 1990 definitief ter goedkeuring moet voorgelegd worden aan de Vlaamse Executieve. De PWL kwam hierover reeds op 13 september 1990 bijeen en heeft in het kader van het Interministerieel Overleg (2 oktober 1990) een aantal krachtlijnen geformuleerd.

Tot slot dient aangestipt dat het zgn. RECHAR-programma, dat hierna besproken wordt, een integrerend deel uitmaakt van dit aanvullend reconversieplan. Over dit luik, alsmede over de financiering ervan, heeft de Vlaamse Executieve reeds op 31 juli 1990 een beslissing genomen.

B.4.7. Het Rechar-programma

Op 17 december 1989 besliste de Europese Commissie een specifiek communautair initiatief te ontwikkelen voor de omschakeling van de Europese mijngebieden (Rechar). De Commissie reserveert 15% van de EFRO-kredieten voor dergelijke “eigen” initiatieven. Tevens zal steun verleend worden door het ESF, de EGKS en de EIB. Het Rechar-initiatief loopt over de periode 1990-1993.

Op 21 februari 1990 maakte de Vlaamse Executieve aan de Commissie een voorstel over aangaande de afbakening van het mijngebied in het kader van het Rechar-programma. Op 18 april 1990 heeft de Europese Commissie dit voorstel goedgekeurd. Het gaat om de volgende 11 Limburgse gemeenten : As, Beringen, Genk, Ham, Heusden-Zolder, Leopoldsburg, Opglabbeek en Zonhoven (arrondissement Haselt), Dilsen-Stokkem en Houthalen-Helchteren (arrondissement Maaseik) en Maasmechelen (arrondissement Tongeren).

Teneinde van deze bijkomende EG-steun te kunnen genieten, heeft de Vlaamse Executieve op 31 juli 1990 een concreet operationeel programma goedgekeurd. De totale kostprijs van dit programma wordt geraamd op 3,6 miljard BF. Het aandeel van de Vlaamse Executieve bedraagt 1,5 miljard BF, het aandeel van de KS 296,5 miljoen BF en de gevraagde EG-tussenkost vanwege het EFRO en het ESF beloopt 1,032 miljard BF. Zoals reeds vermeld, kadert dit programma in de tweede fase-actualisering van het Toekomstcontract.

Wat het EFRO en het ESF betreft, kunnen vier deeldomeinen onderscheiden worden (tussen haakjes : gevraagde EEG-steun in miljoenen BF) :

- verbetering van het milieu (472,5) :
 - sanering mijnterreinen en slibbekkens ; sloop mijngebouwen (296,5) ;
 - beveiliging grondwatergebied Maasmechelen : aanleg infrastructuur in de mijncités Eisden en Vucht (136) ;
 - sanering mijnterreinen buiten KS (40) ;
 - herstel van de fysieke en sociale infrastructuur in de mijncités : aanleg of vernieuwing riolering, wegverharding, omgevingswerken aan mijncités (197) ;
 - economische ontwikkeling (242) :
 - beroepsopleidingsinfrastructuur (115) ;
 - nieuwe initiatieven (127) ;
 - beroepsopleiding, herscholing : diverse opleidingen in de secundaire en tertiaire sector (112,5).

Voor het management van het Rechar-programma wordt tenslotte van de EG een bijdrage gevraagd van 8 miljoen BF.

Wat het EGKS-luik betreft, omvat de EEG-bijdrage enerzijds de EGKS-leningen met rentebonificatie en anderzijds de supplementaire tegemoetkomingen voor sociale programma's. Deze programma's hebben betrekking op traditionele beroepsopleiding, de sociale begeleiding en de vooropleiding en vervroegde uittreding. Wat de reconversieleningen betreft, wordt in het operationeel programma aan de Commissie voorgesteld om EGKS-leningen toe te staan ten belope van 2,1 miljard BF voor het geschikt maken van terreinen voor industrieel gebruik, infrastructuurwerken van gemeenten, de bouw van nieuwe bedrijfshallen en productieve investeringen van KMO's.

B.4.8. Het Stride-programma

Op 25 juli 1990 besliste de Europese Commissie eveneens tot een communautair initiatief Stride (programma voor de verbetering van de regionale faciliteiten op het gebied van onderzoek, technologie en innovatie). Stride richt zich op Doelstelling 1- en Doelstelling 2-gebieden en loopt eveneens over de periode 1990-1993. Voor wat Limburg betreft (Doelstelling 2-gebied), kan bijstand verleend worden voor stimulansen voor innovaties waarmee de diversificatie van de lokale economie wordt bevorderd. Het gaat hier meer bepaald om steun voor de ontwikkeling van diensten voor de overdracht van technologie en innovatie (b.v. het financieren van de kosten van onderzoekteams van centra belast met de overdracht van technologie aan bedrijven), specifieke vakopleidingen, de werkingskosten van instanties die de samenwerking bevorderen tussen onderwijs- en onderzoeksinstituten enerzijds en tussen deze instellingen en de bedrijven anderzijds, enz. De communautaire steunverlening wordt geraamd op 170 miljoen BF voor België.

Voor 4 februari 1991 zal de Vlaamse Executieve een concreet programma dienen over te maken aan de Europese Commissie.

B.4.9. Het Interreg-programma

Ook Interreg is een communautair initiatief dat op 25 juli 1990 door de Europese Commissie werd goedgekeurd. Interreg beoogt de bevordering van de grensoverschrijdende samenwerking langs de binnen- en buitengrenzen van de EG. Voor Interreg komen in Vlaanderen eveneens alleen Doelstelling 2-gebieden in aanmerking. Andere grensoverschrijdende programma's kunnen wel een beperkte steun genieten via artikel 10 van het EFRO-reglement. Mogelijke maatregelen die in het kader van het Interregprogramma kunnen ingediend worden zijn : ontwikkeling van het toerisme en het beheer van grensoverschrijdende natuurparken ; gezamenlijke infrastructuur op het vlak van de waterhuishouding ; programma's voor de preventie en de bestrijding van vervuiling en de verwerking van afval ; infrastructuurvoorzieningen ; maatregelen ter bevordering van de samenwerking in het hoger onderwijs, tussen onderzoekscentra en op het gebied van de beroepsopleiding (gezaamenlijk gebruik van middelen en faciliteiten over de grenzen heen), enz.

In Limburg is reeds de Euregio Maas-Rijn actief (samenwerkingsverband tussen de provincie Limburg, provincie Luik, provincie Zuid-Limburg in Nederland en de regio Aachen in West-Duitsland). Tot nog toe wordt deze Euregio door de EG gefinancierd via artikel 10 (EFRO). Van Belgisch-Limburgse zijde kunnen de volgende projecten vermeld worden : grensoverschrijdende wandelwegen en fietspaden,

studie spoorverbinding Hasselt-Maastricht, riviertoeerisme, programma energiebeheer tussen de KIHl en de Hogeschool van Heerlen. Het spreekt vanzelf dat de Vlaamse Executieve in nauw overleg met deze Euregio een concreet programma voor Interreg zal opstellen. Dit programma dient aan de Commissie vóór eind februari 1991 aan de Commissie overgemaakt te worden.

B.4.10. Limburgse Investeringsmaatschappij

Door de snelle sluiting van het Oostelijk mijnbekken kwam voor de KS ongeveer 11 miljard BF vrij van de voorziene enveloppe (28 miljard BF). Hiervan werd 3 miljard BF voorbehouden voor de oprichting op 1 juli 1987 van de Limburgse Investeringsmaatschappij (LIM). De LIM beschikt over een minimum aan toegezegde gelden van 5 miljard BF, m.n. 3 miljard BF van de KS, 1,5 miljard BF vanwege de Vlaamse Executieve en 500 miljoen BF vanwege de GIMV (100 miljoen BF uit eigen middelen en 400 miljoen BF uit een kapitaalverhoging).

De resultaten van 3 jaar LIM-activiteit (1/7/87 — 30/09/90) kunnen als volgt samengevoegd worden :

1° de LIM heeft door het verschaffen van risicokapitaal bijgedragen tot het ontstaan van 22 totaal nieuwe bedrijven. Hierdoor werd het industrieel weefsel van Limburg dan ook op een blijvende wijze versterkt. Het betreft alle bedrijven die momenteel nog bestaan en in expansie zijn.

Het betreft :

Profilim	Verzinkerij Lenssens	Creon
Limox	Belstor	WMP
Covalim	Pieter Stockmans	AIT
Diana	Ro	Lavithas
IDCS	Orthos	Scan
Digedab	Telecity	Eurolim
Incopack	World Cones	Ter Heide
Wetschapspark Limburg		

2° LIM heeft “Klimopleningen” toegekend aan 121 bedrijven voor een totaal van 393 mio BEF. Van deze “Klimopleningen” waren er zestig, dus de helft, totaal nieuw : echte starters.

3° LIM kan de financiële draagkracht in 8 bestaande bedrijven door participatie verhogen. Hierdoor konden de expansiemogelijkheden en de bij komende tewerkstelling opgevoerd worden.

Het betreft : Cometal, Dirafröst, Confectie Centrum Peer, Brouwerij Martens, Veldeman, Imes, Nova, Marmorith.

4° De LIM-participatie genereert een belangrijk multiplicatoreffect wat de investeringen betreft.

LIM nam voor 1.323 mio participaties. De totale investeringen bedragen bijna het drievoud door de financiële inbreng van de privépartner en de bijkomende bankleningen

In totaal heeft LIM een bedrag geïnvesteerd van 1.936 mio BEF op een totaal van 5 miljard beschikbare middelen.

Tabel : Overzicht investeringen LIM tot 30/09/90

	Participaties	Klimop- leningen	Obligatie Leningen	Leningen aan Participaties	Totaal
Toegestaan door LIM :					
— Aantal	43	137	4	10	194
— Bedrag (in miljoen BEF)	1.323	393	38	182	1.936
Afgesproken tewerkstelling	1.130	827	27	—	1.984
Voorziene investeringen (in miljoen BEF)	3.207	1.480	21	—	4.708

B .4. ll. Verkoop van industriegronden

Tijdens de eerste zes maanden van 1990 werd in Limburg door de provincie en de gemeenten in totaal 96,97 ha industriegrond verkocht tegenover 239,89 ha tijdens het gehele jaar 1989 en 280,17 ha in 1988. Tijdens de periode 1985-1987 werd slechts een jaarlijks gemiddelde van 80 ha opgetekend. Hieruit blijkt dat de tendens van de jongste jaren zich tijdens de eerste helft van 1990 heeft verdergezet (cijfers in hectaren) :

1985	76
1986	79
1987	85
1988	280
1989	240
1990 (6 mnd.)	97

B.4.12. Algemene conclusie over de reconversie in Limburg

Als algemene conclusie kan gesteld worden dat mede dankzij de gunstige economische conjunctuur en de inspanningen van de verschillende bij de reconversie betrokken partners, de economische ontwikkeling in Limburg gunstig verloopt en dat het werkloosheidssurplus in vergelijking met de rest van Vlaanderen wordt afgebouwd. Nochtans blijkt uit de beschikbare gegevens dat de werkloosheid in Limburg minder snel afneemt dan gepland in het Toekomstcontract. Dit is in belangrijke mate te wijten aan de gevolgen van de herstructurering van KS, zodat kan gesteld worden dat deze doelstelling van het Toekomstcontract nog steeds haalbaar is. De Vlaamse Executieve heeft trouwens beslist dat zij in het kader van de actualisering van het Toekomstcontract supplementaire inspanningen zal leveren. Over de eerste fase van deze actualisering (SIM) en deel 1 van de tweede fase (Rechar) is ondertussen een definitieve beslissing genomen. Over deel II van de tweede fase zal vóór 15 december 1990 door de Vlaamse Executieve een definitieve beslissing genomen worden.

Bij actualisering dient de nodige aandacht besteed aan de problematiek van de beroepsopleiding en de vorming, inz. van vrouwen en kansarme groepen (cf. de niet aangewende ESF-middelen en de structuur van de (langdurige) werkloosheid), het onderwijs, de sociale huisvesting, de economische sector en het wetenschappelijk onderzoek. Belangrijk is tevens dat in het kader van het Rechar-programma reeds een belangrijke aanzet is gegeven tot de sanering en de herbestemming van de mijnterreinen.

B.5. Het reconversiebeleid in de Westhoek

Op 20 juli 1989 keurde de E.G.-Commissie het globaal Geïntegreerd actieprogramma voor de Westhoek goed, wat inhoudt dat naast de reeds vermelde E.F.R.O.-bijstand in het kader van het Nationaal programma van communautair belang, voor de periode 1989-1991 volgende steun wordt verstrekt : Europees Sociaal Fonds : 118,8 miljoen BEF ; Europees Landbouwfonds : 255,2 miljoen BEF ; en risicokapitaal (budget 554 van de E.G.) : 22,5 miljoen **BEF**.

Het uiteindelijke doel van het Geïntegreerd Actieprogramma voor de Westhoek is het verhogen van het welvaartspeil en het welzijn van de bevolking in het betrokken gebied.

Het actieprogramma streeft naar :

- een sociaal-economische structuur die zo veel mogelijk het eigen potentieel valoriseert en dit op een samenhangende manier. De gunstige productiestructuur en de werkgelegenheid die er het gevolg van zijn, zullen het welvaartspeil doen stijgen. Ecologische en ruimtelijke elementen worden in acht genomen ;
- een werkgelegenheidssituatie waarin het werkloosheidsaandeel zal zijn teruggebracht tot 5% van de beroepsbevolking ;
- het creëren van ongeveer 8.900 banen teneinde de werkloosheid terug te brengen op 5% van de beroepsbevolking.

Het E.F.R.O.-luik werd door de Europese Commissie reeds goedgekeurd op 22 oktober 1987 en het programma is in volle uitvoering : de totale door het coördinatiecomité goedgekeurde E.F.R.O.-steun 175,8 miljoen BF voor 29 projecten op een totaal voorzien bedrag van 500,6 miljoen BF, hetgeen overeenstemt met een percentage van 35 %.

Uit het vooruitgangsrapport 1989 (periode tot mei 1990) blijkt dat reeds 40 projecten in uitvoering zijn, als volgt gespreid over de verschillende subprogramma's : industriële expansie (16), toerisme (7), verkeerstechnische ontsluiting (1), watervoorziening en afvalwaterzuivering (15), beroepsopleiding (1). Hun totale kostprijs bedraagt 698 miljoen BEF. De goedgekeurde EFRO-steun bedraagt 254 miljoen BEF (36 %).

Op 26 juni 1990 bedroeg de reeds effectief uitbetaalde EFRO-steun 114,9 miljoen BF. De totale overheidsbijdrage beliep 294,2 miljoen BF. De uitbetaalde EFRO-steun is als volgt verdeeld :

-
- bedrijventerrein te Ieper (uitrustingswerken) : 11,4 miljoen BF
 - bedrijventerrein te Veurne (uitrustingswerken) : 17,8 miljoen BF
 - technologisch geschoolde kracht KMO : 1,1 miljoen BF
 - promotiecampagne industrialisering : 1,4 miljoen BF
 - doorgangsgebouw te Poperinge : 4,2 miljoen BF
 - IKZ : 1,1 miljoen BF
 - promotie toeristische activiteit : 6,0 miljoen BF
 - promotie hoevetoerisme : 1,3 miljoen BF
 - fietsroutes : 0,5 miljoen BF
 - optimalisering verkeerstechnische ontsluiting : 3,6 miljoen BF
 - watervoorziening en afvalwaterzuivering
 - 1. Ieperlee : 21,7 miljoen BF
 - 2. sanering St. Jansbeek te Wervik : 4,1 miljoen BF
 - 3. De Blankaart : 26,5 miljoen BF
 - 4. Dikkebus : 14,3 miljoen BF
-

Wat de recente of op korte termijn te plannen sociaal-economische acties betreft die werden opgenomen in het nationaal programma voor communautair belang kunnen inzonderheid de volgende projecten vermeld worden :

- de investeringen voor opleidingen door de V.D.A.B. te Ieper ;
- bijkomende projecten in het kader van het deelprogramma “ontwikkeling van de industriële onderbouw” waarvoor 35 miljoen BF aan E.F.R.O.-middelen worden gereserveerd ;
- wat de uitvoering van studies van KMO's betreft, is door mij reeds gunstig beslist over een project van de G.O.M. dat het ondersteunen van marktstudies van K.M.O.'s in de Westhoek omvat ;
- de oprichting van een bedrijvencentrum te Veurne. Op dit ogenblik is reeds een bedrijvencentrum operationeel in Ieper sedert 1 juni 1988. Bovendien werd met E.F.R.O.-steun reeds een doorganggebouw opgericht in Ieper op de T-zone, althans wat de eerste fase betreft. De tweede fase was voorzien in het E.F. R. 0 .-programma maar door de G.O.M. wordt nu geopteerd voor een regionale spreiding naar Poperinge en Diksmuide.

Met behulp van een participatie van het Vlaamse Gewest van 5 miljoen BF via de G.O.M. en E.F.R.O.-middelen ten belope van 50 % van de totale kostprijs zal in Veurne bovendien een nieuw bedrijvencentrum opgericht worden. De Vlaamse Executieve heeft overigens op 20 september 1989 beslist om per provincie middelen vrij te maken voor 2 bijkomende bedrijvencentra ;

- tot slot wordt overgegaan tot de oprichting van een startersfonds voor de Westhoek dat zal kunnen genieten van co-financiering van de E.G. via een aparte budgetlijn op post 554 van de algemene begroting. De kapitalisatie van dit fonds zal gebeuren door de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (G.I.M.V.) en het E.F.R.O.

Deze actie sluit aan bij en dient geïntegreerd in het door de G.I.M.V. op mijn verzoek ontwikkelde “start-up”-fonds voor Vlaanderen dat een globaal pakket van begeleiding en financiering aanbiedt voor starters. Voor het tot stand brengen van dit fonds worden in totaal voor 600 miljoen BF middelen aangebracht, waarvan 400 miljoen BF vanuit mijn begroting en 200 miljoen BF vanuit de G.I.M.V. Het startersfonds Westhoek dient beschouwd als een verlengstuk en een concretisering van dit initiatief op meer lokaal niveau.

Wat de in het E.F.R.O.-programma voorziene uitrusting van industriegronden betreft, blijkt uit de in het Vlaamse regeerprogramma voorziene kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie van de industrieterreinen in Vlaanderen voor de Westhoek dat de terreinen goed in de markt liggen.

De sterk verbeterde verkeerstechnische ontsluiting van de Westhoek, de de-locatie van het Kortrijkse richting Ieper, de voordelen die inzonderheid voor de arrondissementen van Ieper en Veurne verbonden zijn aan het statuut van ontwikkelingszone en de bouw van de kanaaltunnel zijn hiervoor een belangrijke verklaring.

Wanneer men de verkopen van industrieterreinen in 1988 (28,4 ha) vergelijkt met het jaargemiddelde tussen 1985 en 1988 van de totale verkopen in de drie arrondissementen, blijkt dat de toename in Veurne 45,5 % bedroeg en in Ieper zelfs 97 %. In Diksmuide werd daarentegen een vermindering vastgesteld. Het verkoopsritme van 1988 zette zich door in 1989.

Rekening houdend met de nog beschikbare reserves en de verkopen dienen er in de eerste plaats in het arrondissement Ieper op selectieve wijze nieuwe terreinen uitgerust te worden.

Als gevolg van de hiervoor beschreven evolutie die zich ook laat gevoelen in de rest van Vlaanderen, heeft de Vlaamse Executieve het bedrag van de vastleggingskredieten voor de uitrusting van industrieterreinen gevoelig verhoogd, nl. van 100 miljoen BF in 1988 tot 350 miljoen BF in 1991. Op deze wijze levert de Vlaamse Executieve een belangrijke bijdrage tot de ontwikkeling van de industriële onderbouw die trouwens als een van de prioritaire **ontwikkelingsstategieën** in het E.F.R.O.-programma van de Westhoek is opgenomen.

Bovendien wordt door mij concreet ondersteuning gegeven aan de economische ontwikkeling van de Westhoek via de expansiewetgeving.

Zoals reeds supra gesteld, ligt de investeringssteun in de Westhoek tevens hoger dan in de rest van de provincie. De totale aanvaarde investeringen van K.M.O.'s zijn in 1989 toegenomen met liefst 56,8 % . Bovendien werd 45,9 % meer steun toegekend aan K.M.O.'s in de Westhoek voor een voorziene meertewerkstelling van 471. Wat de grote ondernemingen betreft, namen de aanvaarde investeringen toe met 16,8 % voor een voorziene meertewerkstelling van 496.

In globo werden voor 6,2 miljard BF investeringen betoelaagd en werd een investeringssteun toegekend van 610,5 miljoen BF. Deze gegevens wijzen op de sterke dynamiek die de laatste jaren in de Westhoek wordt waargenomen.

Het E.S.F.-luik van het G.A.P.-Westhoek, dat een totale E.G.-tegemoetkoming voorziet van 189 miljoen BF, betreft specifieke opleidingsprogramma's om tegemoet te komen aan de sterke vraag naar geschoolde arbeidskrachten in de Westhoek. Hierbij gaat speciale aandacht naar specifieke doelgroepen zoals de vrouwen, de laaggeschoolden en de langdurig werklozen.

De opleidingen worden geaxeerd rond vier belangrijke aangrijpingspunten die van bijzonder belang zijn voor de streek :

- de industriële expansie en ontwikkeling van de K.M.O.-sector ;
- de ontwikkeling van de toeristische sector ;
- de ontwikkeling van de land- en tuinbouw.

De opleidingen worden inzonderheid verzorgd worden door de V.D.A.B. en het onderwijs. Ook andere promotoren zoals het Vormingsinstituut voor K.M.O.'s spelen hierbij een belangrijke rol. Het programma voor de land- en tuinbouwsector heeft de verbetering van de productiestructuur door de herstructurering van de landbouw tot doel, evenals de verbetering van de werkings- en afzetmogelijkheden van landbouwprodukten. Naast de V.D.A.B. en het Vormingsinstituut wordt hier o.m. het Onderzoeks- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw te Beitem-Roeselare ingeschakeld.

De hierna volgende tabel geeft een overzicht van de stand van zaken van het ESF-operationeel programma op 17 juli 1990 :

(in franken)

Dossiers	ESF-Bijstand	Publiek-rechtelijk	Privaat-rechtelijk	Ontvangsten	Totale subsidie-bele kosten
Subpr. 1.	40.734519	49.918.999	—	—	90.653518
Subpr. II	13.728.000	16.982.000	—	—	30.710.000
Subpr. III	8.573.851	X107.792	—	1.831.200	25.512.843
Totalen	63.036.370	85.008.791	—	1.831.200	149.876.361

O.P.	ESF-Bijstand	Publiek-rechtelijk	Privaat-rechtelijk	Ontvangsten	Totale subsidie-bele kosten
Subpr. 1.	48.730.000	59.693.000	—	—	108.423.000
Subpr. II	13.728.000	16.633.000	—	—	33.361.000
Subpr. III	10.520.000	21.850.000	—	1.760.000	34.130.000
Totalen	72.978.000	101.176.000	—	1.760.000	175.914.000

1990	ESF-Bijstand	Publiek-rechtelijk	Privaat-rechtelijk	Ontvangsten	Totale subsidie-bele kosten
O.P.	72.978.000	101.176.000	—	1.760.000	175.914.000
Dossiers	63.036.370	85.008.791	—	1.831.200	149.876.361
Verschil	— 9.941.630	— 16.167.209	—	+ 71.200	— 26.037.639

Voor 1990 wordt er 9.941.630 BF uitgekeerd door het ESF gezien de lagere subsidieerbare kosten.

Het aantal opgeleide personen bedraagt 2.112 (960 VDAB + 524 Onderwijs + 628 Derden = 2.112) tegenover 1.996 voorzien in het O.P. (814 VDAB + 524 Onderwijs + 658 Derden = 1.996).

Subprogramma I(VDAB) telt 11 aanvragen, Subprogramma II (Onderwijs) 2 aanvragen en Subprogramma III (Derden) 29 aanvragen.

Het programma ter bevordering van de primaire sector (E.O.G.F.L.- luik) met een geplande E.G.-tussenkompst van 255 miljoen BF gaat uit van het sterke belang van de land- en tuinbouw in de Westhoek dat, mede gelet op de bijzondere kwaliteit van de landbouwgronden, wellicht een sterk agrarisch karakter zal blijven kennen binnen de Vlaamse en Belgische context.

De doelstellingen van het landbouwluk omvatten de verbetering van de voorwaarden inzake de verwerking en afzet van land- en tuinbouwprodukten, de verbetering van de productiestructuur door middel van waterbeheersingswerken, de ondersteuning van de visserij en algemene begeleidingsmaatregelen op het vlak van onderzoek, voorlichting, opleiding en promotie, waarvoor geen beroep gedaan wordt op E.O.G.F.L.-steun.

Inzake commercialisatie en verwerking worden voor de modernisering van de vismijn van Nieuwpoort en voor de sectoren groenten en fruit, vlees, aardappelen en zuivel, investeringen voorzien van in totaal 755 miljoen BF. De geraamde E.O.G.F.L.-tussenkomst (Verordening (EEG) 355/77) bedraagt 165 miljoen BF.

Voor de verbetering van de productiestructuur door middel van waterbeheersingswerken te Veurne-Ambacht (Verordening (EEG) 797/85) werd een E. G .-bijdrage ingeschreven van 51,6 miljoen BF.

Tot slot wordt de bouw van een ijsfabriek te Nieuwpoort voorzien, alsmede de oprichting van een palingkwekerij te Langemark-Poel- kapelle en infrastructuurwerken in het kader van een project maricultuur te Nieuwpoort dat mosselen oesterkweek zou mogelijk maken. De totale E.G.-steun voor deze projecten (Verordening (EEG) 4028/86) wordt gebudgetteerd op 38,3 miljoen BF.

Voornamelijk ingevolge de gunstige algemene economische conjunctuur en mede dank zij het beleid dat door de Vlaamse Executieve (via de toekenning van verhoogde investeringssteun aan ondernemingen en de cofinanciering van maatregelen die in aanmerking komen voor betoelaging uit de Europese structuurfondsen) en de Europese Commissie (via de cofinanciering van de Geïntegreerd Actieprogramma) ten aanzien van de Westhoek wordt gevoerd is een inhaalbeweging op gang gebracht.

Hieruit mogen echter geen al te overdreven en voorbarige positieve conclusies worden getrokken. Deze inhaalbeweging dient immers te worden geïnterpreteerd en te worden gerealiseerd, in het licht van volgende elementen :

- inzake inkomensniveau behoren de arrondissementen van de Westhoek tot de minst begunstigde gebieden van België ;
- de permanente en omvangrijke uitwijking, als gevolg van het werkgelegenheidstekort ;
- de relatief lage werkloosheidspercentages houden geen rekening met de permanente en omvangrijke emigratie, de tijdelijke tewerkstelling, het groot aantal van oudere en deeltijds werklozen die niet in de berekeningen worden opgenomen ;
- de lage tewerkstellingsgraad en de kwetsbaarheid van de werkgelegenheidsstructuur.

B.6. Het reconversiebeleid in de Kempen

In de jaren '60 behoorden de Antwerpse Kempen nog tot de minst ontwikkelde regio's in België, thans is het grootste deel van deze achterstand weggewerkt. Toch blijven nog een aantal problemen bestaan die bijzondere aandacht vragen.

Het klassieke regionale ontwikkelingsbeleid in ons land was gebaseerd op het aantrekken van vreemde ondernemingen met in hoofdzaak twee middelen :

- voorziening van industrieterreinen (concept uit de jaren '60) ;
- verstrekken van investeringssubsidies onder vorm van kapitaalpremies, rentetoeelagen en fiscale vrijstellingen.

De provincie Antwerpen kon daar met zijn centrale ligging binnen de ontlukende Europese markt en zijn haven, aangevuld met adequate infrastructuur (autostrades, kanalen) goed op inspelen. De aanleg van goede verbindingen met de Kempen en de beschikbaarheid van terreinen en arbeidskrachten, gekoppeld aan een verhoogde betoelaging van investeringen, hebben dan ook voor deze laatste regio goede resultaten opgeleverd.

De recente evolutie en de huidige toestand kunnen worden geëvalueerd aan de hand van enkele indicatoren :

1. Werkgelegenheid : een opmerkelijke vooruitgang

In het arr. Turnhout nam de bezoldigde werkgelegenheid tussen juni 1983 en juni 1986 toe met 4.765 eenheden, terwijl er tussen juni 1986 en juni 1988 nogmaals 8.238 arbeidsplaatsen bijkwamen. Hiervan werd 57,3 % door vrouwen ingenomen.

Tewerkstellingsevolutie (%) 1974 — 1988 :

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Secundaire sector :			
arr. Antwerpen	— 26,9	— 28,4	— 27,1
arr. Mechelen	— 26,5	— 31,6	— 27,6
arr. Turnhout	— 12,3	— 37,7	— 19,8
Tertiaire sector :			
arr. Antwerpen	+ 5,0	+ 45,8	+ 20,1
arr. Mechelen	+ 30,6	+ 76,3	+ 51,2
arr. Turnhout	+ 52,1	+ 108,5	+ 74,1

In tegenstelling met de arrondissementen Antwerpen en Mechelen nam de industriële werkgelegenheid (excl. bouwbedrijf) sedert 1986 toe in het arr. Turnhout.

Volgens de RSZ-statistieken bedraagt het totaal aantal bedrijven in de tertiaire sector momenteel 5.205 (67,8 % van het totaal), wat een toename met 1.104 (of 26,9 %) inhoudt ten opzichte van 1983. Meteen is 52,8 % van de werknemers in het arrondissement tewerkgesteld in de tertiaire sector, wat een toename met 30,3 % ten opzichte van 1983 impliceert, doch hiermee blijft men nog beneden het Vlaamse gemiddelde aandeel van 62,1 % . De tewerkstelling steeg fors in alle bedrijfstakken van de tertiaire sector. Opvallend hoog scoren de financiële diensten en de horecasector, maar ook de handel met een groei van 33,6 % leverde een uitzonderlijke prestatie.

2. Gunstige ontwikkeling KMO's en aantal zelfstandigen

Het aantal KMO's (criterium minder dan 50 werknemers) nam binnen de periode 1983-1988 toe met 1.274 eenheden of 21 % , wat 3,6 % boven het Vlaams gemiddelde ligt.

De KMO's nemen in het arr. Turnhout 40,1 % van de totale werkgelegenheid voor hun rekening (Vlaanderen : 39 %).

De evolutie van de tewerkstelling in het arr. Turnhout is in de KMO's merklijk gunstiger dan in de grotere ondernemingen. In de bedrijven tot 50 werknemers steeg de tewerkstelling in de streek met 20,4 % ten opzichte van 10,3 % in de grotere ondernemingen. Binnen de groep van de kleine ondernemingen steeg de tewerkstelling ook het sterkst bij de inrichtingen van 5 tot 9 werknemers (+ 27,2 %).

Tot slot dient ook de evolutie van het aantal zelfstandigen in het arrondissement Turnhout behandeld te worden.

Einde 1988 telde het arrondissement 23.910 zelfstandigen wat staat voor een toename ten aanzien van 1983 met 9 % ; voor Vlaanderen bedroeg de toename over dezelfde periode beschouwd 5,3 % .

Het totaal aantal zelfstandigen in hoofdbezigheid steeg in het Turnhoutse met 6 % ten aanzien van 2,1 % over gans Vlaanderen, en het totaal aantal vrouwen in hoofdberoep met 10,7 % ten aanzien van 5,8 %.

3. Inkomen : sterke inhaalbeweging maar nog steeds een achterstand.

In 1962 bedroeg het belastbaar inkomen per inwoner in het arr. Turnhout slechts 70,8 % van het Rijksgemiddelde. Daarmee stond deze regio zeer ver achteraan op de lijst van alle arrondissementen (34e plaats). In 1988 (aanslagjaar 1989) bedroeg het gemiddeld inkomen 255.700 BF per inwoner, hetgeen neerkomt op 95,9 % van 's lands gemiddelde of 93,8 % van het gemiddelde van het Vlaams Gewest. Toch is de achterstand nog betrekkelijk groot en vertoef het arr. Turnhout op de 19e plaats van de 43 Belgische arrondissementen. Het arr. Turnhout heeft slechts 2 gemeenten waarvan het gemiddeld belastbaar netto-inkomen per inwoner uitsteekt boven dat van de provincie Antwerpen.

4. Industrierterreinen

De gemiddelde 1.0 .K. -verkopen van regionale industrierterreinen beliepen 37,5 ha/jaar in de periode 1969-89. Sedert 1984 wordt een algemeen verhoogde vraag naar bedrijfsgroonden vastgesteld, oplopend van 32 ha/jaar in 1984-86 tot zelfs 54 ha./jaar in 1987-89.

5. Werkloosheid

Inzake werkgelegenheid werden weliswaar gunstiger resultaten geboekt dan gemiddeld in Vlaanderen, doch het arr. Turnhout behoort nog steeds tot de koplopers in Vlaanderen inzake relatieve werkloosheidsdruk, vooral dan wat vrouwen betreft. Per einde juli 1990 waren er 3.814 mannen ingeschreven als uitkeringsgerechtigde volledig werkloze werkzoekende, d.i. 5,35 % van het aantal tegen werkloosheid verzekerden (5,8 % in het Vlaams Gewest), tegenover 11.893 vrouwen, d.w.z. een werkloosheidsgraad van 24,65 % (15,4 % in Vlaanderen).

Uit berekeningen van het Planbureau blijkt evenwel dat het werkloosheidssurplus in Turnhout gestadig afneemt in vergelijking met de rest van Vlaanderen :

	M.	V.	M + V
Maandgemiddelde			
1987	369	6.897	7.266
1988	122	6.440	6.562
1989	214	5.836	6.050
Maandgemiddelde eerste 4 maanden			
1987	790	7.119	7.910
1988	187	6.660	6.847
1989	245	6.197	6.442
1990	155	5.805	5.960

6. Bevolking

De nog steeds hoge werkloosheidsduur houdt tevens verband met de aangroei en de kwalificaties van de actieve bevolking.

Het arr. Turnhout heeft een snelgroeiende bevolking met een jonge leeftijdsopbouw. Bij de Volkstelling in 1981 was 32,4 % jonger dan 20 jaar, tegenover 28,75 % in Vlaanderen.

Jaarlijkse neemt de bevolking toe met zowat 1.750 à 2.250 eenheden, dank zij een positief natuurlijk accres en migratiesaldo.

De beroepsbevolking volgt uiteraard deze evolutie. Berekeningen stellen een toename van de mannelijke beroepsbevolking voorop tot 1995 (+ 1 .000 eenheden sedert 1990), om van dan af veeleer te stagneren ; het aantal beroepsactieve vrouwen neemt toe tot het jaar 2000 (+ 2.675 in de periode 1990-1995 en + 1.500 in de jaren 1995-2000).

Vastgesteld wordt dat een relatief lage scholingsgraad de Kempen kenmerkt. Van de actieve bevolking volgde 69 % maximaal lager secundair onderwijs tegenover 64 % in Vlaanderen. Op 100 studerende jongeren in het secundair onderwijs nemen er 13 meer deel aan het beroepsonderwijs in de Kempen t.o.v. Vlaanderen, 1 meer aan het technisch onderwijs en 14 minder aan het algemeen vormend onderwijs. Per 1.000 inwoners telt het arr. Antwerpen 9,4 universitaires, het arr. Mechelen 8,35, terwijl het arr. Turnhout slechts 7,6 studenten per 1.000 inwoners telt. Alhoewel de participatie aan het Hoger Onderwijs buiten de Universiteit dan weer groter is, blijft er inzake voortgezet onderwijs in het arr. Turnhout nog een behoorlijke achterstand.

Aldus komen de jongeren te vroegtijdig in het arbeidsleven terecht. Vooral in het arr. Turnhout wordt vastgesteld dat, in tegenstelling met sommige andere streken in ons land, vooral deze met hoger industrialisatiepeil, de opleidingskansen niet intensief genoeg te baat worden genomen en men dus meer de voorkeur geeft aan het onmiddellijk rendement dat het uit-werken-gaan oplevert.

7. Het Nationaal Programma van communautair belang

Dit E.G.-programma (goedgekeurd op 21 juni 1988) ging einde 1988 van start, ruim een jaar later dan de programma's van Limburg en de Westhoek. Het voorziet voor de periode 1988-1991 in investeringen ten bedrage van 1,25 miljard BEF. Waarvan 447 miljoen BEF door het E.F.R.O. wordt gedragen.

Uit de laatste stand van zaken (april 1990) blijken reeds 23 projecten in uitvoering te zijn, met een gezamenlijke kostprijs van 1,1 miljard BEF.

De toegekende E.F.R.O.-steun bedraagt 356,6 miljoen BEF.

De volgende tabellen geeft een gedetailleerd overzicht per 17 augustus 1990 :

Koördinatiekomitee Kempen : Overzicht van de beslissingen — toestand op 17 augustus 1990

Projecten	Datum goed-keuring	Totale kostprijs		Financiering door						Voorziene EFRO-steun	Uitbetaalde EFRO-steun
		Oorspronkelijk voorzien	Goedgekeurd	Vlaams Gewest		Prov., gem. e.a.		Efro			
				Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%		
1. Akties gericht op industriële ontwikkeling en vernieuwing											
A. Aantrekken nieuwe bedrijven		6.000.000								3.000.000	
- fase 189	31/03/89		2.000.000		0	1.000.000	50	1.000.000	50		968.845
- fase 2 90	06/12/89		2.000.000		0	1.000.000	50	1.000.000	50		
B. Exportakties KMO's		38.950.000								15.580.000	
- fase 189	31/03/89		13.197.000	5.278.800	40	2.639.400	20	5.278.800	40		
C. Doorgangsgebouwen-komplex		80.000.000								28.000.000	
- uitbreiding bedrijvencentrum	21/06/89		20.000.000		0	13.000.000	65	7.000.000	35		6.580.000
D. Studies KMO's		10.000.000								4.000.000	
- studie diensten sektor	21/06/89		1.489.600		0	893.760	60	595.840	40		343.980
Subtotaal		134.950.000	38.686.600	5.278.800	14	18.533.160	48	14.874.640	38	50.580.000	7.892.825
2. Akties gericht op de toeristische uitbouw											
A. Uitbouw rekreatiedomein De Lilse Bergen		127.000.000								41.800.000	
- fase 1	31/03/89		17.332.000	2.734.200	16	9.263.800	53	5.334.000	31		3.385.527
- fase 2	06/12/89		7.188.000	2.515.800	35	1.078.200	15	3.594.000	50		
- fase 3	25/04/90		50.000.000	8.750.000	18	18.000.000	36	23.250.000	47		
B. Ontsluiting rekreatiedomein Mol Rauw	21/06/89	97.000.000	97.273.017		0	68.173.017	70	29.100.000	30	29.100.000	
C. Toeristische dienstverlening - SPK toerisme		25.000.000								12.500.000	
- fase 189	31/03/89		12.000.000		0	6.000.000	50	6.090.000	50		2.991.604
- fase 2 90	25/04/90		9.000.000		0	4.500.000	50	4.500.000	50		
D. Uitbouw rekreatiedomein Zilvermeer	25/04/90	70.000.000	44.450.000		0	29.575.000	67	14.875.000	33	14.875.000	
E. Structuurplan studie Oosterkempen	31/03/89	3.000.000								1.500.000	
F. Toekomstige toeristische projectenlakties		168.000.000								84.000.000	
- De Langenberg	31/03/89		49.429.000		0	42.014.650	85	7.414.350	15		2.053.907
- Sporta centrum	21/06/89		191.000.000	91.000.000	48	58.750.000	31	41.250.000	22		6.448.415
- Fietspad Kempisch kanaal	06/12/89		32.918.886	16.459.445	50		0	16.459.445	50		
- Keuheuvel Balen	25/04/90		36.000.000		0	26.750.000	74	9.250.000	26		
Subtotaal		490.000.000	510.590.903	121.459.445	24	237.354.667	46	151.776.795	30	183.775.000	14.879.453

Projecten	Datum goed-keuring	Totale kostprijs		Financiering door						Voorziene EFRO-steun	Uitbetaalde EFRO-steun
		Oorspronkelijk voorzien	Goed-gekeurd	Vlaams Gewest		Prov., gem. e.a.		Efro			
				Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%		
3. Acties die bijdragen tot een gunstig omgevingsklimaat											
A. Uitbreiding transportzone		180.000.000								40.000.000	
- fase IV A	06/12/88	62.781.763	19.672.922	31	28.000.860	45	15.107.981	24			11.486.541
- fase IV B	06/12/89	65.174.491	26.023.245	40	22.593.664	35	16.557.582	25			
- fase IV C	06/12/89	62.395.035	23.213.869	37	24.695.805	40	14.485.361	23			
B. Uitbreiding industriezones		65.500.000								7.585.000	
C. Inbreiding industriezones		57.400.000								17.220.000	
- De Heze 1	06/12/89	14.140.000	4.949.000	35	4.949.000	35	4.242.000	30			
- Klein Gent I/II	06/12/89	15.560.000	5.446.000	35	5.446.000	35	4.668.000	30			
- Mol Balen	25/04/90	11.000.000	3.850.000	35	3.850.000	35	3.300.000	30			
- Olen Hoogbuul	25/04/90	16.000.000	5.600.000	35	5.600.000	35	4.800.000	30			
D. Afvalverwerking		59.200.000								17.760.000	
- Meerhout	06/12/88	42.638.629	8.605.434	20	23.373.538	55	10.659.657	25			5.626.042
- Beerse/Merksplas	06/12/88	27.771.347	2.628.808	9	18.199.703	66	6.942.836	25			2.151.033
Subtotaal		362.100.000	317.461.265	99.989.278	31	136.708.570	43	80.763.417	25	82.565.000	19.263.616
4. Infrastructuur voor Opleiding en Vorming											
A. RVA-centrum beroepsopleiding		60.000.000								30.000.000	
B. Infrastructuur voor opleiding in geïntegreerde productie-technieken	06/12/89	200.000.000	200.000.000		0	100.000.000	50	100.000.000	50	100.000.000	9.439.738
Subtotaal		260.000.000	200.000.000		0	100.000.000	50	100.000.000		130.000.000	9.439.738
Totaal		1.247.050.000	1.066.738.768	226.727.523	21	492.596.397	46	347.414.852	33	446.920.000	51.475.632
Voorziene Efro-steun								446.920.000			
Nog te besteden Efro-steun								99.505.148	22		

De prioritaire doelstellingen van het programma Turnhout bestaat uit het wegwerken van het structurele onevenwicht dat de arbeidsmarkt kenmerkt. Dit onevenwicht uit zich thans in een hoge werkloosheidsdruk en een achterstand inzake inkomensniveau ; daarenboven dient rekening gehouden met het feit dat de verwachte aangroei van de beroepsbevolking dit onevenwicht op korte en middellange termijn nog kan vergroten. Het programma is daarom prioritair gericht op de bevordering van de werkgelegenheid. Cijfermatig word als doelstelling vooropgesteld het aantal werkzoekenden op middellange termijn te reduceren tot 5% van de beroepsbevolking.

8. Aanvullend reconversiebeleid (1988 — 1991)

In het kader van “Doelstelling 2” van de hervormde structuurfondsen worden door de Europese Commissie voor de periode 1988-1991 vanuit het E.F.R.O. en het E.S.F. supplementaire fondsen ter beschikking gesteld, m.i. 8,34 miljoen ECU, resp. 7 miljoen ECU. De nieuwe initiatieven situeren zich rond vier prioritaire eisen :

- industriële expansie, diversificatie en renovatie ;
- toerisme ;
- wetenschappelijk onderzoek (waaronder ondersteuning van het onderzoek inzake nieuwe materialen aan het SCK) ;
- industrieterreinen en leefmilieu.

Hiertoe werden door de Vlaamse Executieve op 28 maart 1990 operationele programma's goedgekeurd voor het EFRO en het ESF. In de volgende tabel wordt een gedetailleerd overzicht gegeven van de verschillende initiatieven voor wat het EFRO-luik betreft.

Op 15 oktober 1990 werd het Toezichtscomité geïnstalleerd dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van zowel het NPCB als het aanvullend programma.

Het spreekt vanzelf dat het arrondissement Turnhout ook zal kunnen genieten van de communautaire initiatieven zoals Stride en Interreg. Hierop werd reeds hoger ingegaan.

Operationeel programma — Nieuwe akties 1989-1991

(in miljoen BEF)

	Totale uitgaven	Vlaamse Regering	Regionale en lokale besturen	Privé-sector	EFRO			
					Totaal	1989 (1)	1990	1991
PR. 1 — INDUSTRIELE EXPANSIE, DIVERSIFICERING EN VERNIEUWING	515,0	192,5	131,5	—	191,0	5,5	92,0	93,5
— Bedrijvencentrum Turnhout	40,0	5,0	19,0	—	16,0	5,5	10,5	—
— GIMV-risicokapitaal	100,0	75,0	—	—	25,0	—	25,0	—
— Cofinanciering expansiewetgeving	225,0	112,5	—	—	112,5	—	56,5	56,0
— Infrastructuur voor opleiding en vorming	150,0	—	112,5	—	37,5	—	—	37,5
PR. 2 — TOERISME	60,0	10,0	20,0	—	30,0	—	15,0	15,5
— Toeristisch onthaal- en coördinatiecentrum	30,0	10,0	5,0	—	15,0	—	15,0	—
— Eco- en toeristisch dienstencentrum Oosterkempen	30,0	—	15,0	—	15,0	—	—	15,0
PR. 3 — WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK								
— Technologisch centrum nieuwe materialen	180,0	90,0	—	—	90,0	—	45,0	45,0
PR. 4 — BEDRIJVENTERREINEN								
— Technologiezone	55,0	17,5	10,0	—	27,5	27,5	—	—
— Bijkomende investeringen met betrekking tot bedrijventerreinen	228,6	67,4	121,3	—	39,9	—	20,8	19,1
TECHNISCHE BIJSTAND								
— Voortgangsrapporten en evaluatie	3,0	—	1,5	—	1,5	—	0,5	1,0
Totaal	1.041,6	377,4	284,3	—	380,0	33,0	173,3	173,6

(1) De betrokken uitgaven zullen worden gedaan in het jaar 1990, na indiening van het operationeel programma.

B.7. Doelstelling 5 — Plattelandszone : Het Hageland

Ter afsluiting van dit hoofdstuk dient nog doelstelling 5 (plattelandszone) van de hervorming der Europese Structuurfondsen te worden vermeld.

Op 10 mei 1989 erkende de Europese Commissie het Hageland als enige plattelandszone in het Vlaamse Gewest. Het Hageland omvat de gemeenten Aarschot, Begijnendijk, Bekkevoort, Diest, Holsbeek, Kortenaken, Landen, Linter, Scherpenheuvel-Zichem, Tielt-Winge en Zoutleeuw.

Op 25 oktober 1989 keurde de Vlaamse Executieve het regionaal ontwikkelingsplan voor het Hageland goed, dat op 26 oktober 1989 werd ingediend bij de Europese Commissie.

Bij beschikking van 6 juni 1990 hechtte de Commissie haar goedkeuring aan het communautair bestek voor de structurele bijstandsverlening van de Europese Gemeenschap in de onder doelstelling 5 b vallende regio Hageland.

In dit communautair bestek worden 4 prioritaire zwaartepunten ter ontwikkeling van het Hageland onderscheiden :

1. verbetering van de landbouwstructuur en diversificatie ;
2. economische ontwikkeling en ontsluiting van het eigen potentieel ;
3. uitbouw van het toerisme ;
4. menselijk potentieel (opleiding — bijscholing).

Het communautair bestek loopt van 1 januari 1989 tot en met 3 december 1993.

Het financieringsplan ter realisatie van het regionaal ontwikkelingsplan voor het Hageland werd als volgt vastgesteld :

1. Europese Gemeenschap	11,5 miljoen ECU (*)
EOGFL	3,16 miljoen ECU
EFRO	4,23 miljoen ECU
ESF	4,16 miljoen ECU
2. Ministerie van Landbouw	1,91 miljoen ECU
3. Vlaamse Executieve	13,01 miljoen ECU
4. Provincie — Lokale Besturen	4,60 miljoen ECU
5. Privé-sector	0,30 miljoen ECU
	31,37 miljoen ECU
	of
	1.350 miljoen BF

(*) met inbegrip van 1 mio ECU vanuit het Europees Sociaal Fonds ter cofinanciering van in 1989 gerealiseerde projecten, wanneer hiervan abstractie wordt gemaakt, bedraagt de totale kostprijs voor de nieuwe nog te realiseren acties 30,37 mio ECU of 1.307 mio BF. De bedragen in dit financieringsplan zijn indicatief en gebaseerd op constante prijzen van 1989 gl ECU = 43,02 BF).

Dit communautair bestek kan slechts uitgevoerd worden nadat de overeenstemmende operationele programma's worden opgesteld en ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Europese Commissie. De Vlaamse Executieve zal nog dit jaar de operationele programma's overmaken aan de Europese Commissie.

De Vlaamse Executieve wenst eveneens deel te nemen aan het communautair initiatief van de Europese Gemeenschap tot omschakeling van de scheepsbouwgebieden, het zogenaamde RENAVAL-programma.

Het Renaval-programma beoogt de herstructureringsinspanningen in de scheepsbouw te begeleiden door de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten te bevorderen en zodoende alternatieve werkgelegenheid te scheppen in bijzonder ernstig getroffen gebieden.

Het programma loopt tot uiterlijk 31 december 1993 en wordt gezamenlijk gefinancierd door de Gemeenschap en de Lid-staat. Per verloren gegane arbeidsplaats in de scheepsbouwsector wordt een EFRO-bijstand van 3.200 ECU voorzien. Voor het globale Renaval-programma heeft de Europese Commissie een steunbedrag van 200 miljoen ECU uitgetrokken. De zones in Vlaanderen die in aanmerking komen voor Renaval zijn :

1. zones waar in de loop van de laatste drie jaren, en ten vroegste sinds 1 januari 1984, aanzienlijke verliezen aan arbeidsplaatsen in de scheepsbouwsector zijn opgetreden of in de nabije toekomst zullen optreden met een sterke werkloosheidsstijging tot gevolg.

2. zones die overeenstemmen met of behoren tot territoriale eenheden van het niveau arrondissement en beantwoorden aan bepaalde criteria inzake tewerkstelling en werkloosheid.

De Vlaamse Executieve nam tijdens haar vergadering van 26 april 1990 een beslissing tot afbakening van de zone St.-Niklaas — Antwerpen, omvattende de volgende gemeenten : in de provincie Antwerpen : Antwerpen, Hemiksem, Boom, Puurs en Willebroek in de provincie Oost-Vlaanderen : Kruike en Temse. Dit voorstel tot afbakening van het RENAVAl-gebied werd overgemaakt aan de Europese Commissie.

Indien de Europese Commissie dit voorstel tot afbakening goedkeurt, zal de Vlaamse Executieve een operationeel programma opstellen.

C. De economische expansie en regionale reconversie — KMO

C.1. Het budgettair kader

Vanuit technisch oogpunt worden de tot 1990 bestaande begrotingsfondsen FEERR-Grote Ondernemingen en ROF-Grote Ondernemingen samengesmolten en omgevormd tot een parastatale-A. Aldus wordt het fonds conform aan de wet van 28 juni 1989 tot wijziging van de wet van 28 juni 1963 op de Rijkscomptabiliteit.

De evolutie van machtigingen en spijzigingen van het fonds gaat als volgt :

Machtiging — KMO

(in miljarden)			
1991	1990	1989	1988
4,5	5,4	3,94	3,4

Spijziging — KMO

(in miljarden)			
1991	1990	1989	1988
4,97	4,2	3,1	3,54

De daling van machtiging 1991 t.o.v. de machtiging 1990 is het gevolg van de toepassing van de nieuwe richtlijnen op de economische expansiesteun voor de KMO's, per 1 augustus 1990. Deze daling neemt niet weg dat de machtiging nog steeds 1,1 miljard, of 32 %, hoger ligt dan in 1988. De nieuwe richtlijnen worden meer in detail verderop behandeld.

Het spijzigingskrediet 1991 stijgt met, afgerond, 770 miljoen frank, of 18 %, t.o.v. 1990. Dit is geen contradictie met de daling van de machtiging. De spijziging dient om de uitbetaling te verzekeren van de besliste dossiers, een tijdsverloop tussen beslissing en uitbetaling is onvermijdelijk, zodat hier het effect van de nieuwe richtlijnen slechts in geringe mate speelt.

Bovendien is er de inspanning geweest om de dossierachterstand in de KMO-sector op te halen. Daarvoor werden de machtigingen 1989, maar vooral 1990 fors verhoogd t.o.v. 1988. Door het tijdsverloop komt dit effect, vertraagd, in 1989, door het saldo van het fonds nagenoeg uit te putten, en in 1990 en 1991.

Eind 1990 zal de achterstand herleid zijn tot 3 maand, wat een bijna normale toestand is, zeker in verhouding tot een gemiddelde achterstand van 18 maanden in 1988.

Uit deze cijfers blijkt ook de globale substantiële inspanning die naar de KMO werd geleverd.

C.2. Het KMO-beleid

C.2.1. Inleiding

De kleine en middelgrote ondernemingen bekleden een bijzondere plaats in onze economie. Zij staan in voor een aanzienlijk deel van de tewerkstelling, investeringen en toegevoegde waarde, gecreëerd in de ondernemingen. Zij onderscheiden zich bovendien van de grote ondernemingen door hun flexibiliteit : dankzij hun kleinere schaal en eenvoudigere beslissingsstructuur kunnen zij sneller inspelen op nieuwe mogelijkheden en kunnen zij zich wendbaar toelagen op kansrijke activiteiten in de economische omgeving.

KMO's worden evenwel eveneens gekenmerkt door een aantal opvallende zwakten : niet-professioneel management, geringere toegang tot de kapitaalmarkt, beperkte export- en innovatie-geneigdheid en onvoldoende informatiegerichtheid. Een doeltreffend KMO-beleid houdt in dat voluntaristisch en selectief wordt ingegrepen en tegemoetgekomen aan deze reële – en door wetenschappelijk onderzoek en enquêteresultaten gedetecteerde – noden bij de kleine en middelgrote ondernemingen.

Dit voluntarisme heeft twee invalshoeken. Ten eerste dient selectief te worden verholpen aan een aantal moeilijkheden, problemen en gebreken waaraan de kleine en middelgrote onderneming specifiek onderhevig is. Een constante daarbij is dat er ten aanzien van de KMO's een bijzondere nood bestaat aan verdere professionalisering op een aantal nauwkeurig omschreven domeinen.

Voluntarisme betekent evenwel ook het herdefiniëren van doelstellingen, rekening houdend met de nieuwe economische omgeving en maatschappelijke context, en anderzijds het heroriënteren van de instrumenten om die doelstellingen te bereiken. Een belangrijke invalshoek is daarbij de ecologische zorg, die prominent dient aanwezig te zijn in het KMO-beleid. Ook hier geldt de regel dat een efficiënt milieu-beleid preventief dient te zijn en zijn uitgangspunt vindt bij de bron, in casu het economisch beleid. Dit wordt geconcretiseerd door onder meer de investeringssteun in het kader

van de expansiewet van 4 augustus 1978 in sterke mate afhankelijk te maken van het ecologisch karakter van een investering.

Een tweede belangrijke doelstelling wordt geconcretiseerd in de vorm van het nastreven van sociale rechtvaardigheid, waarbij onder meer de werkgelegenheid en de kansen op de arbeidsmarkt van de belangrijke groep structureel werklozen prioritaire aandacht verdient in het beleid.

Ook hier wordt verwezen naar de nieuwe richtlijnen voor de toepassing van de expansiewet van 4 augustus 1978 ten gunste van kleine en middelgrote ondernemingen, waarin een gevoelige extra-steun is voorzien voor de creatie van meertewerkstelling, vooral van langdurig werklozen en trek-
kers van het bestaansminimum.

Deze aandacht voor tewerkstelling dient zonder meer een constante te zijn in het door de overheid te voeren KMO-beleid : de helft van de werkgelegenheid in de private sector wordt immers gecreëerd in de kleine en middelgrote ondernemingen. De schaal van de KMO biedt bovendien zonder twijfel mogelijkheid tot kwalitatief waardevolle arbeid, gezien de eenvoudige besluitvormingsstructuur en het directe contact tussen de verschillende afdelingen en beslissingsniveaus.

C.2.2. De toepassing van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering

Een belangrijk instrument ter verwezenlijking van bovenvermelde beleidsopties, is de KMO-expansiewet van 4 augustus 1978. Sedert 1 augustus 1990 zijn, ter uitvoering van deze wet, nieuwe richtlijnen van kracht, waarvan de basisprincipes de volgende zijn :

- a. grondige verlaging van de administratieve kost, zowel voor de bedrijven als voor de Vlaamse overheid ;
- b. grotere selectiviteit ;
- c. **aandacht** voor tewerkstelling, in het bijzonder voor langdurig werklozen en bestaansminimumtrekkers ;
- d. noodzaak om ecologische overwegingen bij de expansiesteun te betrekken ;
- e. aandacht voor het strategisch belang van de investeringsprojecten, in het bijzonder ten voordele van bedrijven die zich voor het eerst op een industrie- of K.M.O.-zone vestigen enerzijds en van bedrijven die innoveren anderzijds ;
- f. vermijden van ongerechtvaardigde anomalieën tussen de richtlijnen voor de toepassing van de wet van 4 augustus 1978 enerzijds en deze voor de toepassing van de wet van 17 juli 1959 anderzijds ;
- g. beperking van de budgettaire uitgaven. Met name noopten het steeds toenemend aantal aanvragen en de daarmee gepaard gaande budgettaire uitgaven tot een aanpassing van de richtlijnen voor de toepassing van de expansiewet van 4 augustus 1978.

Dit leidde tot een aantal grondige aanpassingen :

- a. Verhoging van het minimumbedrag van de investeringen

Er werd vastgesteld dat de vroegere minimumdrempels van de investeringen leidden tot steunbedragen die niet in verhouding stonden tot de administratieve kost, verbonden aan het opstellen en indienen van een aanvraag door de onderneming enerzijds en de behandeling, uitbetaling en controle door de Administratie voor Economie en Werkgelegen-

heid anderzijds. Tevens werd gesteld dat deze steunbedragen in generlei wijze een efficiënte stimulans tot investeren inhielden. Tenslotte diende te 'worden gesteld dat deze beperkte projecten merendeels vervangingsinvesteringen omvatten waaraan geen enkele beduidende economische expansie of personeelstoename verbonden was.

De investeringsdrempel werd in de nieuwe richtlijnen derhalve verhoogd tot 3 miljoen frank. Voor startende ondernemers die de leeftijd van 35 jaar niet hebben overschreden, werd dit minimum vastgesteld op 800.000 frank.

b. Invoering van een eenvoudige groepsindeling

In de vroegere richtlijnen werden de sectoren ingedeeld in drie groepen met een verschillend basissteunpercentage. De administratieve praktijk wees uit dat deze drieledige groepsindeling de afhandeling van de dossiers bemoeilijkte. De indeling van een bepaalde onderneming in een groep was niet steeds gemakkelijk te achterhalen en gaf aanleiding tot betwistingen en splitsing van investeringsprogramma's. Bovendien was er onvoldoende congruentie tussen de richtlijnen voor de toepassing van de wet van 4 augustus 1978 enerzijds en de richtlijnen voor de toepassing van de expansiewet van 17 juli 1959 (grote ondernemingen) anderzijds. Inzonderheid bij de overgang van een onderneming van het ene naar het andere regime leidde dit tot al te grote — en door het betreffende bedrijf vaak niet voorziene — verschillen in steunintensiteit.

In de nieuwe richtlijnen werd de groepsindeling sterk vereenvoudigd tot twee duidelijk afgeleide groepen. Om onge-rechtvaardigde **discrepancies** te vermijden werd bovendien een groter parallelisme tot stand gebracht tussen de **steun**-percentages van toepassing voor de expansiewet van 17 juli 1959 en die van toepassing voor de wet van 4 augustus 1978.

c. Berekening van de steun als percentage van het **aanvaarde** investeringsbedrag

In de nieuwe richtlijnen werd overgegaan tot een eenduidige procentuele subsidiëring op basis van de aanvaarde investering. Deze subsidiëringwijze is niet alleen eenvoudig, zij laat ook een gemakkelijke informatisering betreffende de te nemen beslissingen toe en komt de openbaarheid van bestuur ten goede vermits iedere onderneming onmiddellijk kan berekenen welke effectieve steun mag verwacht worden indien een bepaalde investering wordt uitgevoerd. Het is daarbij niet langer van belang of deze investeringen worden gefinancierd met eigen middelen of met een krediet.

Ondernemingen, behorend tot Groep A, zullen kunnen genieten van 6 procent basissteun, terwijl aan Groep B 3 procent wordt toegekend.

d. Stimuleren van uitbreidingsinvesteringen

Vroeger gebeurde de betoelaging in de expansiewetgeving zonder dat onderscheid werd gemaakt tussen **uitbreidings**-en vervangingsinvesteringen.

Ter stimulering van een toekomstgericht bedrijfsbeleid — waar investeringen die slechts een fractie van de cash-flow uitmaken uit den boze zijn — en steeds rekening houdend met de budgettaire beperkingen en met het streven naar een grotere selectiviteit, zal voortaan slechts dat deel van het investeringsbedrag voor de berekening van de expansiesteun in aanmerking komen dat 50 % van de gemiddelde afschrijvingen van de laatste drie boekjaren overtreft.

e. De eerste vestiging van een jonge zelfstandige

Gezien de financiering een belangrijk probleem is in de aanloop- en beginfase van de vestiging van een beginnende zelfstandige, zullen bovenvermelde percentages worden verdubbeld in geval van de eerste vestiging van een jonge zelfstandige.

f. Kwantitatieve en kwalitatieve arbeidsschepping

Met het oog op het afzwakken van het automatische, niet selectieve karakter van de huidige richtlijnen, zal een ruimer gedeelte van het KMO-expansiebudget worden besteed ten gunste van investeringen met een arbeidsscheppend karakter. De extra-steun, toegekend in het geval van **meertewerkstelling**, zal kunnen oplopen tot 6 procent van het investeringsbedrag voor ondernemingen, behorend tot Groep A, en tot 3 procent voor ondernemingen van Groep B. Een bijzondere regeling werd bovendien uitgewerkt indien de aanwervingen worden gerecruteerd uit personen die langer dan 1 jaar werkloos zijn of uit trekkers van het bestaansminimum.

g. Ecologische zorg

Bovendien introduceert de nieuwe richtlijn een ecologie criterium, op basis waarvan investeringen van verhoogde **expansiesteun** kunnen genieten. Bedoelde investeringen zijn gericht op de vermindering van de milieubelastende effecten van het bedrijf, op grondstoffenbesparing, op energiebesparing, op de verhoging van de duurzaamheid, de kwaliteit en de veiligheid van de geproduceerde goederen en op de verhoging van de brandveiligheid en de veiligheid van de **arbeidsomstandigheden** tijdens het productieproces.

Teneinde van ecologische overwegingen een doorslaggevende factor te maken in de investeringsbeslissing of in de keuze van het soort investeringen, wordt een vrij hoge steun voorzien in het ecologiecriterium, nl. 15 % van het deel van het investeringsbedrag dat specifiek op milieu-ontlasting, grondstof- en energiebesparing of een verhoging van veiligheid, kwaliteit en duurzaamheid gericht is.

h. Het strategisch belang van de investering

Met het oog op een grotere selectiviteit in de toekenning van expansiesteun werd in de nieuwe richtlijnen een criterium strategisch belang ingevoerd op basis waarvan 3 procent extra-steun kan toegekend worden indien aan één van beide volgende voorwaarden wordt voldaan :

- bedrijven die zich een eerste maal op een **KMO-** of industriezone vestigen.
- realisatie van innoverende projecten.

C.3. Statistische gegevens

C.3.1. Algemeen

Investerings in het kader van de wet van 4 augustus 1978 — KMO

Belangrijkste resultaten van de toepassing van de wet van 1978 op de KMO :

(in miljard BEF) (*)

Jaar	1985	1986	1987	1988	1989	1990 (**)
Ingediende dossiers	11.886	14.662	12.581	14.751	15.755	11.417
Gunstige beslissingen	7.825	12.862	8.488	9.656	16.983	11.779
Ingediende investeringen	22,62	48,42	42,86	58,66	108,15	70,21
Betoelaagde investeringen	18,91	40,19	32,96	46,74	86,41	62,04
Budgettaire weerslag	1,26	2,79	1,99	2,65	5,07	3,65
Steunpercentage	6,7 %	6,9 %	6,0 %	5,7 %	5,9 %	5,9 %
Nieuwe arbeidsplaatsen	9.517	20.523	12.590	16.256	15.772	14.381
Nieuwe vestigingen (***)	—	—	—	—	—	—
Financiering eigen middelen	39,7 %	38,1 %	39,5 %	41,7 %	42,6 %	41,4 %
Investerings per nieuwe arbeidsplaats	1,9	1,9	2,6	2,8	5,5	4,3
Aanvaarde investeringen in ontwikkelingszones (***)	4,48	9,03	7,54	12,07	21,63	15,11
Steunpercentage in ontwikkelingszones (** * *)	6,6 %	6,8 %	6,1 %	5,6 %	5,8 %	5,8 %

(*) Slechts volledig beschikbaar vanaf 1985.

(**) 1990 : van begin januari tot eind september.

(***) Niet beschikbaar voor KMO.

(****) Ontwikkelingszones : de Westhoek (arr. Ieper, Diksmuide, Veurne), arr. Turnhout, prov. Limburg.

C.3.2. Detail

Besliste rentetoelagen :	1987	1988	1989
(1) Ingediend investeringsprogramma :	29.653 MF	38.698 MF	60.872 MF
(2) Aanvaard investeringsprogramma :	26.132 MF	33.561 MF	51.382 MF
(3) Budgettaire weerslag :	1.480 MF	1.911 MF	2.841 MF
(4) Budgettaire weerslag incl. meertewerkstelling :	1.996 MF	2.581 MF	3.778 MF
(5) Supplement meertewerkstelling (4) — (3) :	515 MF	669 MF	936 MF
(6) Voorziene meertewerkstelling (*) :	8.537	9.601	10.336
Aanvaard investeringsbedrag per bijkomende nieuwe arbeidsplaats :	± 3 MF	± 3,5 MF	± 5 MF

Rentetoelage beslist in 1990	Totalen
(1) Ingediend investeringsprogramma :	72.028 MF
(2) Aanvaard investeringsprogramma :	62.736 MF
(3) Budgettaire weerslag :	3.449 MF
(4) Budgettaire weerslag incl. meer tewerkstelling :	4.543 MF
(5) Supplement meertewerkstelling (4) — (3) :	1.094 MF
(6) Voorziene meertewerkstelling (*) :	14.189
Aanvaard investeringsbedrag per bijkomende nieuwe arbeidsplaats :	4,42 MF

* Voorziene meertewerkstelling = aantal personen vermeld in de aanvraag.

Besliste kapitaalpremies :	1987	1988	1989
(1) Ingediend investeringsprogramma :	6.778 MF	8.384 MF	14.596 MF
(2) Aanvaard investeringsprogramma :	5.982 MF	7.557 MF	12.977 MF
(3) Budgettaire weerslag :	412 MF	505 MF	857 MF
(4) Budgettaire weerslag incl. meertewerkstelling :	598 MF	745 MF	1.269 MF
(5) Supplement meertewerkstelling (4) — (3) :	185 MF	240 MF	412 MF
(6) Voorziene meertewerkstelling (*) :	2.578	2.873	2.715
Aanvaard investeringsbedrag per bijkomende nieuwe arbeidsplaats :	± 2,3 MF	± 2,6 MF	± 4,8 MF

Kapitaalpremie beslist in 1990	Totalen
(1) Ingediend investeringsprogramma :	16.223 MF
(2) Aanvaard investeringsprogramma :	14.488 MF
(3) Budgettaire weerslag :	1.012 MF
(4) Budgettaire weerslag incl. meertewerkstelling :	1.483 MF
(5) Supplement meertewerkstelling (4) — (3) :	471 MF
(6) Voorziene meertewerkstelling (*) :	3.579
Aanvaard investeringsbedrag per bijkomende nieuwe arbeidsplaats :	4,05 MF

* Voorziene meertewerkstelling = aantal personen vermeld in de aanvraag.

Besliste gemengde dossiers :	1987	1988	1989
(1) Ingediend investeringsprogramma :	2.147 MF	4.185 MF	5.705 MF
(2) Aanvaard investeringsprogramma :	1.993 MF	3.979 MF	5.316 MF
(3) Budgettaire weerslag			
(a) Rentetoelagen :	93 MF	152 MF	223 MF
(b) Kapitaalpremie :	80 MF	134 MF	181 MF
(4) Budgettaire weerslag incl. meertewerkstelling			
(a) Rentetoelagen :	126 MF	199 MF	298 MF
(b) Kapitaalpremie :	119 MF	199 MF	268 MF
(5) Supplement meertewerkstelling (4) — (3)			
(a) rentetoelagen :	33 MF	47 MF	74 MF
(b) Kapitaalpremie :	38 MF	64 MF	87 MF
(6) Voorziene meertewerkstelling :	519	833	1.235
Aanvaard investeringsbedrag per bijkomende nieuwe arbeidsplaats :	± 3,8 MF	± 4,8 MF	± 4,3 MF

Gemengde dossiers beslist in 1990	Totaal
(1) Ingediend investeringsprogramma :	9.353 MF
(2) Aanvaard investeringsprogramma :	9.042 MF
(3) Budgettaire weerslag	
(a) Rentetoelage :	314 MF
(b) Kapitaalpremie :	308 MF
(4) Budgettaire weerslag incl. meertewerkstelling	
(a) Rentetoelage :	404 MF
(b) Kapitaalpremie :	456 MF
(5) Supplement meertewerkstelling (4) — (3)	
(a) Rentetoelage :	89 MF
(b) Kapitaalpremie :	14 MF
(6) Voorziene meertewerkstelling (*) :	1.674
Aanvaard investeringsbedrag per bijkomende nieuwe arbeidsplaats :	± 5,4 MF

* Voorziene meertewerkstelling = aantal personen vermeld in de aanvraag.

Globale beslissingen in 1990 (x 1000 BF)	Totaal
(1) Ingediend investeringsprogramma :	97.605.105
(2) Aanvaard investeringsprogramma :	86.267.042
(3) Budgettaire weerslag	
(a) Rentetoelage :	3.763.944
(b) Kapitaalpremie :	1.320.038
(4) Budgettaire weerslag incl. meertewerkstelling	
(a) Rentetoelage :	4.947.872
(b) Kapitaalpremie :	1.939.779
(5) Supplement meertewerkstelling (4) — (3)	
(a) Rentetoelage :	1.183.928
(b) Kapitaalpremie :	619.742
6) Voorziene meertewerkstelling :	19.442
Investeringsbedrag per bijkomende nieuwe arbeidsplaats :	± 4,44 miljoen

Opmerking : Voor de vastlegging van de begroting moet het bedrag van de basisbudgettaire weerslag worden verhoogd met 30 % van het supplement meertewerkstelling.

C.3.3. Aantal beslissingen en steun per schijf aanvaarde investeringen in 1990

Schijf aanvaarde investerings	Aantal	Aanvaarde investering (x 1000 F)	Gemiddelde investering per dossier (x 1000 F)	Steun (x 1000 F)	Gemiddelde steun per dossier (x 1000 F)
1-600	3	1.800	600	113	38
601-1.000	438	357.126	815	26.816	61
1.001-2.000	4.974	7.118.505	1.431	355.455	71
2.001-3.000	3.072	7.602.468	2.475	380.109	124
3.001-4.000	1.944	6.703.056	3.448	347.468	179
4.001-5.000	1.224	5.474.229	4.472	286.598	234
5.001-6.000	866	4.733.628	5.469	242.949	281
6.001-7.000	608	3.934.452	6.476	222.890	367
7.001-8.000	456	3.405.867	7.469	189.894	416
8.001-9.000	398	3.366.266	8.469	193.043	486
9.001-10.000	303	2.886.446	9.526	163.688	540
10.001-15.000	840	10.102.509	12.027	607.820	724
15.001-20.000	426	7.363.985	17.286	436.382	1.024
20.001-30.000	339	8.088.023	23.858	543.336	1.603
30.001-40.000	162	5.596.913	34.549	371.792	2.295
> 40.001	188	9.531.774	50.836	710.792	3.791
Totalen	16.239	86.267.042	5.312	5.079.140	313

C.3.4. Aantal positieve beslissingen (aangepast na af ronding) per schijf van toegekende steun in 1990

Toegekende steun (x 1.000 F)	RT	KP	Gemengd	Totaal	Bedrag toegekende steun	Gemiddelde steun per dossier
1 — 50	1.869	116	0	1.985	80.256.000	40.441
51 — 100	3.915	395	2	4.311	319.801.500	74.183
101 — 150	2.229	369	32	6.345	323.068.500	12.263
151 — 200	1.274	219	86	1.578	274.458.000	173.928
201 — 250	840	167	68	1.074	239.778.000	223.257
250 — 300	536	117	59	711	194.533.500	273.715
301 — 400	765	210	89	1.064	367.668.000	345.715
401 — 500	417	152	57	626	279.570.000	446.954
501 — 750	578	176	93	846	517.062.000	611.184
751 — 1.000	284	98	60	441	378.859.500	859.092
1.001 — 2.000	377	149	102	627	867.196.500	1.383.089
2.001 — 4.000	152	48	2.451	251	667.083.000	2.663.006
> 4.001	54	33	24	111	574.647.000	5.177.000
Totaal	13.287	2.246	720	16.253	5.083.981.500	312.812

C.4. Commentaar

Men kan stellen dat in 1990 ca. 17.700 dossiers zullen beslist worden. Deze dossiers hebben hoofdzakelijk betrekking op dossiers die ingediend werden in het kader van de VL.3-richtlijnen.

De totale aanvaarde investeringen bedragen 86,267 miljard BF ; dit is een toename met 1,5% t.o.v. het jaar 1989 toen de aan-vaardbare investeringen 84,886 miljard BF bedroegen. De totale budgettaire weerslag in 1990 bedraagt 5,625 miljard BF t.o.v. 5,558 miljard BF in 1989. Het gemiddelde percentage van de overheidstussenkomst m.b. t . de aanvaardbare investering belooft in 1989 6,52 % t.o.v. 6,55 % in 1989. De overheidssteun gebeurde hoofdzakelijk onder de vorm van rentetoelagen (4,119 miljard BF, m.a.w. 73,2 %) en in mindere mate onder de vorm van kapitaalpremies (1,506 miljard BF, m.a.w. 26,8 %).

De voorziene meertewerkstelling ingevolge de betoelaagde investeringen bedraagt voor 1990 19.442 eenheden, zijnde een gemiddelde investering van 4,44 miljoen BF per arbeidsplaats. In 1989 bedroeg deze gemiddelde investering per arbeidsplaats eveneens ongeveer 4,4 miljoen BF. Van het aantal positief besliste dossiers in 1990 heeft 38,74 % betrekking op een steunbedrag kleiner dan 100.000 BF. In 1989 was dit 40,9 %.

De toepassing van de VL. 4-richtlijnen zouden volgende budgettaire impact hebben t.o.v. de VL. 3-richtlijnen.

Aard steun	VL. 4	VL. 3
Basissteun	2.996.500	5.083.982
Tewerkstelling	1.115.647	544.101
Totaal	4.112.177	5.625.083

Deze bedragen moeten, gezien hun hypothetisch karakter, met de nodige omzichtigheid worden beoordeeld. Meer bepaald kunnen met betrekking tot de budgettaire meerkost, veroorzaakt door het ecologiecriterium, momenteel geen zinvolle hypothesen worden gemaakt. De financiële kostprijs past evenwel in het budgettair beleid van de Vlaamse Executieve. Zelfs indien het voorliggend voorstel enige onderschatting zou inhouden, blijft de budgettaire marge onder controle.

C.5. Andere instrumenten

In het kader van een gecordineerd KMO-beleid zullen in de nabije toekomst een aantal bestaande instrumenten optimaal worden gevaloriseerd (Waarborgfonds, Seed- en Startersfonds, enz.). Bovendien zal de werking van nieuwe Vlaamse instellingen zoals de VDBH en het IWT worden afgestemd op een vernauwing van de kloof tussen de overheid en de KMO's, wat moet leiden tot een grotere betrokkenheid van de KMO's bij onder meer het export- en innovatiebeleid en een eenvoudiger toegang tot de diverse stimuli. Tevens zal bijzondere aandacht worden gegeven aan een aantal nieuwe initiatieven.

C.5.1. Export

Wat het exportbeleid betreft, dient in de eerste plaats te worden gewezen op een maximale afstemming van een aantal stimuli op de categorie van de kleine en middelgrote onder-

nemingen. Verwezen wordt bv. naar het budget, beschikbaar voor de individuele beursdeelname door ondernemingen, dat selectief en uitsluitend zal worden toegekend aan de KMO. De beursdeelname van grote ondernemingen kadert vaak eerder in een aanwezigheidspolitiek dan in een beleid van marktprospectie. De relatief bescheiden financiële steun kan ten andere niet beschouwd worden als een ernstige prikkel. Verwacht kan worden dat de beursdeelname van de grote bedrijven niet zal lijden onder de afschaffing van de **betoelaging**. Voor KMO's, waarbij de beursdeelname een van de frekwentst gehanteerde prospectie-instrumenten is, kan de overheidstegemoetkoming een daadwerkelijke verlaging van de financiële drempel betekenen.

Twee belangwekkende initiatieven zullen bovendien worden genomen :

a. de intensieve begeleiding van KMO's door **exportpromotoren**, gevestigd in de Provinciale Kantoren van de VDBH. Per provincie zullen 5 exportpromotoren worden geïnstalleerd.

b. de medefinanciering door het Vlaamse Gewest van diepgaand marktonderzoek, uitgevoerd door KMO's met betrekking tot buitenlandse markten. Deze maatregel zal worden door gevoerd in het kader van het Fonds voor de Buitenlandse Handel.

C. 5.2. Ondersteuning van de professionalisering bij KMO's

Aan de behoefte aan professioneel bedrijfsbeleid bij KMO's zal — naast de bovenvermelde begeleiding van KMO's door exportpromotoren — worden **tegemoetgekomen** door volgende maatregelen :

a. de verdere uitbouw van de vorming in het kader van , het nieuwe Instituut voor Vorming en Begeleiding van zelfstandigen en KMO's, met daaraan gekoppeld een efficiënte adviesinfrastructuur t.a.v. startende ondernemers. De overheid dient inderdaad, op gepersonaliseerde, dynamische en efficiënte manier, een infrastructuur ter beschikking te stellen die de kleine en middelgrote ondernemingen aanzet tot professioneel en economisch verantwoord bedrijfsbeleid. Daartoe zal een netwerk van consultants worden geïnstalleerd die potentiële starters en kleine bedrijven begeleiden met het oog op haalbaarheids- en marktstudies, financieel plan, financieel beleid, management enz. Deze begeleiding zal zich — wat de starters betreft — kunnen uistrekken over de drie eerste jaren, gezien deze periode, luidens de statistieken m.b. t . de mortaliteit van ondernemingen, cruciaal zijn voor het voortbestaan van de onderneming. De consultants zullen tevens, t.a.v. alle KMO's, een informatiefunctie vervullen met betrekking tot de bestaande overheidsstimuli ;

b. verdere valorisering en uitbreiding van het systeem van de bedrijvencentra ;

c. de installatie van milieuloketten in de GOM's, die

1) op verzoek advies verlenen in de kantoren van de GOM inzake

- * vergunningen in het algemeen,
- * milieutechnologie,
- * afvalstoffenverwerking.

2) informatiesessies organiseren inzake genoemde materies.

3) speciale akties en promoties lanceren bij en in de ondernemingen inzake milieubeheer.

D. Het export- en het acquisiteitbeleid

D. 1. Samenwerking Gewest — Nationale Overheid

Door de bijzondere wet van 8 augustus 1988 werd het exportbeleid geregionaliseerd. De nationale overheid behoudt evenwel een bevoegdheid inzake coördinatie, bevordering en samenwerking. In de memorie van toelichting bij deze wet wordt gestipuleerd dat de Staat en de Gewesten hun bevoegdheid op autonome wijze uitoefenen, zonder dat de actie van de Gewesten de initiatieven van de nationale overheid mag belemmeren en omgekeerd. Een gedragscode zou de modaliteiten inzake coördinatie en samenwerking van hun respectieve acties vastleggen.

Deze coördinatie werd reeds gestalte gegeven door een afspraak tussen de nationale overheid en de drie Gewesten. Deze afspraak werd op 26 april 1990 goedgekeurd door de Vlaamse Executieve.

Dit akkoord voorziet o.a. overleg tussen de BDBH en de Gewesten met het oog op het uitwerken van gecoördineerde actieprogramma's in het buitenland. De Gewesten zorgen daarenboven voor de coördinatie tussen hun eigen acties en die van de andere bij de buitenlandse handel betrokken gewestelijke instellingen (beroepsfederaties, GOM's enz.. .) en werken met deze instellingen jaarlijks een ontwerpactieprogramma uit.

De Gewesten zullen verzocht worden zich aan te sluiten bij de door de BDBH georganiseerde nationale acties zoals contactdagen, handelsmissies, Belgische weken in het buitenland enz. Zo zal het Vlaams Gewest met een eigen informatiekantoor aanwezig zijn op enkele door de BDBH georganiseerde groepsdeelnemingen aan handelsbeurzen.

Voor hun acties in het buitenland zullen de Gewesten een beroep kunnen doen op de administratieve steun van de diplomatieke en consulaire posten in het buitenland en van de BDBH. Voor de voorbereiding en de uitvoering van hun acties staan de Gewesten in direct contact met de Belgische diplomatieke en consulaire posten in het buitenland. De specifieke kosten, eigen aan deze acties vallen ten laste van het Gewest.

De Gewesten zullen dan weer instaan voor de organisatie en de begeleiding van de nationale handelsattachés bij hun spreekdagen die in het Gewest doorgaan.

Ook op het vlak van de informatie-uitwisseling tussen Gewest en BDBH en de informatieverstrekking aan de bedrijven zijn afspraken gemaakt. Het Gewest krijgt rechtstreeks toegang tot de databank van de BDBH en zal de BDBH de nodige gegevens bezorgen voor het bijhouden van het exporteursregister.

D.2. Overdracht van kredieten

Door de regionalisering van de buitenlandse handel zijn ook een aantal middelen overgeheveld naar de Gewesten. Zo werden 257,2 miljoen kredieten overgedragen naar het Gewest voor de financiering van de gesubsidieerde beurzen, de renteloze leningen aan bedrijven die vroeger via het Fonds voor de Buitenlandse Handel werden toegekend, de personeelskosten van het overgeheveld personeel en de Gewestelijke exportpromotie-acties.

Ongeveer 40% van het personeel van de BDBH zal voortaan voor de Gewesten werken. 87 functies, waarvan 72 effectief bezet zijn, worden overgeheveld naar het Vlaamse Gewest. Deze personeelsleden zullen vanaf 1 januari 1991 opgenomen worden in het personeelskader van de Vlaamse Dienst voor de Buitenlandse Handel.

De kredieten bestemd voor de personeelskosten van het over te hevelen personeel van de BDBH (109 miljoen per jaar) worden in 1989 en 1990 integraal teruggestort aan de BDBH.

Ook werd in 1990 reeds 30 miljoen overgeschreven naar de BDBH voor de financiering tijdens het eerste en tweede kwartaal van de betoelaging van de deelneming van bedrijven aan internationale jaar- en vakbeurzen.

Deze toelagen werden aangerekend op artikel 41.01 — sectie 14 — Centrale Diensten — Afdeling 1.

In de financiële middelen is ook een krediet voorzien voor de aanwerving door het Gewest van een aantal handelsattachés 'die zullen ingezet worden op de voor het Gewest prioritaire markten.

De grondwetsherziening heeft dus de Gewesten het institutioneel kader verschaft om een eigen exportbeleid te ontwikkelen. Er is echter een onvoldoende budgettaire vertaling gegeven aan deze regionalisering, zodat het Vlaamse Gewest in de begroting voor 1991 de overgehevelde middelen heeft aangevuld met eigen kredieten als aanzet tot een ernstig beleid inzake export.

In totaal wordt 396.2 miljoen voorzien in sectie 64 -Buitenlandse Handel en Exportbevordering — voor het Vlaams Exportbeleid en het Acquisitiebeleid.

D.3. Naar een Vlaams Exportbeleid

De grote beleidslijnen inzake buitenlandse handel die door mij werden uitgestippeld staan vervat in de beleidsbrief "Naar een Vlaams Exportbeleid" die door de Vlaamse Raad werd besproken. Op 5 juli 1990 stemde de Vlaamse Raad een motie van aanbeveling waarin de Raad het uitgangspunt en de krachtlijnen onderschrijft zoals die geformuleerd worden in mijn beleidsbrief.

Het Vlaams exportbeleid gaat uit van de overweging dat exporteren in de eerste plaats een zaak is van de ondernemingen zelf. Het komt met andere woorden aan de bedrijven toe een exportstrategie te ontwikkelen en inzake de organisatie en de uitbouw van het exportpotentieel de nodige beslissingen te nemen.

Daarnaast heeft de overheid echter een belangrijke rol te vervullen op het vlak van de dienstverlening, de ondersteuning en de promotie en sturing.

Hierbij wordt uitgegaan van de volgende krachtlijnen :

- selectiviteit,
 - coördinatie,
 - planmatige aanpak,
 - decentralisatie,
 - soepelheid,
 - grondige evaluatie.
- Selectiviteit en coördinatie om tot een bundeling van krachten te komen, een adequate taakverdeling te bewerkstelligen en een versnippering van de inspanningen te vermijden.

- Planmatige aanpak : het bepalen van prioritaire markten en sectoren is van essentieel belang voor de uitwerking van het Vlaamse exportbeleid. Bij het bepalen van de prioritaire markten werd uitgegaan van de analyse van de evolutie van de uitvoer om de progressieve markten te identificeren. Verder wordt nagegaan wat het verwachte groeipotentieel is van de betrokken markten. Het belang van de EG-markten moet niet verder benadrukt worden maar ook Oost-Europa verdient, niet in het minst uit politieke overwegingen, onze aandacht. Ook de Aziatische nieuwe industrielanden, Japan en de Verenigde Staten blijven belangrijke afzetmarkten.

- Decentralisatie : Het zwaartepunt van de VDBH zal in de provinciale kantoren liggen. Deze kantoren zullen een belangrijke brugfunctie tussen de bedrijven en de overheid vervullen. Zo zullen deze kantoren instaan voor de contacten tussen de bedrijven en de nationale en Vlaamse handelsattachés. Tevens zullen zij een belangrijke rol vervullen bij de informatieverstrekking, de voorlichting, de uitbouw en het actualiseren van een exporteursbestand en bij de begeleiding van de bedrijven.

- Soepelheid : het statuut van pararegionale B moet de VDBH in staat stellen op een snelle en efficiënte wijze in te spelen op de uitdagingen die door de verdere mundialisering van de handel, de eenmaking van de Europese markt en de economische hervormingen in Oost-Europa worden gesteld.

- Grondige evaluatie : De evolutie van de markten en sectoren en de acties zelf moeten regelmatig geëvalueerd worden. De VDBH zal regelmatig rapporteren aan de Vlaamse Executieve over de door haar ondernomen acties. Op basis hiervan moet het beleid zonodig vlot kunnen bijgestuurd worden.

Ondertussen zijn een aantal punten uit deze beleidsbrief reeds geconcretiseerd en werd het actieplan voor 1991 opgesteld.

D.4. Overzicht van het budget 1991

Met inbegrip van de personeelskosten (BDBH en handelsattachés) was voor 1990 324,8 miljoen voorzien voor buitenlandse handel. Voor 1991 is 396,2 miljoen uitgetrokken, met een vastleggingsmogelijkheid van 416,2 miljoen frank.

D.4.1. Toelage aan de Vlaamse dienst voor exportpromotie (art. 41.01.64)

Het voorontwerp van decreet werd op 31 juli 1990 goedgekeurd door de Vlaamse Executieve en zal na het advies van de SERV en de Raad van State ingediend worden bij de Vlaamse Raad. De overheveling van het personeel van de BDBH is voorzien op 1 januari 1991, datum waarop de nieuwe Vlaamse Dienst voor de Buitenlandse Handel (VDBH) van start gaat.

De VDBH wordt opgericht als een pararegionale van het type B. In de Raad van Bestuur zetelen acht stemgerechtigde leden. Vier leden vertegenwoordigen de Vlaamse Executieve, de overige vier werkgevers- en werknemersorganisaties die zijn vertegenwoordigd in de SERV.

De Dienst wordt echter ook bijgestaan door een Adviesraad voor de Buitenlandse Handel. Gelet op de rol van een aantal andere instanties in de bevordering van de export en de buitenlandse handel, vertegenwoordigen de leden van de Adviesraad de GOM's, Vlaamse Kamers van Koophandel en representatieve bedrijfsgroeperingen die een belangrijk aandeel van de Vlaamse export voor hun rekening nemen.

De opdracht van de dienst is vrij ruim opgevat. Zo kan een verhoging van de export ook voortvloeien uit een politiek die gericht is op de uitbreiding van de economische betrekkingen met het buitenland. Zo kan het verlenen van steun voor begeleiding van buitenlandse kaderleden binnen het raam van een specifiek project dat gemeenschappelijk met een Vlaams bedrijf wordt opgezet, bv. in een ontwikkelingsland, op termijn aanleiding geven tot een verhoging van de goederenstroom naar het land in kwestie.

In de marge wil ik hier opmerken dat bij de bepaling van de taken van de VDBH reeds een eerste maal rekening werd gehouden met de aanbeveling van de Vlaamse Raad om ook de handelsmaatschappijen (de zogenaamde “traders”) te betrekken bij het exportbeleid van het Vlaamse Gewest.

De dienst zal van bij de aanvang kunnen beschikken over een 80-tal personeelsleden, en zoals reeds vermeld komt het zwaartepunt te liggen bij de provinciale kantoren. Voor de individuele en collectieve begeleiding van inzonderheid KMO's zullen exportadviseurs aangesteld worden in de provinciale kantoren. Deze begeleiding dient gepersonaliseerd te gebeuren, dit wil zeggen aangepast aan de specifieke situatie van de betreffende KMO en zal zeer intensief verlopen. De exportadviseurs zullen zo nodig met de geselecteerde KMO's bijstaan gedurende alle fasen van het exportproces en ze wegwijs maken in de diverse instellingen en instrumenten die op aan bod komen bij de uitvoer.

De VDBH zal tevens elk jaar instaan voor het opstellen en uitvoeren van het Vlaams actieprogramma voor handelspromotionele acties in het buitenland d.w.z. het geheel van exportbevorderende en -ondersteunende acties in het buitenland door middel van groepsdeelnemingen en die tot doel hebben op gecoördineerde wijze bij te dragen tot een grotere bekendheid van Vlaanderen en de Vlaamse ondernemingen in het buitenland, alsmede van hun producten en diensten.

De acties kunnen georganiseerd worden door de Dienst zelf, al dan niet gezamenlijk met andere instanties, ofwel kan het gaan om initiatieven van derden waaraan de Dienst zijn medewerking verleent.

D.4.2. Het Vlaams actieprogramma voor handelspromotionele acties in het buitenland

Na overleg met de BDBH, de GOM's, de Kamers van Koophandel en de beroepsfederaties werd het Vlaams actieprogramma voor 1991 vastgelegd.

Het is echter noodgedwongen een voorlopig programma geworden. De Raad van Bestuur van de toekomstige VDBH dient haar goedkeuring aan dit programma te hechten. Tevens is het evident dat de VDBH supplementaire acties onderneemt naarmate haar werking op kruissnelheid komt. In die zin kan het programma als minimalistisch en voorlopig worden beschouwd. De lijst van gesubsidieerde beurzen is daarentegen definitief, onder voorbehoud van eventuele latere wijzigingen.

Het Vlaamse Gewest zal een bijkomende ondersteuning verlenen aan een aantal activiteiten die door de BDBH worden georganiseerd in markten en sectoren die voor Vlaanderen van bijzonder belang zijn.

In 1991 wordt een versterkte Vlaamse deelneming gepland in vijf verkenningssmissies en zendingen. Ook zal er een eigen informatiekantoor zijn op een viertal BDBH-groepsstands (bv. CEBIT in Hannover, Construmat Barcelona...). De VDBH zal een bijzondere aandacht besteden aan een zevental door de BDBH georganiseerde kontaktdagen en workshops.

Het Vlaamse Gewest voorziet echter zelf de organisatie van een groepsdeelneming op enkele beurzen. Ik denk hierbij aan SITEV Toulouse of de Meubelbeurs in Milaan. Ook op de chemiebeurs INCHEBA in Bratislava, waar het Vlaamse Gewest in samenwerking met de betrokken beroepsfederatie reeds in 1990 met een informatiekantoor aanwezig was, wordt een groepsdeelneming in 1991 voorzien.

In het najaar van 1991 zal de Vlaamse Dienst in de standplaatsen van de Vlaamse economische vertegenwoordigers kontaktdagen en workshops organiseren voor een aantal belangrijke Vlaamse sectoren (busbouw, meubelen, wooninrichting, haveninfrastructuur. .). Tevens wordt gedacht aan acties ter gelegenheid van de Vlaamse vakbeurzen en van de havenzendingen en aan acties in samenwerking met de betrokken bedrijfsgroeperingen.

Voor de uitvoering van deze opdracht wordt een krediet voorzien van 220 miljoen frank. Dit krediet dient voor de financiering van de personeels- en werkingskosten van de Dienst en voor de uitvoering van het actieprogramma.

D.4.3. Subsidies voor marktstudies, prospecties en andere initiatieven genomen door ondernemingen ter bevordering van hun export. (art. 41.02.64.)

De VDBH neemt integraal de taken van het Fonds voor de Buitenlandse Handel over. Momenteel wordt de behandeling van de aanvragen voor renteloze leningen voor marktprospectie nog administratief behandeld door de BDBH die de voorstellen tot beslissing aan mij voorlegt. Wat betreft de steun aan bedrijven voor marktprospectie in het buitenland heb ik in de periode van 1 januari tot 31 december 1990 in 76 dossiers gunstig beslist. Hierbij werd voor een totale waarde van 27,4 miljoen frank aan renteloze voorschotten toegekend. Eveneens werden ten laste van dit begrotingsartikel subsidies toegekend aan enkele regionale verenigingen die aan exportbevordering doen, bv. de havenverenigingen.

Wat het hierboven vermelde bestaande stelsel van renteloze leningen aan bedrijven voor hun prospectieinspanningen op markten buiten de EG betreft, is het aangewezen om in de steunverlening een grotere selectiviteit in te bouwen door rekening te houden met prioritaire markten en voorrang te geven aan de KMO's. Het provinciaal kantoor van de Vlaamse Dienst kan in voorkomend geval de bedrijven die een aanvraag hebben ingediend, eveneens doorverwijzen naar de export adviseurs.

De terugbetaling van de leningen zal niet langer afhankelijk gesteld worden van de omzet op de geprospecteerde markt. Hierbij kan een moratorium worden toegestaan van 3 jaar waarna een terugbetaling in vaste jaarlijkse schijven van 20 % zou volgen. Tevens dient het minimumbedrag van de ingediende begroting verhoogd te worden. Tot slot is het opportuun om een bijkomende selectiviteit in te bouwen door, in verhouding tot de gemaakte kosten, een hoger leningspercentage toe te kennen aan collectieve initiatieven van bedrijven. Tot slot kunnen voorschotten toegekend worden om de steunverlening effectiever te maken.

Andere stimuli die worden aangekondigd in de beleidsnota zullen tevens vanaf 1991 operationeel worden. Het gaat hier met name om :

- de opleiding van KMO-kaderleden op het vlak van de export ;
- de ondersteuning van marktstudies ;

- de ondersteuning van de vorming van Joint-ventures van Vlaamse bedrijven met Oosteuropese bedrijven ;
- de economische betrekkingen met de ontwikkelingslanden.

Artikel 41.02.64 is een gesplitst krediet ten bedrage van 60 miljoen ordonnancerings- en 80 miljoen vastleggingen.

D.4.4. De economische vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest in het buitenland (art. 01.01.64)

De aanstelling van de gewestelijke handelsattachés biedt een goede gelegenheid om zowel het begrip als de betiteling van de handelsattachés grondig te herzien. In een moderne benadering dient het begrip export inderdaad verruimd te worden tot samenwerkingsvormen op commercieel, technologisch en financieel vlak. Gelet op deze verruimde visie wordt hierna gesproken van „economische vertegenwoordiger” van het Vlaamse Gewest (economic commissioner). Een dergelijke titel zal deze vertegenwoordigers tevens toelaten om zich beter te positioneren en te valoriseren.

De standplaatsen werden vastgelegd van een eerste groep van 8 vertegenwoordigers, waarna de nationale Minister van Buitenlandse Handel de nationale handelsattachés zal uitnodigen hun kandidatuur te stellen voor deze vacatures. Deze economische vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest zullen gestationeerd worden in Stuttgart, Lyon, Milaan, Barcelona, Londen, Praag, Bangkok en Berlijn.

Deze standplaatsen werden geselecteerd uit de prioritaire markten op basis van de reeds eerder vermelde criteria. Deze groep economische vertegenwoordigers zullen in dienst treden vanaf januari 1991.

Ik zal de VDBH-beheersorganen vragen een advies verstrekken over de bepaling van vijf andere standplaatsen, die kunnen ingenomen worden vanaf juli 1991. Op die manier kan de Vlaamse Dienst het inzetten van de economische vertegenwoordigers coördineren met haar opties inzake promotieacties in het buitenland.

Het statuut van de Vlaamse vertegenwoordigers zal tegen het einde van dit jaar worden vastgelegd. Het spreekt echter vanzelf dat de overgekomen handelsattachés alle administratieve en financiële rechten behouden die ze bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken genoten.

De economische vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest zullen over een degelijk budget kunnen beschikken voor de uitrusting van hun kantoor en voor werkings- en representatiekosten, promotieactiviteiten e.d.. Hij zal kunnen bijgestaan worden door een administratieve kracht voor het verwerken van briefwisseling en andere praktische taken. Per economische vertegenwoordiger is een budget voorzien van vijf miljoen frank, met daarbij nog een eenmalige kost van 500.000 frank voor de installatiekosten. Het totale krediet in art. 01.01.64 bedraagt 56.2 miljoen frank.

D.4.5. FIOC (Flanders Investment Opportunities Council) art. 12.22.64

FIOC heeft tot doel het aantrekken van buitenlandse investeringen te bevorderen. Dit is dus de ‘tegenpool’ van de economische vertegenwoordigers die gericht zijn op de export. Tussen beide activiteiten bestaat uiteraard een samenwerking. Er werd 40 miljoen frank voorzien op art. 12.22.64.

De Brusselse cel van FIOC vervult een draaischijffunctie tussen Vlaanderen en de investeringsprospectoren in het buitenland. Deze cel zorgt voor het onthaal, de oriëntatie en de begeleiding van buitenlandse bezoekers alsmede voor de nodige informatie en documentatie. De drie **investeringsprospectoren** zijn gestationeerd in Boston, Stockholm en Singapore. De investeringsprospectoren hebben als opdracht Vlaanderen zoveel mogelijk bekend te maken in hun gebied, o.m. door publicaties, het organiseren van colloquia, het leggen van contacten met bedrijven, consultants, en universiteiten. Tevens moeten zij zorgen voor het aanbrengen van projecten en dienen zij prospectiewerk te verrichten in samenwerking met de Belgische diplomatieke en consulaire posten in hun gebied.

Vanaf 1991 zal FIOC geïntegreerd worden in Administratie van de Vlaamse Gemeenschap. Ik heb in dit verband de volgende beleidsintenties :

FIOC dient informatie te verstrekken over het Vlaamse Gewest als investeringsgebied en het Vlaamse bedrijfsleven bekendmaken als mogelijke zakenpartner in het buitenland. Dit behelst het beantwoorden van vragen van kandidaat-investeerders in het bijzonder aan de hand van overgemaakte check-lists, voor alle materies die op het Vlaamse en het Belgische vlak betrekking hebben of waarvoor een regeling bestaat die op Belgisch of Vlaams vlak eenvormig is.

Verder moet FIOC op een permanente basis vergelijkend onderzoek verrichten naar de competitieve positie van Vlaanderen ten aanzien van concurrerende ondernemingen inzake investeringsstimuli (financiële stimuli, research, vorming e.d.). De instelling zal ook instaan voor de centralisering van de vestigingsvoorstellen die door de GOM's in antwoord op ontvangen projectaanvragen worden opgesteld en deze projecten opvolgen.

Ook de algemene imagovorming van Vlaanderen in de Buitenlandse pers en bij de buitenlandse persbureaus in Brussel behoort tot de taken van FIOC, evenals de afhandeling van contacten met de buitenlandse investeringsbureaus die in Brussel gevestigd zijn.

In elk geval dient gewaakt over een nauwe samenwerking tussen de GOM's en FIOC. Hiertoe zal een maandelijks overlegvergadering GOM's-FIOC plaatsvinden.

D.5.5. Problematiek met de nationale overheid

Op 9.10.1990 ondertekende ik het samenwerkingsakkoord tussen de nationale overheid en de 3 Gewesten i.v.m. acties inzake buitenlandse handel. Deze afspraak regelt de **coördinatie** inzake de respectieve actieplannen, de toegankelijkheid van informatie en informatica, het feit dat de gewesten een beroep mogen doen op de nationale handelsattachés enz...

Inzake de overheveling van een deel van het **BDBH-personeel** is een akkoord bereikt. De tekst van het KB en de lijst van over te hevelen functies zal eerlang gepubliceerd worden.

Nog geen akkoord is bereikt inzake :

- De overheveling van goederen, rechten en plichten. Er is nog geen echt overleg geweest over de vereffening van het Fonds voor de Buitenlandse Handel, of de verdeling van de meubels.

- Over het gebruik van de ambassades door de Vlaamse handelsattachés moet een protocol onderhandeld worden met de Minister van Buitenlandse Betrekkingen. Alles wijst erop dat dit erg moeilijk wordt.

- De samenstelling van de Raden van Bestuur van de BDBH en Copromex is nog steeds niet aangepast aan de gewestvorming. De voorstellen van de Minister van Buitenlandse handel houden geen rekening met de verschillende export aandelen en zijn derhalve niet aanvaardbaar voor het Vlaams Gewest.

E. Energiebeleid

E.1. Situatieschets van het energiebeleid in Vlaanderen

De bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot hervorming van de instellingen heeft de gewestelijke bevoegdheden inzake het energiebeleid uitgebreid tot het omvangrijke domein van het rationeel gebruik van energie. Sinds deze bevoegdheids-overdracht worden inspanningen geleverd om in Vlaanderen een samenhangend energiebeleid vorm te geven. Dit is allerm minst een eenvoudige opgave.

De bevoegdheden die de gewesten op energiegebied bezitten sinds de staatshervorming van 1980, zijn in Vlaanderen, in tegenstelling tot het Waalse Gewest, nooit aangegrepen geworden om een eigen gewestelijk energiebeleid uit te bouwen. Dit heeft tot op heden belangrijke consequenties omdat het ganse beleidsinstrumentarium van de grond af aan moet worden geconcipieerd en uitgebouwd.

Elk beleid begint met de bestaande toestand te verkennen en te analyseren, alvorens doelstellingen op korte of lange termijn geformuleerd kunnen worden en efficiënte beleidsinstrumenten ontwikkeld om deze doelstellingen te realiseren. Regionale energiestatistieken die een gedetailleerd beeld schetsen van de actuele energiesituatie in Vlaanderen blijken echter niet beschikbaar te zijn. Daarentegen beschikt de gewestelijke overheid in Wallonië wel over dergelijke energiestatistieken en dit sinds vele jaren. Deze statistieken worden opgemaakt door het Institut Wallon. Het hoeft geen betoog dat het ontbreken van het noodzakelijk statistisch basismateriaal een zeer ernstige handicap is voor het ontwikkelen van een energiebeleid in Vlaanderen.

Een vergelijking van het personeelsbestand van de bevoegde energie-administraties in Vlaanderen en Wallonië, illustreert hun verschil in slagkracht. De afdeling Energie van de Dienst Natuurlijke Rijkdommen en Energie binnen de Administratie voor Economie en Werkgelegenheid, beschikt over 5 ambtenaren van niveau 1, aangevuld met een 8-tal administratieve krachten. De meeste van deze personeelsleden zijn slechts recent in de dienst werkzaam, deels als gevolg van de personeelsoverdracht die na 1 januari 1989 vanuit de nationale administratie werd doorgevoerd. De Algemene Energie-inspectie (I.G.E.) van het Waalse Gewest beschikt over een 50-tal effectieve personeelsleden.

Een essentiële voorwaarde om een gefundeerd beleid te kunnen realiseren is de uitbouw van een minimale administratieve omkadering.

De enige specifieke beleidsinstrumenten waarover de Vlaamse Executieve vandaag beschikt om haar energiebeleid tot stand te brengen zijn deze die zij via de regionalisering heeft geërfd van de nationale overheid. Wallonië heeft na de regionalisering van 1980 eigen instrumenten ontwikkeld, zoals een thermische reglementering voor de gebouwensector, bijzondere financiële aanmoedigingsmaatregelen, specifieke overheidsinvesteringen inzake REG, enz..

Uit de zo net geschetste vergelijking met de toestand in Wallonië blijkt dat de organisatorische en structurele onderbouw van het Vlaams energiebeleid als ondermaats moet worden bestempeld. Het ligt in mijn bedoeling om hierin op fundamentele wijze verandering te brengen.

In de nieuwe institutionele context die na de recente staats-hervorming tot stand is gekomen, komt het energie-vraagbeleid op een verschillend beleidsniveau tot stand als het aanbodbeleid. Nochtans staan het vraag- en aanbodbeleid in voortdurende wisselwerking tot elkaar. Overleg en coördinatie tussen het gewestelijk en het nationaal geïmplementeerde energie-beleid is dan ook een primordiale voorwaarde voor een succesvol beleid inzake vraagbeheersing. Dit is des te meer wenselijk omdat de nationale overheid, naast het centrale aanbodbeleid, de exclusieve bevoegdheid behoudt over een aantal belangrijke beleidsinstrumenten zoals de tarificatie, de fiscaliteit, de reglementering op de handelspraktijken, enz... .

Met de oprichting van de Interministeriële Conferentie voor Economie en Energie werd een efficiënt institutioneel orgaan gecreëerd om het overleg tussen de nationale regering en de gewestelijke executieven, zoals voorzien door de wetten op de staats-hervorming, te structureren. Ook op het niveau van de respectievelijke energie-administraties zijn operationele overlegstructuren uitgebouwd.

E.2. Krachtlijnen van het Vlaams energiebeleid

E.2.1. Algemeen

Naar aanleiding van de situatie op de internationale energiemarkt als gevolg van de recente gebeurtenissen in de Perzische Golf, heb ik op 18 september jl. de krachtlijnen van mijn beleid reeds toegelicht in de Commissie voor Economie, Energie en Werkgelegenheid van de Vlaamse Raad. Ter gelegenheid van deze gedachtenwisseling heb ik tevens een aantal nieuwe initiatieven aangekondigd die, naast anderen, gebundeld zullen worden in een beleidsbrief die ik in de eerstkomende weken bij de Vlaamse Raad wens neer te leggen.

Het beleid dat wij sinds deze vernieuwde bevoegdheden proberen vorm te geven is vooreerst ingegeven door ecologische overwegingen. Meer bepaald wordt ernaar gestreefd door een geheel van maatregelen tot een rationeler gebruik van energie in het Vlaams Gewest te komen, waardoor de impact van een aantal belangrijke ecologische risico's wordt gemilderd. Onder andere :

- de verzuring van het leefmilieu. Verzuring is grotendeels het gevolg van de uitstoot van stikstofdioxide en zwaveldioxide. Deze emissies zijn vooral het gevolg van energie verbruik ;
- het broeikas-effect, dat hoofdzakelijk verband houdt met emissies van koolstofdioxide, dat ondermeer bij het verbranden van fossiele energiegrondstoffen vrijkomt ;
- de nucleaire risico's, meer bepaald de onmetelijke gevolgen in ruimte en in tijd van een kernramp en de problematiek van het kernafval.

Rationeel gebruik van energie wordt algemeen als de meest structurele maatregel beschouwd voor een ecologisch herstelbeleid. Artikel 184 van de wet van 8 augustus 1980 betreffende de budgettaire voorstellen 1979-'80, waarbij de uitvoerende macht de bevoegdheid bekwam tot het uitwerken van een programma inzake REG, maakt niet expliciet melding van ecologische doelstellingen. Ik ben daarom de

mening toegedaan dat het wenselijk zou zijn de ecologische dimensie van het REG-beleid ook juridisch vast te leggen via een kaderdecreet op het rationeel gebruik van energie, dat uiteindelijk in de plaats moet komen van het geciteerde wetsartikel 184.

Het REG-beleid stoelt, naast ecologische ook op economische overwegingen. Nog voor de Golfcrisis voorspelden de meeste energie-analysten een gevoelige stijging van de energieprijzen in de negentiger jaren. Wanneer de waarde van de toekomstige energiebesparingen werd geactualiseerd, waren REG-investeringen reeds in vele gevallen rendabel en konden dus bijdragen tot de verhoging van de welvaart en de concurrentiekracht in Vlaanderen.

E.2.2. Normen voor isolatie van gebouwen

Een belangrijk onderdeel van een beleid inzake rationeel energieverbruik betreft het drukken van de energievraag voor verwarming van gebouwen. Het energieverbruik in de huishoudelijke en tertiaire sector, waarin verwarmen de hoofdrol speelt, vertegenwoordigt ongeveer 35% van het totale Vlaamse energie-eindverbruik.

Bovenvermeld cijfer illustreert het belang van de ruimteverwarming in de totale energievoorziening. Door anders te bouwen en in het bijzonder beter te isoleren, bestaat de mogelijkheid om op structurele wijze de energievraag te verminderen.

Het Vlaamse en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest blijken vandaag een van de laatste Europese regio's te zijn waar geen algemeen dwingende isolatie-eisen van kracht zijn. In het Waalse Gewest is sinds mei 1985 een **isolatiereglementering** van kracht (K-70 norm) voor nieuwe woningen.

Reeds vele jaren wordt in Vlaanderen gediscussieerd omtrent de opportuniteit om de bouwsector aan een isolatie-verplichting te onderwerpen. Als lid van de Vlaamse Raad heb ik een actieve bijdrage geleverd aan het debat door in december 1985 een voorstel van decreet in te dienen houdende de vaststelling van een minimum isolatienorm voor nieuw op te richten woningen. Het voorstel bekwam de positieve beoordeling van de Sociale Economische Raad van Vlaanderen.

In de loop van 1989 werd de discussie opnieuw opgenomen naar aanleiding van de goedkeuring in de Vlaamse Raad van een resolutie betreffende het voeren van een Vlaams beleid inzake rationeel energieverbruik in woningen. De Gemeenschapsminister bevoegd voor het energiebeleid werd opgeroepen een geheel van gepaste normatieve maatregelen uit te werken, in het bijzonder wat betreft het correct en economisch verantwoord isoleren en ventileren van woningen.

Inmiddels werd door mij, in samenwerking met drie terzake bevoegde deskundigen, met name, Professor Hens van de K.U. Leuven, Professor J. Van Looij van de V.U.B. en ingenieur Uytendaele van het W.T.C.B. een coherente reglementering uitgewerkt die volkomen tegemoet komt aan de resolutie van de Vlaamse Raad.

Het ontwerp van decreet dat de juridische basis moet creëren om het isolatiereglement uit te vaardigen, zal na advies van de Raad van State en de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen, bij de Vlaamse Raad worden ingediend. De introductie van een thermisch reglement voor de bouwsector heeft op zich geen budgettaire consequenties voor de begroting. De reglementering zal echter gepaard moeten gaan met de nodige informatie-, sensibiliserings- en vormingsinitiatieven wil zij haar doel bereiken, nl. een daling van het energieverbruik.

Bovendien ben ik er voorstander van dat het bestaande premiestelsel voor het bouwen en renoveren van woningen, meer rekening zou houden met isolatie-aspecten. Dit is echter niet mijn bevoegdheid.

E.2.3. Convenant met de distributiesector

Vanuit het regionale beleidsniveau zal een belangrijke inspanning op gang worden gebracht inzake overleg, beleidsformulering en -advisering, om de commerciële exploitatie van de markt inzake energiebesparende produkten en diensten in de hand te werken. Ik neem mij voor met de belangrijkste industriële actoren overleg te starten dat moet uitmonden in het afsluiten van een reeks convenanten. Dergelijke gedrags-codes worden door de Europese Commissie in haar mededeling over “Energie en Milieu” van februari van dit jaar als een belangrijk instrument van het te voeren beleid naar voren geschoven.

Speciale aandacht zal uitgaan naar de energiedistributiesector. In meerdere landen is de discussie op gang gekomen omtrent een bredere taakstelling voor de energiedistributiebedrijven. Naast de verzekerde energievoorziening zouden deze bedrijven kunnen instaan voor energiebesparing en rationeel energiegebruik bij hun cliënteel.

Gezien hun directe relatie met de energieconsumenten zijn de distributiemaatschappijen of hun exploitanten, het best geplaatst om energiebesparende ingrepen te stimuleren o.m. door het aanbieden van informatie, voorlichting en adviezen, door de verhuur of verkoop van energiezuinige apparatuur, door het aanbieden van aantrekkelijke financieringsfaciliteiten voor energiebesparende investeringen, enz. Wanneer de sector kan overtuigd worden van de voordelen om bij de consumenten zelf “achter de energiemeter” te investeren, openen zich omvangrijke besparingsmogelijkheden die anders onbenut blijven.

De Nederlandse energiedistributiesector heeft grootse plannen in deze richting. Elke maatschappij werkt voor het eigen distributiegebied een milieu-actieplan uit, waarin energiebesparing centraal staat.

De energiemaatschappijen in Vlaanderen kunnen en mogen tegenover de innoverende initiatieven van onze noorderburen niet onbewogen blijven. De sector zal worden uitgenodigd tot een gedachtenwisseling om concrete invulling te geven aan de verruiming van haar maatschappelijke taakstelling.

Ik zal een aantal voorstellen ter discussie stellen waarvan ik meen op korte termijn een inspanning te mogen verwachten van de distributiesector, en die het voorwerp van een convenant kunnen uitmaken, zoals :

- de promotie van energiezuinige lampen en verlichtingsapparatuur ;
- informatie- en sensibiliseringscampagnes o.m. via bijsluiters bij de energierekening ;
- de uitbouw van een netwerk van voorlichtings- en adviescentra om energiebesparende investeringen en de verkoop van energiezuinige apparaten aan te moedigen.

Ook andere en meer structurele besparingsinitiatieven kunnen tijdens deze besprekingen aan bod komen, zoals de aanmoediging van kleinschalige installaties voor warmtekrachtkoppeling.

Ik vertrek van het standpunt dat deze afspraken met de distributiesector, in principe, geen budgettaire consequenties hoeven te hebben op mijn begroting.

E.2.4. Energie-audits

De laatste jaren is er aandacht gekomen voor de milieu-audit in de grotere ondernemingen. Om volledig te zijn zou elke milieuaudit tevens een energie-audit dienen te omvatten, omdat de energieconversie één van de belangrijkste bronnen is van luchtverontreiniging, terwijl nog andere milieufactoren het energieaspect beroeren.

Deze audit moet een volledig beeld geven van de energiestromen en -balansen binnen een bedrijf. Op basis van deze audit kunnen de bedrijven hun energie- en milieumaatregelen optimaliseren en kunnen de toezichthoudende of beleidssturende overheden tussenkomen waar nodig.

Sinds kort bestaat de mogelijkheid voor grote ondernemingen en KMO's om voor deze audits subsidies te verkrijgen à ratio van 15%, op voorwaarde dat ze deel uitmaken van een globaal investeringsproject. Het is m.i. echter noodzakelijk deze maatregel vast te haken aan een bredere campagne. Daarom zal in een eerste fase via de beroepsfederaties een campagne worden opgezet naar de bedrijven toe waarbij zij uitgenodigd zullen worden om via de organisatie van energie-audits tot rationeel energiegebruik te komen.

Er zal sectorieel een model voor energiebeheer worden uitgewerkt in nauwe samenwerking en overleg met de betrokken sectoren. Voor de grote ondernemingen, die op het vlak van milieu- en energiemanagement voldoende gewapend zijn of geacht worden te zijn, volstaat de combinatie van het sectorieel opgestelde model met de subsidieregeling zoals voorzien in de nieuwe richtlijnen inzake expansiesteun. Voor de kleine en middelgrote ondernemingen, die over minder eigen middelen beschikken om aan milieu- en energiebeheer te doen, is een specifieke aanpak aangewezen, naast de voorziene subsidieregeling via de expansiesteun. Bedrijven die een aanpassing wensen te doen voor hun specifieke situatie van het sectorieel model, zullen onder bepaalde voorwaarden kunnen genieten van een subsidiëringssysteem.

Midden 1992 zal een evaluatie worden gemaakt van de campagne. Indien blijkt dat de resultaten onvoldoende zijn, zal in overleg met de Gemeenschapsminister voor Leefmilieu onderzocht worden om de milieu- en energie-audit verplicht te stellen via een aanpassing van het decreet op de milieuvergunning of een apart decreet op de energie-audit.

Gemeentelijke energienota's bestaan reeds sinds de tweede energiekrisis. Jaarlijks dienden de gemeentebesturen zo'n nota op te stellen als verplichte bijdrage bij de jaarlijkse begroting. Deze energienota's gaven een overzicht van het energieverbruik in de gebouwen die onder de bevoegdheid van de gemeenten vallen. De verplichting om deze energienota's op te stellen was vooral geïnspireerd vanuit de bekommernis om de gemeentefinanciën te saneren. Zij werden niet of nauwelijks gebruikt als instrument voor het voeren energiebeleid.

Het opnieuw invoeren van de energienota als verplichte bijlage van de gemeentelijke begroting dient uiteraard te gebeuren na overleg met de bevoegde ministers voor binnenlandse aangelegenheden en openbaar ambt. Er zal op toegezien worden de energienota's ook effectief opgemaakt zullen worden volgens een uniform model, zodat vergelijking en de verwerking van de resultaten, mogelijk wordt.

Een energienota is echter onvoldoende om tot praktische resultaten te komen, omdat zij te eenzijdig gebaseerd is op energieregistratie. Het energiebeheer van het gemeentelijk patrimonium dient gebaseerd op een reële milieu-audit, die het energieverbruik van de gemeente doorlicht, een aan-

tal doelstellingen formuleert en maatregelen voorstelt. **Overwo-gen** wordt om voor deze milieu-audits een subsidiëring te voorzien, waarbij prioriteit zal gelegd worden bij de grote en middelgrote gemeenten die een uitgebreid patrimonium beheren.

In overleg met de bevoegde minister zal een campagne op het getouw gezet worden naar de 308 gemeentebesturen toe om dergelijke milieu-audits te organiseren op vrijwillige basis. Indien blijkt dat de gemeentebesturen hier onvoldoende op ingaan wordt overwogen om deze milieu-audits bij decreet verplicht te stellen.

Het energieverbruik van de gemeentegebouwen is een niet onbelangrijk deel van het kostenpakket in een gemeente, maar vormt slechts een beperkt deel van het energieverbruik in de gemeente. Een grondig en wetenschappelijk **onderboud REG**beleid is slechts mogelijk op basis van een goed inzicht in het energieverbruik van particulieren en bedrijven. Een gedecentraliseerde wijze van gegevensverzameling is noodzakelijk. In die zin valt de opmaak van “lokale energieplannen” te overwegen.

Voor het opstellen van gedetailleerde energieverbruikskaarten, zijn de gemeenten het aangewezen niveau. Zij bezitten immers het wettelijk monopolie m.b.t. de leidinggebonden energieverdeling. In de praktijk zullen de lokale energieplannen opgesteld moeten worden door de diensten of organisaties die deze leidinggebonden energieverdeling voor rekening van de gemeenten waarnemen. Men kan redelijkerwijze aannemen dat de organisaties die de leidinggebonden energie-distributie op zich hebben genomen planmatig te werk gaan.

Het zal daarom slechts een kleine additionele inspanning vergen om deze plannen in een vorm te gieten waardoor ze ook bruikbaar worden voor het gewestelijk energiebeleid.

Via een sensibiliseringscampagne zullen de gemeenten gestimuleerd worden om aan lokale energieplanning te doen, naar analogie met de ruimtelijke planning.

E.3. Het budgettair kader 1991

De specifieke energiebegroting van het Vlaamse Gewest, met name de basisallocaties gegroepeerd in sectie 65, voorziet voor het begrotingsjaar 1991 een bedrag van 181,3 miljoen, zijnde een vermindering met 10 miljoen t.o.v. het jaar 1990.

Deze daling geeft echter een vertekend beeld van de groeiende aandacht die het volgende jaar zal uitgaan naar de energieproblematiek, hetgeen duidelijk tot uiting komt in de globale begrotingscijfers. Inderdaad, ook andere posten op de begroting Economie en Middenstand vertonen onmiskenbaar een energie-aspect, niettegenstaande zij geen deel uitmaken van de sectie 65.

Dit is vooreerst het geval op het F.E.E.R.R.-Grote Ondernemingen en het F.E.E.R.R.-KMO waar, bij het verlenen van expansiesteun, een bijzondere aandacht aan het energie-criterium wordt gegeven.

Verder het F.I.O.V. waar een belangrijk impulsprogramma voor energietechnologie, geraamd op 800 miljoen frank, zal opgestart worden.

E.3.1. Aanmoediging van REG-investeringen via de steunregeling inzake economische expansie

Op het ogenblik van de regionalisering van het beleid inzake rationeel energiegebruik, bestonden er voornamelijk

twee financiële steunmaatregelen die energiebesparende investeringen aanmoedigen : enerzijds, voor **commerciële** bedrijven, de extra fiscale aftrekmogelijkheid van ca. 10% boven op het basispercentage. Anderzijds, voor **niet-commerciële** instellingen zoals scholen en ziekenhuizen, een **subsidie**-regeling ten bedrage van 20% van de investering.

Beide maatregelen zijn nog steeds van toepassing en worden administratief afgehandeld door de gewesten. Ik heb het bestaande instrumentarium van financiële stimuli sterk uitgebreid met nieuwe toepassingsrichtlijnen voor de economische expansiewetten, zowel deze voor grote ondernemingen, als deze voor de KMO's.

De nieuwe richtlijn, van toepassing op investeringsdossiers die na 1 mei 1990 door grote ondernemingen worden ingediend, introduceerde een ecologie-criterium. Bedoelde investeringen zijn gericht op de vermindering van de milieubelastende effecten van de economische activiteit, op grondstofbesparing, op energiebesparing, op de verhoging van de kwaliteit en de veiligheid van de geproduceerde goederen en op de verhoging van de veiligheid van de arbeidsomstandigheden tijdens het productieproces. Uiteraard is hier vooral het aspect energiebesparing van belang.

Teneinde van ecologische overwegingen een doorslaggevende factor te maken in de investeringsbeslissing of in de keuze van het soort investeringen, voorziet de nieuwe richtlijn een vrij hoog steunpercentage in het ecologiecriterium, nl. 15% van het deel van het investeringsbedrag dat specifiek op de voornoemde elementen, dus ook energiebesparing, is gericht.

Ik ben ervan overtuigd dat met dergelijk steunpercentage in vele gevallen de "pay-back" periode van een investering voldoende ingekort wordt om de bedrijven in de gewenste richting te sturen.

De nieuwe richtlijn beperkt de expansiesteun wanneer het investeringsproject slechts leidt tot de vervanging van het bestaande productie-apparaat. Een project dient ook een minimaal investeringsbedrag te bereiken om voor expansiesteun in aanmerking te komen. Welnu, beide voornoemde beperkingen gelden niet voor het investeringsbedrag dat op energiebesparing is gericht.

Kleine en middelgrote ondernemingen kunnen genieten van de expansiewet van 4 augustus 1978. Ook voor de energiebesparende investeringen van deze ondernemingen geldt, met ingang van 1 augustus 1990, een subsidiemechanisme dat grotendeels analoog functioneert met wat ik zonet heb beschreven.

E.3.2. Impulsprogramma energie-technologie (artikel 81.01)

Op de begroting 1991 van het F.I.O.V. wordt een bedrag van 800 miljoen frank gereserveerd voor het lanceren van een impulsprogramma energietechnologie in navolging met de reeds eerder gelanceerde impulsprogramma's biotechnologie en nieuwe materialen. Nieuwe energietechnieken vervullen een zeer belangrijke rol in het minder energie-intensief worden van de productie- en consumptiepatronen en in het benutten van hernieuwbare energiebronnen. Helaas dient vastgesteld dat al te lang alléén de nucleaire technologie zich in een continue aandacht mocht verheugen. In de periode 1985-1987 werd door een besparingswoede zonder termijnvisie op de economische en energetische problematiek, onherstelbare schade toegebracht.

Voor de overheid ligt t.o.v. het energietechnologie-proces een dubbele rol weggelegd. Enerzijds moet zij aanwezig zijn in de respectievelijke fasen van het proces waar haar aanwezigheid van vitaal belang is (fundamenteel en toegepast basis-onderzoek ; ontwik-keling van prototype's ; commercialiseren van de ontwikkelde technologieën voorbereiden). Anderzijds moet zij het globale onderzoeks- en ontwikkelings (0 & 0)-proces beheren en erover waken dat de diverse schakels op mekaar ingrijpen.

De beheersing van het 0 & 0-proces steunt op de herhaalde toepassing van TA ("Technology Assessment" of "Technisch Aspectenonderzoek") bij iedere overgang tussen de opeenvolgende fasen van het proces. Vanaf het stadium van de technisch beschikbare technologie kan de overheid bijdragen tot een meer perfecte marktwerking door het verlenen van bijstand bij de uitvoering van haalbaarheidsstudies.

Het impulsprogramma zal starten met een sterkte/zwakte analyse van de potenties inzake energietechnologie, aanwezig in het Vlaamse Gewest. De inventarisatie van het in 1987 stopgezette Nationaal R & D Programma Energie kan hier gedeeltelijk als uitgangsbasis gelden, naast data-banken van de bedrijfsfederaties en van de wetenschappelijke instellingen. Een grondige studie van de internationale (EEG ; IEA) onderzoeksprogramma's is nodig om te zien welke internationale potenties er reeds ontwikkeld werden op de diverse terreinen. Deze studie zal ook een exacter beeld opleveren van de vereiste middelen (geld ; tijd ; mensen ; infrastructuur ; ...) om bepaalde onderzoeksprogramma's op het spoor te zetten en tot volledige ontplooiing te brengen. Want het impulsprogramma kan — theoretisch — verschillende actiedomeinen betreden : de klassieke energiedragers, de hernieuwbare energievormen, REG, de secundaire energiedragers (opwekking, transmissie en opslag) en zelfs de energie-beleidsplanning. Het impuls-programma zal een beperkt aantal onderdelen van deze actiedomeinen bestrijken.

E.3.3. Energiebegroting ingeschreven op sectie 65

E.3.3.1. Allerhande uitgaven in verband met het rationeel energiegebruik (artikel 12.10)

Informatie- en sensibiliseringscampagnes vormen een belangrijk beleidsinstrument om het rationeel gebruik van energie aan te moedigen. Ook in de toekomst zal dit instrument onverkort worden ingezet. De financiële middelen die hiervoor worden uitgetrokken staan ingeschreven op artikel 12.20.

Zoals ik reeds in het begin aanstipte, heeft de Interministeriële Conferentie "Economie en Energie" naar aanleiding van de crisissituatie op de internationale energiemarkt, beslist tot een sensibiliseringscampagne door de drie gewesten om de energievraag in de sector vervoer en huishoudelijke verwarming vrijwillig te beperken. Ik verleen mijn volledige medewerking aan dit initiatief.

De sensibilisering wordt toegespitst op het onderhouden van de verwarmingsinstallaties en het beperken van de kamertemperatuur voor de huishoudelijke sector ; het eerbiedigen van de snelheidsbeperking, het afschaffen van nutteloos autovervoer en eventueel afstellen van de motoren voor de vervoersector.

In elke sector wordt dus een tweevoudige klemtoon gelegd : het onderhoud van toestellen en de aanpassing van het menselijk gedragspatroon. Daarbij moet duidelijk vermeden worden dat de campagne aanleiding zou geven tot

een paniekstemming. Wat de aan te wenden mediamiddelen betreft werd beslist de voorkeur te geven aan radio- en TV-boodschappen en affichages. Het geheel omvat 24 spots op radio en TV, een affiche-campagne via 800 borden ter beschikking gesteld door verkeerswezen, en 520 borden van 20 m² in de vijf grote centra, 12 steden in Vlaanderen en 7 in Wallonië.

De kosten voor de gezamenlijke campagne zijn begroot op 18,6 miljoen. De Vlaamse gemeenschap participeert hierin voor 7,9 miljoen of 42,6 %.

Daarnaast heeft de Vlaamse Executieve ingestemd met mijn voorstel om een bijkomende affichagecampagne te voeren in een 40-tal secundaire steden. De budgettaire weerslag van de ganse campagne is begroot op 11,2 miljoen, bedrag dat volledig ten laste zal worden genomen van de begroting 1990. Het valt niet uit te sluiten dat deze campagne na de maand oktober een verlengstuk zal moeten krijgen. Veel zal daarbij afhangen van de wijze waarop de situatie in de Perzische Golf evolueert.

Nadat de Vlaamse Raad zich zal hebben uitgesproken over mijn ontwerp van decreet dat moet toelaten minimumeisen op te leggen aan de isolatie en ventilatievoorzieningen van gebouwen, en op voorwaarde dat de Raad haar instemming ermee betuigt, zal de reglementering geleidelijk per gebouwencategorie geconcretiseerd worden via een Besluit van de Executieve. Gezien het belang van de woningbouwsector in het totale energieeindverbruik zal bij prioriteit een reglementering worden uitgevaardigd die deze sector beoogt. Bovendien is voor woongebouwen het normerend kader reeds in voldoende mate ontwikkeld door het Belgisch Instituut voor de Normalisatie.

De introductie van deze reglementering zal gepaard gaan met een grootscheepse informatie- en sensibiliseringscampagne, die zal gericht zijn zowel naar het grote publiek als naar specifieke doelgroepen in de bouwwereld.

Deze campagne zal worden aangevuld met gerichte vormingsinitiatieven naar welbepaalde beroepscategorieën actief in de bouwsector (architecten, aannemers, producenten en verkopers van bouwmaterialen, . . .).

De hierboven vermelde acties zullen worden ontwikkeld in samenwerking met de betrokken beroepsverenigingen en bedrijfsfederaties, de wetenschappelijke wereld (WTCB, universiteiten), het onderwijs en de beroepsopleiding (architectenscholen, VDAB, . . .).

In het kader van een convenant die ik zal trachten af te sluiten met de energiedistributiesector, zal ik erop aandringen dat ook de sector haar maatschappelijke verantwoordelijkheid zou opnemen om via haar geëigende kanalen het gedrag van de energiekonsumenten via gerichte informatie- en sensibiliseringscampagnes te beïnvloeden.

E.3.3.2. Studie- en expertisekosten in verband met het energiebeleid (artikel 12.21)

Teneinde het energiebeleid op een deskundige wijze te concipiëren, uit te voeren, te evalueren en bij te sturen, zal permanent een beroep worden gedaan op beleidsvoorbereidend studiewerk.

Naar aanleiding van haar advies over het uitrustingsplan 1988-1989 voor de elektriciteitssector, waarin de bouw van Doel-5 negatief werd geadviseerd, heeft de Vlaamse Executieve ervoor gepleit dat de tariefstructuur voor elektriciteit zodanig zou verbeterd worden dat REG wordt aangemoedigd.

Via een studieopdracht zullen de mogelijkheden van een verbeterde tariefstructuur voor het REG-beleid nader geëvalueerd worden.

Het standpunt van de Vlaamse Executieve omtrent de bouw van Doel-5, noopt tot een grondige evaluatie van de toekomstige rol die voor elektriciteit als energiedrager is weggelegd in de Vlaamse energievoorziening. Dit is bijzonder het geval wanneer minder energie-intensieve alternatieven beschikbaar zijn om dezelfde energiefunctie te vervullen (bv. ruimteverwarming).

De opkomst van de elektrische auto doet vragen rijzen naar de repercussies van deze nieuwe energie-aanwending voor het belastingsdiagram en de mogelijke competitie die hieruit kan voortvloeien met andere elektrische toepassingen.

Tenslotte zal een specifieke studie-opdracht worden gegeven om het eerder vermelde impulsprogramma **energie-technologie** gestalte te geven. Naar analogie met het impulsprogramma “Nieuwe Materialen” zal ook het energieimpulsprogramma gestoeld worden op een grondige studie van het bestaande wetenschappelijk en industrieel potentieel in Vlaanderen, de te verwachten evaluaties en de noden van de Vlaamse industrie, gesitueerd in de internationale context.

E.3.3.3. Allerhande uitgaven voor het administratief beheer van het energiebeleid (artikel 12.22)

Zoals reeds in mijn inleiding vermeld is het ontbreken van gedetailleerde gegevens over het energieverbruik in de verschillende verbruikssectoren een ernstige handicap voor het ontwikkelen van een energievraagbeleid.

Terwijl op nationaal niveau jaarlijkse energiebalansen beschikbaar zijn, is dit niet het geval op het niveau van het Vlaamse Gewest. Alhoewel via een top-down benadering regionale verbruikscijfers zijn af te leiden uit de nationale, is deze statistische informatiebasis niet gedetailleerd genoeg om het energievraagbeleid te kunnen concipiëren, implementeren en evalueren. Daartoe zal een bottom-up analyse noodzakelijk zijn, waarbij wordt uitgegaan van gedetailleerde informatie ingewonnen bij de consumenten.

De informatie over het historisch energieverbruik moet aangevuld worden met een registratiesysteem aan de hand waarvan de waargenomen veranderingen op eenduidige wijze kunnen worden gecorreleerd aan gedragswijzigingen en eventuele verbeteringen van de energie-efficiëntie.

Aan de hand van de aldus bekomen indicatoren aangevuld met andere macro-economische parameters zullen realistische toekomstprojecties mogelijk zijn over het energieverbruik in Vlaanderen en de daaraan verbonden milieu-impakt.

Via een studieopdracht zal de precieze aard van de te verzamelen informatie, en de analyse methodologie bepaald worden.

Gelijkaardige energie-databanken zijn ook in het buitenland in ontwikkeling.

E.3.3.4. Allerhande uitgaven in verband met de deelname aan internationale initiatieven op het vlak van het energiebeleid (artikel 12.23)

Het is voor de Vlaamse wetenschappelijke instellingen uitermate belangrijk dat zij hun energie-gerelateerde onder-

zoeksactiviteiten kunnen uitvoeren in een ruimer internationaal verband. Het Europese onderzoeksprogramma Joule en de diverse samenwerkingsakkoorden die ons land met het Internationaal Energie Agentschap (I.E.A.) heeft afgesloten, bieden daartoe het gewenste kader.

Het I.E.A., dat afhangt van de O.E.S.O., richt sinds het begin van de zeventiger jaren R & D-programma's in die verschillende deeldomeinen van de energieproblematiek bestrijken. De bijdrage van het I.E.A. beperkt zich hierbij tot de algemene coördinatie van de activiteiten. Zowel het beheer van de verschillende onderzoeksprojecten als de financiering van het onderzoek dienen door de deelnemende landen te worden verzorgd. Reeds lang nemen Belgische laboratoria aan deze activiteiten deel.

Drie universitaire laboratoria, respectievelijk van de K.U. Leuven, de U.F.S.I.A., de V.U.B. en het W.T.C.B., zijn betrokken bij de IEA-programma's "Solar Heating and Cooling" en "Energy Conversation in Buildings and Community Systems". Teneinde de engagementen van de betrokken onderzoeksteams te kunnen verderzetten, en eventuele andere aanvragen te kunnen honoreren wordt op de begroting 1991, 15 miljoen frank voorzien.

Het energie-impulsprogramma zal richtinggevend zijn voor de voortzetting en oriëntatie van de deelname van Vlaamse wetenschappelijke ploegen aan internationale energieprogramma's.

E.3.3.5. Subsidies aan verenigingen voor acties en initiatieven in het kader van REG en alternatieve energiebronnen (artikel 33.02)

Elke vereniging die aan de gestelde voorwaarden voldoet kan een subsidie bekomen van maximaal 100.000 fr. Tot nog toe hebben een vijftal verenigingen een aanvraag ingediend voor het jaar 1990.

E.3.3.6. Subsidie met betrekking tot onderzoek naar ondergrondse energiebronnen (artikel 41.17)

De vraag tot participatie van het Vlaamse Gewest aan een Europees onderzoeksprogramma inzake ondergrondse vergassing van steenkool, kon tot op heden niet positief beantwoord worden. Het standpunt van de Gemeenschapsminister is gebaseerd op overwegingen inzake de ecologische impact, de financiële risico's verbonden aan het project, en het ontbreken in Vlaanderen van een onderzoekscentrum dat terzake de nodige know-how bezit om als Vlaamse partner op te treden.

De Instelling voor de Ontwikkeling van de Ondergrondse Vergassing (IOOV) is als overwegend franstalig instituut, niet in staat gebleken de nodige garanties te bieden voor een geloofwaardige Vlaamse verankering.

Een definitieve beslissing omtrent een verdere financiële ondersteuning van de activiteiten ontwikkeld door het IOOV, zal afhankelijk worden gemaakt van de resultaten van het impulsprogramma "energie technologie".

De kredieten voorzien voor onderzoek naar de mogelijkheden van ondergrondse vergassing moeten de IOOV toelaten het 3-jarig samenwerkingsakkoord met twee Vlaamse universiteiten (V.U.B., K.U.L.) verder te blijven uitvoeren.

De resterende kredieten op dit begrotingsartikel zullen worden aangewend om een diepgaande evaluatie te maken omtrent het geothermisch potentieel in Vlaanderen. In het

verleden werden in de Kempen diverse initiatieven genomen inzake geothermie, en met steun van de Europese Gemeenschap en in samenwerking met verschillende instellingen (SCK, GOM-Antwerpen, FLAGEOS, ATEC NV, geologische dienst, . ..).

De hinderpalen die een valorisatie van de bekomen resultaten in de weg staan zullen worden gedentificeerd.

E. 3.3.7. Toelagen aan niet-commerciële instellingen bij wijze van tussenkomst in de kosten van energiebesparende investeringen (artikel 51.01)

Op dit begrotingsartikel staan de kredieten ingeschreven teneinde niet-commerciële instellingen zoals scholen en ziekenhuizen een toelage te kunnen verstrekken wanneer zij uitgaven doen voor energiebesparende investeringen. Deze subsidie is voorzien bij artikel 3 van het Koninklijk Besluit van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energiegebruik. In het verleden heeft deze subsidie, die als compensatie was bedoeld voor het feit dat deze instellingen niet kunnen genieten van de extra fiscale aftrek, een behoorlijk succes gekend (80 dossiers per jaar voor gans het land).

Een wijziging van het K.B. zal aan de Vlaamse Executieve worden voorgelegd teneinde het toepassingsgebied ervan te verruimen. Tenslotte moet deze wijziging de administratieve afhandeling van de aanvraagdossiers op het gewestelijk niveau mogelijk maken.

E.3.3.8. Toelagen in het kader van het rationeel energiegebruik toegekend voor demonstratieprojecten, en de commercialisering van nieuwe producten en procédés (artikel 51.02)

De kredieten ingeschreven op dit begrotingsartikel zijn bestemd voor subsidies toegekend voor REG-demonstratieprojecten , voor de ontwikkeling van nieuwe materialen, procédés of producten, alsook voor de commercialisering ervan (art. 6 en 7 van het K.B. van 10 februari 1983).

De nodige initiatieven zullen worden genomen om enkele aanpassingen aan de reglementering door te voeren en haar opnieuw onder de aandacht te brengen van de belangstellende milieus. Zo is een besluit van de Executieve noodzakelijk om de administratieve afhandeling van de aanvragen op gewestelijk niveau te kunnen organiseren.

Naast het Europese demonstratieprogramma Thermie kan het zinvol zijn om te kunnen beschikken over een complementair gewestelijke subsidieregeling voor demonstratieprojecten. De subsidie voorzien voor de commercialisering van nieuwe producten en procédés is nooit een succes geweest en kan best worden opgeheven.

De wijze waarop het impulsprogramma energietechnologie zal worden geconcipeerd en het relatieve belang dat hierbij zal worden gehecht aan de respectievelijke energietechnologieën, zal ongetwijfeld een belangrijke invloed hebben op de bestemming die aan de hier beschouwde kredieten zal worden gegeven.

E.4. De energietelefoon

Op 8 oktober 1990 werd, op het nummer 1955, een energietelefoon opgestart. Bedoeling is om sensibiliserend te werken op de noodzaak tot energiebesparing, dit in combinatie met de gezamenlijk met de andere gewesten gevoerde campagnes.

Op dit nummer kunnen belangstellenden terecht voor alle vragen rond energie en isolatie. Ofwel wordt onmiddellijk geantwoord, ofwel wordt informatie nagestuurd ofwel wordt doorverwezen.

De resultaten na één week zijn : 644 oproepen waarvan 78 % particulieren : 376 (58 %) vragen brochures over isolatie en verwarming, 125 (20 %) vragen naar subsidiemogelijkheden. 45 (7 %) oproepen komen uit de industrie i.v.m. overheidssteun aan bedrijven. Opvallend zijn ook 37 (6 %) oproepen houdende diverse protesten tegen energieverpilling.

F. De ontginning van de natuurlijke rijkdommen

F.1. Het budgettaire kader

Het budgettaire kader van dit activiteitenprogramma is beperkt.

In betalingskredieten gaat het schematisch als volgt :

(in miljoenen)			
1991	1990	1989	1988
83,8	133,5	91,8	—

Opmerkingen :

Het programma werd pas in 1989 ingevoerd. Vandaar geen cijfer voor 1988.

De stijging van 1990 t.o.v. 1989 is te wijten aan een verhoging in het aanpassingsblad om de achterstallige facturen van de proefboringen — ex-nationale materie — te betalen.

De daling 1991 t.o.v. 1990 vindt zijn oorzaak in de wet van 28 juni 1989 tot wijziging van de wet van 28 juni 1963 op de Rijkscomptabiliteit.

Hierdoor zal het Fonds voor de Ontginning van de Natuurlijke Rijkdommen organiek geregeld worden. De stijving van het fonds zal uitsluitend met heffingen gebeuren.

F.2. Beleidsmatig

F.2.1. Algemeen

Het beleid inzake de winning van delfstoffen, in Vlaanderen momenteel beperkt tot zand, klei en grind, zal verder uitgebouwd worden om enerzijds de bevoorrading van sectoren die deze delfstoffen nodig hebben, te verzekeren en anderzijds het rationeel grondstoffenverbruik en de zorg om natuur en milieu mee te integreren.

Belangrijke stappen terzake werden in de loop van 1990 gezet die in de loop van 1991 hun verdere konkrete uitvoering zullen krijgen.

Zo werd opdracht gegeven aan professor BOCKEN van de RUG om een ontwerp van ontgrondingsdecreet op te maken waarbij een aantal noodzakelijke initiatieven om tot een rationeel en milieuverantwoord delfstoffenbeleid te komen in een wettelijke vorm zullen gegoten worden :

- het invoeren van een delfstoffenplan, op geregelde tijdstippen aan te passen ;

- het institutionaliseren van het overleg tussen diverse diensten en belangengroepen via provinciale ontgrondingscommissies ;

- een vereenvoudiging van de vergunningsprocedure ;

- wegwerken van dubbelzinnigheden en betwistbare situaties inzake vergunningsplicht en toezicht in het kader van de mijncode enerzijds en het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming anderzijds ;

het invoeren van een heffing per ton gewonnen grondstof om een herstructureringsfonds te spijzen ;

- duidelijke regels voor het realiseren van de nabestemming.

Het is echter nu al nuttig en noodzakelijk om voor het toekomstig delfstoffenbeleid voldoende wetenschappelijk materiaal te verzamelen om tevens de soms onvermijdelijke ad hoc beslissingen inzake vergunningen mede te onderbouwen. Daartoe werd een opdracht gegeven aan prof. R. PAEPE van de VUB voor het opmaken van een globaal delfstoffenplan voor Vlaanderen, waarin op basis van een schatting van de aanwezige voorraden, behoeftenramingen een blauwdruk voor het beleid zal uitgetekend worden.

De begroting voor 1991 zal ook in het teken staan van de concrete uitvoering van de beleidsnota inzake de grindwinning in het Limburgse Maasland. Deze beleidsnota werd goedgekeurd door de Vlaamse Executieve op 2 augustus 1990 en voorziet in een afbouwscenario van de grindwinning tegen 2005 : de beleidsopties die in de beleidsnota zijn weergegeven, kunnen als volgt worden samengevat.

F. 2.2. Voorstel voor afbouwscenario inzake grind

Het is aangewezen de afbouw geleidelijk te laten verlopen om een omschakeling naar andere materialen mogelijk te maken en de afbouw sociaal verantwoord te laten gebeuren.

De winzones, bij komende ontginningscapaciteit en afbouwritme

- beginsel van de gewestplanruil wordt weerhouden mits een winst op sociaal en economisch vlak door het aanduiden van andere ontginningsgebieden, kan gerealiseerd worden ;

- een volledige vrijgave conform het gewestplan van Armen bos — De wateringen stuit op ernstige bezwaren ;

- de grindwinning in het Limburgse Maasland wordt gezien in functie van de eigen Vlaamse behoeften ;

- produktiequota's zullen voor de winning van grind worden opgelegd ;

het Gewest zal via de GOM het eigendomsrecht verwerven van de te ontginnen gebieden ;

- de vrijgave winzones zal jaarlijks gebeuren door de bevoegde minister ;

- het vrijgeven moet gebeuren op basis van een MER en een inrichtingsplan ;

- dit alles zal via een decreet worden vastgelegd ;

- de nabestemming van de grindlagen wordt in het landinrichtingsproject Noord-Oost Limburg ingeschakeld.

Het Gewestplan

- nieuwe ontginningszones zijn vast te leggen in het gewestplan, gekoppeld aan een BPA inzake de herinrichting ;

- een ecologische impactanalyse op korte termijn is nodig vóór de herziening van het gewestplan doorgaat
- hiermee gecombineerd zal een studie gebeuren naar de aanwezige grindvoorraad om tot een concrete afbakening van de winzones te komen ;
- de totaliteit van de nieuwe winzones wordt niet in één maal vrijgegeven ;
- de bijkomende 60 miljoen ton zal om milieuredenen in een beperkt aantal zones gedolven worden : nl. Kleizone, Boterakker, Meerheuvel (eventueel een lichte uitbreiding van de berggrindwinning in As).

Alternatieve materialen

Het onderzoek naar de ontwikkeling van nieuwe materialen als alternatief voor het grind zal daadwerkelijk gestimuleerd worden door de overheid.

Financieel aspect

Het opleggen van een redelijke belasting aan de exploitanten dient te resulteren in een prijsverhoging t.o.v. de gebruikers.

De belasting geheven door het Vlaamse Gewest komt in de plaats van de afdracht aan de I.M.L. en wordt gestort in een fonds. Ze wordt ook jaarlijks vastgesteld door de Gemeenschapsminister bevoegd voor de Natuurlijke Rijkdommen. Het startbedrag wordt vastgesteld op 50 frank/ton.

Binnen de GOM-Limburg zal een grinddirectiecomité worden opgericht, met subcomité's herstructurering, sociaal luik en alternatieve materialen.

Er zal een overeenkomst tussen GOM-Limburg en I.M.L. gesloten worden inzake controle van het Gewest en betrokkenheid en inspraak van de grindgemeenten.

De controle

Er zal een betere controle komen op het respecteren van de afspraken. Hiermee zal rekening worden gehouden bij het vastleggen van de quota's.

Strengere en realistische maatregelen m.b.t. de realisatie van de nabestemmingen. Deze nabestemmingen zullen kaderen in een globale structuurvisie op de regio (in Beneluxverband).

Bij niet naleving zal sanctionerend worden opgetreden door de Vlaamse overheid door het weigeren van verlenen van exploitatievergunningen.

Het is duidelijk dat naargelang de uitvoering van dit afbouwscenario wordt gerealiseerd, dit een weerslag zal hebben op de begroting van de post natuurlijke rijkdommen omdat bijvoorbeeld bepaalde onderzoeken (aanwezigheid grindlagen) door de bevoegde diensten zullen gebeuren.

G. Industriële vernieuwing

G. 1. Het economische overheidsinitiatief

G.1.1. De GIMV

Zoals reeds in het regeerakkoord is vastgelegd, is de Vlaamse regering van oordeel dat het openbaar industrieel initiatief een belangrijk instrument is met het oog op de vernieuwing van de industriële structuur in Vlaanderen.

De GIMV is en blijft hiervoor het aangewezen instrument.

Door de ervaring die de GIMV heeft opgedaan op het vlak van risicokapitaal in Vlaanderen en de beschikbare **know-how** ben ik ervan overtuigd dat deze belangrijke rol verder door de GIMV kan waargenomen worden. Om deze rol te blijven vervullen is het noodzakelijk dat bijkomende financiële middelen ter beschikking gesteld worden van de GIMV.

Het Vlaamse regeerakkoord bepaalt dit trouwens expliciet :

“Teneinde de werking en de groei van de GIMV in het kader van haar statutaire opdrachten te verzekeren, zal de Vlaamse Regering de nodige middelen tot kapitaalbreng verzekeren. De GIMV zal tevens, zonder wijziging van de bestaande aandeelhoudersstructuur, zelf bijkomende financiële middelen kunnen verwerven”.

Daartoe werd onder art. 81.20 opnieuw voorzien in een specifiek krediet om de verdere financiering van de GIMV in 1990 veilig te stellen. Een bedrag van 500 miljoen frank werd ingeschreven. Dit betekent dat op 3 jaar tijd de Vlaamse overheid 1,5 miljard frank bijkomend kapitaal in de GIMV heeft gebracht, wat de financiële structuur van deze instelling substantieel moet ondersteunen.

Anderzijds heeft de Vlaamse Overheid ook een return van de GIMV naar haar eigen begroting. Zo zal, voor 1991, de GIMV 300 miljoen frank aan dividenden van de voorbije boekjaren aan de Vlaamse middelen storten.

De portefeuille van de GIMV kan opgedeeld worden in drie deelportefeuilles :

- afdeling Groeikapitaal,
- afdeling Venture Kapitaal,
- afdeling Derde Functie-opdrachten Vlaamse Gewest.

Afdeling Groeikapitaal : (stand 31.12.1989)

Sectoriële spreiding van de portefeuille

Sector	Aantal ond.	% aandeel in de GIMV-portefeuille
Diensten	5	2,67
Glas	1	0,71
Transport	1	3,54
Voeding	3	0,81
Financieel	19	28,40
Electronica	4	48,58
Textiel	1	1,12
Metaal	7	10,22
Chemie	5	3,85
Bouw	2	0,10
Totaal	48	100,00

Regionale spreiding van de portefeuille

Provincie	Aantal ond.	% aandeel in de GIMV-portefeuille
Antwerpen	14	17,23
Oost-Vlaanderen	5	5,93
West-Vlaanderen	13	44,84
Brabant	7	14,71
Limburg	4	10,11
Internationaal	5	7,18
Totaal	48	100,00

Afdeling Venture Kapitaal

Sectoriële spreiding

Sector	Aantal ond.	% aandeel in de GIMV-portefeuille
Biotechn.	4	17
Finan. Dienst	6	25
Electronica	6	54
Metaal	—	—
Voeding	2	1
Diverse	5	3
Totaal	23	100,00

Regionale spreiding van de portefeuille

Provincie	Aantal ond.	% aandeel in de GIMV-portefeuille
Antwerpen	8	23
Oost-Vlaanderen	5	64
West-Vlaanderen	2	3
Brabant	2	1
Limburg	2	3
Internationaal	4	7
Totaal	23	100,00

Afdeling Derde functie-Opdrachten Vlaams Gewest
Sectoriële spreiding

Sector	Aantal ond.	% aandeel in de GIMV-portefeuille
Finan. Dienst	2	8
Hout & Papier	3	58
Metaal	3	23
Voeding	1	—
Diverse	6	10
Totaal	15	100,00

Regionale spreiding van de portefeuille

Provincie	Aantal ond.	% aandeel in de GIMV-portefeuille
Antwerpen	8	26
Oost-Vlaanderen	2	2
West-Vlaanderen	1	15
Brabant	2	—
Limburg	2	57
Totaal	15	100,00

Voor wat betreft de portefeuille van het Vlaamse Gewest (derde functie van de GIMV) blijkt dat de tendens die reeds zichtbaar was in 1988, zich ook 1989 doorgezet heeft.

Begin 1988 bestond de portefeuille van het Vlaamse Gewest uit 21 participaties en 6 leningen. Op 31.12.88 was de portefeuille van het Gewest reeds gereduceerd tot participaties in 18 ondernemingen en het aantal leningovereenkomsten bedroeg slechts 2. Op 31.12.1989 bestond de portefeuille nog uit 15 ondernemingen en 2 leningovereenkomsten.

De derde-functie-portefeuille wordt dus geleidelijk, en wanneer dit verantwoord is, afgebouwd tot meer geconcentreerde participaties, waardoor ook een eigen inbreng van de GIMV in het bestuur van de betreffende onderneming mogelijk wordt.

G.1.2. De opdrachten van alle aard i.v.m. het economisch overheidsinitiatief

De nieuwe basisallocatie art. 63.01.67 — Opdrachten van alle aard i.v.m. het economisch overheidsinitiatief — is in wezen niet nieuw, maar de opvolger van het Fonds voor Innovatie en Technologie.

Dit begrotingsfonds wordt t.g.v. de wet van 28 juni 1989 tot wijziging van de wet van 28 juni 1963 op de **Rijkscmp-**tabiliteit vervangen door een gesplitst krediet. Het **vastleg-**gingskrediet is gelijk aan de vroegere vastleggingsmachtiging. Het ordon- nanceringskrediet werd bepaald in functie van dit vastleggings- krediet en komt ongeveer overeen met het vroegere spijzigings- artikel van het fonds.

Evolutie van het vastleggingskrediet/-machtiging

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
1.250	1.250	1.250	2.000

Evolutie van het ordonnanceringskrediet/-spijziging

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
850	650	1.000	1.864

Het status quo van het vastleggingskrediet t.o.v. de machtiging (op 1.250 miljoen frank) wordt verantwoord door :

1^o prioriteit werd gegeven aan het nauwer laten aansluiten van het betalingskrediet met de machtiging. De ervaring leerde dat FIT — participaties vrijwel onmiddellijk en integraal dienen te worden betaald. Dit betekent dat, bij een gegeven vastleggingskrediet van 1250 MF de ordonnanceringskredieten op het Fonds hiervan niet te veel mogen afwijken.

Aldus werd thans voorzien in een OK van het Fonds van 850 MF.

Ter vergelijking : in 1988 initieel werd op een machtiging van 2000 MF. slechts 864, 7 MF. spijzigingskrediet voorzien. Bedoeling is dus een bijkrediet, naar de spijziging van het Fonds toe te vermijden.

2^o voor de financiering van de GIMV werd — zoals hoger gesteld — een specifiek krediet geopend. Dit komt trouwens de specificiteit van de begroting ten goede. Het gesplitst-krediet zal aangewend worden voor concrete dossiers die zowel hoog-risico-participaties als tussenkomsten bij ondernemingen in moeilijkheden kunnen omvatten.

G.2. Wetenschappelijk onderzoek en technologiebeleid

G.2.1. Inleiding

Binnen de Vlaamse Executieve werd, bij de bepaling van de respectievelijke bevoegdheden uitgegaan van het criterium “wetenschappelijk onderzoek volgt de materie waarop het betrekking heeft”.

Het globaal wetenschapsbeleid wordt, na voorbereiding in het Ministerieel Comité voor Wetenschapsbeleid, bepaald door de Vlaamse Executieve.

Het Ministerieel Comité voor Wetenschapsbeleid is samengesteld uit de Voorzitter van de Vlaamse Executieve en de Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, de Gemeenschapsminister van Onderwijs, de Gemeenschapsminister van Cultuur, de Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, en mezelf, Vice-Voorzitter en Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie. Het komt op geregelde tijdstippen samen met als doel een consensus te bereiken over al de zaken die te maken hebben met wetenschapsbeleid.

Voor de uitstippeling van het wetenschaps- en technologiebeleid kan de Vlaamse Executieve nog steunen op verschillende adviesraden.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) werd opgericht op 18 februari 1986 en is samengesteld uit vertegenwoordigers van de instellingen voor wetenschappelijk onderzoek, van de werkgevers en van de werknemers. De VRWB heeft als opdracht advies uit te brengen over de globale beleidslijnen en prioriteiten inzake het te voeren wetenschaps- en technologiebeleid, het te voeren begrotingsbeleid m.b.t. deze materie en de modaliteiten voor de uitvoering en de structuren van het Vlaamse wetenschapsbeleid.

Vanaf 1 januari 1988 werden alle beschikbare middelen voor industrieel onderzoek gebundeld in één budgettair fonds, nl. het Fonds voor de Bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (FIOV). De aanwending van deze middelen gebeurt volgens een vaste procedure waarin de adviesverlening door de Vlaamse Commissie voor Industrieel Onderzoek (VLIWO) een centrale rol speelt.

De VLIWO Commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de Overheid, de wetenschappelijke middens, de werkgevers en de werknemersorganisaties.

Globaal genomen ben ik als Gemeenschapsminister van Economie bevoegd voor het economisch gericht wetenschappelijk onderzoek : het competitief en pre-competitief onderzoek in de bedrijven, het sectorieel collectief onderzoek in de zogenaamde Centra De Grootte ; het gericht technologisch onderzoek in universiteiten en bedrijven ; de diversificatieafdeling van het S.C.K. ; het technologisch onderzoek in het kader van nationale of internationale wetenschappelijke programma's, het Interuniversitair Micro-electronica Centrum.

Deze hergroepering van de bevoegdheden inzake economisch gericht onderzoek maakt het mogelijk om de nodige coherentie te brengen in het beleid terzake en om dit beleid te doen aansluiten op de grote opties inzake het economisch en industrieel beleid. Wetenschappelijk — in casu technologieonderzoek — mag immers niet zo maar in het luchtledige gebeuren.

De overheveling van tal van bevoegdheden en middelen op het vlak van wetenschappelijk onderzoek maakte van 1989 een overgangsjaar waarin vooral aandacht besteed werd aan het wetenschappelijk onderzoek, gepaardgaande met een nauwe samenwerking met de nationale overheid. Dit was zeker nodig daar er geen transfer van personeel uit de nationale administratie voor wetenschapsbeleid naar de Gewesten voorzien was.

Gezien het industrieel en technologisch karakter van de overgehevelde dossiers werd vooral de dienst Onderzoek van de Administratie voor Economie en Werkgelegenheid ingeschakeld die hiervoor samenwerkt met de nationale Diensten voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid. Voor de pre-competitieve dossiers werd nog een beroep gedaan op het IWONL. Samenwerkingsakkoorden met de nationale overheid en gemeenschappen en gewesten werden uitgewerkt m.b.t. de EUREKA projecten, dit zijn industriële onderzoeksprojecten in het competitief stadium die afgesloten worden tussen bedrijven uit twee of meerdere landen in de EEG en die op een ministeriële conferentie een "EUREKA" kwaliteitslabel krijgen toegemeten, m.b.t. de Ruimtevaart en m.b.t. EG onderzoeksprogramma's en COST-acties. De ervaring die werd opgedaan met de behandeling van de overgehevelde bevoegdheden, de beoogde reorganisatie van de beschikbare middelen en de verdere uitwerking van twee impulsprogramma's, nl. Biotechnologie en Nieuwe Materialen, maakte het mogelijk om in 1990 enkele belangrijke beleidsaccenten te leggen.

Wanneer in 1991 de reorganisatie van de Vlaamse administratie een feit zal zijn, zal het Vlaams wetenschaps- en technologiebeleid op volle snelheid kunnen komen.

Mijn beleid op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en technologie toets ik steeds op enkele belangrijke beleidsprioriteiten, vnl. de sociaal-maatschappelijke factoren, milieu en energie aspecten, vorming en de relatie met ons eigen kennispotentieel en ons eigen industrieel weefsel.

Geen steun aan militaire projecten

In 1990 heb ik “neen” gezegd aan het subsidiëren van twee, belangrijke, militaire projecten : het Euclid-programma en de Rafale.

Euclid is een militair Europees onderzoeksprogramma waarvan de aanzet teruggaat tot vóór de periode van ontspanning in Europa.

Momenteel worden vooral landen met grote militaire industrie geconfronteerd met reconversieproblemen. Dat is niet zo voor Vlaanderen. Voor de genteresseerde Vlaamse bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten die in dezelfde technologische gebieden als Euclid actief zijn (micro-electronica, composieten en artificiële intelligentie) zijn er duidelijk belangrijker civiele ontwikkelingskansen met meer marktperspectieven dan de louter mogelijke militaire markt via Euclid. En daarvoor kan nog altijd gesubsidieerd worden via het Vlaams Industrieel Wetenschappelijk Onderzoek.

De Vlaamse Regering geeft dus inzake technologieprogramma's wel mogelijkheden aan programma's voor Nieuwe Materialen, het JESSI- programma, burgerlijke lucht- en ruimtevaart, maar niet aan militaire programma's.

Wij willen de Vlaamse industrie op technologisch gebied op lange termijn competitiever maken op een veel bredere markt dan het militaire. We hebben daarbij trouwens ook meer zekerheid wat de sociaal-economische perspectieven betreft en kunnen flexibeler bijsturen.

Rafale betreft de ontwikkeling van een nieuw Frans gevechtsvliegtuig. Er werd reeds voor 800 MF steun gevraagd.

Ik heb beslist dit project niet te steunen en dit om volgende redenen.

Vooreerst wegens het streven naar een economie in Vlaanderen waar het niveau van de wapenindustrie een slechts marginale invloed heeft. In de huidige kontekst van ontspanning en ontwapening is het des te minder aangewezen dat de Vlaamse overheid militaire initiatieven steunt. Ik wens het Vlaamse gewest niet te betrekken bij de mogelijke export van gevechtsvliegtuigen naar waar ter wereld, een domein waar de Fransen zich in een recent verleden niet altijd van hun meest scrupuleuze kant hebben laten kennen.

In de tweede plaats heeft de gevraagde steun een zware begrotingslast. Ongeveer een derde van het budget voor 1990 van het Fonds tot bevordering van het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen zou er door opgeslorpt worden ; de ervaring met dergelijke militaire programma's leert bovendien dat de uiteindelijke kosten vaak nog aanzienlijk hoger uitvallen.

Een derde reden : hoewel technologische innovatie centraal staat in mijn beleid, ben ik er niet van overtuigd dat militaire programma's op de meest efficiënte manier bijdragen tot dergelijke innovatie. Een rechtstreekse ondersteuning van Onderzoeks- en Ontwikkelingsinitiatieven inzake burgerlijke luchtvaart lijkt veel meer aangewezen. Deze burgerlijke initiatieven die in uitvoering zijn bij meerdere Vlaamse bedrijven kunnen wel op mijn steun rekenen.

Technology Assessment

Ik heb zelf steeds gesteld dat technologie-ontwikkeling niet als een geïsoleerd gebeuren mocht beschouwd worden doch moet gezien worden als geïnt in zijn sociaal-maatschappelijke context. Bij het technologisch onderzoek zie ik er dan ook op toe dat de nodige aandacht besteed wordt aan de studie van de maatschappelijke aspecten van nieuwe technologieën, d.w.z. technologie ontwikkeling moet gepaard gaan met een uitgebreid technologie assessment onderzoek. Van bij de beginfase van de ontwikkeling moet er mede gefocust worden op de mogelijke maatschappelijke aspecten.

Het is duidelijk dat een volwaardige Technology Assessment-studie een enorm arbeidsintensieve en complexe bedrijvigheid is. Het vergt een geïntegreerde, multi-disciplinaire aanpak, een samenwerking met diverse onderzoeksinstellingen, een grondige kennis van diverse filosofische en sociologische theorievormingen, een grote vertrouwdsheid met reeds aanwezig Technology Assessment-onderzoek en een geheel van uitgewerkte communicatiekanalen met de lokale beslissingnemers en de lokale bevolking.

Het zou geen efficiënte aanpak zijn wanneer voor elk afzonderlijk project telkens weer een volledige Technology Assessment-studie zou worden uitgevoerd. Toch wil ik als minister van Economie mijn verantwoordelijkheid volledig opnemen. Bij het stimuleren van technologische en industriële vernieuwing wil ik mijn besluitvorming wel degelijk baseren op goed gestoffeerde Technology Assessment-analyses. Daarom zal ik ervoor zorgen dat in de toekomst bij elk nieuw actieprogramma van de overheid, dat als doel heeft de wetenschappelijke, technische of industriële ontwikkeling te stimuleren, telkens ook een aangepaste Technology Assessment-studie zal zijn verricht.

In het Vlaams Actieprogramma Biotechnologie is reeds expliciet aandacht geschonken aan het Technology Assessment Onderzoek. In dit actieprogramma worden biotechnologische onderzoeksvoorstellen ingewacht, die dan zullen worden beoordeeld door een “Operationele Directie”, die waargenomen wordt door een duidelijk identificeerbare cel binnen het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

Ik heb er voor gezorgd dat deze “Operationele Directie” zal kunnen beschikken over een maximum aan bredere achtergrondinformatie. Hierbij zullen de meest geëigende en efficiënte kanalen worden opgezocht om voeling te houden met wat zich m.b.t. Technology Assessment van biotechnologie elders in de wetenschappelijke of politieke wereld afspeelt.

Maar er zal ook voor gezorgd worden dat deze Technology Assessment-studies concreet geworteld zijn in de eigen behoeften van de lokale biotechnologische situatie en de lokale biotechnologische projecten.

Er zal dan ook expliciet aandacht geschonken worden aan de organisatie van de nodige overlegstructuren met de diverse betrokken beslissingnemers, en aan de organisatie van een aangepaste voorlichting van de lokale bevolking. De Stichting Technologie Vlaanderen (S.T.V.) zal dit gestalte geven, door de organisatie van “Bioconferenties”. Hierbij zullen de diverse maatschappelijke geledingen, die betrokken zijn bij het functioneren van de biotechnologie, rond de tafel gaan zitten en informatie en vragen uitwisselen. Ook aan de interactie met de burgers zal tijdens deze “bioconferenties” expliciet aandacht worden geschonken.

Daarenboven kreeg S.T.V. de opdracht tot de organisatie en coördinatie van de “call for proposals” m.b.t. “begeleidend onderzoek”. Hiermee willen wij stimuleren dat Vlaamse onderzoekers en onderzoeksinstituten zich toelagen op de studie van deel-elementen van Technology Assessment-onderzoek voor zover deze van rechtstreeks belang zijn voor de fysische, maatschappelijke en culturele context van het functioneren van de biotechnologie in Vlaanderen.

Deze studies kunnen de “Operationele Directie” helpen bij het evalueren van de biotechnologische onderzoeks-voorstellen.

Ik heb, door het afsluiten van een beheersovereenkomst met de Stichting Technologie Vlaanderen, dan ook de nodige maatregelen getroffen om de “Operationele Directie” op een betrouwbare manier op de hoogte te houden van de algemene wetenschappelijke analyses met relevantie voor Technology Assessment, en van de bredere beslissingscontext met betrekking tot de biotechnologie.

Bij de verdere uitwerking van een actieprogramma Nieuwe Materialen, heb ik geopteerd om een voorbereidende studie te laten verrichten door de GIMV om te verzekeren dat het actieprogramma voldoende nauw aansluit bij het industrieel weefsel in Vlaanderen en om na te gaan welke de sociaal-maatschappelijke consequenties zijn van de nieuwe beoogde ontwikkelingen.

Technology Assessment kan als volgt ingebracht worden in een impulsprogramma Nieuwe Materialen. Het kan zinvol zijn om per produkt/procédé dat via researchsubsidies door de overheid wordt ondersteund een Technology Assessment-profiel of een Technology Assessment-balans op te maken rekening houdend met de volgende aspecten :

- de etische problematiek ;
- de geschikte regelgeving, wetgeving ;
- veiligheid en risico's ;
- de gezondheid ;
- de arbeidsorganisatie ;
- werkorganisatie en kwalificaties ;
- afval en voorspellende ecologie ;
- energieverbruik ;
- informatierecht/-plicht van/naar het publiek.

Deze aspecten kunnen op basis van verdere studie uitgebreid en genuanceerd worden. In de mate dat verschillende alternatieve scenario's voorliggen, kan een vergelijking van hun respectievelijke Technology Assessment-balansen beleidsondersteunend zijn. Zo'n balans kan opgemaakt worden aan de hand van een uitgewerkte lijst van specifieke vragen en indicatoren per maatschappelijk domein. Sommige aspecten (energieverbruik, afvalprobleem) kunnen gedeeltelijk becijferd worden, andere moeten eerder op een meer kwalitatieve evaluatie en prospectieve inschatting berusten. Voor het eerst in Vlaanderen (en in België) wordt aldus van in de conceptiefase Technology Assessment concreet verwerkt in een impulsprogramma.

Milieu

De technologie, die nodig en vereist is om industriële processen “milieuvriendelijk” te laten verlopen, is in grote mate reeds beschikbaar of in ontwikkeling ; de invoering van deze milieutechnologie eist echter ook politieke wil omwille van de prijsconsequenties die internationaal kunnen leiden tot concurrentievervalsing. De overheid heeft mede tot taak positieve impulsen te geven voor milieuvriendelijke processen, ondermeer via selectieve steunmaatregelen.

De zogenoemde “schone technologie”, die tevens door Europese impulsprogramma’s wordt ondersteund, vindt stil-aan ingang bij onze industrie, al dan niet onder druk van de milieuwetgeving. Het primaire doel van de schone technologie bestaat er in de vervuiling te behandelen via **procestechnieken**, die toegevoegd of aangebouwd worden bij bestaande industriële processen. Allerhande technologische oplossingen voor gaswassing, stofvangst, biofiltratie, slibbehandeling, bodemsanering of ontzwaveling zijn beschikbaar op de technologiemarkt, maar de economische en technische toepasbaarheid in meerder bedrijfssectoren is slechts ten dele in de praktijk gebracht.

Een geïntegreerd milieubeleid heeft tot doel een duurzaam evenwicht te verzekeren tussen beïnvloedingen ten gevolge van menselijke activiteiten en het draagvermogen van ons natuurlijk milieu.

Binnen mijn technologiebeleid behandel ik de milieu-aspecten dan ook als een belangrijke prioriteit.

Energie

Vele lokale, regionale en mondiale milieuproblemen spruiten in belangrijke mate voort uit activiteiten die rechtstreeks of onrechtstreeks te maken hebben met de **energiehuishouding** van onze industriële samenleving : het broeikaseffect, de verzuring van het leefmilieu, lucht- water- en bodemverontreiniging, de latente dreiging van grootschalige acciden-ten, produktie van probleemafval, uitputting van grondstoffen, enz.

Het streefdoel van het gewestelijk energiebeleid moet erin bestaan Vlaanderen op het spoor te zetten van een duurzame energie-ontwikkeling : om in haar behoeften te voorzien mag de huidige generatie geen roofbouw plegen op het milieu en de natuurlijke hulpbronnen van de toekomstige generatie.

In alle scenario’s om tot een duurzame ontwikkeling te komen, neemt een doortastend beleid van rationeel **energiegebruik** (REG) een sleutelpositie in. Ook inzake milieuzorg geldt immers het principe dat voorkomen beter en goedkoper is dan genezen. Wil men het risico op een wereldwijd broeikaseffect ontlopen en tegelijkertijd de bouw van nieuwe kerncentrales vermijden, dan is energiebesparing in alle verbruikssectoren en op alle energiedragers het enige haalbare alternatief.

Bovendien ben ik ervan overtuigd dat verstandig omspringen met energie niet alleen goed is voor het milieu, maar ook voor de economie. Een lage energie-intensiteit zal de concurrentiekracht van het Vlaamse bedrijfsleven ongetwijfeld ten goede komen. Het is immers een illusie te menen dat de energieprijzen langdurig op het huidig lage niveau gehandhaafd zullen blijven. Energie besparen is toekomstgericht investeren in een leefbare omgeving, in een gezonde economie.

Ik acht het dan ook essentieel om de ontwikkeling van een commerciële markt in energiebesparende produkten en diensten met actieve stimuli te ondersteunen. Bij de ontwikkelingen van nieuwe technologieën dient dan ook ten volle aandacht geschonken te worden aan het energie-aspect.

Vorming

Het is duidelijk dat met de invoering van nieuwe technologie in de bedrijven t.o.v. de werknemers nieuwe kwalificaties ontstaan en andere verdwijnen. Welke deze kwalificaties zijn, welke nieuwe er ontstaan en welke oude er verdwijnen is echter moeilijk eenduidig te bepalen. Vooreerst zijn vereis-

te kwalificaties meer dan een behaald getuigschrift of **scho**lingsniveau. Zij hebben o.a. ook betrekking op lichamelijke geschiktheden, vaardigheden, motivatie enz. Vervolgens zijn technologieën in het algemeen en nieuwe technologieën in het bijzonder slechts verzamelingen van onderling sterk verschillende elementen. Toch kan in het algemeen worden gezegd dat kennis van elektronica, scheikunde, logisch denken, redeneervermogen en informatica aan belang wint. **Produk**tiegebonden vaardigheden nemen af ten gunste van het aandeel produktievoorbereidende en -begeleidende taken. Het traditioneel vakmanschap ruimt plaats voor voortdurende waakzaamheid en concentratie.

Met de uitvoering van nieuwe technologieën in de ondernemingen ontstaan nieuwe kwalificaties en verdwijnen oude. Bij deze verschuivingen in de kwalificatiestructuur spelen de arbeidsorganisaties en de opleiding van de werknemers zelf een grote rol. De verhouding tussen de kwalificaties en de opleiding is indirect en gecompliceerd.

Het is onmogelijk om bij de opleiding in te spelen op de toekomstige inhoud van de functies. Een verstandige scholing moet vooral gericht zijn op een beheersing van nieuwe technologie.

Bijzonder aandacht moet gaan naar achtergestelden en de permanente scholing van volwassenen.

De betrokken politici en sociale gesprekspartners hebben een belangrijke rol te spelen, zowel als invloed op het onderwijs — en opleidingssysteem als op de invoering van de technologische vernieuwingen.

Relatie technologie ontwikkeling en ons eigen kennispotentieel en industrieel weefsel.

In de internationale wedloop naar nieuwe technologieën gingen vrijwel tegelijk overheden in de verschillende landen dezelfde technologieprogramma's stimuleren, zonder evaluatie van de behoeften en de mogelijkheden van de binnenlandse industriële structuur. Gelet op de in omvang beperkte markt van de hoogtechnologische producten, getuigt zulk een beleid inzake technologie van een verregaande vorm van kortzichtigheid.

Ik pleit niet voor een beperken van het technologiebeleid tot het aftasten en stimuleren van het globale terrein van de basistechnologieën, wel integendeel, ik bepleit een selectieve uitbouw naar die concrete toepassingen die aansluiten bij de aanwezige kennis en industriële ervaring in de eigen regio. Geen enkele regio kan immers de noodzakelijke kennis beheersen omtrent het volledige toepassingsveld van de basistechnologieën.

Het initiëren van een programma heeft geen zin als men van meet af aan niet weet te kunnen beschikken over een "kritische massa" bij de produktie ervan.

In dit verband dient bij het opstarten van **technologieprogramma's** de nodige aandacht besteed te worden aan de aansluiting bij het eigen kennispotentieel en het eigen industrieel weefsel.

Globale budgettaire middelen

In betalingskredieten :

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
3.447	3.429	3.328	n.r.

Opmerking :

- de opgenomen kredieten zijn deze van de Sectie 67 min de spijziging FIT/overheidsinitiatief en de **GIMV-financiering**.

- voor 1988 is, geen relevant cijfer beschikbaar, omwille van de toen gedeeltelijk nationaal gefinancierde programma's.

Uit deze tabel valt een belangrijk status-quo af te leiden in de middelen voor het wetenschappelijk onderzoek.

Naar beleidskredieten is er wel een reële en betekenisvolle toename van de middelen geweest t.o.v. 1990.

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
4.772	4.313	4.274	n.r.

Opmerking :

De beleidskredieten worden hier bekomen door de **betalingskredieten** te verminderen met de dotatie/spijziging FIOV en te vermeerderen met de machtiging van het FIOV.

G.2.2. Fonds voor het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen.

Het Fonds voor het Industrieel Onderzoek in Vlaanderen (F.I.O.V.) werd opgericht bij decreet van 6 mei 1987. Ten gevolge van de wet van 28 juni 1989 tot wijziging van de wet van 28 juni 1963 op de Rijkscomptabiliteit wordt het Fonds omgevormd tot een parastatale-A.

Deze wijziging is technisch en houdt geen wijziging in van het doel en de opdracht van het Fonds.

Het decreet van 6 mei 1987 beoogde, onder meer, een optimale aanwending van de middelen voor het wetenschappelijk onderzoek. Deze optie blijft behouden.

Eerder dan de verschillende programma's verspreid over verschillende begrotingsartikelen en via diverse procedures af te handelen heb ik er naar gestreefd om de beschikbare middelen m.b.t. het wetenschappelijk en technologisch onderzoek met een industriële finaliteit te groeperen onder het F.I.O.V. Gezien het karakter en de voorschriften van zowel de Europese programma's als de impulsprogramma's is met de huidige stand van zaken niet mogelijk deze volgens de huidige F.I.O.V.-reglementering te behandelen. Op mijn voordracht heeft de Vlaamse Executieve dan ook op 28 maart 1990 een nieuw besluit op het F.I.O.V. goedgekeurd. Als globale optie werd dit fonds opengetrokken tot een ruim onderzoeksfonds met betrekking tot wetenschappelijke en technologische projecten met een industriële finaliteit, zoals trouwens voorzien is in het decreet van 6 mei 1987.

Een ander element dat in aanmerking kwam voor evaluatie is het principe dat steun aan pre-competitief en **competitief** onderzoek in bedrijven alleen kan gebeuren via de techniek van de renteloze voorschotten. Immers kan een ernstige daling genoteerd worden in het aantal steunaanvragen vanuit de bedrijven, vooral als het om pre-competitief onderzoek gaat. Inderdaad blijkt dat na de overheveling van 1/3 van de IWONL-middelen voor 1983, de Vlaamse bedrijven tussen 1984 en 1986, gemiddeld slechts 66 % van het vroegere niveau aan toelagen kregen toegekend. Na de **St.-Katharina-**

akkoorden met transfer van 2/3 van de IWONLmiddelen voorzien voor 1987 viel het gemiddelde niveau (over 2 jaar) van toegekende middelen verder terug tot op 44 % t.o.v. het “beschikbare” budget.

Een sterk dalend aantal prototypedossiers verzorgd door de Vlaamse administratie alsmede een massale annulatie door de firma's van aangekondigde research-dossiers verzorgd door het IWONL was ook merkbaar in 1989 en 1990.

Samenvattend kunnen we stellen dat de Vlaamse bedrijven minder R & D-steun ontvangen dan hun concurrenten of collega's in andere regio's en in de overige E.E.G. landen. Dit heeft verschillende negatieve gevolgen : nl. het stopzetten van R & D programma's, het afbreken van de samenwerking met de universiteit, overstap naar korte termijn ontwikkelingen, aankoop van know-how, verhuizen van de labo's naar het buitenland en repatriëring naar de corporate research labs van de voorheen Vlaamse projecten (bij multinationals).

Globaal kunnen we stellen dat de te geringe financiële voordelen die het F.I.O.V.-voorschot inhoudt niet opwegen tegen de grote en onbekende administratieve procedure, de stringente voorwaarden qua financiële inbreng, de industriële eigendom, de terugbetaling e.d.m. Het nieuw F.I.O.V. besluit voorziet dan ook in een financieringsmechanisme dat optimaal aangepast is aan het type van onderzoek.

De totale machtigingen van het F.I.O.V. voor 1991 bedragen 2.890 Mio BF.

De evolutie van de machtiging gaat schematisch als volgt :

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
2.890	2.508	2.450	1.200

Opmerking :

1988 bevat de bevoegdheden vóór de staatshervorming.

G.2.3. EUREKA

Wat de EUREKA-dossiers betreft werd een protocol opgesteld tussen de Nationale Overheid en de Gewesten om een doeltreffende behandeling van de lopende en nieuw ingediende dossiers mogelijk te maken. Een definitieve oplossing moet voorzien worden in het licht van de algemene herstructurering van de Diensten van de Vlaamse Gemeenschap.

Voor EUREKA werden via de financieringswet 115 MF overgeheveld. Om een actieve politiek te kunnen voeren m.b.t. EUREKA wordt voor 1991 een krediet van 390 miljoen frank voorzien. Dit budget zal aangewend worden voor deelname aan de klassieke EUREKA projecten, alsmede voor EUREKA paraplu-projecten.

Op 27 juli 1990 besliste de Vlaamse Executieve op mijn voordracht, officieel toe te treden tot het JESSI project. Het EUREKA project JESSI (Joint European Submicron Silicon) heeft als doel Europa competitief te maken op het gebied van micro-electronica. Europa heeft nl. een zwakke positie in deze strategisch belangrijke industriële sector. Japan produceert circa 50 % van de wereldmarkt van geïntegreerde schakelingen, gevolgd door de Verenigde Staten met 39 %. Europa heeft regelmatig tekort aan geheugens, micro-processoren en andere geïntegreerde schakelingen die de basis zijn voor belangrijke producten, als P.C.'s, telefooncentrales, videorecorders, compactdiscs, e.a.

Met JESSI wordt beoogd een nieuwe generatie chips te ontwikkelen en te produceren met structuren van uiteindelijk 0,3 micron.

Tevens heb ik aan de Vlaamse Executieve voorgesteld om officieel toe te treden tot het paraplu-project EUROENVIRON (10.10.90).

EUROENVIRON werd opgericht op 9 november 1988 in Kopenhagen onder het Deense voorzitterschap, op initiatief van een groep Deense bedrijven en onderzoeksinstituten. Op de EUREKA Ministeriële Conferentie in Wenen van 18 en 19 juni 1989 werd het aangenomen als volwaardig EUREKA paraplu-project EU330. Het hoofddoel van EUROENVIRON is het genereren van subprojecten ter ontwikkeling van spits technologische producten en/of processen, systemen en/of diensten die bijdragen tot het oplossen van Europese grootste milieuproblemen en aldus het Europees concurrentievermogen op dit vlak te versterken op de wereldmarkt.

EUROENVIRON dient beschouwd te worden als een forum voor de uitwisseling van ideeën (met inbegrip van openbare behoeften) en een instrument voor de bevordering van industriële samenwerking, van nieuwe ontwikkelingen en van uitwisseling van marktinformatie met als doel een zakelijke samenwerking op touw te zetten. Nieuwe projectvoorstellen vanuit de industrie en/of onderzoeksinstituten zullen worden gestimuleerd door EUROENVIRON. Binnen de vooropgestelde domeinen zal strategische informatie uitgewisseld worden tussen de deelnemende landen inzake marktmogelijkheden en technologische behoeften, binnen en buiten de EUREKA-landen, met het doel samenwerkingsmogelijkheden strategisch te evalueren.

Gezien de raakpunten met het milieubeleid zal aan dit programma worden deelgenomen in overleg met de Gemeenschapsminister voor Leefmilieu.

G.2.4. Lucht en Ruimtevaart.

Op het gebied van luchtvaart zal een deelname van Vlaamse bedrijven aan het AIRBUS A 330/340 programma hoofdzakelijk ten laste vallen van de begroting 1990.

Op het gebied van ruimtevaart kunnen drie soorten acties onderscheiden worden.

Op de eerste plaats de drie grote facultatieve programma's van het Europees Ruimte Agentschap nl. de Europese draagraket Ariane 5, het Europees ruimteveer Hermes en het ruimtestation Columbus.

Op de tweede plaats de financiering van ladingen, d.w.z. wetenschappelijke experimenten die aan boord van ruimtetuigen worden uitgevoerd.

Tenslotte de harmonisatieprojecten die tot doel hebben deze technologieën te ontwikkelen waarop toekomstige ruimtevaartprojecten een beroep zullen doen. Deze projecten zijn geregionaliseerd en hiervoor werden 62,9 miljoen middelen overgedragen naar het Vlaamse Gewest.

Daar de ESA-activiteiten het voorwerp uitmaken van een internationale overeenkomst waarbij België verdragspartner is, wordt een adequate overlegstructuur uitgebouwd tussen Nationale Overheid en Gewesten die zal uitgeschreven worden in een globaal samenwerkingsvoorstel. Voorzien wordt dat ter gelegenheid van elke vergadering van de raad, maar met een minimum van twee vergaderingen per jaar, een voorafgaandelijke overlegvergadering met de Gewesten zal

bijeengeroepen worden. Op deze vergadering zal de Nationale Overheid verslag uitbrengen over de stand van de ESA-programma's. De Gewesten zullen hun inzichten en wensen op deze vergadering kenbaar maken.

Daar de informatiedoorstroming van het Internationale niveau naar de Gewesten te wensen overlaat zal de Nationale Overheid gevraagd worden een coördinatiecomité met de Gewesten m.b.t. deze problematiek op te richten. Binnen het FIOV wordt voor 1991 voor deze dossiers een bedrag van 100 miljoen BF voorzien.

G.2.5. EG en COST-acties.

Deze onderzoeksprogramma's omvatten heel wat projecten met een industriële finaliteit derwijze dat zij onder mijn bevoegdheden ressorteren.

Voor deze onderzoeksprogramma's werden in de financieringswet volgende bedragen overgeheveld naar de gewesten : naar Vlaanderen 78 miljoen BF, naar Wallonië : 58,5 miljoen BF en naar Brussel : 13,5 miljoen BF, terwijl 178 miljoen BF nationaal bleef.

De EG-steun aan het wetenschappelijk onderzoek in België van 1980 tot 1986 was nl. gericht op bedrijven, nl. voor 40,9 % tegenover 34,4 % op universiteiten, de rest van de steun kwam terecht bij diverse overheden of andere instellingen.

Niet minder dan 26,8 % van deze steun lag in het gebied van de informatietechnologie d.m.v. het programma ESPRIT. Een belangrijk deel van de steun kwam ook bij de niet-nukleaire energie terecht voor onderzoek (11,6 %) en demonstratieprojecten (25,0 %). Het overblijvende deel van de hulp was verspreid over diverse domeinen.

Deze Europese onderzoeksprogramma's vormen ook een belangrijk middel om de wetenschappelijke en technologische basis van de Europese industrie te versterken en de ontwikkeling van haar concurrentiepositie te bevorderen. Zij stimuleren ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten bij hun inspanningen op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling, hetgeen de basis vormt van een bestendige economische groei.

Met de Gemeenschapsminister voor Onderwijs werd op 21 september 1989 een protocol afgesloten waarbij een krediet van 78 miljoen frank werd verdeeld voor deze programma's. 65 miljoen frank gaat naar het spijzigingskrediet van het FIOV, het saldo naar Universitair Onderwijs en Onderzoek. De COST-programma's kunnen beschouwd worden als de voorloper van de EUREKA-projecten. Ingevolge de regionalisatie van 88-89 werden deze programma's, samen met EUREKA en ESA, aan de Gewesten overgedragen. COST-acties, die leiden tot internationale samenwerking, worden gecoördineerd door de EEG. Zij krijgen echter geen EEG steun. De partners in het onderzoek moeten, elk bij hun nationale administratie, zelf de nodige financiële ondersteuning nastreven.

Voor de COST en de EG acties wordt op de begroting 1991 een bedrag van 200 miljoen BF voorzien.

G.2.6. Impulsprogramma's.

Impulsprogramma's hebben tot doel de beschikbare wetenschappelijke kennis te bundelen rond een bepaald thema, om aldus een maximale efficiëntie van het gebruik van de te besteden middelen en de beschikbare wetenschappelijke capaciteit te bewerkstelligen. Als Gemeenschapsminister streef ik ernaar dat de impulsprogramma's voldoende nauw aanslui-

ten bij het aanwezige kennispotentieel en het industrieel weefsel en mijn andere beleidsaccenten, zoals milieu, energie en technology assessment.

In 1989 werd een belangrijke inspanning geleverd met de lancering van het Actieprogramma Biotechnologie. Momenteel loopt binnen de GIMV een studie over de opzet van een Actieprogramma Nieuwe Materialen, dat nog in 1990 aan de Vlaamse Executieve zal voorgelegd worden ter goedkeuring.

In 1991 voorzie ik dat twee nieuwe programma's zullen opgestart worden.

Enerzijds een Actieprogramma "Grind" dat in feite uit twee delen bestaat, nl. een wetenschapstechnisch luik en wetenschappelijk-maatschappelijk luik.

Technisch dient onderzocht welke betonsoorten aan welke normen dienen te voldoen in verschillende toepassingen. Op basis hiervan dient bepaald in welke toepassingen grind strikt noodzakelijk is. In de toepassing waar grind niet noodzakelijk is dient onderzocht wat de toepassingsmogelijkheden zijn van alternatieven :

— Natuurlijke alternatieven : porfier, kalksteen, rijmsteen.

— Artificiële alternatieven : betonpuingranulaat, metselwerkgranulaat, vliegerskunstgrind, slakken, recyclageglas, . . .

Maatschappelijk dient er bekeken wat de economische toestand is van de betonindustrie. Hierbij dient de kostprijs van de alternatieven en de weerslag op de bouwsector bekeken (transportkosten . . .). Gecombineerd hiermee dient onderzocht wat de financiële politiek moet zijn (heffingen, BTW, subsidie) om alternatieven concurrerend te maken t.o.v. grind ; Bovendien dient een concreet integraal beleidsplan uitgewerkt hoe de vervanging van grind door alternatieve materialen kan gebeuren (sturing, bouw- en sloopafvalstromen, opzetten van demonstratieprojecten enz..). Voor elk beleidsniveau en doelgroep moet dan concreet een taakstelling worden opgemaakt om te omschrijven wie wat moet doen en welke maatregelen nodig zijn. Voor dit Actieprogramma wordt een bedrag van 100 miljoen BF voorzien.

Het tweede geplande Actieprogramma betreft Energietechnologie.

Vele lokale, regionale en mondiale milieuproblemen spruiten in belangrijke mate voort uit activiteiten die rechtstreeks of onrechtstreeks te maken hebben met de energiehuishouding van onze industriële samenleving : het broeikaseffect, de verzuring van het leefmilieu, lucht- water- en bodemverontreiniging, de latente dreiging van grootschalige acciden-ten, productie van probleemafval, uitputting van grondstoffen, enz.

Het streefdoel van het gewestelijk energiebeleid moet erin bestaan Vlaanderen op het spoor te zetten van een duurzame energie-ontwikkeling : om in haar behoeften te voorzien mag de huidige generatie geen roofbouw plegen op het milieu en de natuurlijke hulpbronnen van de toekomstige generaties.

In alle scenario's om tot een duurzame ontwikkeling te komen, neemt een doortastend beleid van rationeel energiegebruik (REG) een sleutelpositie in. Ook inzake milieuzorg geldt immers het principe dat voorkomen beter en goedkoper is dan genezen. Wil men het risico op een wereldwijd broeikaseffect ontlopen en tegelijkertijd de bouw van nieuwe kerncentrales vermijden, dan is energiebesparing in alle verbruikssectoren en op alle energiedragers het enige haalbare alternatief.

Bovendien ben ik ervan overtuigd dat verstandig omspringen met energie niet alleen goed is voor het milieu, maar ook voor de economie. Een lage energie-intensiteit zal de concurrentiekracht van het Vlaamse bedrijfsleven ongetwijfeld ten goede komen. Het is immers een illusie te menen dat de energieprijzen langdurig op het huidige lage niveau gehandhaafd zullen blijven. Energiebesparen is toekomstgericht investeren in een leefbare omgeving, in een gezonde economie.

Als Gemeenschapsminister bevoegd voor het energiebeleid ben ik vastbesloten om de ontwikkeling van een **commerciale** markt in energiebesparende producten en diensten met actieve stimuli te ondersteunen.

Een impulsprogramma Energietechnologie kan hier in belangrijke mate toe bijdragen. Hiervoor wordt binnen het FIOV voor 1991 800 miljoen BF voorzien.

G.2.7. Werkingskosten van de FIOV-Commissie.

De werkingskosten van de FIOV-Commissie worden als volgt samengesteld :

1^o) Forfaitaire vergoeding op jaarbasis :
 Voor de Voorzitter : 60.000 BF
 Aan de leden : 40.000 BF

Deze vergoeding wordt enkel toegekend aan de leden die geen ambtenaren zijn, volgens het besluit van de Vlaamse Executieve van 27 mei 1987 voor wat de VLIWO commissie betreft, en het besluit van 28 maart 1990 voor wat de nieuw op te richten Commissie voor Industrieel Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek betreft.

2^o) Per vergadering wordt aan de Voorzitter en de leden van de Commissie een zitpenning toegekend van 1.500 BF behalve wanneer ze ambtenaren zijn, tenzij de vergaderingen plaatsgrijpen buiten de diensturen.

3^o) De vergoedingen voor de experten die door de Commissie kunnen geraadpleegd worden, t.t.z. het college van deskundigen voor de dossiers type industrieel basisonderzoek (1 WONL dossiers) : 3.500 BF/vergadering .

De uitgaven kunnen verantwoord worden door te verwijzen naar het IWONL dat sinds 10 jaar 2.500 BF vergoeding geeft aan de experten in het College van deskundigen die de dossiers voor het precompetitief onderzoek evalueren. Dit bedrag is zeer laag, de EG bv. geeft vergoedingen op basis van consultancy (20.000 BF/dag).

G.2.8. Toelage aan de vzw IMEC. Een belangrijke technologie-as is de mikro-elektronika. Deze technologie kan reeds geruime tijd rekenen op een substantiële ondersteuning van de Vlaamse Executieve. Op 21 december 1983 besliste de Vlaamse Executieve immers tot de oprichting van de v.z.w. IMEC, het Interuniversitair Mikro-Elektronika Centrum. Sindsdien subsidieert de Vlaamse Executieve dit centrum in niet onbelangrijke mate. Voor de financiering wordt voor de begroting '91 rekening gehouden met een subsidiëeringsniveau van maximaal 800 miljoen.

Evolutie van de IMEC-toelage :

(in miljoenen)

1991	1990	1989	1988
800	800	784	750

De GIMV evaluatie van het geactualiseerd businessplan ('90-'95) IMEC, bracht aan het licht dat het onderzoek van IMEC sterk afgestemd is op Europese bedrijven. Dit komt ondermeer sterk tot uiting in het contractonderzoek, waar het aandeel van de Vlaamse bedrijfswereld uitermate gering is. Er zal daarom een overeenkomst opgesteld worden tussen IMEC en het Vlaamse Gewest, voor de periode '91-'95, waarbij duidelijk gestipuleerd wordt dat de jaarlijkse toelage dient aangewend te worden voor de onderzoeksnoden inzake micro-electronica van onze Vlaamse industrie, in het bijzonder de kleine en middelgrote ondernemingen.

IMEC werd opgezet als een Interuniversitair Micro-Electronica Centrum. In de praktijk is de interuniversitaire werking niet optimaal. Er dringen zich dan ook maatregelen op, om de interuniversitaire werking verder uit te bouwen en te optimaliseren. Hierdoor zal men beter kunnen inspelen op de industriële onderzoeksbehoeften, en verrijkt men IMEC met een aantal aanvullende technologieën en systeemkennis. De genomen maatregelen zullen ook opgenomen worden in het nieuwe protocol IMEC-Vlaams Gewest.

Voor '91 en volgende jaren zal de toelage berekend worden op basis van de door IMEC geboekte contractinkomsten. Deze toelage zal maximaal 65/35 ste van de contractinkomsten bedragen, en wordt voor '91 beperkt tot 800 miljoen. De toelage is verder opgedeeld in een werkingstoelage en een uitrustings-toelage (25 % van de globale toelage) voor de nodige vervangingsinvesteringen.

In '91 zal een grondige evaluatie van IMEC gemaakt worden om na te gaan welke rol IMEC in de toekomst nog kan spelen voor de verdere versteviging van het Vlaams industrieel weefsel.

G.2.9. Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Onderzoek.

Door de Vlaamse Executieve werd een voorstel van minister De Batselier goedgekeurd om het "Vlaams Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk — Technologisch Onderzoek in de industrie, het I.W.T., op te richten.

Het I.W.T. zal belast worden met alle taken betreffende het technologisch onderzoek in de industrie. Het zal uitgerust worden om alle opdrachten die vroeger door de nationale instanties terzake werden uitgevoerd, op een operationele wijze te kunnen overnemen. Het Instituut krijgt aldus een centraliserende en coördinerende rol op gebied van de steun aan het wetenschappelijk - technologisch onderzoek in de industrie.

De tweede fase van de staatshervorming heeft de situatie inzake wetenschapsbeleid en wetenschappelijk onderzoek grondig gewijzigd door een verregaande regionalisering van het wetenschapsbeleid en het technologiebeleid.

Dit heeft tot gevolg dat inzake de bevoegdheden, structuren, financiering, de procedures in de sector van het wetenschappelijk onderzoek, praktisch niets ongewijzigd bleef : andere overheden en nieuwe ministers die bevoegd zijn ; instellingen moeten gesplitst of gereorganiseerd worden of krijgen andere taken ; de nationale administratie voor het wetenschapsbeleid zal een aantal taken afstoten, de administratie van de Gewesten en Gemeenschappen moet opgebouwd worden zodat ze de nieuwe opdrachten aankunnen.

Concreet werden in de sfeer van het industrieel onderzoek, ressorterend onder de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, vanuit de

ationale overheid, “Diensten voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid” volgende bevoegdheden en bijhorende middelen overgedragen : stimulering van de EUREKA-projecten ; financiering van de deelneming aan de programma's inzake ruimteonderzoek en -technologie ; bijzondere wetenschappelijke initiatieven ter bevordering van de industriële vernieuwing, waaronder begrepen de technologische impulsprogramma's ; en deelname aan sectoriële technologische programma's op nationaal en internationaal vlak.

Dit alles, samen met de budgetten voor de financiering van precompetitieve en competitieve dossiers ingediend op vrij initiatief van de bedrijven, voor de opbouw van technologische know-how, vereist voor 1990 een budget van 2.5 Mia BF.

Tezamen met de budgetten bestemd voor onderzoek in de technologische centra IMEC, met een jaarlijkse subsidie van 800 Mio BF en de nieuw op te richten Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek betekent dit een globaal budget van circa 4.5 Mia BF. De Gemeenschapsminister bevoegd voor de economie dient ervoor te zorgen dat dit budget op een nuttige en verantwoorde wijze — zowel op economisch als op maatschappelijk vlak — wordt aangewend ter stimulering van de technologische capaciteit van de industrieën en de versteviging van het industrieel weefsel in Vlaanderen, dit met oog voor de internationale context waarin de Vlaamse industrie zich dient te profileren.

Opgemerkt dient te worden dat ondanks de overdracht van de bevoegdheden en middelen noch personeel noch structuren voor evaluatie en beheer van het wetenschappelijk onderzoek werden overgedragen.

De opdrachten inzake beleidsgerichte initiatieven zoals impulsprogramma's, EUREKA, internationale programma's en andere, werden vroeger uitgeoefend door de nationale administratie “Diensten voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid”.

De initiatieven in het kader van het industrieel onderzoek, type industrieel basisonderzoek, zoals de dossiers ingediend op vrij initiatief van de bedrijven, de spilprogramma's, de programma's in het kader van het collectief onderzoek en andere, werden in de vroegere situatie geïmplementeerd en uitgevoerd door het nationale Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw. De budgetten bestemd voor deze dossiers werden trapsgewijze geregionaliseerd.

Verder werden de dossiers type prototype-ontwikkelingen behandeld door de Vlaamse administratie.

De oprichting van een Instituut van het type parastatale B eerder dan incorporatie in een administratie garandeert dat de drie objectieven, met name de nodige deskundigheid, snelheid in uitvoering en vertrouwen bij de industrie kunnen gerealiseerd worden. Deze structuur is tevens een waarborg voor de depolitisering van de financiering van het wetenschappelijk — technologisch onderzoek.

Inderdaad, enerzijds wordt voorzien in een objectieve evaluatieprocedure met inschakeling van een college van deskundigen voor de beoordeling van de projecten en dit voor alle te evalueren projecten.

Anderzijds zullen de beslissingen inzake de projecten ingediend op vrij initiatief van de bedrijven, de vroegere FIOV-dossiers, voortaan autonoom worden genomen door de Raad van Bestuur van het Instituut, los van de politieke besluitvorming. De Raad van Bestuur is samengesteld volgens een

consensusmodel, met vertegenwoordigers van de academische en industriële wereld, en met de vertegenwoordigers van de sociale gesprekspartners.

Tevens werd een verhaalrecht voor de aanvrager van een onderzoeksproject formeel vastgelegd. Ingeval de aanvrager kan aantonen, op grond van feitelijkheden, dat zijn projectvoorstel werd afgewezen door gebruikmaking van foutieve gegevens, kan hij een bezwaar tegen de beslissing indienen. Dit moet een waarborg zijn voor een democratische en open besluitvorming waar het de financiering van het technologisch onderzoek ten behoeve van de industrie betreft.

Het Vlaams Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk • Technologisch Onderzoek in de industrie, het 1. W.T., zal ertoe worden uitgerust om alle taken betreffende het technologisch onderzoek in de industrie die vroeger door de nationale instanties werden uitgevoerd, op een operationele wijze te kunnen overnemen en een centraliserende en coördinerende rol te vervullen op het gebied van de steun aan het wetenschappelijk — technologisch onderzoek in de industrie. Het ontwerp van decreet dient nu eerst voorgelegd te worden aan de SERV en de Raad van State, alvorens in tweede lezing te worden voorgelegd aan de Vlaamse Executieve.

Naast het krediet van 21,8 miljoen frank voor de werkkosten van het IWONL werd een specifiek krediet van 48,2 miljoen frank voorzien voor de oprichting van het V.I.W.T.

G.2.10. Het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek.

Ingevolge de wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen werd het technologiebeleid met betrekking tot de over te dragen niet-nucleaire taken van het S.C.K. een gewestelijke bevoegdheid.

Door de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van Gemeenschappen en Gewesten werd dienaangaande voorzien in de overdracht van de nodige middelen aan het Vlaamse Gewest. Hiertoe werd voor 1989 een basisbedrag van 869,4 miljoen frank vastgesteld. Dit bedrag komt overeen met 37 % van de nationale overheidsdotatie van Economische Zaken aan het S.C.K.

Aanvullend op de onderscheiden wetten tot hervorming der instellingen wordt door de wet van 26 juni 1990, betreffende sommige openbare instellingen of instellingen van openbaar nut en andere overheidsdiensten, in toepassing van artikel 61 § 3 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van Gemeenschappen en Gewesten, voorzien in de overdracht van personeel, goederen, rechten en verplichtingen van de instellingen van openbaar nut, waarvan de taken ressorteren onder de bevoegdheden van de Gewesten en Gemeenschappen.

Overeenkomstig artikel 25 van deze wet worden, binnen de grenzen vastgesteld door de bijzondere wetten, aan het Vlaamse Gewest taken, uitgeoefend door het Studiecentrum voor Kernenergie, overgedragen. Binnen deze grenzen regelt de Koning in verhouding van de naar het Vlaamse Gewest overgedragen taken, de overdracht van personeelsleden, de goederen, de rechten en de verplichtingen van het S.C.K.

In het kader van het akkoord rond de financieringswet van 16 januari 1989, heeft de nationale overheid verbintenissen aangegaan voor aanvullende financiering van het sociaal en technisch passief, buiten de eigen SCK-begroting voor de

periode 1989 tot 2000 en dit in het kader van het **compensatiefonds** voor de financiering van gemeenten (fonds Nothomb).

Derhalve wordt het technisch en sociaal passief van het S.C.K. niet overgedragen aan het Vlaamse Gewest ; deze verbintenis werd ten andere opgenomen in de memorie van toelichting van de bijzondere wet van 16 januari 1989.

In haar regeringsverklaring van 2 februari 1989 heeft de Vlaamse Executieve zich als volgt uitgesproken over de gedeeltelijke herstructurering van het Studiecentrum voor Kernenergie : “In het kader van een geherstructureerd S.C.K. zal de aanwezige **know-how** maximaal worden gevaloriseerd inzonderheid inzake milieu, energie en nieuwe materialen”.

Het is derhalve de bedoeling van de Vlaamse Executieve om diversificatie-activiteiten te behouden en verder uit te bouwen.

Gezien de wet van 26 juni 1990, betreffende sommige openbare instellingen of instellingen van openbaar nut en andere overheidsdiensten, in toepassing van artikel 61 § 3 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van Gemeenschappen en Gewesten, met betrekking tot het te regionaliseren deel van het S.C.K. van kracht is geworden kan de nationale overheid voor het uitvaardigen van de uitvoeringsbesluiten de nodige beslissingen nemen.

De desbetreffende gemengde werkgroep “overdracht S.C.K.-I.R.E.” heeft de besprekingen aangevat op 5 juli 1990 en heeft in het vooruitzicht gesteld de vereiste ontwerpen van uitvoeringsbesluiten, eerlang te finaliseren.

De uiteindelijke overdracht naar het Vlaamse Gewest zal op 1 januari 1991 gerealiseerd worden ; ook door de bestuursorganen van het S.C.K. worden terzake de vereiste praktische schikkingen getroffen.

Het voorontwerp van decreet tot oprichting van de “Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek” vormt hiertoe de wettelijke basis. Het advies van de Inspectie van Financiën en het akkoord van de Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting over het oprichtingsdecreet werd reeds bekomen op 29 juli 1990. Begin augustus 1990 werd advies gevraagd aan de Raad van State en aan de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid omtrent het oprichtingsdecreet van de V.I.T.O.

Op basis van de beschikbare inventaris kan verwacht worden dat een 300 tal personeelsleden zullen overgedragen worden en dat de overgedragen taken gegroepeerd kunnen worden rond drie programma’s : energie, leefmilieu en grondstoffen.

Benevens het technisch domein te Geel zal een gedeelte van het technisch domein te Mol overgedragen worden aan het Vlaamse Gewest ; de juiste afbakening zal rekening houden met de bezetting van de gebouwen voor de overgedragen programma’s en zal praktische schikkingen inhouden waarbij de kosten van de regionalisering kunnen geminimaliseerd worden.

De diversiteit en veelheid van projecten en taken welke overkomen naar de nieuwe Instelling wordt gericht omgebogen om de uitbouw van een performant Vlaams onderzoekscentrum, niet te hypothekeren. De hoofdopdracht omvat zowel het industrieel basisonderzoek als het technologisch en aanverwant maatschappelijk onderzoek in drie onderzoeksdomeinen :

1. energie,
2. leefmilieu,
3. grondstoffen.

Hierbij dient uitgegaan van een nog te verwerven eigen plaats voor het regionaal S.C.K. in het Vlaamse onderzoeks-landschap, met prioriteit voor programma's die speciale steun genieten vanwege de Vlaamse Executieve en met aandacht voor complementariteit ten opzichte van de andere Vlaamse onderzoeksinstituten.

Derhalve is het a fortiori vereist om reeds bij de start het globaal onderzoeksprogramma af te stemmen op de diverse geplande regionale impulsprogramma's ; hierbij wordt uitgegaan van algemene richtlijnen :

1. het beperken van het aantal onderzoeksprojecten en of taken ten einde, naargelang het onderzoeksdomein, substantiële entiteiten of subentiteiten te kunnen vormen ;
2. het stellen van prioriteiten met betrekking tot een verzekerde uitvoering binnen het bestek van de beschikbare middelen ;
3. het aangaan van contractuele verbintenissen, voorzover dit de prioriteit voor het beleidsondersteunend onderzoek niet schaadt en er voor de uitvoering het vereist personeel en de nodige middelen ter beschikking staan ;
4. het bundelen van de beschikbare ervaring en kennis met betrekking tot de prioritaire onderzoeksdomeinen in een expertise-cel, die alnaargelang de noodwendigheid op termijn uitgebouwd wordt tot een advies- of kenniscentrum ten dienste van overheid en/of industrie ;
5. het concipiëren van alternatieve projectvoorstellen, waarvoor vooralsnog geen voldoende personeel, perspectieven of middelen op korte termijn beschikbaar zijn ; deze toekomstgerichte onderwerpen worden in addendum aan het jaarprogramma toegevoegd.

De oprichting van een Vlaamse Instelling verzekert de continuïteit van het diversificatie-onderzoek, dat de laatste jaren ingezet werd op het S.C.K., en laat toe op basis van de verwachtingen inzake personeelssterkte, inhoudelijk onderzoeksprogramma, eigen inkomsten en betoelaging een autonome onderzoeksinstituten uit te bouwen met uitstekende perspectieven op korte en lange termijn .

De "Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek" is een onderzoeksinstituten, die gediversifieerd technologisch industrieel onderzoek koppelt aan maatschappelijke aspecten zoals omgevingsaspecten, gezondheidsaspecten, risicobepaling, veiligheidsaspecten, en technologie-beoordeling ("Technology en Science Assessment").

De Instelling wordt voor het Vlaamse Gewest een grote onderzoeksinstituten, waar in een multidisciplinair kader, technologisch onderzoek zal worden verricht in specifieke spitsdomeinen voor de duurzame ontwikkeling van processen en producten en de daarmee verbonden ontwikkelingen op demonstratiegrootte.

Zowel ter ondersteuning van technologische programma's als voor beleidsondersteuning worden de maatschappelijke aspecten onderzocht inzake leefmilieu, gezondheid, risicobeheersing, veiligheid en technologiebeoordeling. Als algemene oriëntatie wordt verwezen naar het "Technology Assessment" concept van de TA-conferentie van 1988 van de Commissie van de Europese Gemeenschap. Inhoudelijk omvat "TA" alle activiteiten en methodes om zo vroeg mogelijk alle aspecten en gevolgen van een technologische ontwikke-

ling te analyseren. TA heeft als objectief een keuze toe te laten, te optimaliseren en alternatieven aan te wijzen, rekening houdend met diverse implicaties en effecten.

De nieuwe Instelling zal als autonoom onderzoekscentrum een onderzoeksplanning, gespreid over meerdere jaren, kunnen ontwikkelen en uitvoeren, waarbij via een beheersovereenkomst tussen de Instelling en het Vlaamse Gewest de wederzijdse rechten en verplichtingen, de betoelaging en het toezicht worden geregeld.

Gezien de aard van de onderzoeksdomeinen en de aanverwante beleidsondersteunende opdrachten en onderzoeken staat de Instelling onder de voogdij van de gemeenschapsminister, bevoegd voor economie en energie ; met het oog op het realiseren van een multidisciplinaire beleidsmatige aanpak zal de gemeenschapsminister, bevoegd voor leefmilieu, een bestuurder voordragen, die tevens zetelt in het bestuurscomité van de Instelling.

De nieuwe onderzoeksinstelling krijgt in het Vlaamse Gewest een unieke marktpositie, die zij ten volle zal kunnen valoriseren. Het unieke bestaat erin dat onderzoeksopdrachten in de drie domeinen hier gemakkelijk kunnen samenvloeien en dat de synergie tussen de verschillende onderzoeksdomeinen onverwachte successen kan opleveren.

De begroting zowel op het vlak van de investeringen als voor de gewone werkmiddelen, geeft aan de Instelling de financiële ruimte, waarbinnen de geplande onderzoeksprogramma's verwezenlijkt moeten worden. De herstructurering van het S.C.K. en de gedeeltelijke opname ervan in de nieuwe Instelling brengt met zich mee dat ook in 1991 toelagen door het Vlaamse Gewest verstrekt worden in aanvulling op de eigen inkomsten. De evolutie van deze toelagen zal afhangen van de beleidsprioriteiten van de Vlaamse Executieve ; hiertoe zal de Vlaamse Executieve een beheersovereenkomst, met een looptijd van minimum drie jaar, met de V.I.T.O. afsluiten om de wederzijdse rechten en verplichtingen, de betoelaging en het toezicht te regelen.

Gezien het specifiek karakter van de Instelling wordt aan een commissaris van de Vlaamse Executieve en aan een gemachtigde van financiën en begroting de controlebevoegdheid toevertrouwd.

De financiële en boekhoudkundige controle van de Instelling wordt geregeld zoals bepaald in artikel 64, 1 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.

In de huidige overgangsfase heeft de Vlaamse Executieve in akkoord met de nationale voogdijminister reeds een commissaris in de Raad van Beheer van het S.C.K. aangesteld. Zodoende wordt in het huidige overgangstadium reeds bij de programmering van de onderzoeksactiviteiten onder regionale bevoegdheid rekening gehouden met de prioritaire beleidsdomeinen en keuzes van de Vlaamse Regering.

Bij de vastlegging en uitbetaling van de regionale dotatie voor het werkjaar 1989 en 1990 is gebleken dat het noodzakelijk was ook voor 1991 een regionale begroting op te stellen en de aparte regionale boekhouding, ingevoerd op 1 januari 1990, te behouden. Het in toepassing brengen van een boekhouding, overeenkomstig de principes voorzien in de wet van 17 juli 1975 en de uitvoeringsbesluiten met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van ondernemingen, maakt het mogelijk de uitvoering van de begroting maandelijks op te volgen.

De opgestelde regionale begroting voor 1991 voorziet in de betoelaging van de V.I.T.O. (de regionale programma's van het Studiecentrum voor Kernenergie) met gewone wer-

kingsuitgaven voor een bedrag van 796,2 miljoen frank en met buitengewone investeringsuitgaven voor een bedrag van 73,2 miljoen frank.

Deze bedragen komen overeen met de voorziene uitgaven, welke door de bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten van 16 januari 1989 naar het Vlaamse Gewest werden overgeheveld, overeenkomstig het “diversificatiegedeelte” van het Studiecentrum voor Kernenergie (S.C.K.) te Mol.

G.2.11. Collectieve Centra.

Voor de Collectieve Centra wordt een bedrag van 142 miljoen BF voorzien op de begroting 1991.

Als concept betekende het ontegensprekelijk een goede steun voor de bedrijven. Gezien in het kader van de concurrentieproblematiek kreeg het innovatiebeleid van een bedrijf een steeds belangrijker rol toegewezen. Het fabriceren van nieuwe produkten, het invoeren van nieuwe processen is voor een bedrijf een moeilijke, dure en risicovolle onderneming. Het vergt meestal de aanwerving van meerdere specialisten en dure investeringen aan apparaten en machines die niet voor 100 % bezet worden. Een gemeenschappelijk onderzoekscentrum ondervangt deze moeilijkheden. Derhalve kan men bevestigen dat de Collectieve Onderzoekscentra nageenoe onontbeerlijk geworden zijn voor het bedrijfsleven.

In het verleden heeft men vastgesteld dat de kennisoverdracht van de Collectieve Centra naar de bedrijven niet aan de verwachtingen beantwoordde. Daartoe heeft men in deze Centra Technologische Adviseerdiensten opgericht. Deze diensten hebben als taak door regelmatige contacten met de bedrijven de kennis, die in de centra werd opgebouwd, te introduceren in het bedrijfsleven door toepassing ervan in konkrete bedrijfssituaties. Het concept van deze interventies betekent een nuttige, zoniet noodzakelijke, aanvulling van het onderzoekswerk in de centra.

In de Collectieve Centra werken deze specialisten vaak in het kader van een bepaald thema. Zo vindt men in het centrum voor de bouwnijverheid (W.T.C.B.) een T.A.D. rond de thema's “Daken en Gevels”, “Verwarming en Energie”, “Toegepaste Informatie”, “Bouwsystemen” enz. De activiteiten van de T.A.D. worden vaak, na overleg met het I.W.O.N.L. aangezien als een “projekt”, dat in aanmerking komt voor overheidssteun, en behandeld wordt zoals de onderzoeksprojekten van de centra. In dit geval worden de kosten integraal door het I.W.O.N.L. vergoed (dus geen tussenkomst van het centrum).

De Collectieve Centra kunnen niet zomaar wegvallen. Dit zou een drastische verarming betekenen voor het bedrijfsleven. Over het verder beleid t.o.v. de Collectieve Centra uit te stippelen, dienen onderhandelingen gevoerd te worden met de andere Gewesten en Nationale Overheid (I.W.O.N.L.). Er schijnt een consensus te bestaan rond het behoud van deze Centra en de noodzaak om tot een overeenkomst op lange termijn te komen, teneinde de continuïteit van de werking van deze Centra te waarborgen.

G .2.12. Technology Assessment .

Het Vlaamse regeerakkoord wordt inzake technologiebeleid ook gekenmerkt door een belangrijke accentverschuiving. Zo lezen we dat “bij het technologisch onderzoek de Vlaamse Regering aandacht zal hebben voor de studie van de maatschappelijke aspecten van nieuwe technologien. Het

onderzoek naar maatschappelijk nuttige toepassingsontwikkelingen moet extra worden gestimuleerd. Een selectief investerings- en een “technology assessment”- beleid kunnen hiertoe belang-rijke impulsen geven”. Daarmee staat het relatief nieuwe (en moeilijk vertaalbare) begrip “technology assessment” (TA) voor het eerst in een Vlaams regeerakkoord.

De relatie tussen technologie en maatschappij is een belangrijk discussiepunt geworden. Hoe langer hoe meer wordt het duidelijk dat nieuwe technologieën (NT) niet alleen het terrein mogen zijn van technologen.

In de ruime zin omvat TA activiteiten onderzoek, advisering en begeleiding bij technologische besluitvorming en informatieverstrekking naar het ruime publiek toe. Bij elk van deze activiteiten ligt het accent op de integratie van maatschappelijke overwegingen in de technologische en bedrijfs-economische probleemformulering en op de deelname van een ruime groep van betrokkenen bij elk der onderscheiden initiatieven. Essentieel is wel de vereiste dat de voor-noemde activiteiten niet meer los van elkaar kunnen worden bedreven.

TA houdt in dat onderzoek continu overloopt in politieke besluitvorming op macro-niveau, of in begeleidingsexperimenten op sectorieel- en bedrijfsniveau, of in voorlichting aan en discussie met het ruime publiek over de gewenste richting van technologisch onderzoek.

Er moet een voortdurende terugkoppeling bestaan tussen de verschillende activiteiten opdat er van TA als één globaal proces sprake zou zijn.

Essentieel bij het begrip TA is dat de technologische evolutie niet éénduidig is, m.a.w. dat de technologie maatschappelijke keuzen openlaat en daarom ook opdringt. De ontwikkelingen in de biotechnologie bieden enerzijds perspectieven inzake voedselschaarste in Derde Wereldlanden ; anderzijds kan biotechnologie tot vervanging leiden van exportgewassen waarmee veel ontwikkelingslanden broodnodige gelden binnenkrijgen.

Belangrijk is dus dat deze keuze expliciet wordt gemaakt door reeds van in de beginfase van het onderzoek ook de nodige aandacht te hebben voor alle mogelijke neveneffecten. Indien sommige technologieën te belangrijke en onoplosbare neveneffecten vertonen, moet er ook een keuze gemaakt worden om in die richting geen verder onderzoek te steunen.

In die zin is TA ook een element van democratisering van het technologiebeleid. De keuze van welke toepassingsresearch gesteund moet worden, wordt een onderwerp van een maatschappelijk debat. Het resultaat van deze benadering kan zijn dat vooral die NT worden gesteund die bijvoorbeeld kunnen ingezet worden tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden, van milieuvriendelijke produktiemethoden, voor grondstoffenbesparende projecten , voor veiliger produktiesystemen, voor maatschappelijk nuttige produkten enz.. . .

TA is op gang gekomen in de tweede helft van de jaren ‘60 in de Verenigde Staten onder druk van de milieu en vredesbeweging. Begin jaren ‘80 deed zich dan een golf van TA-institutionalisering voor in West-Europa. De economische crisis bracht mee dat het technologiebeleid een belangrijke plaats op de politieke agenda verwierf. In die context kan men ook de oprichting van de Stichting Technologie Vlaanderen (STV) situeren. Een van de belangrijkste uitdagingen is dat TA essentieel een multidisciplinaire aanpak vereist. De technologische evolutie is niet langer een bekom-

mernis van ingenieurs, maar ook van economen, juristen, sociale wetenschappers, ergonomen, enz.. In het verleden werd deze multidisciplinaire aanpak niet echt gerealiseerd : in vele gevallen vroeg men de humane wetenschappers onderzoek te doen naar de maatschappelijke gevolgen van nieuwe technologieën, zonder dat deze laatste in vraag werden gesteld. Waar het op aan komt is dat de verschillende disciplines van bij het begin van het onderzoek erbij betrokken worden.

In de loop der jaren is de notie TA ook op een ander vlak gewijzigd. Bij de oorspronkelijke opvattingen over TA ging men er van uit dat men zich via wetenschappelijk onderzoek een vrij goed beeld kon vormen van de toekomstige technologische ontwikkelingen en dat men de maatschappelijke gevolgen goed kon voorspellen.

Later, na heel wat ervaringen, is men TA meer en meer gaan opvatten als een moeizaam en permanent proces en in hoge mate een beleidsaangelegenheid, waarin een preliminair onderzoek opgevolgd wordt, met discussies tussen betrokkenen over de resultaten van dat onderzoek en over mogelijke en wenselijke vraagstellingen voor nieuw onderzoek.

In dit verband wordt er soms gesproken over een verschuiving van een reactieve naar een actieve of constructieve vorm van TA.

TA vereist ook de consultatie van alle betrokken sociale groepen en relevante partijen. De traditionele **technocratische** visie biedt te weinig mogelijkheden tot participatie van de niet-technologisch geschoolden. De mogelijkheden tot beïnvloeding van technologieën en dus ook de band met beleidskeuzen en toekomstige gebruikers, noodzaakt participatie en houdt veel meer rekening met het idee “democratisering van het technologiebeleid”.

In Vlaanderen moet men vaststellen dat een globaal opgezet en geventueerd plan inzake technologie-beleid niet bestaat. De meeste TA-initiatieven zijn tot stand gekomen binnen de overleg- en beheersorganen, waar ambtenaren, onderzoekers, vakbondsafgevaardigden, patronale afgevaardigden en politieke vertegenwoordigers elkaar treffen. Nationaal hebben daarbij de Diensten voor Programmatie van het wetenschapsbeleid en het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw een rol gespeeld, alhoewel de pogingen om een breder perspectief te introduceren in de wetenschappelijke programmatie en criteria ondergeschikt was aan de eng industriële finaliteit.

Op gewestelijk niveau is de Stichting Technologie Vlaanderen opgericht. De STV werd medio 1984 geïnstalleerd in de SERV als instelling voor maatschappelijk onderzoek, begeleiding en advies rond de technologische en sociale vernieuwing. Uit hun activiteitenverslag blijkt dat sindsdien reeds heel wat onderzoek gepresteerd werd, gaande van **basisonderzoek** zoals nieuwe technologietewerking, tot onderzoek rond concrete evoluties op sectorieel- en bedrijfsvlak.

De belangrijkste uitdaging voor de STV is het uitbouwen van geïntegreerd maatschappelijk onderzoek. STV beperkte zich tot nu toe te veel tot de studie van de gevolgen van de technologie, d.w.z. nadat de beslissingen en de fundamentele oriëntaties reeds zijn genomen. Daarom is het positief dat de Vlaamse regering STV voortaan rechtstreeks wil betrekken bij het concept en de ontwikkeling van de grote technologie-programma's. Ik heb dan ook de subsidie aan de STV verhoogd van 55 miljoen BF in 1989 tot 60 miljoen BF in 1990, hetzelfde bedrag is voorzien op de begroting 1991.

Ik heb aan de Stichting Technologie Vlaanderen de vraag gericht om het bestaande actieprogramma Biotechnologie grondig door te lichten op zijn maatschappelijke aspecten, en eventueel suggesties te doen. De opmerkingen van STV werden geïntegreerd in het geheroriënteerd actieprogramma Biotechnologie. Hierbij werd conform met de onderzoeksak-ties op mid-dellange en lange termijn ook in het technology assessment onderzoek een onderscheid gemaakt in twee ter-mijn opties.

De STV is ook betrokken bij de voorbereidende studie-op-dracht Nieuwe Materialen en zal ook betrokken worden bij nieuw op te starten impulsprogramma's.

G.2.13. Evaluatie van het Technologiebeleid in Vlaande-ren.

De Vlaamse technologiebeurs Flanders Technology werd in 1989 voor de vierde maal georganiseerd in Gent. Om een grondige wetenschappelijke evaluatie van F.T.I. en haar bij-drage en rol in het technologiebeleid in Vlaanderen te beko-men werd door het Interuniversitair Instituut voor Vorming en Ontwikkeling een studieopdracht verricht. Het instituut ging na welke bedrijven, met welke motivaties, naar F.T.I. komen, welke resultaten de bedrijven boeken dankzij deelna-me aan F.T.I., e.d.m. De antwoorden op deze en andere vragen zullen aangewend worden om F.T.I. als instrument van het technologiebeleid te evalueren.

Gebaseerd op deze wetenschappelijke studieresultaten en conform met mijn beleidsprioriteiten kan een algemeen om-schrijvend kader voor F.T.I. 1991 als volgt geschetst worden.

a) Logistieke maatregelen

- Soberheid in de opzet van de stands, zodat enerzijds de kosten gedrukt worden, en anderzijds de kleinere bedrijven niet weggedrukt worden door de grotere stands. Strikte be-perking betreffende de grootte van de stand.

- Een betere logistieke ondersteuning van de deelnemers, o.a. door een vlot te bereiken coördinatie dienst.

- Minder doch meer kwalitatieve nevenactiviteiten, met een zo groot mogelijke internationale dimensie.

- Meer efficiënte organisatie van de dag der jeugd.

- De info-kanalen moeten preferentieel aangewend worden voor informatieve opdrachten en minder voor public rela-tions, inclusief het perscentrum.

- Strengere selectieprocedure, met nadruk op innovatie in produkten of productieprocessen.

b) Inhoudelijke invulling.

Technologie sectoren

De basissectoren micro-elektronica, biotechnologie en nieuwe materialen zijn belangrijke technologie-assen in het Vlaamse Gewest, en zullen dit in de toekomst ook blijven.

Dit staat trouwens expliciet opgenomen in het Vlaams regeerprogramma.

Om het hoofd te kunnen bieden aan de zware en wereld-omvattende milieuproblemen, meen ik dat het evenzeer noodzakelijk is om in de toekomst de ontwikkeling van mi-lieu- en energievriendelijke technologieën te stimuleren. Het lijkt mij dan ook logisch om FTI '91 in te richten rond deze vijf basisthema's.

Kombinatie van de hoger besproken sectoren en beleidsaspecten leidt tot een inhoudelijk kader voor F.T.I. in de vorm van een matrix.

Beleidsaspect	Milieu	Energie	Link - kennispotentieel — industrieel weefsel	Vorming Maatschappelijke effecten
Technologiesector				
1. Milieutechnologie				
2. Energietechnologie				
3. Biotechnologie				
4. Nieuwe Materialen				
5. Micro-electronica				

In elk van de technologieën zou met elk van de beleidsaspecten moeten rekening gehouden worden. De vijf aspecten : milieu, energie, aansluiting met het eigen kennispotentieel en het eigen industrieel weefsel, vorming en maatschappelijke effecten zouden als het ware als een rode draad door de F.T.I. moeten lopen.

Bij de selectie van de exposanten en het inrichten van seminars zou de nodige aandacht moeten besteed worden aan deze matrix van technologie sectoren en beleidsaspecten.

Deze studieresultaten en beleidsopties werden besproken met de Stichting F.T.I. om ze optimaal te integreren in F.T.I. '91.

Voor 1991 wordt de toelage voor de Stichting F.T.I. behouden op 21,5 miljoen BF, dit op de Sectie — Algemeen Economisch Beleid.

B. BESPREKING

— Begroting

Op vraag van een lid naar verduidelijking omtrent artikel 01.01.61 van de begroting, verduidelijkt de **Gemeenschapsminister** dat het krediet van 1.606,5 miljoen frank onder artikel 01.01.61 voortkomt uit het zogenaamde overschot van de enveloppe voor KS. In plaats van deze naar de algemene middelen te laten afvloeien, wat voorheen gebeurde, wordt nu beslist dit overschot tot 1996 in te schrijven onder een nieuw begrotingsartikel en te alloceren voor de tweede fase van de actualisering van het Toekomstcontract Limburg voor het RECHAR-programma en de impulsgebieden.

— Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid

Een lid verwijst naar de uitvoerige gedachtenwisseling die naar aanleiding van het ontwerp van decreet desbetreffende in de Commissie werd gevoerd.

In 1990 hebben zich nog faillissementen voorgedaan. Heeft de CPB, in uitvoering van het nieuw decreet op het terrein reeds enige concrete werking kunnen ontplooien ? De uitvoeringsbesluiten zouden praktisch klaar zijn. Kan de Commissie er zo spoedig mogelijk kennis van krijgen ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat de uitvoeringsbesluiten eerstdaags door de Executieve zullen worden goedgekeurd. De Commissie heeft gedurende de laatste maanden slechts op beperkte wijze kunnen werken bij gebrek aan personeel. De zes ambtenaren die voorheen door de Administratie van Financiën ter beschikking werden gesteld konden door de herstructurering van de administratie niet behouden blijven.

In uitvoering van de besluiten zullen terug 6 ambtenaren kunnen worden aan het werk gezet. Tegen begin volgend jaar zal de Commissie terug volledig operationeel zijn.

— SERV

Op verzoek van een lid wordt de samenstelling van de Vlaamse Overlegcommissie voor vrouwen medegedeeld.

Leden voorgedragen door de representatieve werknemersorganisaties die zitting hebben in de SERV : R. De Roeck, P. De Smet, R. De Tremerie, G. D'Hondt, M. Geerts, G. Schampaert, M. Smets, L. Turelinckx, K. Van Rie, S. Vansevenant.

Leden voorgedragen door de representatieve organisaties van de werkgevers, van de middenstand en van de landbouw die zitting hebben in de SERV : M. Binnemans, B. Leus, L. Puylaert, G. Rapoye, M. Swinnen, M. Thyssen, M. Van der Elst, L. Van Eeghem, H. Verbruggen, L. Voet.

Toegevoegde leden aangeduid door de Vlaamse Executieve : S. Becq, G. Claes, S. De Bethune, E. Deman, M. Lemonnier, N. Perneel, M.R. Vervueren.

— GOM's

Een lid vraagt of de Gemeenschapsminister reeds een idee heeft van de opdrachten die hij in 1991 aan de GOM's zal geven en waarvoor hij de gobale GOM-subsidie met 30 miljoen frank heeft vermeerderd. Zal deze extra subsidie ook in de toekomst behouden blijven ?

De Gemeenschapsminister stelt duidelijk dat het subsidiebedrag voor de autonome werking van de GOM's niet daalt, wat sommigen nochtans vreesden. Het globale subsidiebedrag is verhoogd met 30 miljoen frank om in de eerste plaats de volgende opdrachten te kunnen vervullen :

— de informatisering en systematisering van de stand inzake industrieterreinen ;

— de uitbouw van een milieuloket per GOM (2,5 miljoen x 5 = 12,5 miljoen) ;

— de uitbouw van een energieloket per GOM (1,5 miljoen x 5 = 7,5 miljoen) ;

— het nemen van kleinschalige economische initiatieven (6 miljoen).

— Impulsgebieden

Tal van vragen en opmerkingen werden gemaakt over de impulsgebieden.

Een lid heeft vragen betreffende het akkoord dat in VESOC tot stand kwam inzake de stimuleringsprogramma's voor impulsgebieden.

Er zullen streekmanagers en technologie-agenten worden aangeduid alsook een pluralistisch samengestelde streekcommissie, paritair samengesteld uit vertegenwoordigers van de

betrokken gemeenteraden en intercommunales enerzijds en de sociale gesprekspartners anderzijds. Deze **streekcommissie** zal worden voorgezeten door de Voorzitter van de GOM of zijn afgevaardigde. Voor dit belangrijk initiatief wordt 2,5 miljard frank uitgetrokken gespreid over een periode van 5 jaar.

Kan de Gemeenschapsminister hier wat meer concreet zijn ? Hoe zullen de kredieten worden gespreid over de acht erkende impulsgebieden ? Globale bedragen per impulsgebied of naargelang er projecten worden ingediend ? Niet in alle impulsgebieden zal eenzelfde dynamisme worden aan de dag gelegd. Uiteraard zullen de GOM's hierin een belangrijke rol spelen. Ook de bedrijvencentra die bijkomend zullen worden opgericht zullen een stimulerende factor zijn in deze impulsgebieden. Ook voor de aanleg van industrieterreinen kan bijkomend worden geput vanuit deze enveloppe voor de impulsgebieden. Hoe zal de verdeling van deze middelen concreet gebeuren ?

Een ander lid sluit zich aan bij deze vragen. De **overlegprocedure** over de kaderprogramma's voor deze impulsgebieden gebeurt in de schoot van de GOM's. Gemeenten en **intercommunales** worden hierbij betrokken. Spreker hoopt dat de GOM's voldoende creativiteit en verbeelding aan de dag leggen om deze programma's op te vullen. Tegen wanneer kunnen de eerste resultaten van de programma's op het terrein worden verwacht ?

Een derde lid toont zich evenzeer bezorgd over de beheersvorm van de impulsgebieden. Hij wil graag aannemen dat de GOM's ten volle hun rol zullen spelen. Quid echter met de gemeenten ? Het gevaar bestaat dat sommige zich afzijdig houden. Kan de Vlaamse Executieve niet een beheersvorm opdringen ? Liever dan de GOM's de vrije hand te laten zag het lid een vorm van samenwerkingsverband geïnspireerd op het statuut van de intercommunales of alleszins een beheersvorm die imperatiever is naar de gemeenten toe.

Een ander lid pleit ter zake voor privaot- en publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden zoals deze in Frankrijk bestaan.

Hierop repliceert een lid dat het niet nodig is om voor de begeleiding van de impulsgebieden nog eens aparte structuren in het leven te roepen. Hij pleit ervoor vertrouwen te stellen in de gemeentebesturen, de GOM's en de **intercommunales**. Wel moeten er impulsen gegeven worden naar hun onderlinge samenwerking toe.

De Gemeenschapsminister verduidelijkt dat per impulsgebied een streekcommissie zal worden opgericht. De structuur hoeft niet streng gereguleerd te zijn. Er moet wel een samenwerkingsvorm zijn. De Gemeenschapsminister stelt dat de streekcommissie van Turnhout (Strategisch Plan voor de Kempen) zeker model kan staan. De streekmanagers worden aangeduid door de Gemeenschapsminister en de GOM's in onderling akkoord. Zij moeten goed op de hoogte zijn van de sociaal-economische situatie van de streek.

De GOM is in de streekcommissie vertegenwoordigd via een vertegenwoordiger die voorzitter is.

De streekcommissie bestaat voor de helft uit de vertegenwoordigers van de gemeenten en intercommunales uit het impulsgebied enerzijds en voor de helft uit vertegenwoordigers van de sociale gesprekspartners anderzijds.

Deze streekcommissie zal de projecten, door de **streekmanager** voorgesteld, bespreken en moet beslissen bij **consen-**

sus. De GOM moet voor het impulsgebied waarvoor zij bevoegd is voorstellen formuleren en ze aan de gemeenteraden en intercommunales ter appreciatie voorleggen. Per impulsgebied zullen de GOM's een advies aan de Gemeenschapsminister voorleggen. Na advies van de SERV zal de Executieve een beslissing nemen over de programma's en tegen februari '91 zal men in de impulsgebieden van start kunnen gaan.

Wat nu de kredieten betreft, is er voor de impulsgebieden 2 miljard frank voorzien gedurende drie jaar. Uit deze globale enveloppe worden 20 miljoen frank besteed aan technologie-agenten, 70 miljoen frank voor streekmanagers die worden betaald op basis van reële uitgaven. Deze sommen zullen ongeveer gelijk gespreid zijn over de verschillende impulsgebieden. De overblijvende 1.915 miljoen frank wordt verdeeld naar rato van het bevolkingsaantal wonende in de impulsgebieden. Binnen deze enveloppe kan elk van deze impulsgebieden eigen accenten leggen op bijvoorbeeld industrieterreinen of beroepsopleiding. Er zullen zelfs in beperkte mate nog wijzigingen mogelijk zijn aan een reeds goedgekeurd plan.

Een lid meent dat de streekcommissies vrij soepel moeten kunnen werken. Alleen reeds de strak geregelde samenstelling kan zijns inziens een handicap zijn waardoor de spontane dynamiek verloren gaat. Ook hij verwijst naar de commissie die het Strategisch Plan van de Kempen gestalte geeft. Dit is zeker een voorbeeld van een spontaan en streekgebonden aanpak.

Een lid vraagt wie het werk van de streekmanager zal beoordelen.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat de streekmanager een zesmaandelijks verslag moet neerleggen aan de streekcommissie, de GOM, VESOC en de Gemeenschapsminister. Via die vier instanties is er dus bijsturing mogelijk. Hij wordt tewerkgesteld krachtens een arbeidsovereenkomst met beperkte duur die bovendien vroeger kan opgezegd worden. Ook een personeelslid van de GOM of een ambtenaar kan als streekmanager worden gedetacheerd.

— Industrieterreinen

Een lid stelt zich vragen betreffende de inplanting van industrieterreinen. Ofschoon deze problematiek strict genomen tot de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening behoort, heeft de Vlaamse Executieve er zich reeds uitgebreid over gebogen. Uit de richtnota's die de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening destijds aan de gemeenten heeft opgevraagd omtrent hun behoeften onder meer op het stuk van industrieterreinen zal een inventaris worden opgemaakt. Het vastleggingskrediet voor de aanleg van industrieterreinen werd verminderd van 450 miljoen frank in 1990 naar 386 miljoen frank voor 1991. Gezien de grote vraag naar industrieterreinen zal dit krediet zeer selectief dienen te worden gebruikt. Welke normen zullen hierbij worden gehanteerd ?

Een ander lid wijst op het nijpend tekort aan industrieterreinen. De prijzen in sommige streken lopen op tot 4.000 F/m². Vele bedrijven mogen niet uitbreiden in de zones waarin ze gevestigd zijn. Zij kunnen echter niet doorverwezen worden naar industrieterreinen omdat er geen meer beschikbaar zijn. Na de inventarisering zal de problematiek van de herziening van de gewestplannen zich eveneens op dit punt nog sterker aandienen. In de marge van deze discussie pleit

een lid ervoor de industrieterreinen zoveel mogelijk te situeren in de economische centra.

De Gemeenschapsminister stelt vooreerst dat hij niet de directe bevoegdheid heeft over de aanleg van industrieterreinen. Gezien de grote vraag naar industrieterreinen heeft de Executieve een interkabinettenwerkgroep gelast met het vastleggen van de criteria om te bepalen waar bij voorrang industrieterreinen moeten ingeplant worden.

De besluiten van deze werkgroep zijn de volgende :

- er moet prioriteit gegeven worden aan de impulsgebieden ;
- bestaande industrieterreinen en gebouwen moeten gesaneerd worden en hergebruikt, bijvoorbeeld de Zennevallei. Dit kan ook mits subsidiëring ;
- uitzaaiing van industrieterreinen langsheen de autosnelwegen moet worden vermeden, omdat dit nieuwe vervoersstromen creëert.

Waar en hoe, binnen de impulsgebieden nieuwe industrieterreinen worden aangelegd is, in eerste instantie, een taak van de streekcommissie en streekmanager.

— FNSV — GIMVINDUS — Ex-nationale sectoren

Een lid merkt op dat er een sterke daling is in de kredieten die betrekking hebben op de bijdrage van het Vlaams Gewest in de dekking van de lasten van de herstructurering van de vroegere nationale sectoren (1989 : 7,2 miljard frank ; 1990 : 5,8 miljard frank ; 1991 : 4,4 miljard frank) (FNSV). Hetzelfde doet zich voor op de nationale begroting van economische zaken. Het lid begrijpt niet dat deze schuldafbouw op beide echelons tegelijk mogelijk is. Hoeveel zal er in de toekomst nog dienen te worden afbetaald ? Zal er in 2006 nog een schuld openstaan ?

De Gemeenschapsminister preciseert dat het begrotingskrediet daalt omdat men veronderstelt dat de opbrengst van de recyclage toeneemt. In feite zal men nu voor ongeveer 2 miljard frank middelen recycleren, terwijl de inkomsten van de recyclage voor 1990 slechts op 475 miljoen frank werden becijferd.

Omwille van de beperkte mogelijkheden aan begrotingskredieten werd door de nationale overheid, in het kader van de financiering van de toen nationale sectoren, een consortiumlening aangegaan.

Ingevolge de bijzondere wetten van 8 augustus 1988 en 16 januari 1989 werd de regionale overheid hiervoor bevoegd terwijl zij eveneens voor de financiering diende in te staan.

Het plafond van deze lening bedraagt 27 miljard frank. 21 miljard frank is opgenomen. De schuldafbouw begint te lopen per 31 december 1996 aan 5 % per jaar en stijgt tot 12 % in 2007. Op dat ogenblik is de schuld volledig afgebouwd.

— Textiel

Een lid doet opmerken dat sinds het aantreden van de huidige Vlaamse Executieve blijkbaar de stelling wordt gehuldigd dat er in feite geen sectorieel beleid meer moet worden gevoerd. De Vlaamse economie wordt horizontaal bijgestuurd, niet via een sectoriële opsplitsing. Dit staat duidelijk in het Regeerakkoord. De scheepsbouw maakt hierop

een zeer grote uitzondering. Over de andere sectoren, bijvoorbeeld de staalsector en de textielsector wordt in de lijvige nota van de Gemeenschapsminister niet gerept. Deze sectoren zijn nochtans voor Vlaanderen niet onbelangrijk.

De textielsector stelt in Vlaanderen nog steeds circa 95.000 werknemers te werk. Na een betere periode beginnen zich in deze sector opnieuw negatieve tekenen voor te doen.

Het lid vraagt ook de aandacht voor de toekomst van het in 1981 opgestarte Instituut voor Textiel en Confectie van België. Dit instituut zou einde dit jaar worden opgeheven. Is dergelijke instelling voortaan niet meer nodig ? Zullen de zinvolle opdrachten en projecten (bijvoorbeeld **exportbevordering**) van deze instelling elders gecontinueerd worden ?

En quid met de nog voorhanden zijnde middelen in het kader van het dienstenstuk **van** het vroegere textielplan. Hoeveel bedragen ze ? Vloeien deze terug naar de Vlaamse begroting ? Zullen ze in de textielsector worden aangewend ? Naar analogie met wat gebeurt in Limburg met de KS-enveloppe zouden de middelen voor de reconversie en herstructurering in de textielsector dienen te worden aangewend.

De Gemeenschapsminister bevestigt dat hij de textiel niet apart als sector behandeld heeft in de nota. Dit neemt niet weg dat in de richtlijnen voor de economische expansievoorstellen nog steeds lagere drempelbedragen zijn ingeschreven voor investeringen in de kledingsector om voor steun in aanmerking te komen. Wat nu ITCB betreft, bepaalde van zijn taken zullen worden overgeheveld naar andere instellingen. Zo zal de VDBH instaan voor de exportpromotie. Het Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk en Technologisch Onderzoek, dat bij decreet zal worden opgericht, zal eveneens een aantal activiteiten overnemen.

Op vraag van een lid of er ook van Waalse en Brusselse zijde een consensus is over de toekomst van het ITCB, antwoordt de Gemeenschapsminister dat de verdeelsleutel bij de vereffening een probleem kan zijn. Tot nog toe kwam 85 % van de middelen van het dienstenluik aan Vlaanderen toe. De Gemeenschapsminister hoopt dat deze percentages bij de vereffening zullen worden aangehouden.

De 250 miljoen frank uit het dienstenluik van het textielplan die nog niet zijn besteed en die aan Vlaanderen toekomen, zullen terugvloeien naar de textielsector, ook als zij einde 1990 nog niet zijn opgebruikt. De Gemeenschapsminister zal de sectoriële commissie „Textiel en Confectie” van de SERV over de bestemming van deze middelen raadplegen. Het advies van deze commissie is voor hem bindend.

Op de vraag wat de bestemming zal zijn van de opbrengst van de non-voting-shares in de textielsector antwoordt de Gemeenschapsminister dat de Raad van Bestuur van GIMV-INDUS (dit is dezelfde Raad van Bestuur als deze van de GIMV) hierover autonoom beslist. Een deel van de gerecycleerde non-voting-shares komt terug naar de Vlaamse Gemeenschap. Voor wat het resterend gedeelte betreft, is het niet uingesloten dat deze opnieuw in de textielsector worden geïnvesteerd.

— SIDMAR

Verschillende leden wensen meer klaarheid betreffende de contacten die SIDMAR heeft met Cockerill-Sambre. Men is ter zake zeer vaag. Het zou geen fusie zijn, wel een nieuwe formule. Welke inbreng zal er van beide kanten zijn ? Komt

er een ondergeschikt verband of blijven ze elk zelfstandig ? Welke produkten zullen zij maken ? Komt er een diversificatie ook naar de afzetmarkten toe ? Er rijzen heel wat vragen bij de werknemers omtrent management, investeringen, enzovoort. Heeft de Gemeenschapsminister hier meer inlichtingen over ?

Verder vraagt het lid wat de vooruitzichten zijn met de niet-stemgerichtigde aandelen van SIDMAR die in de FNSV zijn ondergebracht. Kunnen zij worden gerecycleerd, ingekocht door SIDMAR ? Of rijzen er nog steeds problemen met de Europese Commissie ?

De Gemeenschapsminister wijst erop dat men niet moet vooruitlopen op de feiten. Het betreft hier slechts beginnende contacten tussen SIDMAR en Cockerill-Sambre. Het is duidelijk dat beide bedrijven op zichzelf te klein zijn om in de sector een rol van betekenis te spelen. Zelfs samen zouden zij nog maar het vijfde grootste staalbedrijf in Europa zijn. Belangrijk is wel dat zij complementaire activiteiten ontwikkelen. Deze samenwerking stelt voor de Gemeenschapsminister geen probleem op zichzelf. Wel rijst de vraag van welke aard deze samenwerking zal zijn. Welk samenwerkingsverbanden in de toekomst ook moge tot stand komen, er zal steeds moeten op toegezien worden dat SIDMAR, als Vlaams bedrijf, niet in een minderheidspositie terecht komt. Ook moet duidelijk zijn welke de strategische plannen voor de toekomst zijn. In welke richting zal elke groep zich specialiseren ? Het is verder duidelijk dat er geen tewerkstellingsproblemen zijn op korte termijn voor geen van beide groepen. Voor de non-voting-shares die op deze bedrijven betrekking hebben wordt door GIMVINDUS met de Europese Gemeenschap onderhandeld. De aard van het samenwerkingsverband tussen beide bedrijven zal bepalend zijn voor de aanwending van de opbrengst van de non-voting-shares.

— Scheepsbouw

Een lid stelt vast dat het ter zake gevoerde beleid een nieuwe ademruimte heeft bezorgd aan de Vlaamse scheepsbouw. Sinds de Vlaamse Executieve bevoegd werd voor deze ex-nationale sector werden reeds 1,3 miljard frank middelen toegekend. De tewerkstelling tot eind 1992 is gewaarborgd. Naar het schijnt is er in bepaalde grote werven nog een ernstig tekort aan bedrijfskapitaal. Op welke wijze kan hieraan verholpen worden ?

Een tweede vraag van dit lid betreft de concrete voorstellen geformuleerd door de werkgroep die naar aanleiding van de Ronde Tafel voor de Vlaamse Scheepsbouw werd opgericht. Er is met name sprake van een onafhankelijk en autonoom beslissingscentrum en een adviescomité. Hoe ziet men deze organen, wie zal er zitting in hebben ?

Een ander lid vraagt welke de plannen van de Executieve zijn met betrekking tot de herziening van de wet van 23 augustus 1948 betreffende de subsidiëring van de scheepsbouw.

De Gemeenschapsminister verklaart dat het inderdaad de bedoeling is de wet van 1948 te wijzigen. Het overleg in de sector hierover verloopt echter zeer traag. Tegen begin 1991 moeten de krachtlijnen voor een nieuw decreet klaar zijn. Hierbij zal rekening moeten worden gehouden met de EG-richtlijnen inzake steun aan de scheepsbouwsector, waarin de steunpercentages dreigen te worden gereduceerd tot 0 % . Dit zou voor de Vlaamse scheepsbouwbedrijven nefast zijn omdat zij zeer sterk ondergekapitaliseerd zijn. Zij moeten dus in de eerste plaats een eigen vermogen beginnen op te

bouwen. De Gemeenschapsminister wijst erop dat zijn begroting niet toelaat hier nog meer soelaas te bieden. De 1,3 miljard frank, waarvan sprake, is een extra stijving van de sector omdat het Fonds voor de Scheepsbouw niet self-supporting is en is gespreid over 1990, 800 miljoen frank en 1991, 500 miljoen frank.

Wat nu de structuren voor deze sector betreft, verklaart de Gemeenschapsminister dat inspraak vanuit de sector nodig is. Hij wil daarom een adviescomité dat echter voldoende kritisch is en waarbij een positief advies dus geen automatisme is.

— Ontwikkelingsgebieden

Een lid wijst op de problemen die zich stellen met de Europese commissie die de steunverlening in onze ontwikkelingszones met argusogen benadert. Hoe lang nog zullen Limburg, de Kempen en de Westhoek hun statuut van ontwikkelingszone kunnen behouden? De evaluatie is volop bezig. Welke is de tendens in andere landen? Komt er een grote verschuiving van de ontwikkelingszones van het noorden naar het zuiden van Europa? Wat zal het lot zijn van Wallonië dat voor drie vierden als ontwikkelingsgebied is erkend? In de grensgebieden met het Vlaamse Gewest is het derhalve makkelijk om aan opbod te doen. Het Waals Gewest heeft immers meer middelen omdat er minder investeringen zijn.

De Gemeenschapsminister wijst erop dat het opbod niet alleen vanuit Wallonië komt maar ook vanuit Rijsel waar ook een zeer agressieve steunpolitiek wordt gevoerd. Ook Ierland en Portugal zijn erg gul met het overheidsmanna.

Dat Vlaanderen gedeeltelijk rondom Brussel ligt zal voor de erkenning als EG-ontwikkelingszone zeker niet bevorderlijk zijn, merkt de Gemeenschapsminister op. De toepassing van de wet van 1959 wordt door de EG betwist. Dit is nadelig voor Vlaanderen. Wallonië hanteert als ontwikkelingsgebied haast uitsluitend de wet van 1970 en deze wordt niet betwist.

De Gemeenschapsminister is zinnens een wijziging in de wetgeving voor te bereiden. Telkens moet echter de conformiteit met de Europese richtlijnen voor ogen worden gehouden.

— KS en reconversie Limburg

Een lid dankt de Gemeenschapsminister voor het zeer uitgebreide hoofdstuk in de nota betreffende de reconversie van Limburg. Er zijn reeds heel wat positieve resultaten geboekt. Dit neemt niet weg dat nog een hele weg zal moeten worden afgelegd alvorens, hopelijk tegen 1996, het aantal werklozen in Limburg het gemiddelde Vlaams niveau zal bereiken. Er zijn hiervoor nog steeds een 12.000 jobs te weinig. Ook inzake welzijn, onderwijs, culturele participatie enzovoort bestaan er nog grote verschillen met de rest van Vlaanderen die moeten worden weggewerkt. Limburg hoopt daarom op een maximale aanwending van de kredietoverschotten die ontstaan zijn wegens de vroegere sluiting van KS.

Inzake het KS-dossier heeft het lid een aantal concrete vragen.

1. Inzake de financiering van de operatie KS en aanverwante activiteiten, heeft het lid de indruk dat er zich een zekere vooruitschuifoperatie naar de toekomst toe aan het ontwikkelen is. Kan men met de erfenisrechten de opgenomen verbintenissen honoreren?

2. Is het als gevolg hiervan juist dat men een aantal financiële verplichtingen die in 1990 moesten worden gehonoreerd naar 1991 of zelfs 1992 heeft verschoven ? Dit komt in feite neer op een tijdelijke debudgettering.

3. Over het **ERC-project** is zeer weinig informatie bekend. Kan de Gemeenschapsminister meer inlichtingen geven ? Het lid hoopt dat het niet op de lange baan wordt geschoven.

4. Het lid vraagt ook aandacht voor de prijs van de **Kempense kolen**. Gezien de steenkoolprijs onder meer gekoppeld is aan de stookolieprijs is een ernstige stijging ervan tegen 1991 te verwachten.

5. Welke zal de exacte datum zijn voor de definitieve sluitingsoperatie van KS ?

6. In de tabel, opgenomen in de nota op blz. 49, wordt tot 1996 opgegeven hoeveel middelen uit de globale overschot van de KS-enveloppe nog moeten worden aangewend voor de uitbetaling van de mijnwerkerspensioenen en de mijnwerkersleningen. Hoe zullen na 1996 deze posten worden gefinancierd ? Zal men deze dan niet langer meer imputeren op de overschot van de enveloppes ?

7. Quid sanering en opruiming van de mijnsites ? Is hiervoor geld beschikbaar op het budget van de Gemeenschapsminister. Welke zijn ter zake de vooruitzichten ?

De Gemeenschapsminister preciseert vooreerst dat de erfenisrechten sterker toenemen dan oorspronkelijk voorzien. Hij verwijst hiervoor naar de toelichting bij de **middeelenbegroting**.

Wat het **ERC-project** betreft, deelt de Gemeenschapsminister mee dat hem officieel niets bekend is over dit project. Wel zou hem voor einde 1990 ter zake een dossier worden overhandigd met de vraag om betoelaging van een project dat rond de 15 miljard frank zou kosten. De Gemeenschapsminister heeft in de begroting 1,2 miljard frank voorzien voor de steun aan een gebeurlijk ERC-project. Naar het schijnt zou het project nu beperkter uitvallen dan oorspronkelijk gepland. Ook hierover is de Gemeenschapsminister niets bekend. Hij hoopt dat laaggeschoolde werklozen er aan bod zullen komen.

In antwoord op de opmerking over de steenkoolprijs zegt de Gemeenschapsminister dat zelfs met een verhoogde steenkoolprijs, de kostprijs ervan nog steeds rond de 4.000 frank schommelt.

Voor de exacte sluitingsdatum van KS, is de Gemeenschapsminister van oordeel dat deze nog niet kan vooropgesteld worden. Hij veronderstelt dat alleszins de beslissing van de Vlaamse Executieve waarbij „vóór eind 1992” de laatste mijn wordt gesloten, zal worden gerespecteerd. Volgens de CAO worden bepaalde voordelen alleszins toegekend tot eind 1992, of de mijn nu reeds gesloten is of niet. Er stellen zich wel problemen met het kaderpersoneel dat de mijn vroeger wil verlaten maar dit niet kan omdat de mijn nog niet gesloten is. Vandaar de noodzaak om eventueel vroeger te sluiten dan einde 1992.

De Gemeenschapsminister verduidelijkt verder dat de bijdragen voor de mijnwerkerspensioenen inderdaad na 1996 niet meer uit de reconversie-enveloppe zullen worden afgenomen. Met de nationale Minister van pensioenen is een akkoord gesloten dat het Vlaams Gewest alleen extra betaalt wat zij extra „veroorzaakt” heeft wegens de vroegere sluiting van KS, namelijk van einde 1992 tot einde 1996. Enkel hier-

voor draagt het Vlaams Gewest de extra pensioenlast. Na 1996 zal de nationale Regering de pensioenlasten dragen.

Voor de mijnwerkersleningen zal het Gewest de lasten verder blijven dragen. Dit gebeurt immers in uitvoering van een Vlaams decreet. Het effect van deze leningen is uitdovend.

Wat ten slotte de sanering van de mijnsites betreft, zijn er middelen voorhanden via het door de Europese Commissie opgestarte RECHAR-programma. Het is duidelijk dat een gedeelte van de mijnsites als industriële archeologie moet behouden blijven.

— Economische expansiesteun

Dat de begroting van de Gemeenschapsminister voor Economie, Energie en Middenstand een krimpbegroting is doet zich het sterkst voelen op het stuk van de economische **expansiesteun**, aldus een lid. Er is een sterke afname van de machtingingen en de kredieten in deze sector. Dit hangt uiteraard samen met de herziening van de reglementering. De investeringsbedragen werden opgetrokken, de basisbetoelagingspercentages werden verlaagd en meer selectiviteit ingebouwd aan de hand van bepaalde criteria. Het milieucriterium is hierbij wel het belangrijkste. Is er op het terrein al iets merkbaar van deze nieuwe oriëntering van de expansiewet? Spelen de ondernemingen, zowel grote als KMO erop in door bijvoorbeeld milieuvriendelijke investeringen te doen die recht geven op verhoogde steunpercentages?

De Gemeenschapsminister verklaart dat te weinig nieuwe dossiers werden ingediend, die behandeld worden volgens de nieuwe richtlijnen, om hieruit af te leiden in welke richting de bedrijven inspelen op de nieuwe criteria. Wel is het zo dat de oude richtlijnen, op die punten die ter appreciatie van de Gemeenschapsminister zijn, zoveel mogelijk in de zin van de nieuwe richtlijnen worden toegepast.

Een lid doet opmerken dat op nationaal vlak een aantal fiscale maatregelen worden afgeschaft verbonden met het statuut van reconversievennootschap en innovatievennootschap. Kunnen deze maatregelen worden gecompenseerd door tegemoetkomingen op regionaal vlak, meer bepaald in het kader van de expansiewetten? Dit om de wegzuigkracht vanuit de ons omringende landen in de grensgebieden tegen te gaan. De concurrentie vanuit Noord-Frankrijk laat zich zeer sterk voelen in de Westhoek.

Deze maatregelen van de nationale Regering zijn ingegeven door besparingen, aldus de Gemeenschapsminister. Bovendien werd door sommige ondernemingen een oneigenlijk gebruik gemaakt van het statuut van reconversie- en innovatievennootschap. Wel is het zo dat een groot deel van de reconversievennootschappen zich in Vlaanderen bevinden, waarvan 70 % in Limburg en de rest verdeeld tussen de Westhoek en de Kempen. Een reconversievennootschap kan ook nog genieten van expansievoordelen, dit in tegenstelling tot de coördinatiecentra. De Gemeenschapsminister is niet geneigd de minder interessante fiscale situatie die op nationaal vlak werd gecreëerd, te compenseren door regionale maatregelen. Overigens betreffen de nationale maatregelen niet de bestaande reconversievennootschappen, enkel deze operaties die na de desbetreffende begrotingsbeslissingen eind juli zijn verricht.

Een lid stelt vast dat de meeste industriële sectoren in Vlaanderen, met het oog op de Europese eenheidsmarkt, grote investeringsinspanningen doen. De cijfers gaan sinds 1984 steeds in opgaande lijn. Het gaat hier meestal om vervangingsinvesteringen. Naar het schijnt zou dit voor sommige

sectoren problemen scheppen. Heeft de **Gemeenschapsminister** hier echo's van ? Een tweede vraag van het lid betreft de vastleggingen voor 1990. Zijn er reeds cijfers voorhanden die aantonen welke de 'evolutie is van de investeringssteun ?

De Gemeenschapsminister antwoordt vooreerst dat er tot september 1990 voor 84,2 miljard frank investeringen werden betoelaagd (wetten 59 en 70). De budgettaire weerslag hiervan tot eind september bedraagt 5,2 miljard frank. Voor 1989 werden in totaal voor 73,3 miljard frank investeringen betoelaagd met een budgettaire weerslag van 6,1 miljard frank.

Verder preciseert de Gemeenschapsminister dat overeenkomstig de nieuwe richtlijnen vervangingsinvesteringen kunnen worden betoelaagd ten belope van 50 % van de gemiddelde afschrijvingen gedurende het 4de, 3de en 2de boekjaar voorafgaand aan de aanvraag.

De Gemeenschapsminister weet dat afschrijvingen geen optimaal economisch criterium is, het is echter wel het enige dat controleerbaar is.

Voor bedrijven die slechts sporadisch, maar toevallig vrij recent, een zeer grote investering deden (een concreet voorbeeld : 15 miljard frank om de 15 jaar) vallen de nieuwe richtlijnen inzake de vervangingsinvesteringen uiteraard ongunstig uit. Het is nog te vroeg om zich uit te spreken over mogelijke correcties, die echter nooit uitgesloten zijn.

— INTERREG

Een lid vraagt uitleg bij het Europese Interreg-programma ter ondersteuning van grensoverschrijdende samenwerking. Slaat dit programma op alle grensgebieden ? Zijn er reeds projecten ingeleid ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat in Vlaanderen alleen de Doelstelling 2-gebieden (achteruitgang industriële activiteiten) voor het Interreg-programma in aanmerking komen, dus enkel Limburg en de Kempen. De Westhoek kan voor grensoverschrijdende acties gebruik maken van de steun voorzien in artikel 10 van het EFRO-reglement. In 1989 is er een samenwerkingsverband geweest vanuit West-Vlaanderen met Rijsel inzake grensoverschrijdende toelevering. Dit project werd betoelaagd via artikel 10 van het EFRO-reglement.

— KMO

Op de vraag van een lid hoe het is gesteld met de legendarisch geworden achterstand in de behandeling van de **KMO**-expansiedossiers, antwoordt de Gemeenschapsminister dat er een belangrijke verbetering is opgetreden. De achterstand bedraagt nu nog gemiddeld drie maanden. Dit is bijna de technisch administratieve afhandelingstermijn. De **inhaalbeweging** is kwasi afgerond, vandaar dat er meer goedgekeurde dossiers zijn dan aanvragen op de tabel.

Een lid heeft vragen bij het aangekondigd voorontwerp van decreet betreffende het IVVM (Instituut voor Voortdurende Vorming van de Middenstand). Welke zijn de grote lijnen ervan ?

De' Gemeenschapsminister stelt dat :

1. de taken ruimer zullen zijn en bijvoorbeeld ook de kunstambachten en de consultants zullen omvatten ;
2. het Instituut zou geen **VZW** blijven maar wordt een pararegionale ;

3. de Raad van Bestuur wordt deels aangeduid door de Vlaamse Executieve, deels door de SERV ;

4. het statuut van de leersecretaris wordt gewijzigd en verbeterd ;

5. er komt een leercomité, samengesteld uit werkgevers en vakbonden ter bescherming van het statuut van de leerjongen/meisje.

Dit voorontwerp werd begin juli 1990 goedgekeurd door de Executieve, voorgelegd aan de SERV en de Raad van State. Het ontwerp zal eerstdaags op de Executieve terug ter sprake komen en nadien bij de Vlaamse Raad worden ingediend.

Tot slot van dit hoofdstuk kondigt de Gemeenschapsminister aan dat hij een Beleidsnota KMO zal indienen.

— Export- en acquisitiebeleid

Een lid stelt vast dat er een negatieve evolutie is in onze exportoverschotten. In hoever wordt een actief exportbeleid gehypothekeerd door het gebrek aan goed werkende en uitgebalanceerde structuren ?

De Gemeenschapsminister herinnert aan de resolutie van de Vlaamse Raad waarin duidelijk als eerste punt staat vermeld dat de export op de eerste plaats een taak is van de ondernemingen. De bestaande actieprogramma's kennen hun normaal beloop. De BDBH neemt ten aanzien van de Vlaamse bedrijven zijn taak verder op. Wel is er een overheveling van het personeel vanuit de BDBH per 1 januari 1991. Vóór die datum moet de VDBH decretaal worden opgericht en moeten uitvoeringsbesluiten worden genomen. Een tachtigtal personen zullen worden overgeheveld vanuit de BDBH naar Vlaanderen. Er zal ook een personeelskader moeten worden gemaakt dat wellicht buiten de overgehevelde ambtenaren nog verder zal moeten worden opgevuld. Op vraag van een lid preciseert de Gemeenschapsminister dat hij voor sommige functies liever specialisten zou willen aanwerven gezien een grote mate aan flexibiliteit nodig is. Het lid beaamt deze visie van de Gemeenschapsminister. Het betreft semi-commerciële functies die zo operationeel en zo flexibel mogelijk moeten waargenomen worden.

Op de vraag van een lid betreffende de provinciale exportadviseurs en hun standplaats, antwoordt de Gemeenschapsminister dat de VDBH verantwoordelijk zal zijn voor de uitbouw van de provinciale kantoren.

Een lid stelt vast dat FIOC overgeheveld wordt naar de administratie. Wie evalueerde de resultaten van FIOC tot op vandaag ? Is dit positief ? Denkt men aan uitbreiding buiten Boston, Singapore en Stockholm ?

De Gemeenschapsminister denkt niet aan uitbreiding. Hij acht de resultaten van de investeringsprospectoren globaal genomen te gering. Bovendien moet gezegd dat FIOC soms opdrachten kreeg waarvoor ze niet bevoegd zijn en ook niet kunnen uitvoeren. Daardoor komt hun oorspronkelijke taak, namelijk buitenlandse investeringen aantrekken, in het gedrang. Omdat gebleken is dat FIOC de band met de administratie mist? lijkt de Gemeenschapsminister logisch de investeringsprospectoren in de administratie op te nemen. Wat de eventuele uitbreiding betreft, zal de vakante plaats te San Francisco worden opgevuld.

Op vraag van een lid welk het concrete effect is geweest van de werking van de investeringsprospectoren antwoordt

de Gemeenschapsminister dat dit moeilijk te meten is. Hij verwijst ook naar de jaarverslagen van FIOC.

— Energiebeleid

Ook op dit thema wordt een beleidsnota door de Gemeenschapsminister aangekondigd.

Een lid vraagt in hoever de Gemeenschapsminister over actuele gegevens beschikt inzake de energiebalans. Hij betreurt dat hierover haast geen recente informatie beschikbaar is. Zal hij opdracht geven om hieraan te verhelpen ?

Het lid klaagt verder aan dat de Belgische mentaliteit slechts energiebewust wordt als er moeilijkheden zijn. De nationale politiek bestaat erin om zoveel mogelijk en zo goedkoop mogelijk energie aan te bieden. Hij pleit daarom voor een permanente dienst die zich continu met deze problematiek bezighoudt en het energiebeleid stuurt naar analogie met wat in Frankrijk en Nederland op het terrein bestaat en werkt.

De Gemeenschapsminister erkent dat deze mentaliteit bestaat maar voegt er onmiddellijk aan toe dat zijn energiebewustzijn permanent is en niet afhankelijk van toevallige crisissen. Ten bewijze hiervan ondermeer de gewijzigde richtlijnen inzake de expansievoordelen waarin energiebesparing aangemoedigd wordt door extra-steun.

De Gemeenschapsminister bevestigt dat er nood is aan een specifieke energiedienst. In Nederland werkt het Instituut voor de Energie. Ook in Wallonië is er een energiedienst met 50 ambtenaren. Het Vlaams Gewest hinkt ter zake hopeloos achterop. Het is nog niet uitgemaakt of een aparte dienst, dan wel een dienst binnen de administratie de voorkeur verdient.

— Ontginning van natuurlijke rijkdommen

Er zijn 10 miljoen frank ingeschreven voor de vergassing van ondergrondse steenkoollagen. Is dit uit traditie of wil men bewust met dit dossier verder gaan, aldus de vraag van een lid.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat een evaluatie werd gevraagd omdat niet zeker is dat er een Vlaamse verankering komt van het geld dat van Vlaamse zijde wordt ter beschikking gesteld, evenals een „juste retour”. Verder zijn er een aantal ecologische bezwaren inzake de vergassing. In afwachting van deze evaluatie werd toch 10 miljoen frank ingeschreven in de begroting. Het is dus veeleer een soort bewarende maatregel.

— Wetenschappelijk onderzoek

Een lid stelt vast dat het wetenschapsbeleid goed is voor 24 miljard frank op de Vlaamse Gemeenschapsbegroting, waarvan ongeveer 4,5 miljard frank voor de begroting van de Gemeenschapsminister van Economie. Is het wel een goede politiek om elke Gemeenschapsminister voor allerlei onderdelen van zijn beleid belangrijke bedragen voor het wetenschappelijk onderzoek toe te spelen ? Er is behoefte aan één coördinator in functie van een beleidsoptie naar wetenschappelijk onderzoek. Men kan in België bezwaarlijk van een echt „wetenschappelijk onderzoeksbeleid” spreken.

De Gemeenschapsminister verklaart dat het de taak is van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid de overheid te adviseren over welk wetenschapsbeleid men zal voeren. Deze

is grotendeels samengesteld vanuit de universitaire wereld. Men kan ter zake twee opties nemen. Ofwel subsidieert men het wetenschappelijk onderzoek maximaal, los van elk beleid met één enkele verantwoordelijke minister, ofwel verlangt men dat het wetenschappelijk onderzoek **beleidsondersteunend** werkt en dan moet men verschillende ministers ter zake bevoegdheid geven.

In de Vlaamse Executieve zijn er in feite maar twee ministers die inzake wetenschappelijk onderzoek substantiële middelen beheren. De Gemeenschapsminister van Onderwijs beheert ongeveer 20 miljard frank voor het basisonderzoek en het wetenschappelijk onderzoek in de universiteiten. De Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie beheert ongeveer 4 miljard frank voor economisch gericht, toegepast wetenschappelijk onderzoek. Het wetenschapsbeleid wordt op het niveau van de Executieve gecoördineerd door een ministerieel comité wetenschapsbeleid waarin vijf ministers zitting hebben. Ook inzake technologisch beleid is een beleidsnota op komst die zal aangeven welke richting Vlaanderen dient uit te gaan.

De Gemeenschapsminister kondigt verder aan dat zijn ontwerp om een „Vlaams Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk Technologisch Onderzoek in de industrie”, het IWT, op te richten, door de Vlaamse Executieve werd goedgekeurd. Het ontwerp van decreet zal bij de Vlaamse Raad worden ingediend. Het IWT zal belast worden met de centralisatie en coördinatie op gebied van de steun aan het wetenschappelijk-technologisch onderzoek in de industrie. Het betreft hier de opvolger van het IWONL langs Vlaamse zijde.

Daarnaast zal ook het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO) opgericht worden. Dit zal een wettelijke basis geven aan de diversificatie-activiteiten aan het SCK.

Het lid wil toch beklemtonen dat er zijns inziens van overheidswege onvoldoende vat is op de aanwending van de overheidsgelden inzake wetenschappelijk onderzoek.

Wat zal het lot zijn van de collectieve centra of de Centra de Groote, na de regionalisering, aldus de vraag van het lid. De meeste hebben immers nog nationale structuren.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat de opsplitsing kan gebeuren aan de hand van projecten. Hij kan deze centra niet verplichten te regionaliseren. Er is op dit ogenblik een discussie aan de gang tussen de gewesten en de nationale minister van economie over deze collectieve centra. De nationale Regering heeft unaniem beslist een stuk eigen initiatiefrecht te bezitten inzake de collectieve centra.

De gewesten daarentegen zijn unaniem van mening dat de collectieve centra mede het industrieel beleid bepalen en dus onder de gewesten ressorteren. Dit standpunt wordt nu in het overlegcomité verdedigd.

Voor het begrotingsjaar 1990 zullen de projecten van de collectieve centra vanuit de gewesten normaal worden gesteund. Er zal ook aan de nationale overheid gevraagd worden om een gedeelte dienaangaande bij te passen. Er is gepoogd met de nationale Regering een **samenwerkingsakkoord** tot stand te brengen.

De Gemeenschapsminister hoopt dat een compromis kan worden gevonden.

— GIMV

Een lid merkt op dat voor de derde opeenvolgende keer 500 miljoen frank aan overheidsmiddelen in de GIMV wordt

ingebracht. Hierdoor wordt de financiële structuur van deze maatschappij substantieel ondersteund. Dit **stemt** volkomen overeen met wat daarover in het Regeerakkoord is opgenomen. Nu is de begroting van de Gemeenschapsminister een krimpbegroting. Heeft de GIMV deze middelen nodig ? Is zij nog niet sterk genoeg om zelf, eventueel met **privé-inbreng**, de kapitaalstructuur op peil te houden ?

Wat verder het beleid van de GIMV betreft, aan de hand van de jaarverslagen kan worden opgemaakt dat zij niet geïnteresseerd is in de gemiddelde onderneming.

Electronica scoort zeer hoog, 48 % van het groeikapitaal van de GIMV-portefeuille zit in deze sector, 28 % zit in de financiële ondernemingen, 10 % in de metaalsector.

Het lid meent dat het openbaar industrieel initiatief een belangrijk element is in de vernieuwing van de industriële structuren en daarom op meer gediversifieerde wijze in de diverse industriële sectoren zou moeten aanwezig zijn. Dit zou voor de GIMV zeker een beter te verantwoorden beleid zijn.

De Gemeenschapsminister verduidelijkt dat de 500 miljoen frank op de begroting ingeschreven voor het kapitaal van de GIMV in feite gefinancierd worden voor 300 miljoen frank uit het reservefonds van de GIMV. Slechts 200 miljoen frank wordt netto betaald vanuit de begroting.

Verder preciseert de Gemeenschapsminister dat de GIMV een autonome industriële overheidsholding is. Enkel voor wat de derde functie van deze holding betreft, heeft de Gemeenschapsminister rechtstreeks impact op de werking van de GIMV.

Er zijn wel twee commissarissen die namens de Vlaamse overheid het beleid op de voet volgen en over een gebeurlijk veto-recht beschikken.

De GIMV geniet ook internationaal een gewaardeerde faam. Inzake seed-money en venture-capital spelen zij mede een rol op Europees vlak.

Het industrieel beleid van de GIMV loopt parallel met het economisch en technologisch beleid van de Gemeenschapsminister. Vandaar het belang dat wordt gehecht aan een Vlaamse verankering van het electronica-bedrijf BARCO, wat ook een verklaring is voor het hoge electronica-percentage.

Ook inzake biotechnologie en de nieuwe materialen werden initiatieven genomen. De GIMV wordt mede betrokken in het technologisch beleid van de Vlaamse Executieve.

Wel is er een zorg inzake het opnieuw evalueren van de portefeuille van GIMVINDUS. Hoe zal men dit doen ? De Gemeenschapsminister meent dat de GIMV er enerzijds moet op toezien dat de participaties, ooit genomen als financiële steunoperatie zonder dat er stemrecht aan verbonden is, worden afgestoten. De kleinere participaties kunnen worden ondergebracht in Kamofin.

Verder zijn er de risicofondsen die zich meestal tot starters richten in het „seed-money”. Dit zijn alle beleidsmiddelen in het kader van de derde functie van de GIMV waarmee zij aansluit op het industrieel beleid van de Executieve.

Een hoorzitting met de GIMV wordt eerstdaags georganiseerd en zal de leden de gelegenheid bieden met deze belangrijke instelling en de groep die zij rond zich heeft gevormd beter kennis te maken.

C. STEMMING

De begrotingsartikelen en de tabel aan de Commissie toegewezen, binnen het bevoegdheidsdomein van de **Gemeenschapsminister** voor Economie, Middenstand en Energie, worden aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

Met eenzelfde stemuitslag verklaart de Commissie dat het haar toegewezen gedeelte van de administratieve begroting conform is met de inhoud en de doelstelling van de algemene uitgavenbegroting.

De Verslaggever,

J. DE ROO

De Voorzitter,

J. LAVERGE

II. TEWERKSTELLING

A. TOELICHTING BIJ DE BEGROTING 1991 DOOR DE HEER R. DE WULF, GEMEENSCHAPSMINISTER VAN TEWERKSTELLING

1. Socio-economische context

De socio-economische context waarbinnen het beleid van de Gemeenschapsminister zich situeert wijzigde zeker niet essentieel in vergelijking met 1 jaar geleden. Wel wil de Gemeenschapsminister nogmaals benadrukken dat de hiervoor geschetste socio-economische context het bestaan aantoonst van twee duidelijk waarneembare tendensen.

Enerzijds vertoont de langdurige werkloosheid en hardnekkig karakter ondanks de algemene daling van de werkloosheid tengevolge van de economische heropleving. Een grote groep van langdurig werklozen dreigt in een geïsoleerde positie op de arbeidsmarkt te geraken. Elk proces van maatschappelijke reïntegratie wordt hierdoor bemoeilijkt.

Anderzijds zorgen de afnemende werkloosheid en de toenemende diversificatie en specialisatie van de bedrijfswereld voor steeds meer spanningen op de arbeidsmarkt. Het gebrek aan gekwalificeerde arbeidskrachten kan een rem betekenen voor de economische groei en werkt de vraag naar tijdelijke oplossingen te zeer in de hand.

Deze tendensen zijn richtinggevend voor het tewerkstellings- en opleidingsbeleid van de komende jaren

2. Tewerkstellings- en opleidingsbeleid

2.1. Beleidsdoelstellingen

Elke beleidsaanpak moet er op gericht zijn deze tendensen in een gunstige zin om te buigen. Dit kan enkel via structurele maatregelen die tot doel hebben de bestaande arbeidsmarktreserve te valoriseren zonder voorbij te gaan aan de noden van de bedrijfswereld. Deze problematiek vergt een tweesporig beleid, gericht op opleiding en tewerkstelling, dat moet leiden tot een betere doorstroming van de werknemers binnen de onderneming en van de langdurig werklozen naar de arbeidsmarkt.

2.2. Verbetering arbeidsmarktkennis

Voor een planmatige beleidsaanpak is een gedegen kennis van de arbeidsmarkt een conditio sine qua non. Daarom werd op 12 juni 1990 een samenwerkingsovereenkomst met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) gesloten. Deze Raad zal instaan voor de organisatie van een permanent arbeidsmarktonderzoek. Voor dit onderzoek zal optimaal gebruik gemaakt worden van de reeds beschikbare kennis bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB).

De samenwerkingsovereenkomst met de SERV houdt ook een belangrijke rol voor de Subregionale Tewerkstellingscomités (STC's) van de VDAB in. De Permanente Werkgroepen „Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt”, opgericht binnen de STC's overeenkomstig artikel 21 van het VDAB-besluit van 21 december 1988, dragen in dit kader een bijzondere verantwoordelijkheid.

Hun bevindingen moeten ertoe leiden dat de STC's én voor de werkzoekenden én voor de werkgevers uitgroeien tot de advies- en consultatiecentra in verband met het lokaal arbeidsmarktgebeuren. Daartoe wordt aan deze werkgroepen de opdracht gegeven om op korte termijn een inventarisatie te maken van de diverse tewerkstellings- en opleidings-

voorzieningen in hun streek. Het budget voor de werking van de STC's werd in de begrotingsvoorstellen voor 1991 op 12,5 miljoen BEF behouden.

2.3. Concretisering van de beleidsdoelstellingen

2.3.1. De actie Weer-Werk

De Weer-Werkactie groeide uit de prioritaire bekommernis van de Vlaamse Regering om de langdurige werkloosheid te bestrijden.

De opzet, de organisatie, de fasering en de werking van Weer-Werk zijn de commissie voldoende bekend.

De Gemeenschapsminister schetst kort de resultaten van de Weer-Werkactie tot hiertoe. Uit de evaluatie van de eerste fase blijkt dat de actie op één jaar tijd 1.296 langdurig werklozen bereikte, wat aantoonde dat deze werklozen nog kunnen gesensibiliseerd worden voor een hernieuwde participatie in de arbeidsmarkt. Voor meer dan 50 procent van hen kon een daadwerkelijke en betekenisvolle stap naar reïntegratie worden gezet : 33 procent vond immers een betrekking en 24 procent volgde een opleiding. De eerste resultaten van de tweede fase bevestigden deze evolutie. Momenteel bereikte de Weer-Werkactie ongeveer 3.000 klanten.

In de veralgemeningsfase, die voorzien wordt vanaf 1 januari 1991, zal de Weer-Werkactie centra of antennes hebben in heel Vlaanderen. Op jaarbasis zal de actie dan instaan voor een intensieve, gepersonaliseerde begeleiding van 9 à 10.000 langdurig werklozen. Met het oog op de financiering van deze veralgemeningsfase werd 1 miljard 78,2 miljoen BEF uitgetrokken, waarvan 429 miljoen BEF aan opleidingsinitiatieven zal worden gespendeerd.

De actie zal op grond van het onderzoek bijgestuurd worden op een viertal punten, door

1° de implementatie van de Weer-Werkactie in de bestaande VDAB-structuren, in het bijzonder door de inschakeling van de plaatsingskantoren en de creatie van nieuwe vooropleidingsmodules. Bestrijding van de langdurige werkloosheid wordt aldus verankerd in de dagdagelijkse werking van de VDAB ;

2° de sensibilisering van de werkgevers door middel van „bedrijfspeterschap”. Bedrijven kunnen daardoor sollicitatie- opleidings- en tewerkstellingsmogelijkheden bieden voor langdurig werklozen ;

3° de uitbouw van soepele samenwerkingsovereenkomsten met derden (gemeenten, OCMW's, verenigingen met opleidingsprojecten, werklozenwerkingen . ..) om te komen tot een samenhangend netwerk van opvanginitiatieven ;

4° de verhoging van het kwantitatief bereikt van de Weer-Werkactie door een uitbreiding van het opvangnetwerk en het invoeren van aangepaste managementstechnieken.

2.3.2. Opdrachten VDAB in het concretiseren van deze beleidsdoelstellingen

De VDAB heeft als voornaamste actor op de Vlaamse arbeidsmarkt de prioritaire taak om de vraag- en aanbodzijde op mekaar af te stemmen. Dit moet gebeuren op een niet-dwangmatige wijze binnen het kader van een gemoderniseerde dienstverlening. Om deze uitdaging aan te gaan moet alles in het werk gesteld worden om de administratieve omkadering van deze jonge instelling van openbaar nut te optimaliseren. Met dit doel voor ogen werd in vergelijking met vorig begrotingsjaar het krediet voor de werkingsuitgaven met 30 miljoen BEF opgetrokken. Om de huisvesting van de dien-

sten te verbeteren werd een bijkomend investeringskrediet opgenomen ten bedrage van 79 miljoen BEF, wat een verdubbeling inhoudt van het krediet opgenomen in de vorige begroting.

De VDAB zal in dit kader moeten uitgroeien van een tweepotige naar een driepotige instelling. Bij de traditionele luiken „bemiddeling” en „opleiding” komt zich immers een luik „begeleiding” voegen. In dit nieuwe luik staat de hulp aan de werkloze in het kader van het langdurig begeleidingsproces naar herintegratie in de arbeidsmarkt centraal. Het is evident dat deze drie luiken niet los van mekaar kunnen functioneren. Meer dan ooit is er een dynamische wisselwerking nodig zodat werkzoekenden „schokloos” kunnen doormerken van het ene naar het andere luik.

Deze beginselen van trajectbemiddeling, gepersonaliseerde aanpak en optimale dienstverlening worden vervat in een Charter van de Werkzoekende dat intussen is voorgelegd aan het Beheerscomité van de VDAB. Dit charter waarborgt enkele fundamentele rechten van de werkzoekende ten opzichte van de VDAB met name het recht op herintegratie in de arbeidsmarkt, het recht op kwalitatieve dienstverlening en het recht op rechtsbescherming. Tevens houdt dit charter de verbintenis in van de VDAB om met alle beschikbare middelen deze rechten te concretiseren voor de werkzoekende. Het charter moet tenslotte aanzien worden als de dagelijkse gedragscode die de arbeidsbemiddelaar ten aanzien van de werkzoekende moet hanteren.

Om alle aspecten van de VDAB-werking aan een zo omvangrijk mogelijk publiek kenbaar te maken wordt in het voorjaar van 1991 een reeks uitzendingen op de BRT voorzien. In 11 uitzendingen worden de VDAB-mogelijkheden voor de diverse doelgroepen (afgestudeerden, langdurig werklozen, vrije werkzoekenden, werkgevers, deeltijds werkers . . .) toegelicht.

2.3.2.1. Oriëntatie in het luik „Bemiddeling”

De Weer-Werkactie heeft geleerd dat werkzoekenden nood hebben aan een intensieve begeleiding tijdens hun zoektocht naar een nieuwe baan. Daarom zullen in de bemiddelingsdiensten sollicitantenbemiddelaars worden ingeschakeld. Deze bemiddelaars gaan in hun aanpak uit van de werkzoekende in plaats van de vacature. Deze aanpak moet leiden tot het afbakenen van een gepersonaliseerde arbeidsmarkt voor de werkzoekende.

De VDAB dient ook een beter inzicht te krijgen in de verborgen vacatures ; het percentage vacaturemeldingen dient dus zeker verhoogd te worden. Om tot een optimale joballocatie te komen, zullen de bemiddelingsdiensten anderszins op een meer actieve manier de vrije werkzoekenden moeten aantrekken. Een mogelijk middel hierbij is Teletekst, waarvan het aanbod in mei laatstleden gevoelig werd uitgebreid.

Naast een curatief beleid dient ook een preventief beleid gevoerd te worden, waarin outplacement een steeds belangrijker plaats inneemt. Naar aanleiding van de collectieve afvloeiingen in de Vlaamse PRB-vestigingen werd aan de VDAB de opdracht gegeven voor de getroffen werknemers een outplacement-cel op te richten. Deze cel moet beschouwd worden als een aanzet tot de oprichting van een eigen VDAB-outplacementdienst en tot decretale initiatieven om deze markt te reguleren.

2.3.2.2. Oriëntaties in het luik „Beroepsopleiding”

De beroepsopleiding in de VDAB-werking wordt meer

dan ooit beschouwd als een belangrijk beleidsinstrument om tegemoet te komen aan de spanningen op de arbeidsmarkt. Dit vertaalt zich in een substantiële verhoging van de dotatie met betrekking tot beroepsopleiding die met 250 miljoen BEF werd opgetrokken naar 2 miljard 277,7 miljoen BEF waarvan 304,4 miljoen BEF bestemd is voor de aankoop van investeringsgoederen.

Overeenkomstig de Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve worden op het vlak van beroepsopleiding nieuwe synergieën nagestreefd met de bedrijfswereld. Dit impliceert vooreerst dat een vernieuwd model van financieel-organisatorische samenwerking tussen de VDAB en het bedrijfsleven tot stand komt en dat de beschikbare overheidsmiddelen selectiever gebruikt.

Meer in het bijzonder zal van de ondernemingen meer financiële inbreng verwacht worden inzake de organisatie van beroepsopleidingen voor de eigen werknemers. Daardoor komen meer middelen van de Vlaamse overheid vrij voor de opleiding van werkzoekenden, met name van werkzoekenden behorende tot de risicogroepen. Ook de individuele beroepsopleiding in de onderneming zal selectiever georiënteerd worden ten voordele van de langdurig werklozen.

Doch ook inhoudelijk dringt zich een heroriëntering op van het beroepsopleidingsaanbod naar risicogroepen toe. Met het bijkomend budget van 250 miljoen BEF voor nieuwe opleidingsinitiatieven kunnen drempelverlagende vooropleidingsmodules worden uitgebouwd. Zo zullen er bijvoorbeeld voor de laaggeschoolde migranten 7 taalcentra worden opgericht in Houthalen, Beringen, Waterschei, Gent, Antwerpen, Sint-Niklaas en Vilvoorde, waardoor hun integratie vlotter kan verlopen.

Bovendien is een meer naar vrouwen gerichte heroriëntering gewenst. Door de toekenning van een bijkomende premie voor kinderopvang werd de toegankelijkheid van vrouwen met jonge kinderen tot de beroepsopleidingen reeds verhoogd. Deze maatregel alleen volstaat nochtans niet. Er moet meer aandacht worden besteed aan de belemmeringen die zich ten aanzien van vrouwelijke werkzoekenden stellen om deel te nemen aan het (her)inschakelingsproces. Zo zijn flexibele uurregelingen in de opleidingscentra aangewezen en zal de bereikbaarheid van deze centra een belangrijk criterium worden bij nieuwe vestigingsplaatsen. Daarenboven zal werk worden gemaakt van de uitbouw van kinderopvangsmogelijkheden in de centra voor beroepsopleiding en in de subregionale diensten van de VDAB.

Het nastreven van nieuwe synergieën met de bedrijfswereld heeft ertoe geleid dat de VDAB voor bepaalde sectoren een bevoorrechte partner is geworden inzake de uitbouw van opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven in het kader van de 0,18 procent-bijdrage. Dit jaar kwamen er aldus reeds samenwerkingsovereenkomsten tot stand met volgende sectoren : de houtnijverheid, de kleding- en confectienijverheid, de horeca-sector, de voedingsnijverheid, de bouwnijverheid, de sector van de opvoedings- en huisvestingsinstellingen, de bedienden van de metaalnijverheid van Brabant en de bedienden van de metaalnijverheid van Antwerpen. Binnenkort zullen er ook overeenkomsten gesloten worden met het garagebedrijf, de arbeiders van de metaalsector, de vervoersector en het taxibedrijf.

In deze overeenkomsten worden telkens ongeveer 100 werkzoekenden, behorend tot de risicogroepen, opgeleid. Belangrijk is vooral dat voor de opgeleiden meestal een garantie van tewerkstelling in de sector wordt voorzien.

Gelet op het belang van deze overeenkomsten naar tewerkstelling van risicogroepen toe, wordt een nieuwe cel binnen de VDAB opgericht. Deze cel heeft tot taak de VDAB als opleidingsinstelling te promoten bij de sectoren die nog onvoldoende vertrouwd zijn met de VDAB.

2.3.3. De tewerkstellingsprogramma's

De tewerkstellingsprogramma's blijven een belangrijk middel ter bestrijding van de werkloosheid in Vlaanderen.

Het voorbije begrotingsjaar werd op dit vlak vooral aandacht besteed aan het creëren van een nieuwe juridische grondslag voor de tewerkstellingsprogramma's. De bestaande stelsels worden in verregaande mate geharmoniseerd en prioritair gericht naar risicogroepen.

In de Besluiten van de Vlaamse Executieve van 14 februari 1990 betreffende het veralgemeend GEKO-stelsel en het GEKO-stelsel bij de plaatselijke besturen komen dan ook beide doelstellingen tot uiting.

De prioritaire aandacht voor de bestrijding van de langdurige werkloosheid komt in deze besluiten onder de dubbele vorm tot uiting :

- enerzijds door het ter beschikking stellen van programma's als tewerkstellingskansen voor langdurig werklozen ;

- anderzijds door de goedkeuring van programma's die noodzakelijk zijn ter omkadering van werking met langdurig werklozen.

De maatregelen die daartoe getroffen werden, zijn opgesomd in het document dat u ter beschikking werd gesteld.

Voor opleidings- en tewerkstellingsprojecten voor laaggeschoolden en langdurig werklozen zijn bijzondere toelagen voorzien. Vanaf het begrotingsjaar 1991 zijn de middelen bestemd voor deze werkingstoelagen (30 miljoen BEF) voorzien op het activiteitenprogramma Beroepsopleiding.

Naar de toekomst toe zal vooreerst de prioritaire gerichtheid naar de risico-groepen nog meer geaccentueerd worden. Daartoe zal op inhoudelijk vlak absolute voorrang worden gegeven aan de ondersteuning van projecten die gebouwd zijn op maat van de langdurig werklozen in plaats van deze werklozen in te passen in bestaande programma's.

De doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt wordt mogelijk gemaakt via een gecombineerd programma tewerkstelling-opleiding en via een voortgezette individuele begeleiding tijdens het programma.

Wat de doelgroep zelf betreft, moet onderzocht worden of een verruiming naar de „herintreders” op de arbeidsmarkt mogelijk is. Dit veronderstelt dat voorafgaand in overleg met de nationale overheid enkele juridische hinderpalen uit de weg worden geruimd. Voor de opname van migranten in de tewerkstellingsprogramma's wordt een quotum van 4 procent tegen einde 1991 vooropgesteld.

In het komende jaar zal verder gewerkt worden aan de overdracht van de projecten, waarvan het maatschappelijk nut bewezen is, naar de sectoren waarin zij zich bewegen.

Zo kunnen deze initiatieven gefinancierd worden op basis van de betoelagingen van de decreten en besluiten die werkzaam zijn in de betrokken sectoren. Een eerste aanzet werd hiertoe gegeven in de basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen. Hierdoor stapten de DAC-werknemers uit de alfabetiseringsprojecten over naar de decretale regeling van de basiseducatie. Dit ging gepaard met de overdracht van 30

miljoen BEF van het budget van de tewerkstellingsprogramma's naar het budget van de Gemeenschapsminister van Onderwijs. Een analoge regeling is voorzien voor de integratiecentra voor migranten.

Vooraleer er nochtans een definitieve structurele oplossing kan komen, moet eerst duidelijkheid heersen ten aanzien van de ermee gepaard gaande juridische en financiële problemen, meer in het bijzonder inzake de trekkingsrechten. Dit belet niet dat de noodzakelijke informatie om dergelijke planning uit te werken reeds kan verzameld worden door middel van een monitoringssysteem, dat een thematische indeling van de lopende projecten mogelijk maakt.

Het opzetten van een monitoringssysteem heeft met name tot doel een efficiënter beheer van de tewerkstellingsprogramma's toe te laten, zowel inhoudelijk als budgettair.

Samen met de administratie wordt momenteel de laatste hand gelegd aan de uitbouw van dit systeem dat nog vóór 1991 operationeel zal zijn.

Tenslotte behoort het tot onze doelstellingen de bestaande tewerkstellingsprogramma's verder te harmoniseren en uniformiseren. Daartoe dienen besprekingen te worden aangevat met de bevoegde nationale ministers in verband met de vrijstellingen van patronale RSZ-bijdragen. Met het oog op het op peil houden van het tewerkstellingsvolume in de wedertewerkstellingsprogramma's werd in de begroting 1991 een bedrag van 17 miljard 20,3 miljoen BEF ingeschreven.

2.3.4. Het immigratiebeleid

Het immigratiebeleid wordt in toenemende mate geconfronteerd met aanvragen om contingenten vreemde werknemers in Vlaanderen tewerk te stellen.

De recente democratiseringsgolf in Oost-Europa mag nochtans niet gebruikt worden als een goedkoop argument om de sedert 1974 geldende immigratiestop op te heffen. Gelet op de nog steeds hoge werkloosheid in eigen Gewest moet de voorkeur gaan naar de benutting van de eigen arbeidsreserve in plaats van naar het toestaan van contingenteringen.

Van de immigratiestop kan bijgevolg enkel afgeweken worden in uitzonderlijke gevallen, wanneer arbeidsmarkttechnische, economische en juridische redenen hiervoor een verantwoording bieden. Maar zelfs in deze gevallen moet het gepaard gaan met een valorisatie van de eigen arbeidskrachten.

Aan de nationale overheid werd dan ook het voorstel gedaan om de reglementering betreffende de contingenten aan te passen, waardoor contingenten enkel kunnen worden toegestaan indien de werkgever of de sector, waartoe hij behoort, opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven heeft genomen om de aanwezige arbeidsreserve te valoriseren.

Tegelijkertijd werden voorstellen geformuleerd om enerzijds de lacunes in de bestaande wetgeving weg te nemen en anderzijds deze wetgeving te actualiseren.

Zo zou voortaan in alle gevallen van contingent-aanvragen het advies van de werknemersorganisaties moeten worden ingewonnen via hetzij de ondernemingsraad, hetzij de syndicale afvaardiging, hetzij het paritair comité. Tevens zal de kwaliteit van het arbeidsmarktonderzoek worden verbeterd onder meer via een gestructureerde gegevensuitwisseling tussen de Gewesten.

Tenslotte dringt zich op dit vlak meer overleg, coördinatie en samenwerking op zowel tussen de nationale overheid en de Gewesten, als tussen de Gewesten onderling.

2.3.5. Uitzendarbeid

Uitzendarbeid kende tijdens de periode van hoge werkloosheid een belangrijke groei. In Vlaanderen verdriedubbelde dit marktsegment in de tweede helft van de jaren '80. Binnen de globaliteit van het tewerkstellingsvolume blijft deze vorm van tewerkstelling echter eerder beperkt met een marktaandeel van $\pm 0,5$ procent.

Recente gegevens bewijzen dat de sector stagneert, terwijl de bestaande uitzendkantoren het moeilijker krijgen door de groeiende concurrentie. Toch verdient uitzendarbeid zeker een afzonderlijke plaats binnen het tewerkstellingsbeleid van de Vlaamse overheid.

Het ontwerpdecreet dat in de Vlaamse Raad werd voorgelegd, beoogt een sanering van de markt door enkel aan bona fide uitzendkantoren een erkenning te verlenen.

Dit ontwerp-decreet 'zal binnenkort worden aangevuld met een uitvoeringsbesluit dat de erkenningsvoorwaarden regelt.

Tevens blijft de aanwezigheid van T-Interim, het uitzendbureau van de VDAB, als marktregulator belangrijk. Aangezien het marktaandeel van TIV licht is afgenomen, dienen maatregelen te worden genomen om de marktpositie te verstevigen. Hierbij wordt met name gedacht aan een verdere decentralisatie, een meer moderne outillering en een aangepast personeelskader.

Bij wijze van verdere toelichting bij deze begrotingsvoorstellen verstrekt de Gemeenschapsminister nog volgende documentatie

- een uitgebreide analyse van de socio-economische context ;
- een evaluatie van de tewerkstellingsprogramma's :
 - in de niet-commerciële sector ;
 - DAC ;
 - GESCO'S ;
- het charter van de werkzoekende.

Zij liggen ter inzage op het commissiesecretariaat en zullen later in bespreking worden genomen.

B. BESPREKING

— Begroting VDAB

Verschillende leden betreuren dat de begroting van de VDAB niet op voorhand aan de commissieleden werd bezorgd, conform het Reglement van de Vlaamse Raad. Ook bij het aanvatten van de bespreking in de commissie kan slechts een ontwerp-begroting van deze instelling worden voorgelegd.

De Gemeenschapsminister verklaart eveneens te betreuren dat de begroting van de VDAB nog niet is goedgekeurd. Ter verontschuldiging van het Beheerscomité kan echter worden aangevoerd dat ingevolge technische wijzigingen zeer recent aanpassingen dienden te worden aangepast aan een begroting die reeds uitvoerig besproken en bestudeerd werd. Op de laatste vergadering van het Beheerscomité konden deze echter nog niet goedgekeurd worden. Dit zal eerstdaags gebeuren. In de thans voorgelegde ontwerp-begroting moet ook nog een correctie worden toegevoegd. Met name de globale kredieten voor de Weer-Werkactie werden in de begroting van de VDAB opgenomen. Dit is niet correct omdat een bedrag van ongeveer 100 miljoen frank niet mag worden ingeschreven op de VDAB kredieten maar moet worden

opgenomen op de middelen van zijn administratie. Het betreft hier de middelen nodig voor studies en de publiciteitscampagne inzake Weer-Werk en de 20 procent toelagen in de werkingskosten die kunnen toegekend worden bij de Weer-Werk-GECO-programma's.

— Algemene beleidsdoelstelling

Een lid krijgt de indruk dat het tewerkstellingsbeleid exclusief gericht is op wat men de risicogroepen zou kunnen noemen (langdurig werklozen, migranten). Hiervoor worden alerhande specifieke initiatieven ontplooid. Het goed laten vloten van de gewone tewerkstelling — ook van de jongeren — komt hierdoor in de verdrukking.

De Gemeenschapsminister antwoordt hierop dat de aandacht voor de risicogroepen niet ten koste gaat van de normale werking van de VDAB voor de gewone werklozen. De jeugdwerkloosheid krijgt in de gewone werking een specifieke aandacht.

De Gemeenschapsminister plaatst deze problematiek in een algemeen kader van die werkloosheid. Deze kan men indelen in twee grote groepen : de conjuncturele en de structurele werkloosheid. Thans bedraagt het aantal conjuncturele werklozen in Vlaanderen ongeveer 60.000 eenheden. Vergelijken met de parameter van wat als een volledige tewerkstelling wordt aanzien, hebben we te kampen met een werkloosheid van ruim 3 procent. Dit is een quasi volledige tewerkstelling. Het aantal structureel werklozen echter bedraagt 90.000. Voor deze groep moeten speciale acties worden ondernomen (o.m. Weer-Werk).

De werking voor de normale werklozen blijft onverminderd. Er zijn nu ook preventieve maatregelen. Een werkloze, die na een aantal maanden nog steeds niet aan het werk is wordt via een soort knipperlichtensysteem gedetecteerd en door speciale teams begeleid (vb. verwijzing naar beroepsopleiding) om te beletten dat hij verzeilt in de langdurige werkloosheid.

Een ander lid bevestigt dat er inderdaad nog een belangrijk pakket jeugdige werklozen zijn. In augustus verscheen er een koninklijk besluit m.b.t. de stageplicht. Door de nieuwe reglementering worden alle jongeren die in afwachting van hun legerdienst in aanmerking kwamen voor een stage nu in feite hiervan uitgesloten. Dit is weliswaar de bevoegdheid van de nationale Minister van Tewerkstelling. Maar wat is de mening van de Gemeenschapsminister over dit koninklijk besluit en welke initiatieven zal hij op het vlak van de stage der jongeren willen ontwikkelen ?

De Gemeenschapsminister bevestigt dat de bevoegdheid m.b.t. de stagereglementering in betwisting was en aanhangig bij de Raad van State. Inmiddels heeft de Raad van State bepaald dat de stagereglementering tot de nationale bevoegdheid blijft behoren. De Gemeenschapsminister betreurt dit maar legt zich bij deze uitspraak neer.

— Weer-Werkactie

Een lid stelt vast dat de veralgemeningsfase van de Weer-Werkactie nu volop op dreef komt. Dit gaat gepaard met het leggen van een aantal nieuwe accenten. Is het niet wenselijk de commissie geactualiseerde cijfers te bezorgen over de resultaten van de eerste fase in de pilootzones, zodat

hierover conclusies kunnen worden getrokken aan de hand van de resultaten van deze eerste fase.

Spreker wijst erop dat de begeleiding van de **Weer-Werk**-klanten in zijn streek, die een pilootgebied is, zeer goed is maar dat er een groot gebrek is aan projecten en nieuwe initiatieven. Is deze vaststelling veralgemeenbaar ?

Hoeveel langdurig werklozen werden reeds bereikt met de **Weer-Werk**actie ? Hoe worden de middelen verdeeld tussen de beroeps counseling, de beroepsopleiding, de tewerkstellingsprogramma's en de eenmalige werkingskosten ?

Beschikken alle **Weer-Werk**-teams reeds over een **SIMONA**-terminal ?

Spreker verheugt zich ten slotte over de in het vooruitzicht gestelde intensere samenwerking tussen de **Weer-Werk**-teams en de **VDAB**. Dit is zeker een juiste evolutie.

De Gemeenschapsminister verwijst voor het antwoord op deze vragen naar de Evaluatie Tewerkstellings- en opleidingsprojecten voor laaggeschoolden en langdurig werklozen (Bijlage 1) en naar de gegevens „**Weer-Werk**” (Bijlage II).

Wat het gebrek aan **Weer-Werk**-tewerkstellingsprojecten betreft, hier wijst de Gemeenschapsminister vooreerst op een vertraging in de goedkeuring ervan wegens een gerezen betwisting inzake de objectieven van deze projecten. Op dit ogenblik zijn er reeds projecten goedgekeurd voor ongeveer een 200-tal tewerkgestelden.

De Gemeenschapsminister vreest ten slotte dat niet elk **Weer-Werk**-team beschikt over een **SIMONA**-terminal. De organisatorische structuur van deze teams moet nog verbeterd worden.

Een lid doet opmerken dat de **Weer-Werk**actie gegroeid is uit vrije initiatieven die gericht zijn op de reïntegratie van de langdurig werklozen. Hoe zullen deze initiatieven, die inzake sociaal weerbaar maken van de langdurig werklozen baanbrekend werk hebben verricht, ingeschakeld worden in het **Weer-Werk**-netwerk van de **VDAB** ?

De Gemeenschapsminister hoopt de **Weer-Werk**actie op kruissnelheid te brengen via een bijsturing op vier punten (zie hoger sub. 3.1.)

Een van die punten is de uitbouw van soepele samenwerkingsovereenkomsten met derden (gemeenten, OCMW enz.) om te komen tot een samenhangend netwerk van opvanginitiatieven. Heeft de Gemeenschapsminister reeds zicht op deze samenwerkingsovereenkomsten. Hebben de regionale **Weer-Werk**-organisatoren reeds contacten gesloten met derden en hoe verloopt die samenwerking ? Hoe kan de Gemeenschapsminister dit activeren naar de toekomst toe ?

Verder vraagt het lid waarom in het kader van de **Weer-Werk**actie door de **VDAB** taalcursussen worden georganiseerd voor migranten. In het decreet op de basiseducatie wordt duidelijk voorzien in taalcursussen voor migranten. Zij zijn daar op hun plaats en niet in de **Weer-Werk**actie. Het vergt immers een zeer aparte didactische aanpak.

De voor de hand liggende oplossing zou precies geweest zijn samenwerkingsovereenkomsten te sluiten met centra voor basiseducatie om deze taalcursussen te geven. Op die manier worden **know-how** en middelen ter zake geoptimaliseerd.

De Gemeenschapsminister acht het verkeerd te stellen dat de diverse opleidingsinitiatieven per se overlappend zijn. Dat is niet juist. De taalcursussen van de **VDAB** richten zich uitsluitend tot de werkloze migranten.

Bovendien werd aan de VDAB gevraagd te onderzoeken op welke manier samenwerkingsovereenkomsten kunnen gesloten worden met derden die nu reeds taallessen voor migranten organiseren.

Een ander lid vraagt met klem de Weer-Werkactie grondig te evalueren in de Commissie alvorens tot de tweede fase, de veralgemeningsfase, over te stappen. Immers 1,078 miljard frank wordt hiervoor op de begroting uitgetrokken. Hiermee moeten volgens de doelstelling, 10.000 langdurig werklozen worden bereikt. Dit komt neer op 100.000 frank per werkzoekende, bovenop de werkloosheidsuitkering.

Het lid stelt dat de Weer-Werkactie gebaseerd is op de vrijwillige medewerking van de langdurig werkloze. Dit is volgens het lid en zijn fractie een onvoldoende basis en leidt tot een disproportionele inzet van middelen. Beter dan de vrijwilligheid zou een vormingsplicht de basis van de actie kunnen zijn.

De Gemeenschapsminister verklaart opgetogen te zijn door de bemoedigende resultaten van de Weer-Werk-actie. Tot 35 procent van de begeleide langdurig werklozen vinden een job. Voeg hierbij de 23 procent die een beroepsopleiding of een andere opleiding volgen en men komt tot de vaststelling dat voor 60 procent van de Weer-Werk-klanten een oplossing in 't verschiet is : 40 procent worden verder gemotiveerd. Ook de problematiek van de „afhakkers” wordt onderzocht om te weten hoe hierop kan worden ingespeeld om de positieve resultaten nog te verhogen.

De kostprijs van 1,078 miljard frank moet men relativiseren, aldus de Gemeenschapsminister. Vooreerst ligt de administratieve kostprijs van de werking van de teams zeer laag — in verhouding tot het operationele gedeelte : 429 miljoen frank voor beroepsopleiding, 508 miljoen frank voor de tewerkstellingsprogramma's. Bij tewerkstelling in het NEC valt de werkloosheidsuitkering weg en dient loon uitbetaald mits vrijstelling van de RSZ-bijdragen.

De Gemeenschapsminister stelt dat tegen begin 1991 9 à 10.000 Weer-Werk-klanten per jaar zullen worden bereikt.

Wat nu de vrijwilligheid als basis van de Weer-Werkactie betreft geeft de Gemeenschapsminister toe dat hij hierin van mening verschilt met de nationale minister. Dit is volkomen normaal als men de bevoegdheidsopdeling van dichterbij bekijkt.

De Gemeenschapsminister is van mening dat het veralgemenen van een vormingsplicht niet kan bij gebrek aan de nodige infrastructuur. Bovendien heeft het opleggen van een vorming aan iemand die hiervoor niet de minste interesse heeft of niet gemotiveerd is, niet de minste zin. Op dit ogenblik wijzen de resultaten van de Weer-Werk-actie alleszins uit dat de vrijwillige basis wel rendeert.

Een lid meent de mening van velen te vertolken met te stellen dat in de Weer-Werk-teams keihard wordt gewerkt met gunstig resultaat. Werklozen kunnen wel degelijk gemotiveerd worden op basis van vrijwilligheid. De veralgemening van de actie zal dus een goede zaak zijn, evenals de inschakeling van de Weer-Werk werkwijze in de VDAB-structuren.

Ook dit lid heeft de indruk dat er een gebrek aan creativiteit is bij het opstarten van Weer-Werk GEKO-projecten. Blijkbaar stuit men hier op structurele problemen bij de gemeenten en OCMW's.

De Gemeenschapsminister verklaart dat ook hij betreurt dat niet méér valabele initiatieven vanop het terrein worden

aangebracht. Sommige initiatieven passen helemaal niet in het gegeven kader. Daarom wordt nu werk gemaakt van een kaderomschrijving om bepaalde projecten gemakkelijker van de grond te doen komen.

Een tweede zorg van dit lid betreft de interactie tussen de Weer-Werkactie en de opleidingsinitiatieven in de impulsgebieden. Het lid neemt aan dat de subregionale tewerkstellingscomités in de impulsgebieden de draaischijf zullen zijn meer bepaald via de Permanente Werkgroepen „Aansluiting-Onderwijs-Arbeidsmarkt”. Deze permanente werkgroepen zijn hiertoe echter niet voldoende uitgerust met deskundige krachten die opleidingsnoden en tewerkstellingsaanbiedingen op mekaar kunnen afstemmen. Kunnen de fondsen van de impulsgebieden aangewend worden om de bestaffing van deze permanente werkgroep beter uit te bouwen ?

Inzake de impulsgebieden verduidelijkt de Gemeenschapsminister dat in overleg met de Gemeenschapsminister voor Economie in het geheel van de middelen hiervoor 300 miljoen frank zijn uitgetrokken voor opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven. Het zal een eerste zorg zijn zo snel mogelijk in te spelen op de kansen die ter zake vanuit het economisch vlak worden geboden.

Wat nu de rol van de STC's betreft, deze neemt bestendig toe. Zij zijn inderdaad de draaischijf van het arbeidsmarktgebeuren in de subregio. Los daarvan is er coördinatie nodig op het niveau van het Vlaams Gewest.

— Charter van de werkzoekende

Een lid vraagt of er sancties staan op het niet naleven van het Charter voor de VDAB ?

In dit verband doet een ander lid opmerken dat het Charter van de werkzoekende zeer eenzijdig is opgesteld en de plichten vooral aan de zijde van de VDAB ligt zonder dat hieraan van de zijde van de werkzoekende bepaalde plichten beantwoorden. De Gemeenschapsminister verklaarde dat hij niets te maken heeft met de werkloosheidsuitkering en de controle op de rechtmatigheid ervan. De arbeidsbemiddeling wordt als absoluut recht volledig losgekoppeld van bepaalde verplichtingen die in hoofde van de werkzoekenden en werklozen het ontvangen van werkloosheidsuitkeringen moeten rechtvaardigen. De werkzoekende is de koning-klant. Op die manier wordt de nationale Minister van Tewerkstelling en Arbeid belast met de uitkering van de werkloosheidsvergoeding in een onmogelijke positie geplaatst omdat de RVA de nodige inlichtingen ter controle worden ontzegd. Wat blijft nog over van het op 12 maart 1990 gesloten samenwerkingsovereenkomst tussen de Gemeenschapsminister en de nationale Minister van Tewerkstelling ?

Is het in die context te verantwoorden dat de VDAB over een begroting van 2,644 miljard frank kan beschikken !

De Gemeenschapsminister beaamt vooreerst dat de afdwingbaarheid van het Charter ontbreekt. Wellicht kan de aanstelling van een ombudsman/vrouw binnen de VDAB worden aangeduid. Verder is hij het niet eens met het lid dat het Charter ziet als eenrichtingsverkeer inzake de plichten van de overheid. Het is wel zo dat de werkzoekende de plicht heeft positief mee te werken aan zijn eigen arbeidsbemiddeling. Mocht manifeste onwil blijken dan wordt dit wel signaleerd aan de RVA.

– VDAB

Een lid stelt vast dat het budget van de VDAB inzake beroepsopleiding stijgt met 250 miljoen frank. Welke nieuwe initiatieven zullen hiermee worden gefinancierd en waar ?

Een tweede vraag betreft de groeiende spanning te velde tussen de VDAB-opleiding en de onderwijsinstellingen (onderwijs voor sociale promotie, beroepsonderwijs, technisch onderwijs). Het is steeds de bedoeling geweest tot overleg te komen in de verschillende regio's. Toch komt dit niet van de grond. Men stelt een groeiende concurrentie vast waarbij onderwijs de VDAB als het ware verwijt met meer middelen die opleidingen te geven die eigenlijk ook in het onderwijs zouden kunnen worden gegeven.

Het lid meent dat zekere afspraken moeten worden gemaakt in de verschillende subregio's om verspilling van middelen tegen te gaan. Het lid geeft het voorbeeld van de taalcursussen. In sommige streken worden in het onderwijs voor sociale promotie grote inspanningen gedaan voor het opzetten van taalcursussen. Tegelijk gebeurt dit in centra van de VDAB. Met dit verschil echter dat in het OSP een inschrijvingsgeld wordt gevraagd terwijl een werkloze die overdag de taalcursus van de VDAB volgt geen inschrijvingsgeld betaalt, een werkloosheidsvergoeding ontvangt en daar bovenop nog een vergoeding per uur.

Het lid pleit voor meer coördinatie en een duidelijke taakverdeling. Wat is de rol van de VDAB, wat van het OSP ? Dit moet wellicht streek per streek bekeken worden.

De Gemeenschapsminister verklaart dat de STC's hierover duidelijke richtlijnen en suggesties krijgen. Ook binnen de VDAB is er inzake beroepsopleiding aan coördinatie gedaan.

Verder zal de Gemeenschapsminister constructief blijven meewerken aan het overleg met de andere betrokken gemeenschapsministers (middenstandopleiding en onderwijs) om hier orde op zaken te stellen.

Toch wil de Gemeenschapsminister erop wijzen dat het spookbeeld van de overlappende vormingsinitiatieven sterk wordt overdreven. Men maakt onvoldoende onderscheid naar de doelstellingen van deze vormingsinitiatieven. Het onderwijs richt zich verplicht tot eenieder en zit in een vrij logge structuur. De beroepsopleiding daarentegen richt zich tot een doelpubliek, de werklozen, die op redelijk korte tijd (6 maanden) een bepaalde vaardigheid moet bijgebracht worden om ze te integreren in de arbeidsmarkt. Dit is een totaal andere opzet.

Wat nu de taalcursussen betreft, heeft de Gemeenschapsminister niets gewijzigd aan de reglementering inzake beroepsopleiding. In het onderwijs voor sociale promotie worden enkel Nederlands, Frans, Duits en Engels aanvaard als beroepsgerichte taalleergangen.

Een lid wijst erop dat de beroepsopleiding georganiseerd door de VDAB al een lange weg heeft afgelegd en zeer verdienstelijk werk heeft geleverd. De laatste jaren stelt zich echter het probleem dat de technische evolutie zeer hoge eisen stelt aan de opleiding. Dit dreigt zowel de VDAB beroepsopleiding als de opleiding in de technische scholen in moeilijkheden te brengen.

In de gegeven omstandigheden is overlapping zeker te betreuren. Het is tijd- en geldverspilling. Daarom pleit het lid ervoor dat de VDAB beroepsopleiding zijn opdracht ten volle waar zou maken maar dit in afspraak en samenspraak

met de technische scholen. Beide sporen moeten worden gevolgd om alle kansen op opleiding voor de jongeren te benutten.

Een lid stelt vast dat er een stijgend aandeel is van vrouwen in de harde kern van de langdurige werklozen. Dit is een grote zorg. Daarom verheugt zij zich over de voorstellen van de Gemeenschapsminister die de drempel voor opleidingsinitiatieven voor vrouwen moeten verlagen (vb. kinderopvang ter plaatse, bereikbaarheid). Wat de positieve actiecel van de VDAB betreft, ziet men die op het niveau van het gewest of werkt zij op het niveau van de subregio's ?

Zijn er op dit ogenblik cijfers bekend i.v.m. de counseling van vrouwelijke werkzoekenden ? Is er nu reeds een grotere participatie van vrouwen in de beroepsopleiding dan vroeger ?

De Gemeenschapsminister bevestigt dat de vrouwen 70 procent van de langdurig werklozen uitmaken. Het spreekt vanzelf dat hiervoor speciale aandacht wordt gevraagd. Tegelijk is het verheugend vast te stellen dat de vrouwelijke aanwezigheid in Weer-Werk 80 procent bedraagt. Zij worden in dit kader dus zeer intens gecounseld.

Een ander lid vraagt of er reeds positieve resultaten bekend zijn van de toekenning van een bijkomende premie voor kinderopvang aan jonge vrouwelijke werkzoekenden die de beroepsopleiding volgen. Welk is hiervan de budgettaire weerslag ?

De Gemeenschapsminister preciseert dat volgens de informatie waarover hij beschikt ongeveer 2.000 vrouwen gebruik maken van de maatregel. Nog nooit was het aandeel van vrouwen met kinderlast in de beroepsopleiding zo groot. Dat wijst erop dat de genomen maatregel effect resorteert. De budgettaire implicatie ervan is de volgende.

- A. In '89 (maatregel in voege vanaf 1 november '89).
 - 274 cursisten
 - bijkomende uitgaven : 857.000 frank
- B. In '90 (toestand op 30 september '90)
 - 870 cursisten
 - bijkomende uitgave : 7.119.650 frank

Gezien de beperkte middelen, aldus een lid, moeten de diverse opleidings- en vormingsinitiatieven op mekaar afgestemd worden : middenstandsopleiding, VDAB-beroepsopleiding, traditioneel onderwijs. Hiertoe moet een geëigend regionaal overlegplatform worden gevonden, zowel inzake de inhoud van de programma's als inzake het gebruik van de infrastructuur.

Hetzelfde lid pleit ervoor het technisch onderwijs zelf zodanig te oriënteren dat de afgestudeerden ook klaar zijn om te beantwoorden aan de behoeften die zich in de bedrijven voordoen. Het mag toch niet zo zijn dat de afgestudeerden uit het technisch onderwijs al onmiddellijk behoefte hebben aan bijscholing. Ook doet hij opmerken dat veel afgestudeerden uit het ASO langdurig werkloos blijven bij gebrek aan specifieke vorming. Velen van hen hadden beter voor het technisch onderwijs gekozen.

— Tewerkstellingsprogramma's

Een lid verwijst naar zijn schriftelijke vraag om inzicht in de reeds goedgekeurde GECO-projecten. Hij hoopt hierop een uitgebreid schriftelijk antwoord te krijgen.

De Gemeenschapsminister wil niet vooruitlopen op het schriftelijk antwoord dat hij zal verstrekken. Momenteel ge-

beurt de beoordeling van de goedgekeurde projecten vrij vlot en objectief. De wet is vrij lang (project-directeurs, STC, administratie, Gemeenschapsminister) maar is nodig omwille van de verantwoording van de doelstellingen. Uiteraard worden heel wat initiatieven in beraad gehouden omdat de budgettaire ruimte, waarbinnen nieuwe projecten kunnen worden goedgekeurd, vrij klein is.

Een lid vraagt de aandacht voor wat hij de restanten van de DAC-projecten noemt. De personen die in het DAC zijn tewerkgesteld genieten een weinig beschermend statuut. De Gemeenschapsminister stelt slechts een „eventuele” omzetting van DAC'ers naar het GECO-stelsel in vooruitzicht. Het lid zag liever een voluntaristische instelling bij deze omzetting in het belang van de tewerkgestelden. Tevens wenst hij te weten hoeveel personen nog in DAC-projecten zijn tewerkgesteld.

De Gemeenschapsminister wijst erop dat nog 9.000 personen in DAC-projecten zijn tewerkgesteld. Het is de bedoeling van de Gemeenschapsminister de diverse stelsels te harmoniseren tot één enkel stelsel nl. de GECO's. Vanuit nationale hoek wordt dit voornemen echter doorkruist. Zijn programma om alle DAC-projecten om te schakelen naar GESCO is afgeremd geworden omwille van het feit dat er voor de DAC'ers geen vrijstelling is van de patronale RSZ-bijdragen. De Gemeenschapsminister hoopt ter zake een passende regeling te kunnen vinden.

Een lid leest in de begroting dat voor de tewerkstellingsprogramma's ongeveer 17 miljard frank is uitgetrokken.

Hierdoor kunnen, aldus de Gemeenschapsminister, de programma's op peil worden gehouden. Bij dalende werkloosheidscijfers zou men nochtans de middelen voor de werkloosheidsprogramma's evenredig kunnen laten dalen, zo meent dit lid.

Verder vraagt het lid aandacht voor het probleem van een groep langdurig werklozen die ondanks opleiding, Weer-Werkactie, plaatselijke initiatieven, zich nog niet integreren in de arbeidsmarkt omwille van psychische of mentale redenen. Hiervoor zou een specifiek programma kunnen worden opgestart. Anderzijds pleit het lid ervoor de GECO-tewerkstelling in de mate van het mogelijke af te bouwen en desnoods via beperkte omscholing, te integreren in het NEC.

Op die manier zouden de 17 miljard adequater kunnen worden besteed.

De Gemeenschapsminister verklaart dat de groep van wat vele de „onbemiddelaar” langdurig werklozen zou kunnen noemen een moeilijk probleem stelt. Theoretisch gezien zijn zij de klanten voor de Weer-Werkactie. Maar in de praktijk is dit niet de geschikte oplossing voor deze nochtans zeer behartenswaardige categorie van personen. Men vindt ze ofwel terug in de langdurige werkloosheid ofwel in de categorie OCMW-bestaansminimumtrekkers. Hun aantal zou volgens peilingen ongeveer 30 à 35.000 bedragen. Het voorstel van een lid om voor deze groep een apart tewerkstellingsprogramma op te zetten acht de Gemeenschapsminister concreet niet haalbaar. Zij zijn immers geen potentiële werknemers.

Een lid vraagt hoeveel GECO's nu nog in gemeenten en OCMW's zijn tewerkgesteld. Verder kunnen gemeenten nu afwijken van het opgelegd contingent GECO's dat zij dienen tewerk te stellen. Dit kan gaan tot 10 procent minder voor zover de verhouding, 60 procent statutairen en 40 procent GECO's wordt gerespecteerd. Zijn er gemeenten die van deze mogelijkheid hebben gebruik gemaakt? Werd hierover een protocol afgesloten?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat het aantal GECO's dat in de lagere besturen is tewerkgesteld ongeveer

23.000 in voltijdse equivalenten bedraagt. Heel wat gemeenten hebben afwijkingen gevraagd en die ook bekomen. Er zijn er nog een 7 à 8 in onderzoek. Ook zijn er reeds aanvragen van gemeenten tot herziening van contingenten en qualificaties vastgelegd in nieuwe conventies die zijn goedgekeurd. Dit gebeurt zowel om budgettaire als om functionele redenen.

Verder stelt het lid vast dat sommige GECO's het stelsel verlaten en terug in de privé sector een betrekking vinden. Dit is op zichzelf een gunstige evolutie. Nochtans is er een betwisting, m.b.t. de vervanging van deze GECO's. Volgens de algemene regel moeten zij worden vervangen door een (reeds gedurende 6 maanden) werkloze. Is het ook zo dat deze vervanging ook moet gebeuren in dezelfde functie ? Dit is nergens bepaald. Volstaat het niet dat het contingent wordt gerespecteerd. Het lid doet opmerken dat sommige voogdij-overheden hier nogal **streng** over oordelen en de beslissing schorsen als niet precies dezelfde functie wordt opgevuld. Kan de Gemeenschapsminister duidelijke richtlijnen geven ? Dergelijke bemoeizucht vanwege de voogdij-overheid is onduldbaar.

Dat GECO's in de privé-sector werk vinden acht de Gemeenschapsminister een goede evolutie die moet aangemoedigd worden. Wat de vervanging van GECO's betreft en meer bepaald de qualificatiewijziging, die volgens sommige voogdij-overheden niet wordt toegestaan, de Gemeenschapsminister zal dit onderzoeken en nodigt de Gemeenten uit deze qualificatiewijziging rechtstreeks met hem af te handelen zodat ze volkomen reglementair is. Zo moet het bv. mogelijk zijn een opsteller te vervangen door een timmerman.

Een ander probleem is de bevordering van een GECO. Kan een opsteller een onderbureaucheef worden ? De Gemeenschapsminister verklaart dat niets zich hiertegen verzet. Als dit moeilijkheden geeft met sommige voogdijoverheden, moet dit onderzocht worden en eventueel via een circulaire aan de voogdijoverheden worden geregeld.

— Immigratie

Een lid wijst op de recente evoluties in wat men de regio Europa zou kunnen noemen. De immigratiedruk vanuit Oost-Europa evenals vanuit Noord-Afrika, naar West-Europa zal sterk toenemen.

Quid met deze beweging van mensen die zoeken naar tewerkstelling en inkomen ? Moet men hierop ingaan of moet men ze afremmen ? Hebben wij het recht onze grenzen hiervoor te sluiten.

Een ander lid verklaart in dit verband geregeld vast te stellen dat wordt geschermd met het tekort aan geschoolde arbeidskrachten in onze streken. In bepaalde streken en sectoren zal dit ongetwijfeld wel zo zijn. Heeft de VDAB daar zicht op ? Is dit niet overdreven ? In sommige streken zijn er nog grote groepen werklozen die niet aan een job geraken. Hierop wordt gerepliceerd dat dit veeleer een probleem van scholing en inzet is. Dit is precies het knelpunt. Als immigranten wel geschoold zijn en zich willen inzetten ligt het toch wel zeer moeilijk om ze af te wijzen wegens zogezegd de ruime marge aan werklozen die bij ons nog steeds niet aan de bak konden komen.

De Gemeenschapsminister verklaart dat hier een maatschappelijke discussie wordt aangeraakt die zijn rechtstreekse bevoegdheid overstijgt.

De economie in de minder ontwikkelde landen moet ter plaatse ondersteund worden om de toenemende druk op de geïndustrialiseerde landen te doen verminderen.

De Gemeenschapsminister vreest niet voor een ware toestroom vanuit Oost-Europa. Er is bovendien een probleem van qualificatie. Men mag zeker de ongeschoolden en laaggeschoolden niet aantrekken. De Gemeenschapsminister verklaart op dit punt zeker niet erg toeschietelijk te zijn en verkiest een verhoogde en geïntensiveerde beroepsopleiding in het kader van de VDAB voor de eigen mensen. De tekorten op de arbeidsmarkt stellen zich in elke regio anders. Dit is dus eerder een probleem van mobiliteit en bereikbaarheid van de industrieterreinen. Al deze problemen komen zeer sterk aan bod bij de Weer-Werk-counseling en dit in grotere mate bij de vrouwelijke werkzoekenden dan bij de mannelijke.

— Uitzendarbeid

Een lid vraagt hoe groot het marktaandeel van T-Interim Vlaanderen thans is ?

Dat T-Interim Vlaanderen een stuk van zijn marktaandeel heeft moeten prijsgeven is geen reden tot ongerustheid, aldus het lid. Waarom betreurt de Gemeenschapsminister dit ?

Dat het succes van de uitzendarbeid het produkt is van hoge werkloosheidscijfers wordt door een lid betwijfeld. Immers zelfs in perioden van hoogconjunctuur neemt de uitzendarbeid toe. Is dit niet veeleer de uiting van een nieuwe, lossere houding t.o.v. het werken ? Een aantal werknemers wenst te werken „à la carte”, nu eens wel dan weer niet ?

De Gemeenschapsminister verklaart dat hij inderdaad betreurt dat het marktaandeel is gedaald. Immers T-Interim , treedt op als marktregulator zowel inzake de **terreinafbakening** van het werkdomein als inzake de sociale bescherming van de interim-tewerkgestelde. Verder stelt de Gemeenschapsminister dat deze sector in volle expansie is en in vergelijking met de ons omringende landen nog een groot groeipotentieel heeft.

C. STEMMING

De Commissie neemt de haar toegewezen **decreetbepalingen** en sectoren binnen de bevoegdheid van de Gemeenschapsminister van Tewerkstelling aan met 8 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding. Met eenzelfde stemuitslag verklaart de Commissie dat het aan de Commissie toegewezen gedeelte van de administratieve begroting conform is met de inhoud en de doelstelling van de algemene uitgavenbegroting.

De Verslaggever,

1. EGELMEERS

De Voorzitter,

J. LAVERGE

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

**EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN
BRABANT**

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemersuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3251	ABVV-werklozen-werking verstrekken van opleidingen van laaggeschoolde langdurig werklozen	1 licentiaat 9 regenten 2 A1 1 maatschappelijk assistent	412 i.p.v. 180 (195 laaggeschoolde langdurig werklozen)	4664 per begeleider bij de totale cursistengroep als men alleen de langdurig WL telt: 2552 u	44 cursisten aan het werk 4 VDAB-opleiding	Geen probleem
3153	V.Z.W. Wonen en Werken Leuven verstrekken van opleidingen aan kansarmen : algemene vorming, bouwtechnieken enz.	1 VT techn. regent 1 VT regent LO 1 VT AI informaticus 1 VT A2 schrijnwerkerij	10 vooropgesteld 18 vooropleiding 12 praktijkbegeleiding	3072 t.o.v. 2500	slechts 1 à 2 op 12 deelnemers hebben nog geen verder perspectief	Geen probleem
3913	V.Z.W. „De Wal” Leuven taallessen aan migranten + voor gevorderden opleiding heftruck chauffeur - magazijnier	1 VT licentiaat humane wetenschappen 1 VT regent algemene vakken	14 vooropgesteld eerste sessie : 77 tweede sessie : 17	3922 t.o.v. 2695	basiscursus : slecht bij migrantenvrouwen bij mannen : op 36 : 10 werk, 10 verdere cursus cursus gevorderden: iedereen werk	Geen probleem
3246	V.Z.W. Opcbouwwerk Pajottenland Lennik opleiding aan langdurig laaggeschoolde werkloze vrouwen	1 VT maatschappelijke werker 1 VT licentiaat 2 VT regenten	11 t.o.v. 10	3700 t.o.v. 3496	5 werk 1 VDAB-opleiding	Geen probleem
3013	V.Z.W. Migranten Cultuur Sociaal Trefpunt Vilvoorde begeleidingsdienst voor migranten met o.a. taallessen	1 VT licentiaat 2 VT regenten	34 t.o.v. 21	5171 t.o.v. 2520	miniem : sedert 01.07.89 vonden een 10-tal werk	Geen probleem
3877	V.Z.W. „Forum rond leegstand” geven van technische maatschappelijke en persoonlijke vorming aan kansarme jongeren door deze het huurhuis dat ze bewonen te laten opknappen	1 sociaal assistent 1 bouwkundig tekenaar	4 deelnemers	project zo goed als beëindigd		beëindiging van het project op 31.08.1990 wegens voltooiing van de werkzaamheden
3109	KAV Brussel organiseren van cursussen in 3 regio's met het oog op reïntegratie laaggeschoolde vrouwen op de arbeidsmarkt	1 licentiaat 5 regenten 1 sociaal assistent	vb. Cursus Dendermonde : 65 laaggeschoolden en ± 120 andere	2497 t.o.v. 4500 dus minimum niet gehaald	geen hoge doorstroming want in het doelpubliek zijn een aanzienlijk aantal niet-werklozen opgenomen	geen verdere werkingstoelage
3110	V.Z.W. Rzoëzie Steunpunt-tewerkstelling Mechelen opvang van kansarme jongeren in het jeugdhuis -opzetten van beroeps-gerichte opleidingen	1 VT licentiaat 2 VT maatschappelijke assistenten	250 t.o.v. 200	3546 t.o.v. 3600 (dus niet gehaald)	geen cijfers	Men haalt nipt niet het aantal deelnemersuren (wel boven de minimum-norm) doch optie om het project ongewijzigd voort te zetten, met als opmerking dat alle aspecten van de werking in de toekomst systematisch en duidelijk dienen te worden bijgehouden

EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN

OOST-VLAANDEREN

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3787	„El Paso Gent” opleiding migranten, laaggeschoold langdurig werklozen OCMW, cliënteel Weer Werk	1 VT onderwijzer 1 VT regent	20 t.o.v. 8	3116 t.o.v. 3060	eerste sessie : 16 cursisten 4 werk 2 opleiding	Geen probleem
3978	v.z.w. De Werkgaard Gent opleiding aan laaggeschoolde werklozen met fysieke of psychische handicap	1 VT licencie psychologie	52 t.o.v. 36	2619 t.o.v. 2607,5	langlopende sessie : 9 op 22 werk korte sessie (30) : 4 verdere opleiding, 1 werk	Geen probleem
3841	EL-ELE Hand in hand Gent opleiding aan langdurig werkloze migrantenvrouwen	2 onderwijzers	161 t.o.v. 80	3420 t.o.v. 2660	9 werken 2 volgen schakelopleiding	Geen probleem
3772	v.z.w. De Poort-Beraber Gent opleiding van langdurig werkloze en laaggeschoolde migranten en vluchtelingen	1 VT licenciaat 2 HT maatschappelijke assistenten 2 VT onderwijzers	82 t.o.v. 80	2988,75 t.o.v. 2500	24 werken 5 gevestigd als zelfstandige 2 bijkomende opleidingen	Geen probleem

EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN

WEST-VLAANDEREN

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3981	v.z.w. „Sociale Dienst voor vreemdelingen Oostende” (opleiding migranten)	1 VT licenciaat 2 maatschappelijke werkers	61 t.o.v. 30	3181 t.o.v. 2500	11 werk 5 verdere cursus	Geen probleem

**EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN**

LIMBURG

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3072	v.z.w. De Tweede Generatie opleiding laaggeschoolde langdurig werklozen in kansarme buurten	2 HT onderwijzers IVTA3 IVTA4 1 VT maatschappelijk werker	Waterschei : 45 t.o.v. 18 Zwartberg : 31 t.o.v. 5	Waterschei 3025 t.o.v. 2537,5 Zwarteberg : 2562 t.o.v. 2502,5	3 cursisten vast werk 2 cursisten volgen VDAB-opleiding 1 cursist tijdelijk werk	Geen enkel probleem Promotor wenst echter op eigen initiatief af te zien van de werkingstoelage (aangeboden programma verruimen)
3762	v.z.w. „Lenteleven” Limburg geven van opleidingen aan laaggeschoolde langdurig werklozen, vnl. migranten	2 VT regenten 2 HT regenten	71 t.o.v. 40	2915 t.o.v. 2760	33 aan het werk 1 begonnen als zelfstandig 3 VDAB-opleiding 10 schakelopleiding	Geen probleem
3922	v.z.w. Enaip Limburg migranten	1 VT germanist 1 licentiaat biologie	88 t.o.v. 30	2734 t.o.v. 2049,7	8 werk 1 verdere opleiding	Geen probleem
3105	v.z.w. Omschakelen Hasselt opleidingen voor langdurig werkloze laaggeschoolde vrouwen	1 VT maatschappelijk werkster 1 VT regent	600	2540,5 t.o.v. 2500	op 69 : 20 werken, 1 in DAC-project, 7 in OCMW, 5 volgen VDAB-opleiding 1 in schakelopleiding, 1 middenstandsopleiding	Geen probleem
3061	v.z.w. Alternatief Hasselt opleidingen aan kansarme laaggeschoolde langdurig werklozen	4 VT onderwijzers 6 VT regenten 1 VT licentiaat 2 VT maatschappelijke assistenten 1VTAl	140 t.o.v. 60	5730 t.o.v. 3240	29 werken 2 begonnen als zelfstandig 35 OCMW 6 verdere opleiding	Geen probleem
3075	v.z.w. Begeleidingsdienst Limburgs Mijngedied opleiding geven aan langdurig werkzoekende ex-mijnwerkers	1 VT licentiaat pedagogie 1 VT regent 1 VT maatschappelijk assistent 1VTB2 1 VT Bl electronica A2 of A3 1 VT technisch begeleider	18	1059 t.o.v. 3240 (dus minimum niet gehaald)	alle cursisten aan het werk of bijkomende opleiding	integraal behoud van het project, inclusief werkingskosten
7262	v.z.w. Steunpunt Buurtopbouwwerk Limburg-Hasselt Beroepsopleiding en algemene vorming voor langdurig werkloze laaggeschoolde vrouwen en migranten	3VTA2 2VTA2 2 VT A2/A3 2DTA4	35 deelnemers bereikt 40 vooropgesteld	2888 t.o.v. 3150 (wel minimumnorm gehaald)	17 werken 7 B 0	project wordt ongewijzigd verdergezet
3058	v.z.w. „Projecten Centrum” opleiding van achtergestelde werklozen	1 VT maatschappelijk assistent 1 VT onderwijzer 2 VT regenten	155 t.o.v. 50	geen evaluatie van het aantal deelnemingsuren per begeleider	van de 70 cursisten van de laatste sessie nog slechts 20 werkloos	Geen probleem
3918	Promat hulp bieden aan werklozen, bejaarden, gehandicapten enz.	3 VT maatschappelijke assistenten 2 VT regenten 1 VT onderwijzer	129 t.o.v. 90	3555 t.o.v. 3240	veel doorstroming naar andere opleidingen	Geen probleem

**EVALUATIE TEWERKSTELLINGS- EN OPLEIDINGSPROJECTEN
VOOR LAAGGESCHOOLDEN EN LANGDURIG WERKLOZEN**

ANTWERPEN

Dossiernr.	Project	Aantal begeleiders	Aantal deelnemers	Deelnemingsuren per begeleider	Doorstromingsnorm	Evaluatie
3851	V.Z.W. „Buurtwerk Posthof” opleiding kansarme en laaggeschoolde jongeren	1 VT regent 1 VT technisch regent 1 VT maatschappelijk werker	30 t.o.v. 24	2700 t.o.v. 2520	7 werk 6 VDAB-opleiding	Geen probleem
3237	V.Z.W. SIC St.-Niklaas opleiding migranten	2 VT regenten 2 VT sociaal assistenten	92 t.o.v. 20	20.000 t.o.v. 10.500 (in totaal)	bij vrouwen : laag (4 op 30 werk) bij mannen : op 17 (laatste sessie) 5 werk, 5 bijkomende opleiding	Geen probleem
3853	V.Z.W. KVG-vorming	1 VT socioloog 4 VT maatschappelijke werkers	100 vooropgesteld 204 bereikt	934 t.o.v. 2500 (dus minimum niet gehaald)	52 % van de deelnemers vond een bestemming	project wordt ongewijzigd verdergezet
3850	Centrum voor Basiseducatie educatief aanbod voor laaggeschoolde volwassenen van Antwerpen-grootstad	1 VT maatschappelijk assistent 1 VT LSTO (technisch regent)	29 t.o.v. 15	2652 t.o.v. 2500	11 werken 12 IBO	Geen probleem
3852	V.Z.W. Steunpunt Tewerkstelling, opleiding, begeleiding, informatie van langdurig werklozen	1 VT licentiaat 1 VT technisch regent 1 VT maatschappelijk werker	35 t.o.v. 29	4800 t.o.v. 3033	19 werken 3 VDAB-opleiding	Geen probleem
3854	V.Z.W. „Centrum Buitenlandse Werknemers Borgerhout”	1 VT maatschappelijk assistent 2 VT regenten	33 t.o.v. 32	2510 t.o.v. 2500	19 werken 16 verdere opleidingen	Geen probleem
3986	V.Z.W. Vorming en Opleiding Kristelijke Arbeidsbeweging St.-Niklaas	1 VT germanist 1 VT regent frans	25 t.o.v. 24	10.000 t.o.v. 9.240	op 9 cursisten : 4 gevestigd als zelfstandige 4 werken	Geen probleem

**Bijkomende projecten in het kader van tewerkstelling
& opleiding langdurig werklozen**

In de loop van het werkingsjaar 1989-1990 werden enkele nieuwe projecten goedgekeurd. Aangezien deze initiatieven pas in 1990 werden opgestart is hier nog geen evaluatie gebeurd.

7225 : VZW Weer-Werk — Brugge
4 voltijdse NUHO

7119 : VZW De Nieuwe Volmacht — Mechelen
4 voltijdse NUHO

7273 : VZW Eik Turnhout
4 NUHO (voltijds)

7260 : VZW De Lage Drempel — Leuven
4 voltijdse : 2 NUHO
1 licentiaat of NUHO
1 HSO/A2 of NUHO

7116 : VZW Werkracht — Rillaar
3 voltijdse NUHO

7567 : VZW Hak — Aalst
6 VT : 1 coördinator A1 Maatschappelijk Assistent
4 begeleiders A2 + 1 administratieve kracht +4 IHSO

7118 : VZW Arbeidersontvoogding

7248 : VZW Weerwerk
2 NUHO (voltijds)

7761 : ABVV Werklozenwerking — Brussel

17 voltijdse : 1 licentiaat

9 regenten

2 Al

1 maatschappelijk assistent

4 NUHO

7967 : Vorming Opleiding Kansarmen — Overijse (VOKANS)

1 coördinator universitair

2 sociaal-assistenten

30 educatieve medewerkers sociaal assistenten of regent

7 1/2 opsteller HSO

BIJLAGE II

GEGEVENS WEER-WERK

Opmerking

Er bestaan twee bronnen :

— Simona : zijn nog niet volledig aangepast, Simona-dossier werd niet aangepast tijdens beginfase Weer-Werk. Deze gegevens worden stilaan bijgewerkt.

— Eigen Weer-Werkgegevens zijn cumulatief vanaf start.

De Simona-gegevens maken wel een gedetailleerder overzicht mogelijk.

Stand van zaken

	31.07.90	31.0890	30.09.90
Aantal klanten	1911	2365	3041
Nieuwe klanten (tijdens de maand)	329	454	676 oktober : + 490 (tijdens drie eerste weken)
Tewerkstelling	487	(n. b.)	709(*)
In opleiding of opleiding gevolgd	330	(n.b.)	(646*)

(*) Raming gegevens Géel ontbreken — toename berekend als gemiddelde van 3 overige piloot-centra.

Resultaten	september 1990	juli 1990
Tewerkstelling :		
Totaal	23,3 %	25,5 %
Pilootregio's	33,2 %	33,3 %
Uitbreidingsregio's	10,7 %	5,6 %
Opleiding :		
Totaal	21,2 %	17 %
Pilootregio's	28,8 %	23 %
Uitbreidingsregio's	11,6 %	2 %

„Niettegenstaande” een sterke toename van het aantal klanten, blijven de resultaten gunstig :

- pilootregio's
 - tewerkstelling : 33 à 34 %
 - opleiding : stijging van 23 naar 28 %.
- uitbreidingsregio's : zelfde tendens als in pilootfase : er is een „aanloop” nodig.

PROFIEL KLANTEN

Studieniveau :	— Lager onderwijs	32,9 %	} 60,8 %
	— Lager secundair	27,9 %	
	— Hoger secundair	28,4 %	
	— Hoger onderwijs	7,7 %	
	— Ander + middenstandsopleiding	3,1 %	
Werkloosheidsduur :	1 - 2 jaar	28,2 %	
	2 - 5 jaar	35,8 %	
	5 - 10 jaar	25,5 %	
	+ 10 jaar	10,5 %	
Leeftijd :	— 25 jaar	18,4 %	
	25 - 40 jaar	62,3 %	
	+ 40 jaar	19,3 %	

Er is geen significant verschil met betrekking tot spreiding van resultaten over deze profielvariabelen. Met andere woorden, tewerkstelling en opleiding is ongeveer gelijkmatig verspreid over alle WW-klanten.

GEGEVENS WEER-WERK

Bron : Simona-gegevens

Stand van zaken

	31.10.90
Aantal klanten	3.648
Nieuwe klanten (tijdens de maand)	691
Tewerkstelling	820
In opleiding of opleiding gevolgd	783

Tewerkstelling

	oktober 1990
Tewerkstelling : totaal	21,0 %
Pilootregio's	30,9 %
Uitbreidingsregio's	12,6 %

Opleiding

	oktober 1990
Totaal	20 %
Pilootregio's	27,7 %
Uitbreidingsregio's	14,2 %

WEER-WERK : CUMULATIEVE TOESTAND OP 31 OKTOBER 1990

	Eekl.	Mole.	Geel	Beve.	Mech.	St.ni.	Aalst	Tong.	Antw.	Dend.	Genk	oost.	Tot.
Aantal klanten in begeleiding :	380	578	409	539	180	145	205	262	260	232	314	227	3.731
Aantal gesprekken :	1.457	1.427	1.286	1.821	429	265	460	472	526	283	625	877	9.928
— werving :													
— mediacampagne	36	14	46	91	4	9	3	10	47		23	16	305
— plaatselijke public	39	55	79	17	6	3	6	11	52	25	26	36	355
— kennissen	23	28	36	91	14	0	13	3	7	10	27	16	268
— doorverwezen VDAB	53	36	39	159	31	37	18	21	61	53	19	20	1.223
— doorverwezen andere	84	100	167	15	13	50	51	71	37	52	36	36	
— uitgenodigd	145	345	42	181	110	83	115	166	22	101	167	103	1.580
— mannen :	131	138	79	121	67	31	53	63	123	63	86	112	1.067
vrouwen :	249	440	330	418	113	114	152	199	137	169	228	115	2.664
— leeftijd :													
— 25 jaar	70	91	65	106	27	12	45	49	43	34	95	26	663
25 tot 40 jaar	241	357	275	380	108	117	141	174	138	105	181	129	2.346
+ 40jaar	69	130	69	53	45	16	19	39	79	93	38	72	722
— opleiding:													
LO	137	146	119		35	64	102	48	92	95	54	62	1.053
LSO	97	228	105	22:	52	44	61	87	77	86	124	81	1.267
HSO	91	160	125	152	77	28	33	102	54	41	119	40	1.022
HO	25	38	40	34	15	5	4	18	29	7	10	31	256
andere	30	6	20	29	1	4	5	7	8	3	7	13	133
— duur werkloosheid :													
> 1 jaar	25	51	55	55	22	7	25	31	46	13	52	52	434
1 tot 2 jaar	95	129	78	116	53	29	59	49	72	36	72	61	849
2 tot 5 jaar	100	175	93	139	39	51	55	80	79	60	89	54	1.014
5 tot 10 jaar	110	148	79	132	30	37	41	66	45	69	60	44	861
+ 10 jaar	45	57	60	62	34	21	25	31	13	32	33	11	424
onbekend	5	18	44	35	2	0	0	5	5	22	8	5	149
UVW	316	547	321	464	160	136	176	238	180	203	277	184	3.202
OCMW	47	28	45	49	12	5	20	16		25	22	27	348
Andere	17	3	43	26	8	4	9	8	28	4	15	16	181
Klanten in opleiding :	128	171	96	128	24	39	20	57	22	13	46	39	783
— Direct Arbeidsmarkt Gericht :													
— VDAB	16	18	26	27	2	4	5	12	2		14	9	139
— Ism Derden	40	35	0	3	5	0	0	0	0	4	5	1	93
— Andere	12	7	11	7	2	0	5	23	5	0	14	2	88
— Niet-Direct Arbeidsm. gericht													
— VDAB	9	21	23	13	9	17	2	15	2	4	2	12	129
— Ism Derden	3	73	4	34	0	0	7	0	6	0	9	0	136
— Andere	18	0	9	39	5	15	0	0	0	0	1	14	101
— Jobclub	30	17	23	5	1	3	1	7	7	1	1	1	97
— Klanten tewerkgesteld :	131	201	126	131	25	13	33	23	47	29	23	37	819
— NEC :	85	169	110	126	24	13	33	23	46	29	21	34	713
- v T	56		80	62	13	6	24	15	33	18	12	22	428
- D T	29	8	30	64	11	7		8	13	11		12	285
— onbepaalde duur	34	109	60	78	12	12	28	4	28	0	16	15	397
— bepaalde duur	30	30	40	48	5	0	5	35	9	15	2	19	219
— duur onbekend	21	30	10	0	7	1	0	4	9	34	3	0	99
— WW-Geco	17	32	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	58
— Andere	29	0	13	1	1	0	0	0	1	0	2	3	48
Andere doorverwijzing	6	4	19	16	0	6	0	4	9	0	2	3	69
Afgehaakt	36	60	97	196	17	56	21	50	21	40	61	34	689
Weer-Werkafgesloten	81	147	86	73	10	0	0	13	28	6	45	1	488
Aantal kandidaten op wachtlijst	0	0	0	0	50	0	0	0	94	0	6	4	164